

Fremsat den 30. april 2024 af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om opkrævning af underholdsbidrag

(Ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, om forældelse af underholdsbidrag m.v.)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, som ændret ved § 1 i lov nr. 217 af 5. marts 2024 og § 4 i lov nr. 329 af 9. april 2024, foretages følgende ændringer:

- I § 123, stk. 1, indsættes efter »lov«: »med beboere eller brugere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktions-evne«.
- § 123, stk. 2, affattes således:
»Stk. 2. Fastsættes der en husorden efter stk. 1, skal beboere og brugere i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende af hensyn til fællesskabet inddrages i arbejdet med udarbejdelse af husordenen.«
- I § 124 a ændres »129 a« til: »129 b«.
- I overskriften før § 124 b indsættes efter »guidning«: »og konfliktafværgelse«.
- I § 124 b indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:
»Stk. 2. Personalet kan afværge en konflikt ved at stille sig mellem en person, der udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd, og en eller flere andre personer.«
Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.
- I § 124 b, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes efter »stk. 1«: »og konfliktafværgelse efter stk. 2«.
- I § 124 b, stk. 3, 1. pkt., der bliver stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »guidning«: »efter stk. 1 og konfliktafværgelse efter stk. 2«.

8. § 124 d affattes således:

»§ 124 d. Personalet kan løse en persons greb i en anden person eller greb i dørhåndtaget eller lignende til en anden persons bolig, hvis den person, der foretager grebet, udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd.

Stk. 2 Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum i et bo- eller dagtilbud, hvis det er nødvendigt for at sikre andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer i bo- eller dagtilbuddet, eller adfærden er til fare for den pågældende selv eller andre, eller i situationer, hvor en person er gået ind i en bolig i et botilbud, uden at beboeren ønsker det.«

9. I § 125 indsættes før stk. 1 som nyt stykke:

»Når betingelserne i stk. 2 er opfyldt, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade anvendelse af særlige døråbnere for en eller flere personer følgende steder:

- Bo- eller dagtilbuddets yderdøre.
- Bo- eller dagtilbuddets døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger eller boenheder.
- Låger m.v., der fungerer som udgang fra bo- eller dagtilbuddets omgivende udeareal.«
Stk. 1 og 2 bliver herefter stk. 2 og 3.

10. I § 125, stk. 1, der bliver stk. 2, ændres: »Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode« til: »Afgørelse efter stk. 1 træffes«.

11. § 125, stk. 2, 2. pkt., ophæves.

12. I § 128, stk. 1, udgår »fastspænding med«, og efter »stofseler« indsættes: »eller lignende«, og »for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.« ændres til:

», når forholdene gør det absolut påkrævet, og en af følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Der er nærliggende risiko for, at en person er i fare for at lide personskade i følgende tilfælde:
 - a) Ved fald.
 - b) Ved uhensigtsmæssig siddestilling.
 - c) Ved pludselige og ukontrollerbare bevægelser.
- 2) Det hjælper en person med at udføre en handling, som uden en stofsele ville være særdeles begrænset eller anstrengt.«

13. I § 128 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Indgreb efter en afgørelse, jf. stk. 1, nr. 1, litra b eller c, eller nr. 2, forudsætter, at personen ikke modsætter sig anvendelsen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

14. I § 128, stk. 2, der bliver stk. 3, udgår »træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal«.

15. § 128 a affattes således:

»§ 128 a. Social- og boligministeren fastsætter regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII.«

16. I § 128 b indsættes før stk. 1 som nyt stykke:

»Kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade anvendelse af situationsbestemt kamerakig over for en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.«

Stk. 1 bliver herefter stk. 2.

17. I § 128 b, stk. 1, der bliver stk. 2, indsættes efter »anvend«: »anden«, og »i en afgrænset periode« udgår.

18. I § 128 c, stk. 3, indsættes efter »bolig«: », jf. dog § 128 h«.

19. Efter § 128 c indsættes før overskriften før § 129:

»Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum

§ 128 d. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade, at den nærmeste dør mellem en beboers bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum i et botilbud låses eller på anden vis sikres, når beboeren gentagne gange har udvist grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere. Afgørelser efter 1. pkt. kan ikke omfatte døre til beboerens bolig.

Stk. 2. Der kan alene træffes afgørelse efter stk. 1, såfremt der er mindst én uaflåst adgang mellem beboerens bolig og de omhandlede fælles opholdsrum.

Låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener

§ 128 e. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller et fælleskøkken i et bo- eller dagtilbud, når en person gentagne gange har udsat sig selv eller andre for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkken.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 må ikke afskære personens mulighed for at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i tilbuddets øvrige arealer.

Låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal

§ 128 f. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger m.v., der fungerer som udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, når der er risiko for, at en person vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Stk. 2. Der skal altid være mindst én uaflåst låge eller dør fra bo- eller dagtilbuddets omgivende udeareal.

Låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.

§ 128 g. Kommunalbestyrelsen kan i helt særlige situationer indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig i et botilbud, når beboeren gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan afgrænses til at gælde i et nærmere bestemt tidsrum af døgnet.

Stk. 3. Iværksættes foranstaltninger efter stk. 1, skal det sikres, at beboeren efter anmodning hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen, får adgang til de aflåste skabe og skuffer m.v.

Kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud

§ 128 h. Kommunalbestyrelsen kan i helt særlige situationer indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en periode, der ikke må overstige 6 måneder, jf. dog § 131 b, stk. 3, at tillade, at en beboer kortvarigt må låses inde i sin egen bolig i et botilbud, når indgrebet er absolut påkrævet, og følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Beboeren vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.
- 2) Beboeren er ikke og vil ikke blive selvmordstruet.

- 3) Særlige døråbnere, jf. § 125, samt mindst ét andet indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, har inden indstillingen i en kortere periode været anvendt over for beboeren uden tilstrækkelig virkning.
- 4) Indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, som ikke er forsøgt anvendt over for beboeren, vurderes ikke at ville have tilstrækkelig virkning.
- 5) Boligen bebos ikke af andre, medmindre der også træffes afgørelse om kortvarig indelåsning i forhold til dem, eller de giver informeret samtykke til den kortvarige indelåsning.
- 6) Bebos boligen af andre, må beboerne ikke være til fare for sig selv eller hinanden.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal løbende føre tilsyn med, om betingelserne efter stk. 1 er opfyldt, og skal tilbagekalde afgørelsen, hvis betingelserne efter stk. 1 ikke længere er opfyldt.

Stk. 3. Kortvarig indelåsning skal ske så skånsomt som muligt og må kun iværksættes og opretholdes, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Betingelserne i stk. 1 er i den konkrete situation opfyldt.
- 2) De tidsmæssige rammer i stk. 4 overholdes.
- 3) Der iværksættes jævnlig overvågning af beboeren under indelåsningen.
- 4) Beboeren har adgang til toilet, vand og nødvendig medicin i sin bolig.
- 5) Beboeren har tilkaldemulighed fra boligen, som den pågældende er i stand til at betjene på en måde, så personalet kan tilkaldes.

Stk. 4. Indelåsning skal være så kortvarig som mulig og må højst vare 10 timer på et døgn og ikke vare i længere perioder end følgende:

- 1) 8 timer i tidsrummet mellem kl. 21.00 og kl. 8.00.
- 2) 2 timer i tidsrummet mellem kl. 8.00 og kl. 21.00 og aldrig længere end 1 time ad gangen.

Adgang til en beboers bolig i et botilbud

§ 128 i. Kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade for en periode, der ikke må overstige 12 måneder, at en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig i et botilbud må åbnes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre.

Stk. 2. Åbningen af en yderdør efter stk. 1 må kun ske, når betingelserne i stk. 1 er opfyldt, og åbningen skal foretages så skånsomt som muligt.

20. I § 129, stk. 1 og 2, § 129 a, § 131, stk. 1, 1. pkt., § 131 a, stk. 1, 1. pkt., og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., ændres »Familierehuset« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap«.

21. I § 129, stk. 1, ændres »§ 136 f« til: »§§ 129 b og 136 f«, og efter »almene boliger m.v.« indsættes: »og om nødvendigt udskrives fra et botilbud«.

22. I § 129, stk. 2, indsættes efter »samtykke, kan«: »udskrives fra sit botilbud og«.

23. I § 129 a udgår »som følge af en sindslidelse«, og efter »i særlige tilfælde skal« indsættes: »udskrives fra sit botilbud og«.

24. Efter § 129 a indsættes før overskriften før § 130:

»Optagelse i særlige botilbud med samtykke fra væрге eller fremtidsfuldmægtig

§ 129 b. For personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til flytning, kan kommunalbestyrelsen, jf. dog § 136 f, træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud m.v. som nævnt i § 129, stk. 1, og om nødvendigt om udskrivelse fra et botilbud, når optagelsen tiltrædes af den pågældendes væрге eller fremtidsfuldmægtige, hvis dennes kompetence omfatter disse forhold, og når

- 1) ophold i botilbuddet er påkrævet, for at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Stk. 2. Det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 kan påklages til Familierehuset.

25. I § 130 ændres: »§§ 125, 128, 128 b og 128 c og § 136 a, stk. 3« til: »§§ 125 og 128, § 128 b, stk. 2, §§ 128 c-128 f og § 136 a, stk. 3«.

26. Efter § 130 indsættes før overskriften før § 131:

»Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap

§ 130 a. Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap består af 1 formand og 2 andre medlemmer.

Stk. 2. Formanden beskikkes af social- og boligministeren efter udpegning af vedkommende retspræsident. Formanden skal være byretsdommer, fuldmægtig ved domstolene eller pensioneret dommer eller fuldmægtig, der er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e. De andre medlemmer beskikkes af social- og boligministeren efter indstilling af 1 medlem fra Danske Handicaporganisationer og 1 medlem fra KL.

Stk. 3. Der beskikkes på samme måde som efter stk. 2 en eller flere stedfortrædere for formanden og de 2 medlemmer.

Stk. 4. Formanden og de 2 medlemmer samt stedfortræderne for dem beskikkes for 4 år ad gangen. En beskikkelse

efter 1. pkt., der foretages i løbet af en beskikkelsesperiode, gælder kun til periodens udløb. De 2 medlemmer og stedfortræderne kan genbeskikkes en gang.

Stk. 5. Beskikkelsen som formand eller stedfortræder for formanden bortfalder, når den pågældende ophører med at være dommer eller fuldmægtig ved domstolene eller med at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e.

Stk. 6. Nævnet træffer afgørelse efter §§ 131-131 c. Nævnets afgørelse træffes ved flertal.

Stk. 7. Social- og boligministeren kan henlægge andre opgaver til nævnet.

Stk. 8. Familieretshuset stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet.

Stk. 9. Social- og boligministeren fastsætter en forretningsorden for nævnet.«

27. I overskriften før § 131 ændres »Familieretshusets afgørelser« til: »Afgørelser«.

28. I § 131, stk. 1, 2. pkt., ændres »Familieretshusets afgørelse« til: »Afgørelse efter 1. pkt.«

29. § 131, stk. 4, affattes således:

»*Stk. 4.* Har den pågældende ikke en værge eller fremtidsfuldmægtig, hvis kompetence omfatter beslutninger efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om væргеbeskikkelse, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 129.«

30. I § 131 a, stk. 1, 2. pkt., ændres »Familieretshuset« til: »Nævnet«.

31. I § 131 a, stk. 2, nr. 2, ændres »sindslidelsen og den deraf følgende« til: »den«.

32. § 131 a, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Kommunalbestyrelsen anmoder Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven, hvis der er behov herfor. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om denne anmodning, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 129 a.«

33. Efter § 131 a indsættes før overskriften før § 132:

»§ 131 b. Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap træffer efter indstilling fra kommunalbestyrelsen efter § 128 h, stk. 1, afgørelse om tilladelse til kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud. Nævnets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2. Indstillingen skal indeholde følgende:

- 1) Redegørelse for, at betingelserne i § 128 h, stk. 1, er opfyldt.
- 2) Faglig dokumentation for beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.
- 3) Vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen.

- 4) Oplysninger om den seneste afgørelse efter stk. 1, og om indelåsninger foretaget efter denne afgørelse, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem.

- 5) Redegørelse om beboerens reaktion på indelåsninger efter den seneste afgørelse efter stk. 1.

- 6) Eventuelle bemærkninger til den påtænkte foranstaltning fra beboeren og dennes pårørende, eventuelle værge, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant.

Stk. 3. I følgende situationer gælder en afgørelse efter stk. 1 alene i en forsøgsperiode på 8 uger:

- 1) Det er den første afgørelse efter stk. 1.

- 2) Det er mere end 2 år siden, at der senest er truffet afgørelse efter stk. 1.

- 3) Afgørelsen efter stk. 1 er truffet efter en forsøgsperiode, hvor indelåsning ikke har været anvendt.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen anmoder Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven, hvis der er behov herfor. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om denne anmodning, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 128 h.

§ 131 c. Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap træffer efter indstilling fra kommunalbestyrelsen efter § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, afgørelse om tilladelse til anvendelse af kamerakig, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og adgang til en beboers bolig i et botilbud. Nævnets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2. Indstillingen skal indeholde følgende:

- 1) Redegørelse for, at betingelserne i henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1, er opfyldt.

- 2) Faglig dokumentation for personens eller beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.

- 3) Oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før indstillingen efter henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1.

- 4) Vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen.

- 5) Oplysninger om den seneste afgørelse efter henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem.

- 6) Eventuelle bemærkninger til den påtænkte foranstaltning fra personen og dennes pårørende, eventuelle værge, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant.«

34. I § 132, stk. 1, nr. 1, ændres »§§ 124 d og 136 d« til: »§ 124 d eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4,«.

35. I § 132, stk. 1, nr. 2, ændres »og § 129 a« til: », § 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.«

36. I § 133, stk. 1, ændres »§§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e« til: »§§ 124 c, 124 d, § 128 h, stk. 4, § 136 a, stk. 1, eller § 136 c«.

37. I § 133, stk. 2, ændres »§ 125, §§ 128-128 c« til: »§§ 125 og 128, § 128 b, stk. 2, og §§ 128 c-128 f«.

38. I § 133, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»1. pkt. finder tilsvarende anvendelse for klage over kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1, når afgørelsen vedrører fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4.«

39. I § 134, stk. 1, ændres »Familierechtsusets afgørelser efter §§ 131 og 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.,« til: »Afgørelser truffet af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter §§ 131-131 c«.

40. I § 134, stk. 3, ændres »Familierechtsusets« til: »nævnets«.

41. § 135 affattes således:

»§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse, kan klageren kræve følgende afgørelser forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a:

- 1) Afgørelse efter §§ 131 eller 131 a om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt.
- 2) Afgørelse efter § 133, stk. 2, 2. pkt., om fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, eller om kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4, når fastholdelsen m.v. eller indelåsningen udgør frihedsberøvelse.

Stk. 2. Anmodning efter stk. 1 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som afgørelsen vedrører, når denne ikke selv er i stand til at indgive anmodningen.«

42. Før § 135 a indsættes:

»Registrering og indberetning af indgreb og orientering af pårørende m.v.«

43. I § 135 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »Indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f« til: »Alle indgreb efter §§ 124 c og 124 d, § 128 h, stk. 4, §§ 129-129 b, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c og 136 f«, og i 2. pkt. indsættes efter »indberetninger«: »efter 1. pkt. og efter regler fastsat i medfør af § 135 b, stk. 1,«.

44. I § 135 a, stk. 3, indsættes efter »indgreb«: »efter §§ 124 c-128, 128 b-129 b, 136 a, 136 c og 136 f«, og som 2. pkt. indsættes: »Pårørende skal dog ikke orienteres, hvis personen frabeder sig dette og selv er i stand til at klage.«

45. I § 135 a, stk. 4, ændres »som nævnt i stk. 1« til: »efter §§ 124 c-128, 128 b-129 b, 136 a, 136 c eller 136 f«.

46. I § 135 b, stk. 1, ændres »registrering, indberetning og« til: »registrering og indberetning af magtanvendelse, herunder om indgreb omfattet af § 135 a, stk. 1, 1. pkt., og om den periode, hvor kommunale afgørelser om magtanvendelse kan finde anvendelse m.v., og om«.

47. I § 135 b, stk. 2, ændres »sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d,« til: »en sag omfattet af § 132«, og », jf. § 132« udgår.

48. I § 136 a, stk. 3, 1. pkt., udgår »en tidsbegrænset«.

49. Overskriften før § 136 d og § 136 d ophæves.

50. I § 136 e, stk. 1, indsættes efter »velfærdsteknologi«: », jf. § 128 b,«.

51. I § 136 e, stk. 5, 1. pkt., ændres »dennes værge« til: »værge«, og »kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. § 128 b« ændres til: »der træffes afgørelse efter § 128 b«.

52. I § 136 f, stk. 1, indsættes efter »et bestemt botilbud«: »og om nødvendigt om udskrivelse fra et botilbud«, og »jf. § 131, stk. 4,« udgår.

§ 2

I lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, jf. lovbekendtgørelse nr. 224 af 6. marts 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 3, ændres »16-16 b« til: »16-16 c«.

2. I § 2, stk. 5, ændres »§§ 3-16 b« til: »§§ 3-16 c«.

3. I § 4, stk. 1, indsættes efter »institutionen«: », herunder regler og retningslinjer om og forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol«.

4. I § 9 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»Stk. 3. Personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde anvende fysisk magt efter stk. 1 med henblik på at fratage et barn eller en ung følgende:

- 1) Euforiserende stoffer.
- 2) Alkohol, som barnet eller den unge er i besiddelse af, hvis barnet eller den unge herved overtræder regler i en husorden fastsat efter § 4.
- 3) Alkohol, når opholdsstedet eller døgninstitutionen vurderer, at fratagelsen er nødvendig for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling.

Stk. 4. Personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan ud over de i stk. 2 og 3 nævnte tilfælde anvende fysisk magt efter stk. 1, når det er nødvendigt for midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter § 15 b.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 5.

5. Efter § 15 a indsættes før overskriften før § 16:

»Midlertidig inddragelse af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr

§ 15 b. Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder kan beslutte at

inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr i en midlertidig og nærmere afgrænset periode, hvis dette er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.«

6. I § 16, stk. 1, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«, og »stk. 2« ændres til »stk. 3«.

7. I § 16 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder kan uden en retskendelse beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis betingelserne for midlertidigt at inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter § 15 b, eller for at fratage alkohol efter § 9 stk. 3, nr. 2 eller 3, er opfyldt.«

Stk. 2-7 bliver herefter stk. 3-8.

8. I § 16, stk. 2, der bliver stk. 3, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«.

9. I § 16, stk. 4, 1. pkt. der bliver stk. 5, 1. pkt., og stk. 5, 1. pkt., der bliver stk. 6, 1. pkt., ændres »stk. 1 eller 2« til: »stk. 1, 2, eller 3«.

10. I § 16, stk. 6, der bliver stk. 7, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«, og efter »hensyn« indsættes: », eller hvis betingelserne i § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, eller § 15 b er opfyldt«.

11. Efter § 16 b indsættes før overskriften før § 17:

»Undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner

§ 16 c. Besøgende til børn og unge, der er anbragt på sikrede døgninstitutioner efter § 43, stk. 3, i barnets lov, må ikke medbringe effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen.

Stk. 2. Personalet kan som betingelse for et besøg kræve, at en besøgende tømmer sine lommer og tasker og undersøges med en scanner med henblik på at sikre, at effekter omfattet af stk. 1 ikke bringes ind på institutionen.

Stk. 3. Effekter omfattet af stk. 1 anbringes under besøget med den besøgendes accept i et aflåst rum eller skab.

Stk. 4. Lederen af institutionen eller dennes stedfortræder kan afvise en besøgende, der ikke vil tømme sine lommer og tasker og undersøges med en scanner efter stk. 2 eller lade sine effekter opbevare under besøget efter stk. 3.«

§ 3

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 13. marts 2024, som ændret ved § 3 i lov nr. 329 af 9. april 2024, foretages følgende ændringer:

1. § 11 c, stk. 1, nr. 5, affattes således:

»5) indstilling til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap om

at træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke, kortvarig indelåsning, anvendelse af kamerakig, adgang til en beboers bolig og låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. efter §§ 131-131 c i lov om social service og«.

2. I § 52 a, stk. 1, ændres »§ 52 c« til: »§§ 52 c og 52 d«.

3. Efter § 52 c indsættes før overskriften før § 53:

»§ 52 d. I sager efter § 133, stk. 2, 2. pkt., i lov om social service træffer Ankestyrelsen afgørelse på et møde. § 52 c finder tilsvarende anvendelse.«

4. § 55, stk. 2, nr. 5, affattes således:

»5) Sager om optagelse i botilbud uden samtykke og om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service.«

5. I § 69, stk. 2, nr. 2, ændres »§§ 125, 128, 128 b, 128 c, 131 eller 131 a« til: »§§ 125, 128, § 128 b, stk. 2, §§ 128 c-128 f, §§ 131-131 c«.

6. § 72, stk. 5, 1. pkt., affattes således:

»Klage til Ankestyrelsen over en afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke eller om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service har opsættende virkning, jf. dog 2. pkt.«

7. I § 72, stk. 5, 2. pkt., ændres »Familieretshuset samtidig med afgørelsen om optagelsen i et botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap samtidig med en afgørelse om optagelse i et botilbud uden samtykke eller om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service afgørelse om at iværksætte optagelsen eller tilladelsen til indelåsningen«.

8. I § 73, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »afgørelse om«: »fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, jf. § 135, stk. 1, nr. 2, kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4, jf. § 135, stk. 1, nr. 2, og«, og »§§ 129 og 129 a« ændres til: »§§ 131 eller 131 a, jf. § 135, stk. 1, nr. 1,«.

§ 4

I lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1092 af 15. august 2023, foretages følgende ændring:

1. Efter § 2 indsættes:

»§ 3. Uanset § 8, 1. pkt., i forældelsesloven forældes en fordring på underholdsbidrag, som støttes på en aftale eller afgørelse, ikke længere i sin helhed, når Udbetaling Danmark modtager en anmodning om opkrævning af underholdsbidraget. 1. pkt. finder ikke anvendelse, når fordringen før modtagelsen var forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven.«

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2024, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 4 træder i kraft den 15. juni 2024.

Stk. 3. § 1, nr. 8, 11, 16, 18, 20, 26, 28, 30, 33, 34, 38-41 og 49, i denne lov, §§ 128 g-128 i i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 19, og § 3, nr. 1-3 og 7, i denne lov har virkning fra den 1. januar 2025. Indtil den 1. januar 2025 finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 4. Regler fastsat i medfør af § 128 a, stk. 3, i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 128 a i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15.

Stk. 5. Regler fastsat i medfør af § 135 b i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 135 b i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 46 og 47.

Stk. 6. Regler fastsat i medfør af § 16, stk. 7, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 16, stk. 8, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, jf. denne lovs § 2, nr. 7.

§ 6

Stk. 1. § 1, nr. 21-23, 29, 31, 32 og 35, finder ikke anvendelse for indstillinger efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, som Familieretshuset har modtaget før den 1. juli 2024. For sådanne indstillinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 2. § 1, nr. 20, 26, 28, 30 og 39, finder ikke anvendelse for indstillinger efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, som Familieretshuset har modtaget før den 1. januar 2025. Disse indstillinger færdigbehandles af Familieretshuset.

Stk. 3. Familieretshusets afgørelser om indstillinger omfattet af stk. 2 kan indbringes for Ankestyrelsen, inden 4

uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over Familieretshusets afgørelse, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Når Ankestyrelsen behandler klagen, gælder reglerne i kapitel 9 og 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område bortset fra § 66 i lovens kapitel 10.

Stk. 4. Anmodning om genoptagelse af afgørelser, herunder afgørelser om aktindsigt og afgørelser om sagsbehandlingen, der er truffet af Familieretshuset efter §§ 129 eller 129 a eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, og hvor Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter den 1. januar 2025 træffer afgørelse i sådanne sager, indgives fra den 1. januar 2025 til og behandles af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Stk. 5. Stk. 4 finder tilsvarende anvendelse på alle andre former for henvendelser i de sager, der er nævnt i stk. 4.

Stk. 6. Anmodning om aktindsigt i sager, som Familieretshuset har truffet afgørelse i efter §§ 129 eller 129 a eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, og hvor Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter den 1. januar 2025 træffer afgørelse i sådanne sager, indgives fra den 1. januar 2025 til og behandles af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Stk. 7. Hjemviser Ankestyrelsen ved behandlingen af en klage efter den 1. januar 2025 en sag, som Familieretshuset har truffet afgørelse i efter §§ 129 eller 129 a eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, til fornyet behandling, behandles den hjemviste sag af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

§ 7

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Generelt om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne

2.2. Registrering, indberetning og orientering m.v.

2.2.1. Registrering og indberetning m.v.

2.2.1.1. Gældende ret

2.2.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.2.1.3. Den foreslåede ordning

2.2.2. Ændring af orienteringspligten

2.2.2.1. Gældende ret

2.2.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.2.2.3. Den foreslåede ordning

2.3. Tryghedsskabende velfærdsteknologi

2.3.1. Gældende ret

2.3.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.3.3. Den foreslåede ordning

2.4. Særlige døråbnere

2.4.1. Gældende ret

2.4.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.4.3. Den foreslåede ordning

2.5. Udvidelse af anvendelsesområdet for stofseler

2.5.1. Gældende ret

2.5.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.5.3. Den foreslåede ordning

2.6. Optagelse i botilbud uden samtykke

2.6.1. Optagelse i særlige botilbud med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig

2.6.1.1. Gældende ret

2.6.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.6.1.3. Den foreslåede ordning

2.6.2. Optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd

2.6.2.1. Gældende ret

2.6.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.6.2.3. Den foreslåede ordning

2.7. Aflåsning

2.7.1. Kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig

2.7.1.1. Gældende ret

2.7.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.7.1.3. Den foreslåede ordning

2.7.2. Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum

2.7.2.1. Gældende ret

2.7.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.7.2.3. Den foreslåede ordning

2.7.3. Aflåsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener

2.7.3.1. Gældende ret

2.7.3.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.7.3.3. Den foreslåede ordning

2.7.4. Låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal

2.7.4.1. Gældende ret

2.7.4.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.7.4.3. Den foreslåede ordning

2.7.5. Låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.

2.7.5.1. Gældende ret

2.7.5.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.7.5.3. Den foreslåede ordning

2.8. Adgang til en beboers bolig i et botilbud

2.8.1. Gældende ret

2.8.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.8.3. Den foreslåede ordning

2.9. Oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap

2.9.1. Gældende ret

2.9.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.9.3. Den foreslåede ordning

2.10. Konfliktafværgelse, fastholdelse og husorden

2.10.1. Konfliktafværgelse

2.10.1.1. Gældende ret

2.10.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.10.1.3. Den foreslåede ordning

2.10.2. Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd

2.10.2.1. Gældende ret

2.10.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.10.2.3. Den foreslåede ordning

2.10.3. Husorden

2.10.3.1. Gældende ret

2.10.3.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.10.3.3. Den foreslåede ordning

2.11. Adgang til midlertidigt at inddrage barnets eller den unges mobiltelefon eller andet kommunikations- og spilleudstyr

2.11.1. Gældende ret

2.11.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.11.3. Den foreslåede ordning

2.12. Mulighed for fratagelse af alkohol og euforiserende stoffer

2.12.1. Gældende ret

2.12.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.12.3. Den foreslåede ordning

2.13. Undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner

2.13.1. Gældende ret

2.13.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.13.3. Den foreslåede ordning

2.14. Forældelse af krav på underholdsbidrag

2.14.1. Gældende ret

2.14.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.14.3. Den foreslåede ordning

3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

3.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

3.1.1. Mulighed for kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud

3.1.2. Mulighed for at personale kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum

3.1.3. Mulighed for kamerakig

3.1.4. Mulighed for låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.

3.1.5. Mulighed for adgang til en beboers bolig i et botilbud

3.1.6. Mulighed for optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke

3.1.7. Adgang til midlertidigt at inddrage mobiltelefoner og andet kommunikations- og spilleudstyr

3.1.8. Undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum

3.2. FN's Handicapkonvention

3.3. FN's konvention om barnets rettigheder

4. Forholdet til databeskyttelseslovgivningen

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

5.1. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser

5.2. Digitaliseringsklar lovgivning

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

8. Klimamæssige konsekvenser

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

10. Forholdet til EU-retten

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Den første del af lovforslaget vedrører ændringer af reglerne i lov om social service (serviceloven) om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

De nuværende bestemmelser om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne blev ændret pr. 1. januar 2020. Ændringsloven bygger på to aftaler om revision af reglerne om magtanvendelse, som blev indgået den 31. august 2018 mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti. Ændringsloven, jf. lov nr. 498 af 1. maj 2019, indeholder en revisionsbestemmelse, hvoraf det fremgår, at der skal fremsættes forslag om revision af reglerne i folketingsåret 2023-24.

Til brug for revisionen er der foretaget en evaluering af de nuværende magtanvendelsesregler, jf. Rambølls rapport af august 2023: *Evaluering: De reviderede magtanvendelsesregler*. Social-, Bolig- og Ældreministeriet har endvidere afholdt en workshop med inddragelse af bl.a. brugerorganisationer, leverandørrepræsentanter, faglige organisationer og KL i maj 2023 og har desuden søgt rådgivning fra Det Centrale Handicapråd og Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi.

På baggrund af evalueringen, interessenternes input, ekspertudvalget på socialområdet anbefalinger og henvendelser til ministeriet foreslås en række ændringer. Med ændringerne vurderes det, at betingelserne i revisionsbestemmelsen er opfyldt.

Voksne mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne har ret til selvbestemmelse, privatliv og personlig integritet. Over for disse grundlæggende rettigheder står kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke vil være i stand til at give et informeret samtykke til pleje- og omsorgsindsatserne efter serviceloven.

Det bemærkes, at det er et helt grundlæggende princip for magtanvendelse, at magt først kan anvendes, når det har vist sig umuligt at løse den pågældende situation med en socialpædagogisk indsats. Dette vil fortsat gælde fremover.

Lovforslaget indeholder en række forslag, som skal varetage hensynet til borgeren selv og hensynet til andre med henblik på at sikre, at personalet på bl.a. botilbud har de rette rammer til at drage omsorg for borgere, der ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger. Det gælder bl.a. forslag om fastholdelse m.m., anvendelse af stofselser og mulighed for låsning af skabe og skuffer m.v. under særlige betingelser.

Derudover indeholder denne del af lovforslaget forslag, som vil udgøre en administrativ lettelse for kommunerne og frigøre ressourcer for personalet. Det gælder bl.a. forslag om anvendelse af kamerakig m.v., optagelse i særlige botilbud med en værgeres samtykke og forslag om begrænsning af registrering og indberetning af indgreb.

For at varetage hensynet til borgerens retssikkerhed foreslås det endvidere at oprette et nyt nævn, som skal have afgørelseskompetencen for særligt indgribende magtanvendelser, herunder bl.a. kamerakig, kortvarig indelåsning, låsning af skabe og skuffer m.v. og optagelse i særlige botilbud. Nævnet skal endvidere komme med principielle udtalelser om tryghedsskabende velfærdsteknologi.

Forslagene vurderes samlet at balancere hensynet til borgerens retssikkerhed over for hensynet til omsorgspersonalets arbejdsvilkår samt at sikre en effektiv tids- og ressourceudnyttelse.

Den anden del af lovforslaget vedrører voksenansvarsloven, som regulerer plejefamilier og øvrige anbringelsessteders personales adgang til at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret med det formål at varetage den daglige omsorg.

Der er de seneste år lavet fire undersøgelser og evalueringer af rammerne for magtanvendelse over for anbragte børn og unge samt forholdene på de forskellige anbringelsessteder, herunder sikrede døgninstitutioner. Herudover har interes-

senter og Folketingets Ombudsmand påpeget problemstillinger på området.

Der er på den baggrund udarbejdet forslag til ændringer af voksenansvarsloven, som kan være med til at håndtere en del af de afdækkede problemstillinger.

Lovforslaget indeholder således forslag om at indføre hjemmel til midlertidig inddragelse af anbragte børn og unges mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, hvis det er nødvendigt for at sikre barnet eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Derudover foreslås det også, at der indføres hjemmel til, at personalet med fysisk magt kan tage stoffer og alkohol fra de anbragte børn og unge, og at der indføres hjemmel til at undersøge besøgende på sikrede døgninstitutioner, herunder ved brug af scanner.

Formålet med de foreslåede ændringer er at sikre personalets adgang til at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret med det formål at varetage den daglige omsorg. Herudover er formålet at skabe klar lovhjemmel til, at sikrede døgninstitutioner kan undersøge besøgende og deres effekter og anvende scanner for at forhindre, at besøgende medbringer effekter, der kan kompromittere ordenen eller sikkerheden på institutionen.

I den sidste del af lovforslaget foreslås det, at lov om opkrævning af underholdsbidrag ændres sådan, at den 10-årige forældelsesfrist i § 8 i forældelsesloven ikke finder anvendelse fra Udbetaling Danmarks modtagelse af en anmodning om opkrævning af et underholdsbidrag.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Generelt om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne

Ifølge servicelovens § 82 gælder en generel omsorgspligt for de sociale myndigheder. Det fremgår bl.a. af bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne, der ikke kan tage vare på deres egne interesser, uanset om der foreligger samtykke fra den enkelte. Hjælpen kan dog ikke ydes ved brug af fysisk tvang. Omsorgspligten indebærer dermed en pligt til at undgå omsorgssvigt over for personer, der som følge af en betydelig nedsat psykisk funktionsevne åbenlyst ikke er i stand til at tage vare på sig selv og sin tilværelse. Pligten er begrundet i, at personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne i flere tilfælde ikke vil være i stand til at afgive samtykke til tilbud efter serviceloven. Omsorgspligtens omfang og indhold for den enkelte beror på en konkret og individuel afvejning af hensyn til den enkeltes behov for hjælp, selvbestemmelse, sociale tryghed og værdighed.

Reglerne om omsorgspligt er nært forbundet med reglerne om magtanvendelse. Det grundlæggende princip for indsatsen over for personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne findes i servicelovens § 82. Hvis det vurderes nødvendigt at anvende magt i udøvelsen af omsorgen, her-

under af hensyn til den pågældendes sikkerhed og værdighed, skal sådanne indgreb have hjemmel i servicelovens afsnit VII om magtanvendelse.

Personalet skal således, forinden der iværksættes indgreb efter magtanvendelsesreglerne, undersøge om og hvordan, indgreb kan undgås med socialpædagogiske indsatser. I den forbindelse er det væsentligt, at vurderingen foretages med udgangspunkt i kendskabet til den enkelte person og dennes funktionsniveau. Det bemærkes, at den til enhver tid aktuelle bemanning på et botilbud m.v. og den tid, som personalet har til rådighed til den enkelte person, ikke ændrer på, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal begrænses til det absolut nødvendige, og at indgreb aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Voksne med betydelig nedsat psykisk funktionsevne skal omgås og behandles som voksne mennesker uanset funktionsniveau. Derfor forudsætter værdighed og respekt i arbejdet med omsorgen for den pågældende også et rimeligt kendskab til personen og forståelse for dennes adfærd. Det bemærkes, at adfærd er et kommunikationsudtryk for personer som grundet fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsættelse ikke er i stand til på anden vis at give udtryk for smerte, ubehag eller anden form for mistrivsel, og at det derfor altid er personalets ansvar at arbejde på at forstå, hvad en person giver udtryk for. En forståelse og indsigt i dette er også afgørende i forhold til at forebygge konfliktoptrapning eller håndtere konfliktsituationer.

Afsnit VII i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, indeholder bestemmelser om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne.

Afsnit VII indledes med kapitel 24 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Kapitel 24 a og 24 b indeholder særlige regler i forhold bestemte grupper af voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Kapitel 24 a indeholder regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, mens kapitel 24 b indeholder regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Bestemmelserne i kapitel 24, 24 a og 24 b indeholder et udtømmende katalog over, hvilke former for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, der lovligt kan anvendes over for de nævnte målgrupper.

Formålet med og anvendelsesområdet for magtanvendelsesbestemmelserne er fastsat i serviceloven § 124, stk. 1. Efter bestemmelsen er formålet med bestemmelserne om magtan-

vendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Det fremgår desuden af § 124, stk. 2, at magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten alene må anvendes for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre.

Det fremgår af stk. 3, at kommunen forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning. Ifølge stk. 4. skal anvendelse af magt stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Endelig fremgår det af stk. 5, at magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe. Disse bestemmelser fastsætter dermed, at anvendelse af bestemmelserne om magtanvendelse skal ske i overensstemmelse med et mindsteindgrebsprincip og et proportionalitetsprincip.

Reglerne finder anvendelse for de nævnte målgrupper i situationer, hvor en person ikke samtykker til en foranstaltning, enten fordi vedkommende ikke er i stand til at give samtykke, eller fordi personen modsætter sig foranstaltningen.

Målgruppen for bestemmelserne er fastsat i § 124 a, hvoraf det fremgår, at bestemmelserne i §§ 124 b-135 b gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionssevne, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 124 b-129 a.

Målgruppen vil kunne bo i et privat hjem eller have ophold i et bo- eller dagtilbud.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter lov om friplejeboliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 1162 af 26. oktober 2017 (herefter friplejeboligloven), botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer (lovbekendtgørelse nr. 1109 af 1. juli 2022), hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Det bemærkes, at visse indgreb kan anvendes i både bo- og dagtilbud og i private hjem, mens andre kan anvendes alene i botilbud eller i bo- og dagtilbud. Det bemærkes, at det

er uden betydning, om det pågældende bo- eller dagtilbud drives af kommunen, regionen eller en privat eller selvejende leverandør. En bolig i et botilbud er at betragte som en privat bolig med samme retlige status som en lejlighed uden for et botilbud.

Nogle indgreb forudsætter en afgørelse fra kommunalbestyrelsen. Efter servicelovens §§ 125, 128 b, 128 c, § 136 a, stk. 3, og § 136 f, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af særlige dørråbnere, stofseleer, tryghedsskabende velfærdsteknologi, låsning og sikring af yderdøre og vinduer, fastholdelse i personlig hygiejne-situationer og optagelse i botilbud. Ifølge § 131 og § 131 a træffes afgørelser efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., om optagelse i særlige botilbud uden samtykke af Familieretshuset.

Kommunalbestyrelsens afgørelser udgør rammen for adgangen til at anvende et givent indgreb over for den pågældende person. Det vil være personalet, f.eks. botilbuddets personale, der konkret anvender disse muligheder inden for rammerne af kommunalbestyrelsens afgørelse.

Andre indgreb kan anvendes af personalelederen eller personalet uden en forudgående afgørelse. Dette gælder indgreb efter §§ 124 b-124 d om fysisk guidning, afværgehjælp og fastholdelse m.v. og efter § 136 a, stk. 1, om fastholdelse i personlig hygiejne-situationer, efter §§ 136 c og 136 d om fastholdelse samt efter § 136 e om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi.

Desuden bemærkes, at enkelte bestemmelser fastsætter regler om indgreb, som ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Dette gælder for § 123 om husorden, § 124 b om fysisk guidning og § 136 e om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Klageadgang over afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen efter bl.a. § 125, §§ 128-128 c, § 136 a, stk. 3, er fastsat i servicelovens § 133, stk. 2. Det følger heraf, at klager kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1109 af 24. august 2023, af den person, som afgørelsen vedrører.

Klager over personalets anvendelse af indgreb efter bestemmelserne i §§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e kan, jf. § 133, stk. 1, indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Efter § 133, stk. 3, i serviceloven kan en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, indbringe en klage efter stk. 1 og 2, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Klage over Familieretshusets afgørelser om optagelse i be-

stemte botilbud efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., kan efter § 134, stk. 1, indbringes for Ankestyrelsen.

Det følger af § 134, stk. 2, at det er den person, som afgørelsen vedrører, eller kommunalbestyrelsen, der kan klage over de afgørelser, der er nævnt i stk. 1. Ifølge § 134, stk. 3, kan en ægtefælle, en pårørende, en væрге eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, klage over Familieretshusets afgørelse, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Det følger af lovens § 135 om domstolsprøvelse, at ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse, kan klageren kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i kapitel 43 a i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1655 af 25. december 2022, når afgørelsen omhandler optagelse i særlige botilbud efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Regler om registrering og indberetning af ovennævnte indgreb fremgår af servicelovens § 135 a. Det fremgår bl.a., at indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet.

Nødværge og nødret

Efter serviceloven er det ikke tilladt at anvende magt eller foretage andre indgreb i selvbestemmelsesretten ud over de indgreb, der er hjemlet i lovens regler om magtanvendelse.

Magtanvendelse uden hjemmel i servicelovens magtanvendelsesregler vil kun være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne om nødret eller nødværge i §§ 13 eller 14 i straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 26. september 2022, finder anvendelse.

Reglerne om nødværge og nødret gør det muligt i helt særlige tilfælde at gribe ind, selvom der ikke er hjemmel i servicelovens magtanvendelsesregler til at foretage det pågældende indgreb. For både nødværge og nødret er det imidlertid vigtigt at bemærke, at der er tale om ekstraordinære situationer. Bestemmelserne kan derfor ikke anvendes til at foretage jævnlige forekommende tvangsmæssige indgreb. Nødværge og nødret kan kun anvendes som hjemmel til handlinger af forsvarsmæssig karakter og kan ikke anvendes som hjemmel til at foretage aktive handlinger, der ikke er strengt nødvendigt for at værne om beskyttede retsgoder.

Nødværge er afværgelse af et retsstridigt angreb gennem foretagelse af en ellers strafbar handling over for angriberen. Handlinger, der foretages i nødværge, kan efter straffelovens § 13, stk. 1, være straffri. Det forudsætter dog, at handlingen har været nødvendig for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets

farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

Der skal således for det første være tale om et allerede påbegyndt angreb eller et overhængende angreb, der er så umiddelbart truende, at der er grund til at afværge det nu. Er der tid til at vente, vil dette som udgangspunkt betyde, at modhandlingen endnu ikke er nødvendig, og det kan kræves, at den truende griber til de lovlige afværgemidler, som tiden tillader. Nødværge vil også skulle ophøre, så snart angrebet er afsluttet.

Nødværgehandlingen vil for det andet skulle være nødvendig og ikke åbenbart gå ud over, hvad der er forsvarligt. Heri ligger der et krav om proportionalitet. Det vil afhænge af en konkret vurdering, hvorvidt en handling er nødvendig og forsvarlig og dermed kan anses som nødværge.

Det er uden betydning for, om der er tale om nødværge, at den, der angriber, vil være straffri, f.eks. på grund af sindssygdom.

Nødret er en handling, der ellers ville være strafbar, men som ikke straffes, når den var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning. Handlinger, der foretages som nødret, er efter straffelovens § 14 straffri. Nødret er i praksis kun aktuel, når nødværge ikke finder anvendelse. Ligesom med nødværge er det en betingelse, at afværgehandlingen skal være nødvendig, dvs. nødretsudøveren skal benytte sig af det mindste middel, der skal tjene til effektiv afværgelse.

Det er et krav, at der er en væsentlig forskel mellem den truende skade, der afværges, og den (ellers strafbare) handling, der afværger faren. F.eks. vil forsætlig legemsbeskædigelse og andre i sig selv grove handlinger kun være straffri midler til at afværge en truende større skade.

I modsætning til nødværgesituationerne kan handlinger i nødretssituationer rettes mod andre end den, der angriber.

Det vil altid bero på domstolens konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i det enkelte tilfælde, om betingelserne for nødværge og/eller nødret er opfyldt.

Hvis personalet har vurderet, at der har været behov for at anvende nødværge eller nødret, skal det registreres og indberettes. Det følger af § 18, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1239 af 22. november 2019 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter lov om social service (herefter magtanvendelsesbekendtgørelsen), at registrering af magtanvendelse uden hjemmel og af indgreb, som er foretaget som led i nødværge eller nødret, skal foretages straks og senest tre dage efter, at indgrebet har fundet sted. Det følger dog af bekendtgørelsens § 18, stk. 2, at i tilfælde, hvor der er tilkøbt socialpædagogisk ledsagelse under ferie efter lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie eller § 15

i lov om frikommunenetværk, skal registrering af indgreb efter stk. 1 foretages straks efter, at ferien er slut, og senest tre dage herefter. Registrering af foranstaltninger efter bekendtgørelsens § 18, stk. 1 og 2, indberettes månedligt efter bekendtgørelsens § 11, stk. 3, § 12, stk. 2, og § 13, stk. 2, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 3.

2.2. Registrering, indberetning og orientering m.v.

2.2.1. Registrering og indberetning m.v.

2.2.1.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 135 a, stk. 1, 1. pkt., skal indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f, registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Det, der skal registreres, er afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum, anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af stofselser, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, låsning og sikring af yderdøre og vinduer, flytning uden samtykke og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer.

Efter servicelovens § 135 a, stk. 1, 2. pkt., skal personalelederen sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune, jf. §§ 9 og 9 b i serviceloven, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i serviceloven eller § 2 i lov om socialtilsyn, jf. lovbekendtgørelse nr. 1109 af 1. juli 2022. Det følger ydermere af § 135 a, stk. 2, i serviceloven, at hvis den borger, som indberetningen vedrører, har ophold i et regionalt eller kommunalt botilbud, skal tilbuddet desuden orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 135 a, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156, at registreringen og indberetningen skal bruges i dialogen mellem personaleleder og medarbejder som et vigtigt element i læring og refleksion, bl.a. i forhold til hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås ved brug af socialpædagogiske metoder. Af bemærkningerne fremgår det ydermere, at indberetning til kommunalbestyrelsen har til formål at gøre det personrettede tilsyn opmærksomt på, hvor mange magtanvendelser der foretages over for den enkelte borger med henblik på at foretage en løbende vurdering af, om der skal foretages en ændring af kommunalbestyrelsens hjælp og indsatser over for borgeren, samt på ældreområdet til brug for kommunalbestyrelsens driftsorienterede tilsyn. Således skal tilsynet påse, om indberetningerne af magtanvendelse giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til § 135 a, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156, at baggrunden for bestemmelsen er et ønske om, af hensyn til borgernes retssikkerhed, at videreføre den gældende retstilstand, ifølge hvilken al magtanvendelse registreres og indberettes til myndighederne.

Det fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 3, at personalelederen skal sørge for, at alle registreringer indberettes efter § 135 a, stk. 1, 2. pkt., og § 135 a, stk. 2, i serviceloven. Ydermere fremgår det af bekendtgørelsens § 16, stk. 1, at registrering efter bl.a. § 135 a i serviceloven skal foretages straks og senest tre dage efter, at indgrebet har fundet sted, jf. dog § 16, stk. 2, hvoraf fremgår, at i tilfælde, hvor der er tilkøbt socialpædagogisk ledsagelse under ferie efter § 15 i lov om frikommunenetværk, skal registrering af indgreb efter stk. 1 foretages straks efter, at ferien er slut, og senest tre dage herefter. Det fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 16, stk. 3, at registrering af foranstaltninger efter stk. 1 og 2 indberettes månedligt efter § 11, stk. 3, og § 12.

Efter servicelovens § 135 b, stk. 1, fastsætter social- og boligministeren nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter bestemmelserne i kapitel 24, 24 a og 24 b. De nærmere regler herom fremgår herefter af magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 135 b, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 48, at den nye bekendtgørelse, ligesom den gældende, vil indeholde regler om den tidsmæssige rækkevidde af kommunalbestyrelsens tidsbegrænsede afgørelser om særlige døråbnere, anvendelse af stofselser, dørlåsning, tryghedsskabende velfærdsteknologi og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer.

Det fremgår af lovens § 128, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofselser til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Efter stk. 2 skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Det fremgår af § 128 b, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko, jf. dog § 136 e.

Hertil fremgår det af § 136 a, stk. 1, i serviceloven, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlige hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Indgreb efter § 136 a, stk. 1, foretages akut. Af stk. 2, pkt. 1, fremgår, at personalelederen på baggrund af indberetningen, jf. § 135 a, stk. 1, skal vurdere, om der er behov for at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer. Efter stk. 3, pkt. 1, kan kommunalbestyrelsen efter anmodning fra personalelederen, jf. stk. 2, træffe en tidsbegrænset afgø-

relse om, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlig hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Indgreb efter § 136 a, stk. 3, foretages på baggrund af kommunal afgørelse (forhåndsgodkendelse).

Det fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, og § 7, stk. 1, at kommunalbestyrelsens afgørelse for så vidt angår særlige døråbnere, tryghedsskabende velfærdsteknologi, låsning og sikring af yderdøre og vinduer, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer gælder for en periode på 12 måneder. I sager om foranstaltninger om anvendelse af stofselv iværksat i henhold til § 128 h lov om social service skal personalet revurdere behovet for foranstaltningens fortsatte anvendelse løbende, dog senest 18 måneder efter kommunalbestyrelsens seneste afgørelse om foranstaltningen, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Der er med bemyndigelsen i § 135 b ikke mulighed for at fastsætte regler om at undlade at registrere hvert magtanvendelsesindgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f, ligesom der ikke er mulighed for at fastsætte en tidsbegrænset periode for kommunale afgørelser, herunder forhåndsgodkendelser.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.2.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

På bo- og dagtilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne bør personalet ikke bruge unødigt tid og ressourcer på dokumentation. Reglerne om registrering og indberetning af forhåndsgodkendte indgreb i selvbestemmelsesretten kan imidlertid være tidskrævende for personalet og tage tid væk fra socialpædagogiske indsatser. Det kan f.eks. være i situationer, hvor personalet anvender stofselv mange gange i døgnet for en borger, som ikke kan give samtykke til at få en stofsele på, og hvor hver enkelt anvendelse af en stofsele derfor skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen.

Personalets registrering og indberetning til personalelederen har til formål at sikre, at medarbejderne og ledelsen reflekterer over brugen af magtanvendelse. Men ved indgreb, som finder sted ofte eller flere gange dagligt, bidrager registrering og indberetning ikke altid til meningsfuld læring og refleksion hos personalet om borgerens situation, og hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås. I sådanne tilfælde er det ikke hensigtsmæssigt, at den pædagogiske kvalitet i arbejdet kan udfordres ved, at medarbejderne i stedet skal bruge meget af tiden på dokumentationskrav. For nogle typer af indgreb i selvbestemmelsesretten bør personalet derfor bruge mindre tid på registrering og indberetning, således at der frigøres tid til at varetage de socialpædagogiske indsatser.

Ligeledes kan gentagne anmodninger om en kommunal af-

gørelse (forhåndsgodkendelse) om magtanvendelse for den samme borger være en tidskrævende proces. For borgere, som ikke har udsigt til bedring, hvor der f.eks. er behov for en stofsele hele livet, bør det være muligt at fastsætte tidsbegrænsede forhåndsgodkendelser, således at personalet på det enkelte botilbud undgår at bruge unødigt tid på udfyldelse af dokumentation herom, hvilket som nævnt kan tage tid fra andre opgaver.

Registrerings- og indberetningsfrekvensen for nogle typer af forhåndsgodkendte magtanvendelser bør derfor ændres, således at nogle typer af forhåndsgodkendte indgreb ikke vil skulle registreres hver gang, ligesom tidsperioden for nogle typer af forhåndsgodkendelser bør kunne fastsættes uden tidsbegrænsning. Dette bør kunne ske via regulering i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Med en ændring af registrerings- og indberetningsfrekvensen for forhåndsgodkendte magtanvendelser bør det også i serviceloven tydeliggøres, hvilke typer af magtanvendelser der skal registreres hver gang, de forekommer. Hermed vil det, for særligt indgribende typer af magtanvendelser eller akutte magtanvendelser, ikke være muligt i magtanvendelsesbekendtgørelsen at fastsætte en mere lempelig registrerings- og indberetningspraksis for disse indgreb.

Fastsættelsen af registrerings- og indberetningspraksis vil skulle ske inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK) artikel 5 om frihedsberøvelse. Bestemmelsen indebærer en forpligtelse til at registrere relevante og nødvendige oplysninger om indgreb, som udgør frihedsberøvelse. Det vil således ikke være muligt i magtanvendelsesbekendtgørelsen at fastsætte regler om, at indgreb, der udgør frihedsberøvelse, skal være omfattet af en mere lempelig registrerings- og indberetningspraksis.

Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 4, om indlåsning af beboer i egen bolig altid vil udgøre frihedsberøvelse, hvorfor det er påkrævet at registrere hvert indgreb.

2.2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at i § 135 a, stk. 1, 1. pkt., i serviceloven ændres »Indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f« til: »Alle indgreb efter §§ 124 c og 124 d, § 128 h, stk. 4, §§ 129-129 b, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c og 136 f«, og i 2. pkt. indsættes efter »indberetninger«: »efter 1. pkt. og efter regler fastsat i medfør af § 135 b, stk. 1.«.

Endvidere foreslås det, at i § 135 b, stk. 1, i serviceloven ændres fra » registrering, indberetning og« til: »registrering og indberetning af magtanvendelse, herunder om indgreb omfattet af § 135 a stk. 1, 1. pkt., og om den periode, hvor kommunale afgørelser om magtanvendelse kan finde anvendelse m.v., og om«.

Med den foreslåede ændring af § 135 a, stk. 1, 1. pkt., vil det i serviceloven blive tydeliggjort, at alle indgreb efter §§

124 c, 124 d, 129-129 b, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c og 136 f fortsat vil skulle registreres hver gang af det personale, som har foretaget indgrebet, og at alle indgreb efter den foreslåede nye § 128 h, stk. 4, fremadrettet også vil være omfattet af dette krav.

Omvendt vil det ikke fremgå af den foreslåede bestemmelse, at forhåndsgodkendte indgreb efter øvrige bestemmelser, dvs. §§ 125, 128, 128 b, 128 c, og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, og efter de foreslåede nye §§ 128 d, 128 e, 128 f, 128 g og 128 i vil skulle registreres hver gang af det personale, som har foretaget indgrebet.

Det vil betyde, at social- og boligministeren via bemyndigelsen i § 135 b i serviceloven, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 46, kan fastsætte regler om, at ikke alle konkrete indgreb skal registreres ved personalets anvendelse af stofselser, tryghedsskabende velfærdsteknologi, forhåndsgodkendt kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer, låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum, låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener, aflåsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbud udeareal, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og åbning af aflåst yderdør til en bolig i et botilbud.

Den foreslåede ændring af § 135 b vil også medføre, at social- og boligministeren vil få bemyndigelse til at kunne fastsætte regler om, at kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) for henholdsvis § 128 om anvendelse af stofselser, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, om brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi og § 136 a, stk. 3, om kortvarig fastholdelse i hygiejne-situationer vil kunne være tidsubegrænset, når visse særlige betingelser er opfyldt. Det bemærkes, at dette ydermere vil kræve konsekvensændringer af § 128, stk. 2, som bliver stk. 3, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, og § 136 a, stk. 3. Her henvises til lovforslagets § 1, nr. 14, 17 og 48. Magtanvendelsesbekendtgørelsen vil i den forbindelse skulle ændres, og disse ændringer vil skulle træde i kraft samtidig med dette lovforslag.

Det bemærkes, at det ikke er hensigten at foretage ændringer i magtanvendelsesbekendtgørelsen af reglerne om registrering og indberetning af akutte magtanvendelser, herunder indgreb efter servicelovens § 124 c, § 124 d, § 136 a, stk. 1, og § 136 c.

For en nærmere beskrivelse af den foreslåede ændring af bemyndigelsen i § 135 b i serviceloven og udmøntningen heraf henvises til lovforslagets § 1, nr. 43 og 46 og bemærkningerne dertil.

2.2.2. Ændring af orienteringspligten

2.2.2.1. Gældende ret

Det fremgår af § 135 a, stk. 1, 1. pkt., i serviceloven, at indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 i serviceloven skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet. Det følger af § 135 a, stk. 3, at persona-

lelederen jævnligt skal orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget over for personen.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 135 a, stk. 3, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 47, at det, der skal orienteres om, er de indgreb, der skal registreres og indberettes efter § 135 a, stk. 1, dvs. afværgenhjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og førende til et andet opholdsrum, anvendelse af stofselser, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer (såvel uden som med forudgående afgørelse), låsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af en afgørelse samt flytning uden samtykke. Det fremgår desuden af bemærkningerne, at baggrunden for orienteringspligten er, at personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant kan klage, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Klage fra borgerens repræsentant forudsætter, at repræsentanten ved, at der er anvendt magt over for borgeren. Hermed kan repræsentanten klage på borgerens vegne, når borgeren ikke selv er i stand til det. Det fremgår af bemærkningerne til § 135 a, stk. 3, at klagefristen på 4 uger først begynder at løbe den dag, repræsentanten får orienteringen. I forhold til klager, der indbringes for kommunalbestyrelsen efter den foreslåede § 133, stk. 1, er der ingen klagefrist.

Orienteringen skal ske jævnligt, hvormed menes ca. en gang om måneden. Orienteringen kræver ikke samtykke fra den borger, som der er foretaget indgreb over for. Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at der med personalelederen menes personalets leder, dvs. den person, der har det øverste administrative ansvar for personalets arbejde. Der er således ikke tale om f.eks. en borgmester. På et botilbud vil personalelederen være lederen af botilbuddet. Det fremgår desuden af bemærkningerne, at orientering om foretagne magtanvendelser skal ske under iagttagelse af de almindelige regler om offentligt ansattes tavshedspligt efter forvaltningslovens § 27. Det fremgår heraf, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, når en oplysning ved lov er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private. Hvis en offentlig ansat bryder sin tavshedspligt, kan vedkommende straffes efter straffelovens § 152, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 47.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.2.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Ifølge de gældende regler kræves ikke samtykke fra den person, der er foretaget indgreb over for, for at orienteringspligten for personalelederen finder anvendelse. De gældende

regler forholder sig ikke til, om der kan være situationer, hvor en person måtte ønske, at vedkommendes pårørende ikke orienteres om, at der er anvendt magt over for personen.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har modtaget tilkendegivelser fra interessenter om, at der er behov for at nuancere orienteringspligten, således det fremgår, at pårørende ikke skal orienteres, såfremt personen, der er foretaget magtanvendelse over for, ikke ønsker det. De pågældende interessenter har påpeget, at det er problematisk, at pårørende bliver orienteret om indgreb, som er foretaget over for en borger i tilfælde, hvor den pågældende borger kan give udtryk for, at de ikke ønsker, at deres pårørende orienteres. Hertil bemærker interessenterne bl.a., at det kan opfattes som krænkende for borgeren at orientere dennes pårørende imod borgerens ønske.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at hensynet bag orienteringspligten, som er, at repræsentanterne for en person, der er foretaget magtanvendelse over for, skal få kendskab til disse indgreb og dermed vil kunne klage på vegne af personen, er tungtvejende. Der formodes at være få personer, som er i målgruppen for reglerne for magtanvendelse, og som samtidig vil kunne frabede sig orientering af pårørende, hvis personen ikke ønsker det. Forslaget er relevant, uanset om personen har fået udpeget en værge eller fremtidsfuldmægtig eller ej. Dog bemærkes det, at pårørendes hjælp til at klage ikke vil være nødvendig, hvis personen har et værgemål, som dækker denne situation. Mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne vil ikke altid være i stand til selv at klage over magtanvendelse. Ministeriet vurderer dog, at der er grundlag for at imødekomme interessenterens ønske om, at reglerne skal kunne tage højde for, at der kan være personer, som ikke ønsker, at deres pårørende orienteres om, at der er foretaget magtanvendelse, og som kan give udtryk for dette og forstå konsekvensen, som er, at pårørende i så fald ikke kan klage på vegne af personen. Social-, Bolig og Ældreministeriet mener derfor, at der skal skabes mulighed for, at orienteringspligten kan fraviges i forhold til orientering af pårørende. Svarende til ønsket fra interessenterne vurderer ministeriet, at muligheden for at frabede sig orientering skal afgrænses til at gælde pårørende, da der i denne relation vil kunne være andre hensyn til at kunne beskytte en persons oplysninger om magtanvendelse end over for de øvrige typer repræsentanter, der fremgår af servicelovens § 135 a, stk. 3.

2.2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at serviceloven § 135 a, stk. 3, ændres sådan, at der indsættes en henvisning til alle bestemmelser om magtanvendelse, så anvendelse af alle typer af magtanvendelse vil være omfattet af orienteringspligten. Det foreslås desuden, at der i § 135 a, stk. 3, tilføjes et nyt 2. pkt. om, at pårørende dog ikke skal orienteres, hvis personen frabeder sig dette og selv er i stand til at klage.

Forslaget vil betyde, at alle typer af magtanvendelse efter bestemmelserne i servicelovens §§ 124 c-128, 128 b-129 b, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f vil være omfattet af orienteringspligten. Det vil betyde, at personalelederen jævnligt vil skulle orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget over for personen.

Forslaget vil desuden betyde, at en person vil kunne frabede sig, at personalelederen orienterer personens pårørende om, hvilke indgreb der måtte være foretaget over for personen.

Forslaget om, at personen kan frabede sig, at de pårørende orienteres af personalet, vil alene få betydning for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som selv er i stand til at frabede sig orientering af pårørende og selv er i stand til at klage på egne vegne.

Personalelederen vil fortsat efter servicelovens § 135 a, stk. 3, jævnligt skulle orientere en persons fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der måtte være foretaget over for personen. Forslaget ændrer således ikke herpå.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 44, og bemærkningerne dertil.

2.3. Tryghedsskabende velfærdsteknologi

2.3.1. Gældende ret

Det følger af § 128 a, stk. 1, i serviceloven, at social- og boligministeren nedsætter et råd, som skal fremsætte en indstilling til social- og boligministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter lovens afsnit VII.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 2, at social- og boligministeren fastsætter en forretningsorden for rådet.

Efter bestemmelsens stk. 3 fastsætter social- og boligministeren på baggrund af rådets indstilling efter stk. 1 regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII i denne lov. Det fremgår dog af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 17 og 40-41, at der aldrig vil kunne gives tilladelse til videoovervågning af borgerne.

Det fremgår af § 1 i bekendtgørelse nr. 402 af 20. april 2023 om tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger i relation til afsnit VII i lov om social service (herefter bekendtgørelse om velfærdsteknologi), at følgende tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger kan anvendes:

- a) Ind- og udgangssignalgivere.
- b) Fald- og anfaldsalarmer.
- c) Lokaliserings- og sporingssystemer til personer.

Ind- og udgangssignalgivere er systemer, der giver besked, når en person forlader et givent område, eksempelvis når en linje eller et område passerer eller ved åbning af en

dør. Fald- og anfaldsalarmer er systemer, der giver signal om aktivitet eller inaktivitet hos en person, eksempelvis bevægelse eller bevægelsesmønstre i et givent område eller via personbåren sensor som f.eks. epilepsialarmer og faldmålter. Lokaliserings- og sporingssystemer er systemer, der er beregnet til lokalisering eller sporing af bestemte personer ved forespørgsel i en på forhånd defineret situation, eksempelvis i form af en satellitbaseret stedbestemmelse.

Det fremgår af § 128 b i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. Den velfærdsteknologi, som kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen kan træffe afgørelse om at anvende, er fastlagt i bekendtgørelsen om velfærdsteknologi.

Målgruppen for § 128 b i serviceloven er efter lovens § 124 a personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. For personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, jf. lovens § 136 b, gælder lovens § 136 e, hvoraf det fremgår, at personalet som led i omsorgen kan anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen. Det følger endvidere af § 136 e, stk. 3, at anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, medmindre den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig anvendelsen, jf. bestemmelsens stk. 1 og 2.

Det følger endvidere af lovens § 135 a, at indgreb efter bl.a. § 128 b skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til den kompetente kommunalbestyrelse. For nærmere beskrivelse af reglerne om registrering og indberetning henvises til punkt 2.2.1.

Efter § 14, stk. 1, i lov om frikommunenetværk, jf. lovbekendtgørelse nr. 831 af 25. juni 2018, kan social- og boligministeren godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune kan træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a i serviceloven, der har ophold i en boform efter serviceloven. Det er en forudsætning, at den pågældende ikke modsætter sig dette, og at det samlet set vurderes som det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til borgeren, herunder hensynet til borgerens værdighed og selvbestemmelse samt behovet for at drage omsorg for borgeren. Det er desuden en forudsætning, at der indhentes samtykke fra borgerens nærmeste pårørende eller fra en værge.

Efter § 14 e, stk. 1, i lov om frikommunenetværk kan kom-

munalbestyrelsen i en frikommune i frikommunenetværket om bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende situationsbestemt video-, audio- og bevægelsesovervågning for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne omfattet af § 124 a i lov om social service, der er i målgruppen for, men ikke har ophold i, en boform efter lov om social service eller en plejebolig efter lov om almene boliger eller lignende. Det er en forudsætning, at den pågældende ikke modsætter sig, at borgerens nærmeste pårørende eller en værge, jf. værgemålslovens § 5, har givet samtykke hertil, og den påtænkte løsning samlet set vurderes som det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til borgeren, herunder hensynet til borgerens værdighed og selvbestemmelse samt behovet for at drage omsorg for borgeren.

Der henvises til værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1122 af 28. maj 2021.

Det følger af § 14 e, stk. 2, i lov om frikommunenetværk, at bestemmelserne i §§ 124, 124 a, 130, 133, 135 a, 135 b, stk. 1, og 141 i serviceloven finder tilsvarende anvendelse ved forsøg med anvendelse af situationsbestemt video-, audio- eller bevægelsesovervågning efter § 14, stk. 1, i lov om frikommunenetværk.

Situationsbestemt overvågning indebærer, at overvågningen ikke må være kontinuerlig eller foregå over længere stræk, medmindre tungtvejende faglige grunde taler for dette, samt at kommunalbestyrelsen har truffet beslutning herom.

Med lov nr. 2598 af 28. december 2021 om ændring af lov om frikommunenetværk (Forlængelse af udvalgte forsøgsmuligheder i Frikommuneforsøg II) blev forsøgshjemlerne §§ 14, 14 b, 14 c, 14 e og 14 f i lov om frikommunenetværk forlænget med 2 år, så kommuner, der er organiseret i det pågældende frikommunenetværk, har mulighed for at gennemføre forsøg efter disse bestemmelser indtil 31. december 2023, jf. § 1, stk. 4, i lov om frikommunenetværk. Med lov nr. 1561 af 12. december 2023 om ændring af lov om frikommunenetværk (Forlængelse af udvalgte forsøgsmuligheder i Frikommuneforsøg II) blev forsøgshjemlerne §§ 14, 14 b, 14 c, 14 e og 14 f i lov om frikommunenetværk forlænget med 1 år, så kommuner, der er organiseret i det pågældende frikommunenetværk, har mulighed for at gennemføre forsøg efter disse bestemmelser indtil 31. december 2024.

2.3.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Undersøgelse af forlængede frikommuneforsøg med teknologi til borgere med demens eller kognitiv funktionsnedsættelse, der er udarbejdet af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE), marts 2023, viser, at velfærdsteknologier kan være vigtige redskaber til at støtte og drage omsorg for borgerne. Således vurderer personalet, at de i forsøget anvendte teknologier giver en mere hensigtsmæssig støtte og omsorg for borgerne. Derudover er de pårørende også positive over for anvendelse af teknologierne

og lægger stor vægt på, at teknologierne kan give en bedre sikkerhed for borgeren.

Samtidig viser *Evaluering: de reviderede magtanvendelsesregler*, udarbejdet af Rambøll, august 2023, at de velfærdsteknologiske løsninger, som efter magtanvendelsesbekendtgørelsen kan anvendes, kun i nogen grad opfylder lederens og medarbejdernes behov og ønsker.

I forlængelse heraf har Social-, Bolig- og Ældreministeriet også modtaget tilkendegivelser fra en række interessenter om, at der er behov for at udvide anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi, herunder give mulighed for at anvende f.eks. videoovervågning.

Ministeriet finder det hensigtsmæssigt at udvide de gældende regler om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger, så de omfatter de løsninger, som ifølge undersøgelser fungerer godt i praksis for både personalet og borgerne.

De gældende bekendtgørelsesregler giver udelukkende adgang til anvendelse af ind- og udgangssignalgivere, fald- og anfaldsalarmer samt lokaliserings- og sporingssystemer. Disse velfærdsteknologier er defineret ud fra deres formål, eksempelvis at alarmere ved fald eller anfald. Det er således i de gældende regler ikke nærmere specificeret, hvilken funktion den velfærdsteknologiske løsning kan have, f.eks. om teknologien registrerer bevægelse eller lyd.

Ministeriet bemærker endvidere, at lov om frikommunenetværk indeholder hjemmel til at anvende velfærdsteknologiske løsninger med udgangspunkt i den velfærdsteknologiske løsnings funktion, herunder om teknologien anvender video-, audio- eller bevægelsesovervågning. I den forbindelse viser førnævnte *Undersøgelse af forlængede frikommuneforsøg med teknologi til borgere med demens eller kognitivfunktionsnedsættelse*, at teknologierne gør det muligt for personalet at drage omsorg for borgeren og blive gjort opmærksom på sikkerhedsrisici for borgeren, uden eksempelvis at borgerens søvn forstyrres af personalets fysiske tilstedeværelse. Det kan f.eks. være gavnligt i relation til en borger, som sover meget let og vågner, når personalet foretager fysisk tilsyn. I stedet kan personalet ved lydmonitorering eller kamerakig henholdsvis lytte til eller kigge ind til borgeren og vurdere, om vedkommende har brug for hjælp. Kamerakig kan også i samspil med en bevægelsessensor bruges til at sikre, at borgere med psykisk funktionsnedsættelse og faldrisiko får støtte til at komme på toilet om natten, ligesom teknologierne kan hjælpe personalet med at opdage anfald og blokering af luftveje, når borgeren ikke selv er i stand til at hente hjælp. I forlængelse heraf påpeger flere medarbejdere, at fysisk tilstedeværelse for nogle borgere kan skabe uro og forstyrre deres søvn. Teknologierne gør det således muligt for personalet at være i boligen, når borgeren har behov for det.

Det fremgår ligeledes af undersøgelsen, at nogle af teknologierne indeholder muligheder for at justere indstillingerne

på en måde, så det bedst muligt værner om borgerens privatliv. Eksempelvis kan et kamera vinkles således, at man kun kan observere den del af boligen, som er nødvendig for at kunne se, hvornår borgeren har brug for støtte, men at man ikke kan se de dele af boligen, der fagligt ikke er behov for at overvåge. Tilsvarende vil lydmonitorering, som kun reagerer på lyde fra borgeren, efter omstændighederne kunne give borgeren mere privatliv end ved personalets fysiske tilstedeværelse.

Ministeriet vurderer således, at brugen af tryghedsskabende velfærdsteknologier, herunder også kamerakig samt lyd- og bevægelsesmonitorering, i mange tilfælde kan være mindre indgribende i borgernes selvbestemmelsesret, end hvis personalet skal være fysisk til stede hos borgeren, f.eks. hele natten for at holde øje med, om borgeren får brug for hjælp. Tryghedsskabende velfærdsteknologier kan således understøtte borgerens bevægelsesfrihed, omsorg, værdighed, tryghed og sikkerhed, og teknologierne kan dermed være et godt og tryghedsskabende supplement til den menneskelige pleje og omsorg.

Det er således ministeriets opfattelse, at muligheden for at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologier bør udvides til også at omfatte situationsbestemt kamerakig, og at lyd- og bevægelsesmonitorering bør kunne anvendes i videre omfang end i dag.

Ministeriet er derudover blevet gjort bekendt med en række uhensigtsmæssigheder ved, at epilepsialarmer (anfaldsalarmer) er omfattet af magtanvendelsesreglerne. Personer med epilepsi kan have brug for at være under permanent opsyn, herunder om natten, for at sikre, at et epilepsianfald opdages hurtigt. Mens der ventes på, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om anvendelse af en anfaldsalarmer, risikeres det, at en borger bliver ramt af et epilepsianfald, som ikke opdages grundet fraværet af en epilepsialarmer. Dette skal ses i lyset af, at et ubehandlet epilepsianfald i værste fald kan have et dødeligt udfald.

Samtidig vurderer ministeriet, at epilepsialarmer og alarmer, som anvendes til andre med tilsvarende behov for anfalds- overvågning som ved epilepsi, er redskaber, der alarmerer om en potentiel helbredsskadelig tilstand, hvorfor anvendelsen af sådanne alarmer ikke bør vurderes som et indgreb i selvbestemmelsesretten.

På den baggrund er det ministeriets opfattelse, at anvendelse af epilepsialarmer ikke bør være underlagt magtanvendelsesreglerne, herunder reglerne for forudgående afgørelse og registrering af anvendelsen.

Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi blev indført med lov nr. 498 af 1. maj 2019 om ændring af lov om social service, lov om almene boliger m.v., lov om leje af almene boliger og forskellige andre love. Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 128 a, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 40, at den daværende børne- og socialminister

nedsætter et råd, som med afsæt i en række overordnede principper skal fremsætte en indstilling til ministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter servicelovens afsnit VII om magtanvendelse. Rådet nedsættes for at sikre, at reglerne følger med den teknologiske udvikling, for at sikre, at teknologierne er egnede til at understøtte borgerens tryghed, omsorg, værdighed, sikkerhed, bevægelsesfrihed og selvbestemmelse, samt for at sikre, at det bliver klart for bo- og dagtilbuddene, hvilke teknologiske løsninger der må anvendes. Formålet med at nedsætte rådet er derudover at sikre en vis central kontrol med, hvilke teknologiske løsninger der kan anvendes med henblik på at sikre borgernes retssikkerhed.

Evalueringen af de reviderede magtanvendelsesregler har vist, at botilbud og plejehjem anvender velfærdsteknologier i det daglige arbejde med borgerne, og at der kun i mindre omfang er kendskab til Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi og listen over godkendte velfærdsteknologiske løsninger.

Repræsentanter fra Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi har i forbindelse med evalueringen givet udtryk for, at de overordnet oplever, at rådet opfylder sit formål. Samtidig har Rådet selv meddelt, at det har afsluttet den opgave, som Rådet primært blev nedsat for at varetage, det vil sige at fastsætte typer af velfærdsteknologi, som kan anvendes efter servicelovens magtanvendelsesregler og herunder rådgive om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger der skal kunne anvendes efter servicelovens magtanvendelsesregler. Rådet har på den baggrund indstillet, at rådet i sin nuværende form nedlægges.

Det er også Social-, Bolig- og Ældreministeriets opfattelse, at Rådet har afsluttet sin primære opgave, og at opgaver med rådgivning af velfærdsteknologi kan videreføres og løses på anden vis. Rådet bør derfor nedlægges.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at § 128 a i serviceloven nyaffattes således, at social- og boligministeren fastsætter regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII.

Forslaget vil for det første betyde, at social- og boligministeren vil kunne fastsætte regler om anvendelse af flere velfærdsteknologiske løsninger uden forudgående indstilling fra Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi, som samtidig foreslås nedlagt. Dette vil blandt andet omfatte anvendelse af lyd- og bevægelsesmonitorering i videre omfang end i dag.

De velfærdsteknologiske løsninger, som social- og boligministeren vil kunne fastsætte efter den foreslåede bestemmelse i § 128 a i serviceloven, vil i de konkrete situationer fortsat først kunne anvendes, når kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom jf. § 128 b, stk. 1, der med lovforslagets § 1, nr. 16, vil blive stk. 2. Endvidere vil løsningerne i de konkrete situationer først kunne bruges, når personalet

forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Betingelserne om proportionalitet, skånsomhed og faglig dokumentation i lovens § 124 vil således skulle være opfyldt.

For det andet vil forslaget betyde, at der forventes fastsat regler om, at anvendelse af epilepsialarmer (anfaldsalarmer) og alarmer, som anvendes til andre med tilsvarende behov for anfaldsovervågning som ved epilepsi, ikke længere vil være omfattet af reglerne om magtanvendelse. En epilepsialarm og alarmer, som anvendes til andre med tilsvarende behov for anfaldsovervågning som ved epilepsi, vil dermed uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen kunne anvendes til personer, som ikke kan give samtykke til anvendelsen. Efter ikrafttræden af regler herom vil det betyde, at de pågældende alarmer vil kunne anvendes straks og uden unødigt forsinkelse, når behovet for en anfaldsalarm opstår. Således vil flere anfald kunne blive opdaget, og borgeren vil hurtigere kunne få den nødvendige hjælp. Social-, Bolig- og Ældreministeriet er opmærksom på, at den foreslåede ændring samtidig med al sandsynlighed vil indebære, at flere borgere vil bære en anfaldsalarm uden samtykke. Forslaget vil blive gennemført ved en ændring af bekendtgørelsen om velfærdsteknologi, hvor det vil blive præciseret, at epilepsialarmer (anfaldsalarmer) og alarmer, som anvendes til andre med tilsvarende behov for anfaldsovervågning som ved epilepsi, ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten.

Det foreslås desuden, at der som § 128 b, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, jf. pkt. 2.9, at træffe afgørelse om i en afgrænset periode at tillade anvendelse af situationsbestemt kamerakig over for en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.

Forslaget vil betyde, at det vil blive muligt for Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om i en begrænset periode at anvende situationsbestemt kamerakig til at overvåge en borger, som er i risiko for at lide personskade, herunder også i borgerens private bolig. Det vil være en betingelse for at træffe afgørelse om at tillade anvendelse af kamerakig over for en person, at der er risiko for personskade, og at forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.

Det vil i magtanvendelsesbekendtgørelsen blive fastsat, i hvor lang tid en afgørelse om anvendelse af kamerakig maksimalt vil kunne gælde.

En afgørelse om anvendelse af situationsbestemt kamerakig vil give personalet på botilbuddet mulighed for kortvarigt at kigge ind til borgeren via et kamera for at se, om borgeren har brug for hjælp.

Den foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 1, vil ikke ændre kommunalbestyrelsens muligheder for at træffe afgørelse om andre former for tryghedsskabende velfærdsteknologi efter den gældende bestemmelse i § 128 b, der med forslaget vil blive § 128 b, stk. 2. Med henblik på at præcisere, at denne bestemmelse ikke vil omfatte kamerakig, foreslås det, at det præciseres, at bestemmelsen alene omfatter anden tryghedsskabende velfærdsteknologi.

Det bemærkes, at kamerakig altid vil være omfattet af magt-anvendelsesreglerne uanset, hvilket formål kamerakigget har, herunder at alarmere om et anfald.

I relation til både nyaffattelsen af § 128 a og indsættelsen af et nyt § 128 b, stk. 1, bemærkes det, at muligheden for lyd- og bevægelsesmonitorering samt muligheden for kamerakig også vil kunne anvendes i borgernes private boliger. Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker således, at de foreslåede ændringer vil indebære, at nogle borgere og deres adfærd i vedkommende private bolig vil kunne blive overvåget, men dette vil skulle ses i sammenhæng med, at teknologien vil være med til at understøtte personalets mulighed for at drage omsorg for borgeren og understøtte borgerens sikkerhed, uden at vedkommende forstyrres unødigt f.eks. om natten. Det kan således for nogle borgere være mindre indgribende i borgernes selvbestemmelsesret, end hvis personalet skal være fysisk til stede hos borgeren.

Den nærmere udformning af reglerne om anvendelse af velfærdsteknologiske løsninger vil skulle ske inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder artikel 8 i EMRK om retten til bl.a. privatliv og retten til respekt for fysisk og psykisk integritet for personer med handicap i henhold til FN's Handicapkonvention. For nærmere herom henvises til punkt 3.1.3 og 3.2.

For det tredje vil forslaget betyde, at Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi vil blive nedlagt.

Nedlæggelse af Rådet vil indebære, at social- og boligministeren vil skulle have oplysninger om anvendelse af ny teknologi og ændret anvendelse af eksisterende teknologi andetsteds fra. Disse oplysninger vil ministeren kunne få dels ved principielle udtalelser fra Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap og dels fra Social- og Boligstyrelsen.

For en nærmere beskrivelse af forslagene henvises til lovforslagets § 1, nr. 15, 16, 26 og 33, og bemærkningerne dertil.

2.4. Særlige døråbnere

2.4.1. Gældende ret

Det fremgår af servicelovens § 125, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade et bo- eller dagtilbud udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholde-

ne i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Bestemmelsen i § 125, stk. 1, giver ikke mulighed for at anvende særlige døråbnere på døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger eller boenheder og heller ikke på låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal.

Opsættes der særlige døråbnere på yderdøre, skal der efter bestemmelsens stk. 2 af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Der må ikke ved opsætning af særlige døråbnere være tale om en egentlig tilbageholdelse af en beboer. Den særlige døråbner må alene være en forsinkende faktor, der har til formål at sikre, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet m.v.

Anvendelse af særlige døråbnere er et indgreb, der efter servicelovens § 135 a skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen. For nærmere beskrivelse af reglerne om registrering og indberetning henvises til punkt 2.2.1.

Det følger af § 3, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen, at kommunalbestyrelsens afgørelse efter § 125 i serviceloven gælder i 12 måneder. Efter § 3, stk. 2, omfatter særligere døråbnere dobbelte dørgreb, dobbelttryk for døråbning og lignende. Der kan også anvendes elektroniske særlige døråbnere, som kan differentiere mellem borgere.

Derudover fremgår det, at foranstaltningen ikke må have karakter af en egentlig aflåsningsmekanisme, men alene må virke forsinkende i forhold til den pågældendes frie færden, så personalets opmærksomhed henledes på, at den pågældende er ved at gå ud af døren. Det følger af § 125, stk. 2, som med lovforslagets § 1, nr. 9, vil blive stk. 3, at beboere skal sikres nødvendig hjælp til at betjene de særlige døråbnere.

Efter § 14 b i lov om frikommunenetværk kan social- og boligministeren godkende frikommuneforsøg, hvorefter kommunalbestyrelsen i en frikommune kan træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende særlige døråbnere ved yderdøre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger og boenheder, for en eller flere personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der har ophold i en boform eller døgnophold efter lov om social service, i en plejebolig efter lov om almene boliger m.v. eller i en friplejebolig efter lov om friplejeboliger el. lign. Det er en forudsætning for, at der kan træffes afgørelse, at der er en nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet, døgnopholdet eller fripleje- eller plejeboligen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, de øvrige muligheder i lov om social service og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge forgæves har været søgt anvendt, anvendelse af særlige

døråbnere samlet set vurderes som det mest hensigtsmæssige middel til at tilgodese hensynet til borgeren, herunder hensynet til borgerens værdighed og selvbestemmelse og behovet for at drage omsorg for borgeren. Det er desuden en forudsætning, at der indhentes samtykke fra borgerens nærmeste pårørende eller fra en værge.

Med lov nr. 2598 af 28. december 2021 om ændring af lov om frikommunenetværk (Forlængelse af udvalgte forsøgsmuligheder i Frikommuneforsøg II) blev forsøgshjemlerne §§ 14, 14 b, 14 c, 14 e og 14 f i lov om frikommunenetværk forlænget med 2 år, så kommuner, der er organiseret i det pågældende frikommunenetværk, har mulighed for at gennemføre forsøg efter disse bestemmelser indtil 31. december 2023, jf. § 1, stk. 4, i lov om frikommunenetværk. Med lov nr. 1561 af 12. december 2023 om ændring af lov om frikommunenetværk (Forlængelse af udvalgte forsøgsmuligheder i Frikommuneforsøg II) blev forsøgshjemlerne §§ 14, 14 b, 14 c, 14 e og 14 f i lov om frikommunenetværk forlænget med 1 år, så kommuner, der er organiseret i det pågældende frikommunenetværk, har mulighed for at gennemføre forsøg efter disse bestemmelser indtil 31. december 2024.

2.4.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Undersøgelse af forlængede frikommuneforsøg med teknologier til borgere med demens eller kognitiv funktionsnedsættelse, der er udarbejdet af Vive i marts 2023, viser, at velfærdsteknologier kan være vigtige redskaber til at støtte og drage omsorg for borgerne. En af de tiltag, som rapporten har undersøgt, er frikommunernes brug af særlige døråbnere på afdelingsdøre.

Det fremgår af undersøgelsen, at borgerens sikkerhed er et centralt argument for anvendelsen af særlige døråbnere, da forsøget viser en lang række af potentielt livstruende risici, som borgeren udsættes for, såfremt vedkommende forlader tilbuddet uden ledsager, og som den særlige døråbner skal bidrage til at forebygge. Det fremgår endvidere af undersøgelsen, at det f.eks. kan være en risiko, at borgeren løber ud på en trafikeret vej eller bliver nedkølet, hvis de forlader tilbuddet uden at have tilstrækkelig med tøj på.

Det fremgår ligeledes af undersøgelsen, at personalet vurderer, at de særlige døråbnere kan give en mere hensigtsmæssig støtte og omsorg for borgerne, og at det også kan skabe færre konflikter mellem personalet og en beboer, da beboerne ikke oplever, at det er personalet, der forhindrer dem i at forlade tilbuddet.

Undersøgelsen henviser til, at hensigten med at placere den særlige døråbner på f.eks. afdelingsdøren er at begrænse generne for andre samt at øge sikkerheden for den enkelte beboer.

Det fremgår ligeledes af undersøgelsen, at der findes andre teknologiske løsninger på en særlig døråbner, som ikke hindrer andres bevægelsesfrihed. For eksempel kan borgerens kaldeapparat, som kan bæres om håndledet, aktivere en

dørforsinker, så kun beboeren, som har brug for ledsager, bliver forsinket af døren.

Det er på den baggrund ministeriets opfattelse, at de nuværende muligheder for anvendelse af særlige døråbnere bør udvides til også at omfatte afdelingsdøre, dvs. døre, der tilhører og afgrænser boenheder, og låger m.v., der fungerer som udgang fra et bo- eller dagtilbudets omgivende udeareal.

Ministeriet vurderer, at brugen af særlige døråbnere i mange tilfælde kan være mindre indgribende i borgerens selvbestemmelsesret, end hvis der f.eks. iværksættes aflåsning eller afværgehjælp. Brugen af særlige døråbnere kan i de fleste tilfælde besværliggøre, at en borger forlader afdelingen eller tilbuddet og dermed sikre, at borgeren ikke udsætter sig selv for alvorlig personskade eller bringes i en utryk og uroskabende situation.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i servicelovens § 125 som nyt stk. 1 indsættes en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at når betingelserne i stk. 1, der vil blive stk. 2, er opfyldt, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at tillade anvendelse af særlige døråbnere for en eller flere personer i en afgrænset periode følgende steder:

- a) Bo- eller dagtilbudets yderdøre.
- b) Bo- eller dagtilbudets døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger eller boenheder.
- c) Låger m.v., der fungerer som udgang fra bo- eller dagtilbudets omgivende udeareal.

Videre foreslås det, at i lovens § 125, stk. 1, der vil blive stk. 2, ændres »Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode« til: »Afgørelse efter stk. 1 træffes«.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil få mulighed for at træffe afgørelse om anvendelse af særlige døråbnere på et bo- eller dagtilbudets yderdøre, bo- eller dagtilbudets døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger eller boenheder og låger m.v., der fungerer som udgang fra bo- eller dagtilbudets omgivende udeareal. Forslaget vil ikke ændre på, at en særlig døråbner alene må være en forsinkende faktor, der har til formål at sikre, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet m.v.

Varigheden af kommunalbestyrelsens afgørelser om anvendelse af særlige døråbnere vil forsat blive reguleret i magt-anvendelsesbekendtgørelsen.

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil udgøre rammen for adgangen til at anvende særlige døråbnere over for en pågældende borger. Det vil være botilbudets personale, der konkret anvender disse muligheder inden for rammerne af kommunalbestyrelsens afgørelse.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 9-11, og bemærkningerne hertil.

2.5. Udvidelse af anvendelsesområdet for stofseler

2.5.1. Gældende ret

Det følger af servicelovens § 128, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofseler til kørestol eller andet hjælpemiddel herunder seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Bestemmelsen gælder for personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, og som ikke samtykker til anvendelse af stofselen.

Det fremgår endvidere af servicelovens § 128, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og løbende skal vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Bestemmelsen har navnlig praktisk betydning for personer, der foruden at have en nedsat psykisk funktionsevne ligeledes har en nedsat fysisk funktionsevne og som i den forbindelse risikerer at falde og pådrage sig væsentlige personskader. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1998-1999, tillæg A, side 4618, at et eksempel på en situation, hvor bestemmelsen finder anvendelse, vil være en situation, hvor en borger med demens havde mistet evnen til at gå, men til stadighed gjorde forsøg herpå, med benbrud til følge.

Det fremgår af vejledning af 14. december 2019 om magtandvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper, at der skalforeligge konkret viden om, at borgeren ofte har forsøgt at udføre handlinger, der kan indebære en risiko for fald eller ofte plaget af kramper, spasmer eller lignende, som medfører risiko for væsentlig personskade. Fastspænding med stofseler kan således alene anvendes, når der er nærliggende risiko for, at borgeren udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade. Væsentlig personskade kan bl.a. være brækkede lemmer, kraniebrud, hjernerystelse, tabte eller løse tænder m.v. Derimod kan f.eks. en mindre forstuvning i denne sammenhæng ikke opfattes som væsentlig personskade. Den væsentlige personskade skal dog individuelt vurderes ud fra den pågældendes helbredstilstand.

Det fremgår også af vejledningen, at det følger af mindsteindgrebsprincippet, at beskyttelsesmidler i form af fastspænding med stofseler ikke lovligt kan anvendes, hvis risikoen for væsentlig personskade kan afværges ved brug af andre og mindre indgribende metoder, herunder f.eks. en sengehest eller faldmadras. Da behovet kan ændre sig i forhold til den enkeltes helbredstilstand, skal det løbende vurderes, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Der er efter gældende regler ikke hjemmel til at anvende stofseler, når der er nærliggende risiko for, at en borger lider personskade som følge af u hensigtsmæssig siddestilling eller pludselige og ukontrollerbare bevægelser. Der er endvidere ikke hjemmel til at anvende stofseler med henblik på at understøtte borgerens funktionsniveau, herunder for at hjælpe en person med at udføre en handling, som foruden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt.

2.5.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet er blevet bekendt med, at ordlyden af bestemmelsen om anvendelse af stofseler, særligt ordet 'fastspænding', kan skabe misforståelser om, at formålet med stofselen er at spænde en borger fast. Ministeriet bemærker, at formålet med anvendelse af stofseler ikke er at spænde borgeren fast, men at beskytte borgeren mod at lide personskade.

Det er på den baggrund ministeriets opfattelse, at den nuværende ordlyd af § 128 kan være misvisende i forhold formålet med bestemmelsen. Ministeriet vurderer derfor, at der er behov for at ændre bestemmelsen, således det ikke længere fremgår, at stofselen anvendes til fastspænding. Desuden har ministeriet modtaget tilkendegivelser fra interessenter om, at betingelsen om, at personskaden skal være *væsentlig* skaber for snævre rammer for bestemmelsens anvendelsesområde. Det skyldes, at der kan opstå situationer, hvor en borger f.eks. gentagne gange falder ud af en kørestol resulterende i ikke-ubetydelige skader, der både kan være ubehagelige og smertefulde til trods for ikke at være karakteriseret som en væsentlig personskade. I en sådan situation vil det efter gældende regler ikke være muligt at anvende en stofsele for at sikre mod, at borgeren falder. Det bemærkes desuden, at for nogle borgere kan selv en mindre skade også resultere i efterfølgende ubehag, utryghed og bekymring.

Ministeriet vurderer derfor, at væsentlighedskravet bør udgå fra bestemmelsen, således stofseler kan anvendes, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide personskade i bredere forstand.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet er blevet gjort bekendt med, at fraværet af hjemmel til at anvende stofseler til borgere for at undgå personskader som følge af u hensigtsmæssig siddestilling kan være problematisk. Det er oplyst, at nogle borgere, som ikke har mulighed for at få hjælp til at opretholde en korrekt siddestilling gennem anvendelse af stofseler, kan pådrage sig skader på kroppen på både kort og lang sigt f.eks. i form af permanente og progredierende fejlstillinger samt vævsskader. Selv med en optimal og fagligt kompetent positionering ved anvendelse af mindre foranstaltninger som eksempelvis siddepuder og avancerede rygge er det ikke altid muligt at imødegå alle u hensigtsmæssige forskydninger i siddestillingen.

Derudover er ministeriet blevet gjort opmærksom på, at nogle borgere også pådrager sig personskader ved pludselige og ukontrollerbare bevægelser. Det kan f.eks. være en

borger, som har fysiske tics, eller som kommer til ufrivilligt at sparke ud med benene, og vedkommende derfor slår sig på møbler eller andre genstande. Det er endvidere italesat, hvordan det ikke for alle borgere er muligt at skærme vedkommendes legemsdele med eksempelvis fodtøj eller beskyttelsesmidler for at undgå personskader.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at den gældende retstilstand, hvor anvendelse af stofseler med henblik på at undgå personskader som følge af u hensigtsmæssig siddestilling samt pludselige og ukontrollerbare bevægelser ikke er tilladt, kan føre til unødvendige og i nogle tilfælde omfattende personskader. Det er ministeriets vurdering, at det at undgå personskader som følge af u hensigtsmæssig siddestilling og pludselige og ukontrollerbare bevægelser ligeledes er et vigtigt hensyn i varetagelsen af pågældendes omsorg, værdighed og tryghed, som det er ved at undgå personskader som følge af fald. Med afsæt heri vurderer ministeriet, at der er behov for, at der indføres hjemmel til, at man kan anvende stofseler for at undgå personskader som konsekvens af u hensigtsmæssig siddestilling samt pludselige og ukontrollerbare bevægelser.

Endvidere er ministeriet blevet gjort bekendt med, at der også kan være behov for at anvende stofseler med henblik på at understøtte borgerens funktionsniveau, herunder borgerens mulighed for både at udtrykke og bevæge sig. Det kan f.eks. være en borger, som kan have behov for at anvende en stofsele til at skabe tryk et bestemt sted på maven for at generere tilstrækkelig kraft til at kunne udtrykke sig verbalt, til af egen kraft at kunne hoste eller foretage større bevægelser med armene. Ministeriet finder det på den baggrund hensigtsmæssigt, at der indføres mulighed for at anvende stofseler til at hjælpe borgeren med at udføre en handling, som uden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt.

Ministeriet bemærker, at det samtidig med ovennævnte udvidelser af anvendelsesområdet for stofseler også bør være muligt at anvende andre hjælpemidler, som svarer til stofseleler, og som kan varetage samme funktion, herunder bl.a. at hindre personskade ved f.eks. at sikre korrekt positionering eller sikre mod pludselige og ukontrollerbare bevægelser.

Ministeriet bemærker i forlængelse heraf, at udvidelserne i anvendelsesområdet for stofseler og lignende vil udgøre et mere omfattende indgreb i borgerens selvbestemmelsesret. I den anledning er det vigtigt at være opmærksom på, at indgreb i selvbestemmelsesretten alene må ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed.

Derfor vurderer ministeriet, at anvendelse af stofseler og lignende for at undgå personskader som følge af u hensigtsmæssig siddestilling og pludselige og ukontrollerbare bevægelser samt for at understøtte borgerens funktionsniveau alene skal være muligt, hvis borgeren ikke modsætter sig anvendelsen.

Baggrunden herfor er, at en udvidelse i anvendelsesområdet

for stofseler og lignende, herunder både ved anvendelse med henblik på at undgå personskader som følge af u hensigtsmæssig siddestilling og pludselige og ukontrollerbare bevægelser samt ved anvendelse med henblik på at hjælpe borgeren med at udføre en handling, som uden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt, vurderes at være af en anden karakter, end den nuværende mulighed for at anvende stofseler med henblik på at undgå personskader som følge af fald. Det skyldes blandt andet, at et fald i sig selv kan være en mere voldsom og utryk oplevelse, der ved én enkelt forekomst kan medføre omfattende personskade. Dette gør sig ikke i samme grad gældende for en u hensigtsmæssig siddestilling, hvor personskader ofte vil være progredierende, mens personskaderne som følge af pludselige og ukontrollerbare bevægelser ofte vil være af mindre omfattende karakter end ved fald. Ligeledes adskiller anvendelse af stofseler til at hjælpe borgeren med at udføre en handling sig ved udelukkende at have til formål at understøtte borgerens funktionsniveau fremfor at undgå personskade. Stofselen bør derfor ikke kunne anvendes, hvis borgeren giver udtryk for, at vedkommende ikke ønsker at bruge stofselen.

Ministeriet bemærker desuden, at det ved indgreb i selvbestemmelsesretten er afgørende altid at sikre overholdelse af proportionalitetsprincippet, således at hensynet til anvendelsen af stofseler eller lignende retfærdiggør indgrebet. Det bør derfor kun være muligt at anvende stofseler eller lignende i tilfælde, hvor det vurderes absolut nødvendigt for at undgå kort- og langvarige personskader som følge af fald, u hensigtsmæssig siddestilling samt pludselige og ukontrollerbare bevægelser eller hvor det vurderes absolut nødvendigt for at hjælpe borgeren med at udføre en handling, som uden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt.

Efter ministeriets opfattelse vil det medføre, at der ikke bør kunne træffes afgørelse om anvendelse af stofseler, hvor mindre indgribende foranstaltninger vil være tilstrækkelige, eller hvis indgrebet ikke vil stå i rimeligt forhold til det, man søger at opnå.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås for det første, at der indføres hjemmel i servicelovens § 128, stk. 1, nr. 1, til at anvende stofseler og lignende for at undgå personskader som følge af u hensigtsmæssig siddestilling samt pludselige og ukontrollerbare bevægelser, når forholdene gør det absolut påkrævet.

Med de foreslåede ændringer vil det efter serviceloven være muligt at anvende stofseler og lignende til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne for at undgå personskader såsom varige ryg- og vævsskader som følge af u hensigtsmæssig siddestilling. Det vil desuden være muligt at anvende stofseler og lignende for at undgå personskader som følge af pludselige og ukontrollerbare bevægelser. De foreslåede ændringer vil tydeliggøre, at anvendelse af stofseler og lignende ud fra hensynet om at undgå personskader ikke kun er relevant i forbindelse med fald.

Det foreslås for det andet, at der indføres hjemmel i servicelovens § 128, stk. 1, nr. 2, til at anvende stofseler og lignende for at hjælpe en person med at udføre en handling, som uden en stofsele ville være særdeles begrænset eller anstrengt, når forholdene gør det absolut påkrævet. Med den foreslåede ændring vil det således være muligt at anvende stofseler og lignende for at understøtte borgerens funktionsniveau under bestemte forudsætninger. Det vil betyde, at der kan være situationer, hvor en stofsele og lignende vil kunne anvendes, uden at den nugældende betingelse om nærliggende risiko for at lide væsentlig personskade, vil skulle være opfyldt.

Det foreslås for det tredje, at ordet »væsentlig« udgår af servicelovens § 128, stk. 1. Med ændringen vil væsentligheds-kriteriet for personskaden blive fjernet. Der vil fortsat skulle være nærliggende risiko for, at personen er i risiko for at lide personskade. Hvis forudsætningerne for, at vedkommende kan falde, kan have en u hensigtsmæssig siddestilling eller kan lave pludselige og ukontrollerbare bevægelser, er til stede, men der ikke er risiko for at lide personskade, vil stofseler og lignende ikke kunne anvendes. Personskaden vil imidlertid ikke længere skulle være væsentlig.

De foreslåede ændringer vil for nogle borgere kunne indebære oftere og længerevarende anvendelse af stofseler og lignende. Det vil derfor være en betingelse for anvendelse af de foreslåede bestemmelser om undgåelse af personskade som følge af henholdsvis u hensigtsmæssig siddestilling og pludselige og ukontrollerbare bevægelser samt understøttelse af en persons mulighed for at udføre en handling, som ellers vil være særdeles begrænset eller anstrengt, at borgeren ikke modsætter sig anvendelsen.

Det foreslås således for det fjerde, at der i servicelovens § 128 indsættes et nyt stk. 2, hvoraf det fremgår, at indgreb efter en afgørelse, jf. stk. 1, nr. 1, litra b eller c, eller nr. 2, forudsætter, at personen ikke modsætter sig anvendelsen.

Med den foreslåede ændring vil anvendelse af stofseler og lignende, når der er nærliggende risiko for, at en person er i fare for at lide personskade som følge af u hensigtsmæssig siddestilling eller pludselige og ukontrollerbare bevægelser samt anvendelse af stofseler og lignende for at hjælpe en person med at udføre en handling, som uden en stofsele og lignende vil være særdeles begrænset eller anstrengt, alene være mulig, når borgeren ikke modsætter sig anvendelsen.

Ydermere vil stofseler og lignende ikke kunne anvendes, såfremt alternative og mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, idet principperne om proportionalitet og skånsomhed fortsat skal overholdes, jf. servicelovens § 124.

Det foreslås for det femte, at der efter »stofseler« indsættes »og lignende«. Med den foreslåede ændring vil det være muligt at anvende andre hjælpemidler end stofseler. Dette vil dog forudsætte, at hjælpemidlet i sin funktion og anvendelse m.v. vil kunne fungere på tilsvarende, hensigtsmæssig måde som en stofsele. Det vil betyde, at det bl.a. vil være

muligt at anvende et bækkenbælte, en sternumstøtte, en neopren sandal til ankelbespænding eller lignende former for hjælpemidler.

Det foreslås for det sjette, at ordet »fastspænding« udgår af servicelovens § 128, stk. 1. Med den foreslåede ændring vil det ikke længere fremgå, at stofselerne anvendes til at spænde en person fast. Det vil betyde, at ordlyden af bestemmelsen i højere grad vil være i overensstemmelse med bestemmelsens formål, der ikke er at spænde borgeren fast, men at beskytte borgeren mod at lide personskade og fremadrettet at understøtte borgerens funktionsniveau.

For en nærmere beskrivelse af forslagene henvises til lovfor-slaget § 1, nr. 12-14, og bemærkningerne dertil.

2.6. Optagelse i botilbud uden samtykke

2.6.1. Optagelse i særlige botilbud med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig

2.6.1.1. Gældende ret

Det fremgår af servicelovens § 129, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan, jf. § 131, indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, jf. dog § 136 f, skal optages i et bestemt botilbud efter denne lov, botilbud i boliger opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller botilbud efter lov om almene boliger m.v., når 1) det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, 2) hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig, 3) den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, 4) den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og 5) det er ufor-svarligt ikke at sørge for flytning.

§ 129 er placeret i servicelovens kapitel 24, der drejer sig om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Serviceloven indeholder i kapitel 24 b særlige regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

I forhold til denne persongruppe kan der efter § 136 f i serviceloven i visse tilfælde træffes afgørelse om optagelse i et særligt botilbud under lempeligere betingelser end efter servicelovens § 129.

Det fremgår således af bestemmelsens stk. 1, at for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af

den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, når 1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet, for at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Det fremgår af bemærkninger til servicelovens § 136 f, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 156 som fremsat, side 57, at en afgørelse forudsætter, at personen mangler evnen til at give informeret samtykke. Gyldigheden af et samtykke forudsætter, at det foreligger, inden den handling eller undladelse, der er givet samtykke til, udføres, og at vedkommende forstår, hvad samtykket indebærer. Der kan kun opstilles meget overordnede retningslinjer for, hvornår den, der samtykker, kan siges at have forståelse for samtykket, dvs. være habil i forhold til det, vedkommende har givet samtykke til. Vurderingen af den enkeltes habilitet beror på en konkret vurdering af personens fysiske og psykiske tilstand og er også afhængig af foranstaltningens karakter og intensitet.

Efter servicelovens § 136 f, stk. 2, skal det indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 136 f, stk. 2, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 3359, at kommunalbestyrelsen i de tilfælde, hvor en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende hidtil har bidraget med varetagelse af den nødvendige hjælp til samt opsyn med den pågældende, og hvor en ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere føler sig i stand til at kunne løfte denne byrde, skal lade et hensyn hertil indgå i afgørelsen om optagelse i et særligt botilbud. Der skal således indgå et hensyn til en eventuel ægtefælles, samlever eller anden pårørendes mulighed for at føre en normal tilværelse uden at blive påført store belastninger.

Efter lovens § 136 f, stk. 3, 1. pkt., kan kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 påklages til Familieretshuset.

Der gælder ikke en tilsvarende mulighed for optagelse i særlige botilbud for den del af målgruppen for § 129 i serviceloven, som ikke er omfattet af anvendelsesområdet for § 136 f, dvs. personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.6.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet finder det væsentligt, at kommunalbestyrelsen har adgang til at træffe afgørelse om, at personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mang-

ler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, skal optages i et særligt botilbud, hvis optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, når det er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og det vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt.

Ministeriet finder ikke, at denne adgang, som efter de gældende regler er en undtagelse til bestemmelserne efter servicelovens § 129, jf. § 136 f, stk. 1, bør være begrænset til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Ministeriet vurderer, at hensynet til den nødvendige hjælp og omsorg for en person, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, er meget tungtvejende, og at årsagen til personens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke bør være afgørende for muligheden for at træffe afgørelse om flytning under lempeligere betingelser end efter servicelovens § 129, når den pågældende ikke modsætter sig flytning, og når den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige samtykker til flytning.

2.6.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse som § 129 b, stk. 1, i serviceloven, hvorefter kommunalbestyrelsen for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til flytning, jf. dog § 136 f, kan træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud m.v. som nævnt i § 129, stk. 1, og om nødvendigt om udskrivelse fra et botilbud, når optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, hvis dennes kompetence omfatter disse forhold, og når 1) ophold i botilbuddet er påkrævet, for at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Det foreslås videre, at der som stk. 2 indsættes en bestemmelse, hvorefter det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

Det foreslås endvidere, at der som stk. 3 indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 kan påklages til Familieretshuset.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil få hjemmel til at træffe afgørelse om, at personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, skal optages i et særligt botilbud m.v. som nævnt i § 129, stk. 1, og om nødvendigt udskrives fra et botilbud, når optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, og når det er påkrævet for,

at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og det vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt.

Med forslaget vil kommunalbestyrelsens hjemmel svare til hjemlen efter § 136 f, stk. 1, idet anvendelsesområdet for forslaget dog er den del af målgruppen for servicelovens § 129, som ikke er omfattet af anvendelsesområdet for § 136 f, stk. 1, dvs. personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

På samme vis som efter de gældende regler efter servicelovens § 136 f, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 156 som fremsat, side 57, vil en afgørelse efter den foreslåede § 129 b, stk. 1, forudsætte, at personen mangler evnen til at give informeret samtykke. Gyldigheden af et samtykke vil forudsætte, at det foreligger, inden den handling eller undladelse, der er givet samtykke til, udføres, og at vedkommende forstår, hvad samtykket indebærer. Der vil kun kunne opstilles meget overordnede retningslinjer for, hvornår den, der samtykker, kan siges at have forståelse for samtykket, dvs. være habil i forhold til det, vedkommende har givet samtykke til. Vurderingen af den enkeltes habilitet vil bero på en konkret vurdering af personens fysiske og psykiske tilstand og vil også være afhængig af foranstaltningens karakter og intensitet.

På samme vis som efter den gældende retstilstand vil det være et krav for at anvende den foreslåede § 129 b, stk. 1, at den pågældende ikke positivt modsætter sig optagelsen i et særligt botilbud. Der vil i sådanne tilfælde kunne træffes afgørelse om optagelse i de særlige botilbud m.v., som er nævnt i servicelovens § 129, stk. 1.

Ved en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 129 b i serviceloven, vil det skulle sikres, at afgørelsen er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder rettigheder i medfør af Handicapkonvention. Der henvises til punkt 3.2.

Videre vil forslaget betyde, at det vil skulle indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter den foreslåede § 129 b, stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

På samme vis som efter de gældende regler efter servicelovens § 136 f, stk. 2, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 3359, vil kommunalbestyrelsen i de tilfælde, hvor en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende hidtil har bidraget med varetagelse af den nødvendige hjælp til samt opsyn med den pågældende, og hvor en ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere føler sig i stand til at kunne løfte denne byrde, skulle lade et hensyn hertil indgå i afgørelsen om optagelse i et særligt botilbud. Der vil således skulle indgå et hensyn til en eventuel ægtefælles, samlevers eller anden pårørendes mulighed for

at føre en normal tilværelse uden at blive påført store belastninger.

Forslaget vil endvidere betyde, at kommunalbestyrelsens afgørelse efter den foreslåede § 129 b, stk. 1, vil kunne påklages til Familieretshuset.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovfor-
slagets § 1, nr. 24, og bemærkningerne hertil

2.6.2. Optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd

2.6.2.1. Gældende ret

Det fremgår af § 129 a i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modsætter sig flytning, eller som mangler evnen til at give informeret samtykke heri, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud efter denne lovs § 108, når 1) den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, 2) det er uforsvarligt over for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning, 3) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet, og 4) det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.

Servicelovens § 129 a omhandler udelukkende beboere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modtager hjælp og støtte efter serviceloven, og som har en adfærd, hvor vedkommende er til væsentlig fare for eller er særligt truende eller særligt chikanerende over for de øvrige beboere eller personalet, og som modsætter sig eller mangler evnen til at give informeret samtykke til flytning.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 206 som fremsat, side 8 og 13-14, at ved sindslidelse forstås forstyrrelser og forandring i tankegang, følelser og adfærdsmønstre, der kan medføre en nedsættelse af den psykiske funktionsevne, og at den pågældende har vanskeligt ved at handle fornuftsmæssigt eller overskue konsekvenserne af sine handlinger både i forhold til andre og for sig selv. Sindslidelse kan forstås som en psykiatrisk diagnose, men er ikke begrænset hertil.

Det følger videre af bemærkningerne, at det er såvel den lægefaglige vurdering af sindslidelsen som graden af den heraf følgende psykiske funktionsnedsættelse, der er afgørende i vurderingen af, om den pågældende i den konkrete situation opfylder betingelserne efter § 129 a. Der skal derfor, som det i øvrigt gælder efter serviceloven, foretages et konkret, individuelt og fagligt forsvarligt skøn ved overvejelser om indstilling til flytning uden samtykke. Der skal således foreligge den nødvendige dokumentation, eksempelvis i form af aktuelle læge- og socialfaglige vurderinger, der samlet kan

dokumentere nødvendigheden og forsvarligheden af indgrebet.

Det fremgår desuden af bemærkningerne, at bestemmelsen ikke gælder personer, der udelukkende har en fysisk eller kognitiv funktionsnedsættelse, eller personer, hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende, eksempelvis demens, og den finder alene anvendelse over for personer, der aktuelt er visiteret til et botilbud efter servicelovens §§ 107 eller 108.

2.6.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Det er væsentligt, at kommunalbestyrelsen har fornøden hjemmel til at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for beboere og personale på botilbud med henblik på at sikre gode rammer for, at botilbuddene kan yde beboerne den nødvendige hjælp og støtte.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet finder det hensigtsmæssigt at udvide målgruppen for flytning af en beboer på et botilbud til et bestemt botilbud uden samtykke, når flytningen er begrundet i, at beboeren er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller særligt chikanerende adfærd over for de øvrige beboere eller personalet, således at flytning ikke er betinget af, at den pågældende beboers betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne er en følge af en sindslidelse.

Ministeriet finder således ikke, at årsagen til en beboers betydelige og varigt nedsatte psykisk funktionsevne bør være afgørende for muligheden for at træffe afgørelse om, at beboeren skal flytte til et bestemt botilbud, når beboeren er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personalet på det botilbud, som den pågældende aktuelt er visiteret til. Det skyldes, at de beskyttelseshensyn, der ligger til grund for muligheden for at træffe afgørelse om flytning uden samtykke, er meget tungtvejende.

Ministeriet finder det videre hensigtsmæssigt at præcisere ordlyden af servicelovens § 129 a sådan, at optagelse i et bestemt botilbud også omfatter udskrivelse fra det botilbud, som den pågældende aktuelt er visiteret til.

2.6.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås for det første, at i § 129 a i serviceloven udgår »som følge af en sindslidelse«.

Forslaget vil indebære, at anvendelsesområdet for § 129 a i serviceloven vil blive udvidet til at omfatte alle beboere på botilbud, der har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, uanset hvad der er årsagen til den nedsatte funktionsevne. Bestemmelsen vil således eksempelvis også finde anvendelse for beboere, hvis betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne skyldes demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Forslaget vil ikke ændre de øvrige betingelser for at anvende bestemmelsen.

Ved en afgørelse efter § 129 a i serviceloven, som den foreslås ændret, vil det fortsat skulle sikres, at afgørelsen er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder rettigheder i medfør af EMRK og Handicapkonventionen. Der henvises til punkt 3.1.6 og 3.2.

Det foreslås for det andet, at i servicelovens § 129 a indsættes »udskrives fra sit botilbud og« efter »i særlige tilfælde skal«.

Forslaget vil betyde, at en afgørelse efter servicelovens § 129 a vil udgøre hjemmelsgrundlaget for såvel udskrivelse fra den pågældendes aktuelle botilbud efter lovens §§ 107 eller 108 som optagelse i et bestemt botilbud efter lovens § 108.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovfor-slagets § 1, nr. 23, og bemærkningerne hertil.

2.7. Aflysning

2.7.1. Kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig

2.7.1.1. Gældende ret

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne fremgår af servicelovens afsnit VII, herunder kapitel 24 (§§ 123 - 135 b). Der henvises til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af disse regler.

Efter servicelovens § 125 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre på et botilbud for en eller flere personer i en afgrænset periode. Det er en betingelse for anvendelse af særlige døråbnere, at der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, samt at servicelovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Efter lovens § 128 c kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Efter bestemmelsen skal der altid være mindst en uaflåst dør i beboerens egen bolig.

Det er efter omstændighederne også muligt at låse en beboer inde i sin bolig, såfremt rammerne for nødværge er opfyldt. Det vil altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder, om betingelserne for nødværge er opfyldt. Retten til at anvende nødværge ophører, når det konkrete eller overhængende angreb er ophørt eller når mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkeligt til at standse eller afværge angrebet. Når indelåsningen

begynder vil det i sagens natur indebære, at angrebet må siges at være ophørt. Reglerne om nødværge kan derfor ikke anvendes til at tillade en længere indelåsning af borgeren. Det vil altid bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, om betingelserne for lovlig nødværge er opfyldt. Det følger af § 18 i magtanvendelsesbekendtgørelsen, at registrering af indgreb, som er foretaget som led i nødværge eller nødret, skal foretages straks og senest tre dage efter, at indgrebet har fundet sted. Nødværge er beskrevet i punkt 2.1.

Serviceovens kapitel 24 d (§§ 137 e-137 m) indeholder bestemmelser om fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger. Det drejer sig om regulering af ophold i en boform for personer med nedsat psykisk funktionsevne, som i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse er anbragt i en boform, herunder en boform med sikrede afdelinger. Efter lovens § 137 j kan der i forhold til disse personer træffes afgørelse om, at personen kan låses inde i sin bolig om natten i op til 8 timer i perioden mellem kl. 21 og 8, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen. Afgørelse herom forudsætter, at 1) indgrebet er forsvarligt og ikke indebærer en sundhedsmæssig risiko for den anbragte, 2) den anbragte ikke er selvmordstruet, 3) den anbragte har tilkaldemulighed fra boligen eller afskærmningslokalet, som den pågældende er i stand til at betjene, og at personalet via den kan tilkaldes, 4) den anbragte har adgang til toilet og vand i sin bolig eller afskærmningslokalet og 5) der iværksættes jævnlig overvågning i det tidsrum, hvor den pågældende er låst inde.

Efter serviceovens § 137 k skal iværksatte indgreb straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er til stede.

Det fremgår ydermere af lovens § 124, at formålet med bestemmelserne i afsnit VII om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Af stk. 4. fremgår det endvidere, at anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes.

2.7.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

På botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne kan der opstå situationer, hvor en beboer efter de gældende regler ikke kan forhindres i at forlade sin egen bolig med den virkning, at beboeren udsætter sig selv eller andre for fare eller udviser en særligt truende adfærd over for andre.

Sådanne situationer kan være vanskelige at afværge, fordi der i dag ikke er hjemmel til at indelåse en beboer i egen bolig på et botilbud for at forhindre, at beboeren gør skade på andre eller sig selv. Der kan f.eks. være tale om beboere, som har svært ved at styre deres reaktioner, og som til tider

udtrykker sig voldeligt, eller om beboere, som er udendørs-søgende, men som samtidig ikke er opmærksomme på deres omgivelser og derfor ikke er trafiksikre.

Dette indebærer, at personalet på botilbuddet ikke altid har mulighed for at forhindre eller forebygge situationer, som kan eskalere og blive personfarlige. Når først situationen er eskaleret, kan det for personalet være vanskeligt at forhindre den personfarlige situation uden at skulle anvende nødværge. Det er ministeriets vurdering, at en beboer vil kunne nå at udøve væsentlig personskade på sig eller andre, inden personalet kan tage stilling til, om betingelserne for nødværge er opfyldt.

Af hensyn til beboeren, beboerens familie, de øvrige beboere og personalet på botilbuddet bør der indføres mulighed for, at der i særlige situationer og for en meget begrænset periode kan træffes afgørelse om, at en beboer låses inde i sin egen bolig på et botilbud. En sådan mulighed for indelåsning bør alene finde anvendelse, når den pågældende beboer vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.

Da indelåsning er et meget indgribende tiltag, der som det klare udgangspunkt vil udgøre en administrativ frihedsberøvelse af beboeren, bør det kun være muligt at anvende indelåsning, når alle andre indgreb har været anvendt forgæves eller vurderes ikke at ville være tilstrækkelige til at kunne afværge de omhandlede situationer.

Det er således afgørende, at der sikres den rette balance mellem på den ene side at værne om hensynet til beboerens selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for alle beboere på botilbud, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger.

Det vurderes, at der vil være tale om få tilfælde om året, hvor det vil kunne være aktuelt at træffe afgørelse om indelåsning af en beboer.

2.7.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som § 128 h, stk. 1, i serviceoven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen i helt særlige situationer kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en periode, der ikke må overstige 6 måneder, jf. dog § 131 b, stk. 3, at tillade, at en beboer kortvarigt må låses inde i sin egen bolig i et botilbud, når indgrebet er absolut påkrævet, og følgende betingelser er opfyldt:

- Beboeren vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.
- Beboeren er ikke og vil ikke blive selvmordstruet.
- Særlige dørbådnere, jf. § 125, samt mindst ét andet indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, har inden

indstillingen i en kortere periode været anvendt over for beboeren uden tilstrækkelig virkning.

- d) Indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, som ikke er forsøgt anvendt over for beboeren, vurderes ikke at ville have tilstrækkelig virkning.
- e) Boligen bebos ikke af andre, medmindre der også træffes afgørelse om kortvarig indelåsning i forhold til dem, eller de giver informeret samtykke til den kortvarige indelåsning.
- f) Bebos boligen af andre, må beboerne ikke være til fare for sig selv eller hinanden.

Med bestemmelsens stk. 2 foreslås det, at kommunalbestyrelsen løbende skal føre tilsyn med, om betingelserne efter stk. 1 er opfyldt, og skal tilbagekalde afgørelsen, hvis betingelserne efter stk. 1 ikke længere er opfyldt.

Med bestemmelsens stk. 3 foreslås det, at kortvarig indelåsning skal ske så skånsomt som muligt og kun må iværksættes og opretholdes, når følgende betingelser er opfyldt:

- a) Betingelserne i stk. 1 er i den konkrete situation opfyldt.
- b) De tidsmæssige rammer i stk. 4 overholdes.
- c) Der iværksættes jævnlig overvågning af beboeren under indelåsningen.
- d) Beboeren har adgang til toilet, vand og nødvendig medicin i sin bolig.
- e) Beboeren har tilkaldemulighed fra boligen, som den pågældende er i stand til at betjene på en måde, så personalet kan tilkaldes.

Med bestemmelsens stk. 4 foreslås det, at indelåsning skal være så kortvarig som mulig og højst må vare 10 timer på et døgn og ikke vare i længere perioder end følgende:

- a) 8 timer i tidsrummet mellem kl. 21.00 og kl. 8.00.
- b) 2 timer i tidsrummet mellem kl. 8.00 og kl. 21.00 og aldrig længere end 1 time ad gangen.

Forslaget vil betyde, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, der foreslås oprettet, jf. lovforslagets § 1, nr. 26, og punkt 2.9, vil kunne træffe afgørelse om forhåndsgodkendelse, der ikke må overstige 6 måneder, jf. dog § 131 b, stk. 3, lovforslagets § 1, nr. 33, om kortere udstrækning af en forhåndsgodkendelse i en forsøgsperiode.

Forslaget vil alene omfatte beboere, der vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.

Før en sådan forhåndsgodkendelse vil kunne gives, skal forholdene i det enkelte tilfælde gøre indelåsningen absolut påkrævet, og beboeren må ikke være selvmordstruet. Herudover vil indelåsning kun kunne anvendes, når alle andre indgreb har været anvendt forgæves eller vurderes ikke at ville være tilstrækkelige til at kunne afværge de omhandlede situationer. Herudover må boligen ikke bebos af andre, medmindre der også træffes afgørelse efter stk. 1 i forhold til

dem, eller de giver informeret samtykke til indelåsningen, og hvis boligen bebos af andre, må beboerne ikke være til fare for sig selv eller hinanden.

Nævnets afgørelse om forhåndsgodkendelse til kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig vil skulle træffes efter den foreslåede bestemmelse i § 131 b, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 33, og ved bestemmelsens stk. 2 vil det blive fastlagt, hvilken dokumentation m.v. for opfyldelse af ovennævnte betingelser for forhåndsgodkendelsen kommunalbestyrelsens indstilling vil skulle indeholde. Heri vil der skulle indgå en redegørelse for, at betingelserne i § 128 h, stk. 1, er opfyldt, faglig dokumentation for beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne, en vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen, oplysninger om den seneste tilladelse og om indelåsninger foretaget efter den tilladelse, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem, redegørelse om beboerens reaktion på indelåsninger efter den seneste tilladelse og bemærkninger fra beboeren og dennes pårørende, eventuelle værge eller fremtidsfuldmægtige.

Det bemærkes, at med det foreslåede § 131 b, stk. 3, i serviceloven foreslås, at nævnets afgørelse efter stk. 1 alene gælder i en forsøgsperiode på 8 uger, når det er den første afgørelse om indelåsning, når det mere end 2 år siden, at der senest er truffet afgørelse om indelåsning, eller når afgørelsen om indelåsning er truffet efter en forsøgsperiode, hvor indelåsning ikke har været anvendt. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 33, og bemærkningerne hertil.

For det andet vil forslaget betyde, at personalet på et botilbud med forhåndsgodkendelse fra Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap i helt særlige situationer vil kunne låse en beboer inde i egen bolig i et botilbud.

Indelåsning efter den foreslåede ordning vil alene kunne iværksættes, når personalet i den konkrete situation forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og når andre mindre skånsomme indgreb i selvbestemmelsesretten vurderes ikke at kunne anvendes til at afværge den pågældende situation.

Af hensyn til proportionalitetsprincippet foreslås det, at der alene vil kunne træffes afgørelse om indelåsning i situationer, hvor mindre indgribende foranstaltninger, herunder særlige dørråbnere, jf. § 125, samt mindst ét andet indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, inden indstillingen har været anvendt i en kortere periode uden tilstrækkelig virkning. Af hensyn til mindsteindgrebsprincippet vil kommunalbestyrelsen også skulle vurdere, om mindre indgribende foranstaltninger ville kunne være tilstrækkelige til at afbøde en konkret situation. Således vil indgrebet skulle stå i rimeligt forhold til det, som man søger at opnå. Også derfor vil indelåsningen skulle ophøre, så snart indgrebet ikke længere er nødvendig for at beskytte beboeren eller andre.

Af hensyn til at den enkelte beboer ikke lider unødigt last

som følge af indgrebet, er det nødvendigt, at den enkelte indelåsning ikke må finde sted samlet set længere end 10 timer på ét døgn og under forudsætning af, at der iværksettes jævnlig overvågning i det tidsrum, hvor beboeren er låst inde i sin private bolig, samt at der etableres en tilkaldemulighed fra boligen, som den pågældende er i stand til at betjene, og at personalet via den kan tilkaldes. Med henvisning til § 124, stk. 1, i serviceloven vil personalet ved hvert indgreb skulle indskrænke perioden for indelåsning til det absolut nødvendige.

Muligheden for at træffe afgørelse om forhåndsgodkendelse og indgreb i henhold til en forhåndsgodkendelse vil skulle administreres inden for rammerne af EMRK artikel 5, jf. nærmere punkt 3.1.

Det bemærkes, at en afgørelse om forhåndsgodkendelse om anvendelse af kortvarig indelåsning efter den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, ikke i sig selv vil udgøre frihedsberøvelse, hvorfor sådanne afgørelser ikke vil være omfattet af grundlovens § 71, stk. 6, om adgang til domstolsprøvelse af administrativ frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen. Det foreslås derfor, at disse afgørelser alene vil kunne påklages til Ankestyrelsen. Der henvises til den i lovforslagets § 1, nr. 39, foreslåede ændring af § 134, stk. 1, i serviceloven.

De konkrete indelåsninger efter § 128 h, stk. 4, vil som udgangspunkt udgøre en administrativ frihedsberøvelse. Lovligheden af frihedsberøvelsen vil derfor i overensstemmelse med grundlovens § 71, stk. 6, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på vedkommendes vegne, skulle kunne prøves ved domstolene. Der henvises til de ved lovforslagets § 1, nr. 38-41, foreslåede ændringer af servicelovens §§ 133-135.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne dertil.

2.7.2. Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum

2.7.2.1. Gældende ret

Det fremgår af servicelovens § 128 c, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Afgørelser efter bestemmelsen kan ikke omfatte låsning af døre til botilbuddet indendørs fællesarealer, jf. stk. 2. Efter bestemmelsens stk. 3 skal der altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.

Der er hermed ikke hjemmel til låse eller på anden vis sikre den nærmeste dør mellem en beboers bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum på et botilbud.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selv-

bestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.7.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Beboere på et botilbud, der er rettet mod personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, bør være trygge i hverdagen, og de bør så vidt muligt beskyttes mod at blive udsat for adfærd fra andre beboere, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende.

Efter de gældende regler har personalet på et botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ikke mulighed for at forsinke en beboers adgang til et opholdsrum ved at låse eller på anden vis sikre den nærmeste dør mellem beboerens egen bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum.

Dette betyder, at beboere med grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere på botilbuddet kan tilgå botilbuddets fælles opholdsrum direkte via nærmeste indgang. Der kan derfor opstå situationer, hvor personalet på botilbuddet ikke har mulighed for at forberede sig rettidigt på beboerens ankomst til et fælles opholdsrum, hvilket kan føre til u hensigtsmæssige og utryghedsskabende situationer for de øvrige beboere samt for den pågældende beboer selv.

Af hensyn til fællesskabet på botilbuddene bør kommunalbestyrelsen kunne træffe afgørelse om i en afgrænset periode at tillade, at den nærmeste dør mellem en beboers bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum på et botilbud låses eller på anden vis sikres, når beboeren gentagne gange har udvist en adfærd, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende over for de øvrige beboere.

Med en sådan ordning vil beboerens adgang til botilbuddets fælles opholdsrum kunne forsinkes, hvilket vil kunne øge beskyttelse af beboere på botilbuddet mod at blive udsat for adfærd, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende, fordi personalet vil få bedre forudsætninger for at undgå, at sådanne situationer opstår.

En sådan ordning vil skulle ses i sammenhæng med bl.a. servicelovens § 124 b, hvorefter personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på botilbuddet.

2.7.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som § 128 d, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade, at den nærmeste dør mellem en beboers egen bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum i et botilbud aflåses eller på anden vis sikres, når beboeren gentagne gange har udvist en grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere. Afgørelser efter 1. pkt. kan ikke omfatte døre til beboerens egen bolig. Videre foreslås det med bestemmelsens stk. 2, at der alene kan træffes afgørelse

efter stk. 1, såfremt der er mindst én uaflåst adgang mellem beboerens egen bolig og de omhandlede fælles opholdsrum.

Forslaget vil betyde, at personalet på et botilbud med forhåndsgodkendelse fra kommunalbestyrelsen i en afgrænset periode vil kunne låse eller på anden vis sikre en beboers nærmeste dør til et fælles opholdsrum, når beboeren gentagne gange har udvist en adfærd, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende over for de øvrige beboere på botilbuddet.

Når kommunalbestyrelsen vil skulle træffe afgørelser efter den foreslåede bestemmelse i § 128 d i serviceloven, vil kommunalbestyrelsen skulle vurdere, om den pågældende beboer gentagne gange har udvist en adfærd, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende over for de øvrige beboere på botilbuddet. Her vil der bl.a. skulle lægges vægt på, om beboeren gentagne gange udviser chikanerende adfærd over for bestemte beboere, herunder at beboerens måde at opleve og fortolke tilværelsen på afstedkommer et særligt konfliktskyldt og grænseoverskridende forhold til de andre beboere. Når kommunalbestyrelsen skal tage stilling til, om betingelserne for at anvende bestemmelsen er opfyldt, vil der derfor skulle indgå en vurdering af beboerens tidligere adfærd og eventuelle tidligere episoder med eksempelvis vold, overgreb eller overfusninger.

En afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 128 d vil ikke forhindre beboeren i at have adgang til botilbuddets opholdsrum, men vil alene betyde, at beboeren ikke kan komme frem til opholdsrummet ad den hurtigste vej. Beboeren vil således fortsat kunne færdes på botilbuddet og vil ikke kunne forhindres i at forlade botilbuddet.

Såfremt en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil betyde, at den pågældende beboer i praksis helt afskæres fra at tilgå opholdsrummet, f.eks. fordi beboeren er gangbesværet og derfor ikke vil kunne anvende en alternativ rute til opholdsrummet på egen hånd, vil bestemmelsen ikke kunne anvendes.

Endelig vil afgørelser efter den foreslåede bestemmelse ikke kunne omfatte døre til beboerens egen bolig, heller ikke selvom der er tale om en dør mellem boligen og et fælles opholdsrum, eller selvom boligen har flere indgangsdøre.

Perioden for forhåndsgodkendelse vil blive fastsat af social- og boligministeren, jf. § 135 b i serviceloven.

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil udgøre rammen for adgangen til at låse eller på anden måde sikre døre mellem den pågældende beboers egen bolig og det fælles opholdsrum. Det vil være botilbuddets personale, der konkret anvender disse muligheder inden for rammerne af kommunalbestyrelsens afgørelse. For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne dertil.

2.7.3. Aflåsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener

2.7.3.1. Gældende ret

Det fremgår af servicelovens § 128 c, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på et botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Afgørelser efter bestemmelsen kan ikke omfatte låsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer, jf. § 128 c, stk. 2. Efter bestemmelsens stk. 3 skal der altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.

Der er ikke regler i serviceloven om aflåsning m.v., der giver hjemmel til at låse eller på anden vis sikre et serviceareal eller et fælleskøkken i et bo- eller dagtilbud i en afgrænset periode.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.7.3.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Personer på bo- og dagtilbud, der er rettet mod personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, bør føle sig sikre. Derfor bør personalet have de bedste forudsætninger for at sikre, at personen på tilbuddet ikke udsætter sig selv for fare, kommer til skade eller kommer til at forårsage væsentlig materiel ødelæggelse, samtidig med personens bevægelsesfrihed på bo- og dagtilbuddet indskrænkes mindst muligt.

Efter de gældende regler har personale på bo- og dagtilbud for mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ikke mulighed for at låse eller på anden vis sikre et serviceareal eller et fælleskøkken i et afgrænset tidsrum. Det betyder, at personer, som f.eks. ikke fuldt ud forstår konsekvenserne af deres handlinger, og som kan agere impulsivt, frit kan tilgå servicearealerne eller fælleskøkkener – også hvis det betyder, at de på disse steder udsætter sig selv for fare eller forårsager væsentlig ødelæggelse af genstande. Det kan f.eks. være i situationer, hvor personen kommer til at ødelægge maskineri eller kan komme til skade, f.eks. ved at spise fordærvede fødevarer eller ved håndtering af varmt vand.

Af hensyn til personens egen sikkerhed og ud fra et ordenshensyn bør kommunalbestyrelsen kunne træffe afgørelse om at tillade, at et serviceareal eller et fælleskøkken på et bo- og dagtilbud kan aflåses eller på anden vis sikres i en afgrænset periode, når en person gentagne gange har udsat sig selv for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse i servicearealet eller i fælleskøkkenet.

Med en sådan ordning vil personale på bo- og dagtilbud have bedre forudsætninger for at sikre personernes sikkerhed, samt at undgå væsentlig materiel ødelæggelse. Herudover vil en sådan ordning også kunne give personens pårørende mere sindsro.

2.7.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en ny § 128 e i serviceloven. Det foreslåede § 128 e, stk. 1, vil give hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller et fælleskøkken i et bo- eller dagtilbud, når en person gentagne gange har udsat sig selv for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkken. Det foreslåede stk. 2 vil medføre, at afgørelser efter stk. 1 ikke må afskære personens mulighed for at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i tilbuddets øvrige arealer.

Forslaget vil betyde, at personale på bo- og dagtilbud med forhåndsgodkendelse fra kommunalbestyrelsen vil kunne låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller fælleskøkken i et bo- og dagtilbud i en afgrænset periode, når der er en nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv for fare eller forårsager væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkkenet.

Når kommunalbestyrelsen fremadrettet vil træffe afgørelse efter det foreslåede stk. 1, vil det skulle vurderes, om personen gentagne gange har udsat sig selv for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkken. Her vil der bl.a. skulle lægges vægt på personens adfærdsmønster, herunder om personen er systematisk i sin adfærd i forhold til at tilgå det pågældende serviceareal eller fælleskøkken, samt om personen forstår konsekvenserne af sine handlinger. Tidligere episoder, hvor personen har udsat sig selv for fare eller forårsaget ødelæggelse i servicearealet eller fælleskøkkenet, vil også skulle tages i betragtning. Her vil der skulle lægges vægt på, hvor mange gange personen har udsat sig selv for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i servicearealet eller fælleskøkkenet. Kommunalbestyrelsen vil i det enkelte tilfælde skulle foretage en væsentlighedsvurdering, hvor omfanget og tyngden af de enkelte fortilfælde også skal tages i betragtning.

Den foreslåede bestemmelse vil give mulighed for, at personen afskæres for at tilgå det pågældende serviceareal eller fælleskøkken. Personalets anvendelse af den kommunale afgørelse (forhåndsgodkendelse) vil efter det foreslåede stk. 2 imidlertid ikke kunne afskære personen mulighed for at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i tilbuddets øvrige arealer. Det vil betyde, at den foreslåede bestemmelse ikke vil kunne anvendes, såfremt aflåsning eller på anden vis sikring af den konkrete dør vil medføre, at personen afskæres fra at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i bo- eller dagtilbuddets øvrige arealer. Den foreslåede bestemmelse vil give mulighed for at begrænse personens adgang til og råderet over en del af deres bolig, som de betaler husleje for i de tilfælde, hvor eksempelvis fælleskøkkenet er en del af boligarealet.

Perioden for forhåndsgodkendelse fastsættes nærmere af social- og boligministeren, jf. § 135 b i denne lov.

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil udgøre rammen for adgangen til at låse eller på anden måde sikre døre til et serviceareal eller fælleskøkken på et bo- og dagtilbud. Det vil være bo- eller dagtilbuddets personale, der konkret vil anvende disse muligheder inden for rammerne af kommunalbestyrelsens afgørelse.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne dertil.

2.7.4. Låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal

2.7.4.1. Gældende ret

Det fremgår af servicelovens § 125, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade et bo- eller dagtilbud udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Bestemmelsen i § 125, stk. 1, giver ikke mulighed for at anvende særlige døråbnere på låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal.

Opsættes der særlige døråbnere på yderdøre, skal der efter bestemmelsens stk. 2 af hensyn til beboernes frie færden opsættes en doralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Der må ikke ved opsætning af særlige døråbnere være tale om en egentlig tilbageholdelse af en beboer. Anvendelse af særlige døråbnere må således alene være en forsinkende faktor, der har til formål at sikre, at personalet kan nå at blive opmærksom på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet m.v. Om særlige døråbnere henvises til punkt 2.4.

Det fremgår endvidere af servicelovens § 128 c, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en borgers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at borgeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Afgørelser efter bestemmelsen kan ikke omfatte låsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer, og der skal altid være mindst én uaflåst dør i borgerens egen bolig.

Det fremgår af bemærkningerne til § 128 c i serviceloven, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 42, at baggrunden for forslaget er en række sager, der har vist, at den gældende retstilstand, hvor låsning/sikring ikke er tilladt, kan føre til farlige situationer, idet mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ofte er ude af stand til at overskue konsekvenserne af deres egne handlinger. Det fremgår videre, at det således kan være svært f.eks. for en person med

udviklingshæmning at forudse, at de kan komme til skade, hvis de løber ud på en vej fyldt med biler. Ligeledes vil disse borgere ofte være ude af stand til at give et samtykke til aflåsning eller anden sikring af yderdøre eller vinduer til deres egen bolig i botilbuddet. Det fremgår desuden, at det i øvrigt vurderes, at der bør etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe en sådan afgørelse, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte andre for fare. Det kan f.eks. være en situation, hvor en person med udviklingshæmning har en tendens til, som følge af sin funktionsnedsættelse, at løbe ud på en trafikeret vej, hvorved andre trafikanter udsættes for fare.

Baggrunden for § 128 c er således et ønske om at forebygge fare for beboeren eller andre.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en borgers egen bolig på botilbud kan påklages til Ankestyrelsen efter lovens § 133, stk. 2.

Låsning eller sikring af yderdøre eller vinduer til en borgers egen bolig på botilbud er et indgreb, der efter lovens § 135 a skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen. For nærmere beskrivelse af reglerne om registrering og indberetning henvises til punkt 2.2.

Der er således ikke hjemmel til at træffe afgørelse om at aflåse eller på anden vis sikre en eller flere låger, der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds udeareal.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.7.4.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har fra interessenter modtaget ønske om, at der indføres mulighed for at aflåse havelåger fra udearealer på bo- og dagtilbud som supplement til den gældende mulighed for at låse eller på anden vis sikre vinduer eller yderdøre f.eks. terrassedøre i borgers egen bolig, jf. servicelovens § 128 c. Interessenterne begrundet forslaget med, at nogle borgere med nedsat psykisk funktionsevne ofte søger mod døre og låger og væk fra tilbuddet. Der kan være tale om borgere, som ikke er i stand til at færdes sikkert i trafikken, og som har brug for omsorg fra socialpædagogisk personale hele døgnet.

Ministeriet bemærker, at aflåsning generelt er et meget væsentlig indgreb i selvbestemmelsesretten, og at aflåsning af låger fra udearealer desuden vil kunne påvirke de øvrige personers mulighed for at færdes frit. Aflåsning af låger må ikke kunne give risiko for, at personer er låst inde og vil kun kunne anvendes under forudsætning af at det sikres, at der er en anden ulåst udgang fra bo- eller dagtilbuddet. Ministeriet vurderer dog, at en mulighed for at kunne aflåse en eller flere låger vil kunne være anvendelig i visse tilfælde, hvor de gældende regler ikke i tilstrækkeligt omfang kan hindre,

at en person forlader udearealet uden opsyn, da det kan forsinke eller besværliggøre, at en beboer forlader udearealet uden opsyn. Aflåsning af låger fra udearealer vil kunne give endnu en mulighed for at forebygge situationer, hvor en person, der forlader et bo- eller dagtilbuddets område, risikerer at være til fare for sig selv eller andre. Ministeriet bemærker, at aflåsning af låger i visse tilfælde også vil kunne anvendes på en måde, som bidrager til, at personer kan bevæge sig friere eller uden konstant overvågning på et bo- eller dagtilbud udeareal.

2.7.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som servicelovens § 128 f, stk. 1, indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse for en afgrænset periode om at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger m.v., der fungerer som udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, når der er risiko for, at en person vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Med bestemmelsens stk. 2 foreslås det, at der altid skal være mindst én uaflåst låge eller dør fra bo- eller dagtilbuddet.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om, at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger, der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, i en afgrænset periode, når der er risiko for, at en beboer eller bruger vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Når kommunalbestyrelsen vil træffe afgørelse efter den foreslåede bestemmelse, vil kommunalbestyrelsen skulle vurdere, om der skal gives tilladelse til, at personalet på en bo- eller dagtilbud må aflåse låger fra et udeareal grundet en risiko for, at den pågældende person vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Ved vurderingen af, om der foreligger en risiko for, at personen vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare, vil kommunalbestyrelsen skulle lægge vægt på oplysninger om personens tidligere adfærd og tidligere episoder, hvor personen har forladt eller været ved at forlade bo- eller dagtilbuddets udeareal og udsat sig selv eller andre for fare, f.eks. er kommet til skade ved fald eller udgjort en risiko for fare i trafikken. Ved vurderingen af, om risikoen er væsentligt, vil kommunalbestyrelsen kunne lægge vægt på bl.a. oplysninger om personens adfærd, og om episoderne er gentagne og hyppige.

Det vil skulle være en konkret vurdering for personalet, når de foretager aflåsning, om aflåsning står i rimeligt forhold til det, der vurderes at skulle forebygges. Hvis mindre indgribende foranstaltninger vurderes tilstrækkelige, vil disse skulle anvendes. Personalet vil skulle have forsøgt andre socialpædagogiske indsatser, før bestemmelsen vil kunne finde anvendelse.

Ministeriet bemærker, at brugen af særlige døråbnere på låger, som foreslået med den nye bestemmelsen i § 125 stk.

1, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, i mange tilfælde vil kunne være mindre indgribende i selvbestemmelsesretten end aflåsning af låger. Brugen af særlige døråbnere vil i mange tilfælde besværliggøre, at en person forlader udearealet og dermed forsinke eller forebygge, at vedkommende fortsætter videre til ud til et eksempelvis trafikeret areal uden, at personalet er vidende om det. Det vil således altid først skulle undersøges, om øvrige mindre indgribende tiltag eksempelvis særlige døråbnere vil kunne anvendes, inden aflåsning af låger anvendes.

Det bemærkes, at afgørelsen om tilladelse efter den foreslåede bestemmelse alene vil udgøre rammen for adgangen til at aflåse eller på anden vis sikre låger fra bo- og dagtilbuddets udearealer. Det vil være personalet på bo- eller dagtilbuddet, der konkret vil anvende disse muligheder inden for rammerne af kommunalbestyrelsens afgørelse og den i stk. 2 foreslåede bestemmelse.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne dertil.

2.7.5. Låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.

2.7.5.1. Gældende ret

Reglerne for anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktive-ende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 124 b-129 a, er fastsat i servicelovens kapitel 24. Reglerne gælder for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, dvs. både voksne, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), og voksne, hvis funktionsnedsættelse ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning).

Det fremgår af servicelovens § 124, at formålet med bestemmelserne i §§ 124 b-137 d er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige, og at disse indgreb aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Det fremgår af servicelovens § 124 c, at personalet kortvarigt kan fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at vedkommende forårsager væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier.

Det fremgår af servicelovens § 128 c, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Afgørelser efter bestemmelsen kan ikke omfatte låsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer,

jf. stk. 2. Efter bestemmelsens stk. 3 skal der altid være mindst én uaflåst dør i borgerens egen bolig.

Det følger af servicelovens § 130, at som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 128 c og § 136 a, stk. 3, skal der foreligge oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før den påtænkte afgørelse om iværksættelse af foranstaltningerne, oplysninger om den forventede periode, i hvilken foranstaltningerne vil være nødvendige, og pårørendes og en eventuel værges bemærkninger til de påtænkte foranstaltninger.

Der er ikke hjemmel i serviceloven til at låse eller på anden vis sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.7.5.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Beboere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er ofte ude af stand til at overskue konsekvenserne af deres egne handlinger. Det kan f.eks. være svært for en person med svær udviklingshæmning at forudse, at de kan påføre sig selv væsentlig personskade ved f.eks. at indtage rengøringsmidler. Ligeledes kan der være personer, som f.eks. grundet Prader-Willis syndrom, overspiser eller indtager ikke-spiselige genstande.

I vinteren 2018-2019, og for nyligt igen i foråret 2023, var der i pressen en række sager om pårørende til personer med udviklingshæmning, som anså det som problematisk, at der ikke er hjemmel i loven til at sætte låse på skabe og skuffer i beboerværelser for at forhindre, at beboerne f.eks. tager tøj ud af tøjskabet og putter det i toilettet. Som følge heraf blev det skrevet ind i betænkning afgivet af Social-, Indenrigs- og Børneudvalget over forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om almene boliger m.v., lov om leje af almene boliger og forskellige andre love (Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156), at *Socialdemokratiets medlemmer af udvalget, Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget, Venstres medlemmer af udvalget, Liberal Alliances medlemmer af udvalget, Radikale Venstres medlemmer af udvalget, Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget, Alternativets medlemmer af udvalget og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget er opmærksomme på og vil drøfte, at enkelte familier har ytret et ønske om at skabe tryghed med yderligere mulighed for afskærmning af et familiemedlem med handicap.*

Efter de gældende regler har personalet på et botilbud ikke mulighed for at aflåse eller sikre skabe, skuffer m.v. Dette betyder, at personalet alene kan stoppe en personfarlig situation enten i nødværge eller i nødret, eller de kan kortvarigt fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at vedkommende forårsager

væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier efter bestemmelsen om afværgehjælp i servicelovens § 124 c.

Bestemmelsen om afværgehjælp kan kun anvendes, hvis der er tale om væsentlig ødelæggelse af fysiske genstande af betydelig økonomisk værdi eller affektionsværdi, der tilhører en anden eller beboeren selv, hvorfor der kan opstå situationer, hvor personalet på et botilbud ikke kan forhindre en personfarlig situation uden at skulle anvende nødværge eller nødret. For nærmere om nødværge og nødret henvises til punkt 2.1.

Der kan være tale om, at der af hensyn til beboerens og andres sikkerhed eller beboerens sundhed er behov for, at der ikke er fri adgang for borgeren til specifikke genstande, herunder personfarlige genstande såsom knive, sakse m.v. Det kan også være tilfælde, hvor borgeren indtager objekter, som ikke er fødevarer.

Ministeriet finder ligeledes, at det i helt særlige tilfælde kan være nødvendigt at aflåse eller på anden måde sikre en beboers køleskab eller skuffer med madvarer, hvis det er nødvendigt af hensyn til pågældendes sundhed. Der kan hertil som særlig omstændighed nævnes, at en borger, som grundet sin svære udviklingshæmning eller f.eks. Prader-Willis syndrom på daglig basis overspiser, hvilket kan føre til sundhedsfarlige situationer for beboeren, såsom udspilet mavesæk eller risiko for kvælning grundet madrester i mund og spiserør, bør kunne beskyttes imod dette ved, at fødevarerne låses inde. I disse situationer vurderer ministeriet, at det helt ekstraordinært bør være muligt at kunne aflåse køleskab, skuffer, skabe m.v., hvor der opbevares fødevarer, i borgerens egen bolig på botilbuddet. Det bemærkes, at rygning, indtagelse af alkohol eller usund mad f.eks. ikke ville kunne være tilstrækkeligt til at anvende bestemmelsen.

Kommunalbestyrelsen bør derfor kunne træffe afgørelse om at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i beboerens egen bolig på botilbud for at forhindre, at beboeren påfører sig selv eller andre væsentlig personskade eller væsentlig tingsskade.

Ministeriet finder det vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til beboernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side botilbuddets forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af beboere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til pleje- og omsorgsindsatser.

Der bør derfor være en ordening, hvor der i helt særlige situationer, og når hensynet til beboerens varigt nedsatte psykiske funktionsevne taler for det, kan foretages et indgreb over for beboeren til sikring af, at beboeren ikke anvender genstande i sine skabe eller skuffer m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

2.7.5.3. Den foreslåede ordening

Det foreslås, at der i serviceloven indsættes et nyt § 128 g, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, at træffe afgørelse om i helt særlige tilfælde at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig i et botilbud i en afgrænset periode, når en beboer gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade. Videre foreslås det med bestemmelsens stk. 2, at afgørelse efter stk. 1 kan træffes til at gælde i et nærmere bestemt tidsrum af døgnet. Endvidere foreslås det med bestemmelsens stk. 3, at hvis foranstaltninger iværksættes efter stk. 1, skal det sikres, at beboeren efter anmodning hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen, får adgang til de aflåste skabe og skuffer m.v.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Efter de gældende regler har personalet ikke mulighed for at aflåse skabe, skuffer m.v., når der er tale om en beboer, som ikke kan administrere at have fri adgang til visse genstande i sine egne skabe m.v., da beboeren eksempelvis, grundet sin udviklingshæmning, anvender genstandene til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

Når Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle træffe en afgørelse om aflåsning af skabe m.v. efter den foreslåede bestemmelse, vil det skulle vurderes, om betingelserne for at træffe en sådan afgørelse er opfyldt. Her vil der bl.a. skulle lægges vægt på, om der er tale om, at den pågældende beboer gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade. Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle vurdere, om der for den pågældende beboer er dokumenteret tidligere episoder eller skader, hvor beboeren har påført sig selv eller andre væsentlig personskade med genstande fra sin egen bolig.

Den foreslåede bestemmelse vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og aflåsningen m.v. skal være så kortvarig som muligt, jf. servicelovens § 124.

Nævnet vil i relation til at træffe en afgørelse – og personalet i relation til den senere anvendelse af afgørelsen – skulle foretage en konkret vurdering af, om anvendelse af den foreslåede bestemmelse henholdsvis afgørelsen vil stå i rimeligt

forhold til det, der søges opnået. Hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, skal disse anvendes. Hvis den pågældende beboer gentagne gange truer med at påføre sig eller andre personskade med skarpe genstande fra sin bolig, men kan tales fra dette, vil bestemmelsen ikke kunne finde anvendelse.

Personalet vil ligeledes skulle foretage en konkret vurdering af, om afværgehjælp efter servicelovens § 124 c ville kunne være mindre indgribende for den pågældende beboer. Her vil personalet kunne lægge vægt på, om den pågældende beboer f.eks. vil blive mere følelsesmæssig ustabil ved, at den pågældendes ejendele er låst inde, og dermed i stedet vil yde tingsskade på andres ejendele, eller om det vil føre til, at den pågældende opfører sig truende og konfliktskabende. Hvis denne adfærd fører til yderligere magtanvendelser mod den pågældende beboer, bør personalet overveje anvendelsen af afværgehjælp, herunder særligt at føre en person væk fra en situation, hvis dette vurderes mere hensigtsmæssigt end anvendelse af en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse.

En afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil alene kunne anvendes, såfremt det er muligt at sikre, at beboeren efter anmodning hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen, får adgang til de aflåste skabe og skuffer m.v. Dette vil f.eks. kunne ske ved, at beboeren kan tilkalde hjælp eller på anden vis gøre personalet opmærksom på, at vedkommende ønsker adgang til det pågældende aflåste skab m.v., f.eks. med henblik på at tage tøj på eller finde en personlig genstand. Personalet bør i det tilfælde låse op for skabet m.v., hvis det kan ske under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen.

Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap kan i sin afgørelse bestemme, at aflåsningen kun må foregå i et nærmere bestemt tidsrum af døgnet, hvilket vil sikre, at de beboere, som alene har behov for aflåsning i f.eks. nattetimerne, fordi de alene har selvskadende adfærd om natten eller kun overspiser i nattetimerne, har adgang til deres ejendele, når behovet for aflåsning ikke er tilstede.

Endelig vil afgørelser efter den foreslåede bestemmelse kun omfatte et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud, som indeholder genstande, som beboeren anvender til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade. Det bør derfor sikres, at de omfattede skabe, skuffer m.v. kun indeholder sådanne genstande, og hvis der er genstande, som beboeren ikke anvender til dette, bør disse genstande flyttes til skabe, skuffer m.v., som ikke aflåses.

På den baggrund vil forslaget kun indebære en begrænsning i beboerens adgang til sine ejendele, hvis hensynet til beboerens varigt nedsatte psykiske funktionsevne helt ekstraordinært taler for en aflåsning.

Det er således tilbuddets personale, der inden for rammerne af nævnets afgørelse og under iagttagelse af ovenstående

hensyn vurderer, hvor det er hensigtsmæssigt at foretage aflåsning.

Nævnets afgørelse og personalets administration heraf vil skulle ske inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder retten til bl.a. privatliv i EMRK artikel 8. Der henvises til punkt 3.1.3.

Perioden for forhåndsgodkendelse vil blive fastsat nærmere af social- og boligministeren, jf. § 135 b i serviceloven.

Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicaps afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter servicelovens § 134, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 39 og 40. Registrering og indberetning af låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. vil blive nærmere reguleret ved udstedelse af ny magtanvendelsesbekendtgørelse. For nærmere beskrivelse heraf henvises til de foreslåede ændringer af §§ 135 a og 135 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 43 og 46, og bemærkningerne hertil.

Det bemærkes, at afgørelser truffet af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter den foreslåede bestemmelse vil udgøre rammen for adgangen til at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud. Det vil være botilbuddets personale, der konkret vil skulle anvende disse muligheder inden for rammerne af nævnets afgørelse.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne dertil.

2.8. Adgang til en beboers bolig i et botilbud

2.8.1. Gældende ret

Reglerne om anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der bor på et botilbud efter serviceloven m.v., findes i servicelovens kapitel 24.

Efter de gældende regler skal kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 83 og § 85 tilbyde hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, herunder hjælp til rengøring af egen bolig på botilbud.

Det fremgår af lovens § 124 c, at personalet på f.eks. et botilbud kortvarigt kan fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at vedkommende forårsager væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier.

Det fremgår endvidere af lovens § 128 c, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Afgørelser efter bestemmelsen kan ikke omfatte låsning af døre til botilbuddets indendørs

fællesarealer, jf. stk. 2. Efter bestemmelsens stk. 3 skal der altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.

Det følger af servicelovens § 130, at som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelser efter bl.a. § 128 c skal der foreligge oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før den påtænkte afgørelse om iværksættelse af foranstaltningerne, oplysninger om den forventede periode, i hvilken foranstaltningerne vil være nødvendige, og pårørendes og en eventuel værges bemærkninger til de påtænkte foranstaltninger.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud kan efter lovens § 133, stk. 2, påklages til Ankestyrelsen.

Aflåsning eller sikring af sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud er et indgreb, der efter servicelovens § 135 a skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen. For nærmere beskrivelse af reglerne om registrering og indberetning henvises til punkt 2.2.1.

Serviceloven indeholder ikke hjemmel til at åbne en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig i et botilbud.

Tvangsmæssig åbning af en aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en bolig i et botilbud kan efter omstændighederne udgøre nødværge eller nødret, hvis betingelserne herfor i den konkrete situation er opfyldt. Det vil altid bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, om betingelserne for lovlig nødværge eller nødret er opfyldt. Det følger af § 18 i magtanvendelsesbekendtgørelsen, at registrering af indgreb, som er foretaget som led i nødværge eller nødret, skal foretages straks og senest tre dage efter, at indgrebet har fundet sted. For nærmere beskrivelse af reglerne om nødværge og nødret henvises til punkt 2.1.

Der henvises endvidere til den generelle beskrivelse i punkt 2.1 af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

2.8.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Efter de gældende regler har personalet på et botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som udgangspunkt kun mulighed for at åbne en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en beboers bolig i situationer, som falder under nødværge eller nødret.

Dette betyder, at der kan opstå situationer, hvor personalet på et botilbud ikke kan afværge situationer, fordi tvangsmæssig adgang til boligen kun kan foretages i nødværge eller i nødret. Det er ministeriets vurdering, at en beboer vil kunne nå at yde væsentlig personskade på sig selv eller andre, inden personalet kan tage stilling til, om betingelserne for nødværge eller nødret er opfyldt sådan, at de kan tvinge sig adgang til boligen. Det er samtidig vurderingen, at der ikke

altid vil kunne være tale om nødværge eller nødret, da der kan være tale om præventive indgreb.

Personalet kan heller ikke afværge situationer, hvor forholdene i boligen skaber en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren selv eller andre i botilbuddet. Personalet ville i disse tilfælde skulle afvente, at beboeren giver rengøringspersonalet adgang til boligen, hvilket kan føre til alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser for beboeren eller andre. Af hensyn til beboerne på et botilbud bør personalet kunne varetage omsorgspligten ved at undgå, at der forekommer en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre grundet forholdene i en bolig, fordi den pågældende beboer på grund af sin udviklingshæmning ikke kan sikre gode sundhedsmæssige forhold i boligen og f.eks. ikke giver rengøringspersonale adgang til boligen.

Det er på den baggrund ministeriets vurdering, at der bør etableres mulighed for uden samtykke at åbne en aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en beboers bolig i et botilbud, og at en sådan ordning bør give adgang til døråbning i videre omfang, end hvad der i dag kan foretages strafrit efter nødværge- og nødretsreglerne.

En sådan ordning vil kunne give større sikkerhed for botilbuddets personale, da en bestemmelse om åbning uden samtykke vil kunne angive klarere betingelser herfor. Personalet vil dermed ikke i den konkrete situation skulle foretage en vurdering af, hvorvidt nødværge- eller nødretsbetingelserne er opfyldt. Hvis nødværge- eller nødretsbetingelserne ikke er opfyldt, vil personalet efter gældende ret kunne risikere strafforfølgning for f.eks. overtrædelse af straffelovens § 264 for uberettiget at have skaffet sig adgang til boligen.

Da der er tale om væsentlige indgreb i beboerens ret til privatliv, bør muligheden for døråbning uden samtykke kun kunne anvendes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre.

Ministeriet finder det således vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til beboernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af beboere på botilbud, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til pleje- og omsorgsindsatser.

Af samme grunde er det ministeriets vurdering, at det bør være et nævn med bl.a. deltagelse af en dommer, som træffer afgørelse herom.

2.8.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som § 128 i, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan

indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade for en periode, der ikke må overstige 12 måneder, at en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig i et botilbud må åbnes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre. Videre foreslås det med bestemmelsens stk. 2, at åbningen af en yderdør efter stk. 1 skal foretages så skånsomt som muligt og kun på tidspunkter, hvor betingelserne i stk. 1 er opfyldt.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, der foreslås oprettet, jf. lovforslagets § 1, nr. 26 og punkt 2.9, at træffe afgørelse om at tillade, at personalet i helt særlig tilfælde må åbne en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig i et botilbud uden beboerens samtykke, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til beboerens egen bolig i et botilbud, hvilket ville betyde, at en yderdør som beboeren ville kunne sikre ved dørkæde, dørsikring, dørboltlås eller lignede, ville blive omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Ved afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil nævnet skulle tage stilling til, om den konkrete åbning af yderdøren er begrundet i en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller om åbningen er begrundet i en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre. Den foreslåede bestemmelse vil afhængig af den konkrete situation give mulighed for, at personalet kan foretage sig handlinger mod beboerens ønske for at standse den konkrete risiko, herunder også eksempelvis rengøring og oprydning i boligen.

Efter den foreslåede bestemmelses stk. 2 vil åbningen af en yderdør efter den foreslåedes bestemmelses stk. 1 skulle foretages så skånsomt som muligt. Dette vil betyde, at personalet ville skulle sikre, at åbningen sker med størst mulig hensyntagen til den pågældende beboer og andre tilstedeværende i boligen, og at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe mod hverken den pågældende beboer eller andre tilstedeværende.

Den tvangsmæssige åbning vil derudover først kunne ske, når personalet i den konkrete situation forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, jf. servicelovens § 124.

Det vil være en konkret vurdering for nævnet ved afgørelsen om tilladelse til indgrebet og for personalet ved foretagelsen af indgrebet, om anvendelse af den foreslåede bestemmelse vil stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Hvis mindre indgribende foranstaltninger vurderes at ville være tilstrækkelige, vil disse skulle anvendes. Såfremt den pågæl-

dende beboer gentagne gange truer med at låse sig inde i sin bolig og udøve personskade på sig selv eller andre, men personalet vil kunne afværge situationen med socialpædagogiske indsatser eller ved samtale, vil bestemmelsen ikke kunne finde anvendelse.

Nævnets afgørelse og personalets administration heraf vil skulle ske inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder om retten til bl.a. privatliv i EMRK artikel 8. Der henvises til punkt 3.1.5.

Endelig bemærkes, at nævnets afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter servicelovens § 134, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 39 og 40. Åbningen af døren ville ligeledes skulle indberettes og registreres efter servicelovens § 135 a, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 43-45.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne dertil.

2.9. Oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap

2.9.1. Gældende ret

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne findes i servicelovens afsnit VII, der generelt er beskrevet i punkt 2.1.

Det er i udgangspunktet kommunalbestyrelsen, der efter lovens § 130 træffer afgørelse om magtanvendelse. Disse afgørelser kan efter lovens § 133, stk. 2, påklages til Ankestyrelsen.

Efter lovens §§ 131 og 131 a er det dog Familieretshuset, der træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke. Efter lovens § 134 kan Familieretshusets afgørelser efter §§ 131 og 131 a indbringes for Ankestyrelsen, og efter lovens § 135 kan klageren kræve Ankestyrelsens afgørelser forelagt for retten.

2.9.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Serviceloven giver mulighed for at træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke. Som anført i punkt 2.3.2, 2.7.1.2 og 2.8.2 vurderer ministeriet, at der er behov for at indføre mulighed for uden samtykke at træffe afgørelse om mulighed for at anvende kamerakig, kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig på botilbud, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og mulighed for at få adgang til en beboers bolig i et botilbud. Det er ministeriets vurdering, at sådanne magtanvendelser vil være særdeles indgribende i borgerens selvbestemmelsesret.

På den baggrund finder ministeriet, at der vil være behov for at sikre borgernes retssikkerhed i relation til sådanne afgørelser. Dette bør gennemføres ved at nedsætte et nævn, der vil skulle træffe afgørelse om de nye muligheder for magtanvendelse, som ministeriet vurderer, at der er behov

for, samt afgørelse om de eksisterende muligheder for optagelse i botilbud uden samtykke. Herved vil afgørelseskompetencen for de omhandlede særligt indgribende former for magtanvendelse blive placeret hos én landsdækkende myndighed, hvilket også vil understøtte en ensartet praksis på tværs af kommunerne.

Nævnets afgørelser bør, ligesom Familieretshusets afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke, kunne påklages til Ankestyrelsen.

Nævnet bør bestå af en dommer som formand samt to andre medlemmer, der bør udpeges efter indstilling fra henholdsvis Danske Handicaporganisationer og KL. Sammensætningen af nævnet bør således understøtte, ud over juridisk ekspertise, at både borgernes og kommunernes interesser vil være afspejlet i nævnet.

Ministeriet har desuden modtaget tilkendegivelser fra en række interessenter om, at det kan opleves som en udfordring at vurdere, hvilke velfærdsteknologiske løsninger der er egnede til anvendelse i forskellige situationer. Ligeledes viser *Evaluering: De Reviderede Magtanvendelsesregler*, der er udarbejdet af Rambøll Management Consulting, august 2023, at både ledere og medarbejdere på botilbud og plejecentre kun i mindre grad har kendskab til listen over godkendte velfærdsteknologiske løsninger. Ministeriet vurderer således, at der er behov for at understøtte personalets kendskab til forskellige og nye velfærdsteknologiske løsninger og deres egenskaber.

Ministeriet finder derfor, at det omhandlede nævn bør tage stilling til anvendelsen af bestemte former for velfærdsteknologi, herunder de konkrete velfærdsteknologiske løsningers egnethed til at sikre omsorg og tryghed for borgerne i forskellige situationer, og offentliggøre principielle udtalelser herom.

2.9.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som § 130 a i serviceloven indsættes en bestemmelse om oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Det foreslås nærmere, at efter § 130 a, stk. 1, i serviceloven består Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap af 1 formand og 2 andre medlemmer. Efter bestemmelsens stk. 2 beskikkes formanden af social- og boligministeren efter udpegning af vedkommende retspræsident. Formanden skal være byretsdommer, fuldmægtig ved domstolene eller pensioneret dommer eller fuldmægtig, der er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e. De andre medlemmer beskikkes af social- og boligministeren efter indstilling af 1 medlem fra Danske Handicaporganisationer og 1 medlem fra KL.

Efter bestemmelsens stk. 3 beskikkes der på samme måde, som efter stk. 2 en eller flere stedfortrædere for formanden og de 2 medlemmer.

Det følger af bestemmelsens stk. 4, at formanden og de 2 medlemmer samt stedfortræderne for dem beskikkes for 4 år ad gangen. En beskikkelse efter 1. pkt., der foretages i løbet af en beskikkelsesperiode, gælder kun til periodens udløb. De to medlemmer og stedfortræderne kan genbeskikkes en gang.

Det foreslås med bestemmelsens stk. 5, at beskikkelsen som formand eller stedfortræder for formanden bortfalder, når den pågældende ophører med at være dommer eller fuldmægtig ved domstolene eller med at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e.

Det foreslås med bestemmelsens stk. 6, at nævnet træffer afgørelse efter §§ 131-131 c. Nævnets afgørelse træffes ved flertal.

Efter bestemmelsens stk. 7 kan social- og boligministeren henlægge andre opgaver til nævnet.

Det følger af bestemmelsens stk. 8, at Familieretshuset stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet, og af bestemmelsens stk. 9, at social- og boligministeren fastsætter en forretningsorden for nævnet.

Forslaget vil betyde, at der vil blive oprettet et nævn kaldet Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, der vil skulle træffe afgørelse om følgende:

- Optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i serviceloven, der foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 20.
- Anvendelse af kamerakig efter den foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 16.
- Låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. efter den foreslåede bestemmelse i § 128 g, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslaget § 1, nr. 19.
- Kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig i botilbud efter den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 19.
- Adgang til en beboers bolig i et botilbud efter den foreslåede bestemmelse i § 128 i, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 19.

Endvidere vil nævnet efter social- og boligministerens bestemmelse, jf. den foreslåede bestemmelse i stk. 7, også skulle tage stilling til anvendelsen af bestemte former for velfærdsteknologi, herunder de konkrete velfærdsteknologiske løsningers egnethed til at sikre omsorg og tryghed for borgerne i forskellige situationer, og offentliggøre principielle udtalelser herom.

Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil bestå af 1 dommer og 2 andre medlemmer, der beskikkes af social- og boligministeren efter udpegning af vedkommende retspræsident og efter indstilling fra henholdsvis Danske Handicaporganisationer og KL.

Nævnets afgørelser vil skulle træffes ved flertal.

Efter § 134 i serviceloven, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 39 og 40, vil nævnets afgørelser kunne påklages til Ankestyrelsen.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 26, og bemærkningerne dertil.

2.10. Konfliktafværgelse, fastholdelse og husorden

2.10.1. Konfliktafværgelse

2.10.1.1. Gældende ret

Det følger af § 124 b, stk. 1, nr. 2, i serviceloven, at personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud. Fysisk guidning kan anvendes af hensyn til andre i situationer, hvor personens adfærd er grænseoverskridende eller konfliktskabende. Det fremgår af § 124 b, stk. 3, at fysisk guidning ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 124 b, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 36, at fysisk guidning f.eks. kan bestå i at lægge en arm om skulderen af en borger for at angive, at man ønsker, at personen skal følge med. Fysisk guidning kan også bestå i at tage borgerens hånd og føre borgeren med sig til et andet rum. Det kan f.eks. være relevant i situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem borgerens ageren og ønsker og personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for den pågældende.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, side 38, at fysisk guidning alene vil kunne anvendes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i den fysiske guidning. Bestemmelsen vil kunne anvendes i bo- og dagtilbud.

2.10.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har erfaret, at personalet på bo- og dagtilbud kan være i tvivl om, hvor langt de kan gå i udøvelsen af omsorg over for beboerne og brugerne i de tilfælde, hvor en persons adfærd over for en anden person er grænseoverskridende eller konfliktskabende, men hvor der vurderes at være mulighed for at afværge konflikten uden brug af magt i servicelovens forstand.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at der af hensyn til såvel beboere- og brugere som personalet er behov for at skabe klarere rammer for, hvor langt personalet som led i den daglige omsorg over for beboere og brugere i bo- og dagtilbud kan gå for at afværge situationer, der kan

udvikle sig til en konflikt, inden det kan være nødvendigt at gribe ind med f.eks. fastholdelse.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet finder på den baggrund, at der bør lovgives om, at personalet kan afværge en konflikt ved at stille sig mellem en person, der udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd, og en anden person. Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker i den forbindelse, at det forudsættes, at disse muligheder for konfliktafværgelse ikke benyttes, hvis personalet derved risikerer selv at komme til skade, eller der i øvrigt er en risiko for personalets sikkerhed.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet finder desuden, at der bør gives personalet hjemmel til at løsne en persons greb i en anden person eller greb i dørhåndtaget eller lignende til en anden persons bolig, hvis personen udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd.

2.10.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i § 124 b i serviceloven efter stk. 1 indsættes et nyt stk. 2, hvorefter personalet kan afværge en konflikt ved at stille sig mellem en person, der udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd, og en eller flere andre personer.

Det foreslås endvidere, at der som § 124 d, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter personalet kan løsne en persons greb i en anden person eller greb i dørhåndtaget eller lignende til en anden persons bolig, hvis den person, der foretager grebet, udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd.

Med den foreslåede bestemmelse vil der blive indført hjemmel til, at i situationer, hvor personalet vurderer, at et mindre indgribende indgreb end fastholdelse er tilstrækkeligt, kan personalet stille sig mellem to personer med henblik på at afværge en truende og konfliktskabende adfærd fra den enes eller begges side.

Forslaget vil betyde, at personalet får bedre mulighed for at afværge en situation, inden det kan blive nødvendigt med et mere indgribende indgreb, f.eks. fastholdelse.

Forslaget vil endvidere bringe fokus på, at personalet altid skal benytte det mindst indgribende indgreb, som vurderes tilstrækkelig i den konkrete situation.

Med den foreslåede bestemmelse vil der blive indført hjemmel til, at personalet, hvis det vurderer, at mindre indgreb end fastholdelse er tilstrækkelig, kan løsne en persons greb i en anden person eller greb i dørhåndtaget eller lignende til en anden persons bolig, hvis personen udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd.

2.10.2. Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd

2.10.2.1. Gældende ret

Det følger af stk. 1 i § 124 d i serviceloven, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 124 d, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 38, at med fastholdelse menes, at personalet kan holde en borger fysisk fast for at forhindre eller afværge fare. Med tilbageholdelse menes, at personalet kan holde en borger fysisk tilbage for at forhindre eller afværge fare. Med føren tilbage til boligen menes, at personalet kan føre en borger fysisk tilbage til borgerens egen bolig på botilbuddet eller til borgerens eget hjem (i tilfælde, hvor borgeren ikke bor på botilbud) for at forhindre eller afværge fare. Med føren til et andet opholdsrum menes, at personalet kan føre en borger fysisk til et andet opholdsrum enten på bo- eller dagtilbuddet eller andet steds for at forhindre eller afværge fare.

Bestemmelsen finder anvendelse i såvel bo- og dagtilbud som i personens eget hjem, i tilfælde hvor personen ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem. Bestemmelsen kan også anvendes under udflugter og lignende.

Målgruppen for servicelovens § 124 d, stk. 1, er alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Fastholdelse m.v. kan først ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Fastholdelsen m.v. skal være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre den forestående fare.

Det følger af servicelovens § 136 d, stk. 1, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller fleres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers bolig, uden den anden beboer ønsker det.

Målgruppen for servicelovens § 136 d, stk. 1, er personer med betydelig og varigt nedsat psykiske funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Bestemmelsen i § 136 d, stk. 1, omfatter i modsætning til § 124 d, stk. 1, også situationer, hvor fastholdelse, tilbageholdelse eller førelse af en person til bolig eller opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, eller hvor en person er gået ind i en anden persons egen bolig, uden at den anden person ønsker det. Det er en betingelse for, at personalet må fastholde, tilbageholde eller føre personen til bolig eller opholdsrum, at personen udviser en adfærd, der er meget

grænseoverskridende eller konfliktskabende over for de øvrige personer på bo- eller dagtilbuddet.

Bestemmelsen i § 136 d har således et større handlerum end bestemmelsen i servicelovens § 124 d, stk. 1.

2.10.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har erfaret, at personalet kan være i tvivl om, hvorvidt en konkret situation er omfattet af servicelovens § 124 d eller § 136 d og dermed, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at der må ske fastholdelse m.v.

Det er på den baggrund Social-, Bolig- Ældreministeriets vurdering, at der er behov for at udvide handlerummet, således der for målgruppen voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne gives mulighed for at gribe ind med fastholdelse m.v. i flere situationer i lighed med, hvad der gør sig gældende for personer med demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, jf. servicelovens § 136 d, stk. 1, hvor personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Det er desuden Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at det i højere grad er nødvendigt at skabe mulighed for, at personalet kan sikre trygge rammer for beboere og fællesskabet på bo- og dagtilbud.

Dermed vil personalet også kunne gribe hurtigt ind ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende situationer uden først at skulle foretage en vurdering af, om situationen falder inden for § 124 d i serviceloven.

2.10.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som § 124 d, stk. 2, i serviceloven indsættes en bestemmelse om at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum i et bo- eller dagtilbud, hvis det er nødvendigt for at sikre andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer i bo- eller dagtilbuddet, eller adfærden er til fare for den pågældende selv eller andre, eller i situationer, hvor en person er gået ind i en bolig i et botilbud, uden at beboeren ønsker det.

Dermed vil handlerummet for personalets fastholdelse, tilbageholdelse eller førelse af en person til bolig eller opholdsrum blive udvidet til også at omfatte de situationer, hvor det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed. Dette skal ses i sammenhæng

med, at der i højere grad skal kunne tages hensyn til de øvrige beboere og fællesskabet på bo- og dagtilbud. Det gælder både i forhold til hensynet til andre personer på fællesarealerne og hensynet til beboere, som uønsket får besøg i egen bolig.

Desuden vil forslaget medføre, at det ikke længere alene vil være en forudsætning for tilbageholdelse, at personen, der fastholdes, udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre. En meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd vil være tilstrækkelig.

Det vil afhænge af en konkret og individuel vurdering, om den adfærd personen udviser er meget overskridende eller meget konfliktskabende. I vurderingen af om, at det er nødvendigt at gribe ind for at sikre en anden persons sikkerhed, tryghed eller værdighed vil der kunne lægges vægt på, om adfærden konkret kan forventes at skabe utryghed for andre personer. Eksempelvis hvis personalet har erfaret, at andre personer har givet udtryk for, at de er blevet bange, når personen tidligere har haft en truende eller voldsom adfærd. I sådanne situationer vil der efter omstændighederne kunne foreligge risiko for andres sikkerhed, tryghed eller værdighed, der vil kunne gøre det muligt at fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum.

Forslaget vil ikke ændre på, at den mindst indgribende foranstaltning (mindsteindgrebsprincippet) altid går forud for den mere indgribende, medmindre den mindre indgribende foranstaltning ikke er tilstrækkelig, jf. servicelovens § 124, stk. 4, og at magtanvendelse altid skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt, jf. § 124, stk. 5. Udviser en person truende adfærd, som kan resultere i egentlig vold mod beboere, personale eller andre, vil det ikke være lovligt at skride til fastholdelse allerede ved de første tegn på, at en ny situation er under optræk. Først når forebyggende tiltag og forsøg på at lede den pågældendes opmærksomhed bort fra det, der udløser eksempelvis en truende adfærd, har vist sig umulige i det konkrete tilfælde vil det være lovligt at gribe ind med fastholdelse, tilbageholdelse eller at føre personen tilbage til egen bolig eller andet opholdsrum.

Der vil dog kunne opstå en akut situation, hvor risikoen for skade er så overhængende, at der ikke vil være tid til at forsøge med andre tiltag først. Fastholdelse, tilbageholdelse eller at føre tilbage til egen bolig eller andet opholdsrum skal uanset altid anvendes i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og så kortvarigt som muligt.

Da visse indgreb efter § 124 d, stk. 2, kan have karakter af frihedsberøvelse foreslås det, at personer, over for hvem der er foretaget indgreb efter bestemmelsen, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Der henvises til de ved lovforslagets § 1, nr. 36 og 41, foreslåede ændringer af servicelovens §§ 133 og 135.

Der kan herudover henvises til punkt 3.1.2 for nærmere om

bestemmelsens forhold til Danmarks internationale forpligtelser, herunder retten til bl.a. privatliv i artikel 8 i EMRK.

Som følge af den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, foreslås det at ophæve servicelovens § 136 d. Dette vil betyde, at serviceloven ikke længere vil indeholde en særskilt bestemmelse om fastholdelse m.v. i forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykiske funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, da den foreslåede bestemmelse også vil finde anvendelse for denne persongruppe.

For en nærmere beskrivelse af forslagene henvises til lovforslagets § 1, nr. 8 og 49, og bemærkningerne dertil.

2.10.3. Husorden

2.10.3.1. Gældende ret

Det følger af stk. 1 i § 123 i serviceloven, at lederen af et bo- eller dagtilbud efter serviceloven kan fastsætte en vejledende husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på bo- eller dagtilbuddets fællesarealer. Beboere og pårørende skal inddrages i udarbejdelsen af husordenen.

Bestemmelsen blev indsat i serviceloven med lov nr. 498 af 1. maj 2019.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 123, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 10, at det kun er bo- og dagtilbud, hvor der opholder sig borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som f.eks. mennesker med udviklingshæmning eller demens, der vil være omfattet af bestemmelsen. Hermed menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192 og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Almene plejeboliger efter § 5, stk. 2, i lov om almene boliger m.v., jf. lovebkendtgørelse nr. 1343 af 24. november 2023 (herafter almenboligloven) vil derimod ikke være omfattet af bestemmelsen, da disse boformer er omfattet af reglerne i almenboliglovens § 40, hvorefter der fastsættes husordener.

Det fremgår desuden af bemærkningerne til servicelovens § 123, at de overvejelser, der lå til grund for servicelovens § 123 var, at de dagældende magtanvendelsesregler ikke tog tilstrækkeligt hensyn til fællesskabet og de andre beboere i bo- og dagtilbuddet og til personalet. En arbejdsgruppe, der var nedsat til at foretage et serviceeftersyn af servicelovens magtanvendelsesregler, havde givet udtryk for, at det var vigtigt med et styrket fokus på kollektive rettigheder, fordi én persons rettigheder kan betyde en indskrænkning i en anden persons rettigheder. Fastsættelse af vejledende husordener kunne være med til at tilvejebringe dette styrkede fokus.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til servicelovens

§ 123, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 10, at husordenerne alene vil være vejledende. Det betyder, at de ikke kan danne grundlag for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for borgerne. Husordenerne vil endvidere alene gælde på tilbuddets fællesarealer og dermed ikke i den del af bo- eller dagtilbuddet, der er beboernes egne boliger. Ved fastsættelse af husordener vil proportionalitetsprincippet skulle overholdes. Således må de regler, der fastsættes i husordenen, ikke indsnævre den personlige frihed eller privatlivets fred uforholdsmæssigt eller på anden måde være byrdefulde. Rammerne i husordenen skal tage højde for, at mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne kan have særlige udfordringer i forhold til at kunne leve op til en husorden.

2.10.3.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet er bekendt med, at der har været tvivl om, hvorvidt servicelovens § 123 også omfatter bo- og dagtilbud for socialt udsatte personer, f.eks. kvindekrisecentre efter servicelovens § 109 og herberger og forsorgshjem efter servicelovens § 110.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet finder på den baggrund, at der er behov for at skabe klarhed over målgruppen for servicelovens § 123.

Det er vigtigt, at der er gode og stabile forhold på fællesarealerne i bo- og dagtilbud. Det gælder både i forhold til beboere, brugere, pårørende og personale.

Husordener kan medvirke til at forebygge konflikter mellem beboere og mellem beboere og personale og dermed også personalets brug af magtanvendelse, da de giver en fælles forståelse af og ramme for, hvad der er god og hensynsfuld adfærd.

Med henblik på at sikre, at der er en fælles forståelse af de rammer, som både beboere, brugere, besøgende og personale skal holde sig inden for, kan det derfor være hensigtsmæssigt at udforme ordensregler, der udstikker retningslinjer for dagligdagen.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet er bekendt med, at der blandt beboere, pårørende og personale kan være tvivl om, hvad formålet med en husorden skal være. Det medfører, at husordener bruges meget forskelligt på de enkelte bo- og dagtilbud.

Med henblik på at sikre, at der på tværs af bo- og dagtilbudsområdet og på de enkelte bo- og dagtilbud er en fælles forståelse af formålet med en husorden, finder Social-, Bolig- og Ældreministeriet, at der er behov for at præcisere, at udarbejdelse af husordener sker af hensyn til fællesskabet.

2.10.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i § 123, stk. 1, i serviceloven efter »lov«

indsættes: »med beboere eller brugere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne«.

Dermed præciseres det i stk. 1 i servicelovens § 123, at bestemmelsen kun gælder for bo- og dagtilbud, hvor der opholder sig beboere eller brugere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Dermed præciseres det også at bo- og dagtilbud med udsatte beboere og brugere, der har sociale problemstillinger af forskellig karakter og kompleksitet, men som er habile og i stand til at give udtryk for egne holdninger og ønsker, ikke er omfattet af servicelovens § 123. Forslaget vil således ikke ændre på, at det er fast antaget, at driftsherren af sådanne bo- og dagtilbud har ulovbestemt hjemmel i anstaltsforhold til at fastsætte generelle forskrifter, herunder ordensforskrifter, der skal være gældende i tilbuddet, og som har til formål at sikre tilbuddets overordnede funktion.

Det foreslås, at § 123, stk. 2, i serviceloven nyaffattes på følgende måde: »Fastsættes der en husorden efter stk. 1, skal beboere og brugere i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende af hensyn til fællesskabet inddrages i arbejdet med udarbejdelse af husordenen.«

Med forslaget vil det blive tydeliggjort, at hensynet til fællesskabet er en vigtig grund til at udarbejde en husorden.

2.11. Adgang til midlertidigt at inddrage barnets eller den unges mobiltelefon eller andet kommunikations- og spilleudstyr

2.11.1. Gældende ret

Det fremgår af § 4, stk. 1, i voksenansvarsloven, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, kan fastsætte en husorden, der nærmere angiver regler og retningslinjer for ophold på institutionen.

Af bemærkningerne til voksenansvarsloven, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 32, fremgår det, at opholdssteder og døgninstitutioner efter § 4 i voksenansvarsloven kan fastsætte generelle retningslinjer for adgang til og brug af elektroniske medier for eksempel i forbindelse med måltider og om natten med henblik på at lære de anbragte børn og unge at begå sig i fælleskab, samt sikre at børnene og de unge får deres nattesøvn. Det fremgår desuden, at en husorden ikke kan fastsætte regler, der helt afskærer de anbragte børns og unges adgang til elektronisk kommunikation og medier.

Det fremgår af § 4, stk. 2, i voksenansvarsloven, at lederen af en delvis lukket døgninstitution, en delvis lukket afdeling på en døgninstitution, en sikret døgninstitution og en særligt sikret afdeling efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, skal fastsætte en skriftlig husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen.

Af § 2, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 263 af 15. marts 2024 om voksenansvar for anbragte børn og unge (herefter vok-

senansvarsbekendtgørelsen) fremgår det, at husordenen på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner endvidere skal indeholde regler om begrænsninger for besiddelse og brug af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikationsudstyr, herunder at de anbragte børn og unge som udgangspunkt skal aflevere mobiltelefoner i forbindelse med aktiviteter, der kræver deres fulde opmærksomhed, herunder undervisning, behandling og andre fastlagte aktiviteter.

Af § 15 a i voksenansvarsloven fremgår det, at lederen af en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling skal fastsætte regler i husordenen efter § 4, stk. 2, der begrænser de anbragtes børns og unges adgang til telefonsamtaler og anden elektronisk kommunikation til kun at finde sted på nærmere afgrænsede områder og tidsrum. Af § 15 a, stk. 2, fremgår det, at regler efter stk. 1 kan omfatte bestemmelser om, at de anbragte børn og unge skal aflevere egne mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikationsudstyr til personalet, som kan opbevare det under anbringelsen.

Ved brud på husorden skal institutionen gå pædagogisk til værks og tale med barnet eller den unge om, hvorfor barnet eller den unge har brudt reglen, og hvordan det kan rettes op. Husordener på anbringelsessteder, hvor der ikke er krav om en husorden, kan kun håndhæves ved brug af magt, i det omfang de særskilte kriterier herfor er opfyldt jf. voksenansvarslovens § 9, stk. 2, hvorefter det er en betingelse for fysisk magtanvendelse efter § 9, stk. 1, at barnet eller den unge udviser en adfærd, herunder vedvarende chikane, der er til fare for barnet eller den unge selv, de øvrige anbragte børn og unge, personalet eller andre, der opholder sig på anbringelsesstedet.

Personalet på de anbringelsessteder, hvor der er krav om en husorden, jf. § 4, stk. 2, i voksenansvarsloven kan anvende fysisk magt, når barnet eller den unge overtræder regler i en husorden, og magtanvendelsen er nødvendig for at bringe overtrædelsen til ophør, jf. § 9, stk. 3, i voksenansvarsloven.

Af bemærkningerne til voksenansvarsloven § 7, stk. 1, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 32, fremgår det, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten kun må anvendes undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Børn og unge under 18 år har ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse. Det er derfor helt centralt, at barnets eller den unges synspunkter altid inddrages i tilrettelæggelsen af indsatsen i overensstemmelse med barnet eller den unges alder, funktionsniveau og modenhed, og at såvel den konkrete tilrettelæggelse som gennemførelse af foranstaltninger så vidt muligt sker i dialog med barnet eller den unge. Dog kan der i den daglige omsorg for barnet eller den unge opstå situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem barnets eller den unges ønsker og plejefamiliens vurdering eller personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for den pågældende. I sådanne situationer skal der ske en afvejning af barnets og den unges ret til med-

og selvbestemmelse over for barnets eller den unges ret til omsorg.

Magtanvendelse efter § 9 i voksenansvarsloven skal som al anden magtanvendelse ske under iagttagelse af de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter § 7 i voksenansvarsloven, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 37.

Forud for anvendelsen af fysisk magtanvendelse vil personalet skulle afsøge alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken til en mindre indgribende reaktion. Anvendelse af fysisk magt vil være den mest indgribende reaktion, og derfor er personalet forpligtet til at afsøge alle andre muligheder, før der skrives til fysisk magtanvendelse. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal de i stedet anvendes, jf. § 7, stk. 2 og 3, i voksenansvarsloven.

Af bemærkningerne til § 9, stk. 3, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 85 som fremsat, side 87, fremgår det, at al magtanvendelse skal være afpasset barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsniveau. En bestemt adfærd vil således ikke automatisk medføre en bestemt reaktion. Der vil altid skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Der skal endvidere ved magtanvendelsen tages hensyn til andre tilstedeværende, så der ikke sker unødigt krænkelse eller ulempe. Fiksering og ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt. Magtanvendelsen skal desuden være nødvendig og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået.

Hvad angår kontrol med barnets eller den unges kommunikation, gælder det, at alle børn og unge under 18 år, der er anbragt på et opholdssted eller en døgninstitution, er omfattet af voksenansvarslovens § 15, hvorefter børne- og ungeudvalget kan træffe afgørelse om kontrol med barnets eller den unges brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer uden for anbringelsesstedet, hvis det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Afgørelsen træffes for en bestemt periode. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 42, forstås anden kommunikation ved f.eks. brug af mobiltelefon og internet. Af § 15, stk. 2, i voksenansvarsloven fremgår det, at der ikke kan foretages kontrol med korrespondance m.v. mellem barnet eller den unge og offentlige myndigheder eller en eventuel advokat.

Efter § 16, stk. 1, i voksenansvarsloven, kan lederen af et anbringelsessted, efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, eller den der bemyndiges dertil, uden retskendelse beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barn eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse

af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages.

Sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger har udvidede beføjelser til at foretage undersøgelser af personer og deres opholdsrum ved anbringelse, besøg og fravær. Sådanne undersøgelser kræver ikke konkret mistanke, men skal være nødvendige for at sikre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn iagttages, jf. voksenansvarslovens § 16, stk. 2 og 3. Det fremgår af bemærkningerne til § 16, stk. 1, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 42, at bestemte grunde bl.a. kan være tilfælde, hvor den unges handlemønstre vurderes at være væsentlig anderledes end normalt, og hvor personalet har en formodning om, at den unge er i besiddelse af f.eks. euforiserende stoffer.

Ved undersøgelse af barnets eller den unges person efter § 16, stk. 1 eller 2, i voksenansvarsloven må der foretages klap uden på tøjet og undersøgelse af lommer og sko. Personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager sit overtøj, sin hovedbeklædning og sine sko af, jf. voksenansvarslovens § 16, stk. 4. På sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger kan der foretages kropsvsitation i form af undersøgelse af kroppens overflader samt gennemsøgning af tøjet. Personalet kan til brug for undersøgelsen af tøjet kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af, jf. voksenansvarslovens § 16, stk. 5.

Af bemærkningerne til § 16, stk. 4 og 5, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 85 som fremsat, side 8, fremgår det, at undersøgelse af et barns eller en ungs person altid skal gennemføres under iagttagelse af de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, jf. § 7 i voksenansvarsloven. Undersøgelsen skal således stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Undersøgelsen skal udøves så skånsomt og kortvarigt som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Der skal endvidere tages hensyn til andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe. Fiksering og ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt. Det vil altid bero på en konkret og individuel vurdering, om det er nødvendigt at foretage en undersøgelse af et anbragt barns eller ungs person, og i givet fald hvilken form for undersøgelse der vil være proportional at gennemføre i det enkelte tilfælde.

Efter § 16, stk. 6, i voksenansvarsloven kan lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse beslutte at tage effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, i bevaring, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Hvis genstande, som tilhører et barn eller en ung, tilbageholdes, skal anbringelsesstedet udfærdige en liste over de

genstande, der tilbageholdes. Barnet eller den unge skal orienteres om tilbageholdelsen og have udleveret en kopi af listen, jf. § 18, stk. 2, i voksenansvarslovens bekendtgørelsen.

Af bemærkningerne til voksenansvarsloven, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 32, fremgår det, at de tilbageholdte genstande opbevares af anbringelsesstedet, med mindre der er tale om ulovlige genstande eller euforiserende stoffer, der skal afleveres til politiet, samt at de tilbageholdte genstande udleveres ved udskrivning fra anbringelsesstedet.

Herudover følger det af § 16, stk. 7, i voksenansvarsloven, at social- og boligministeren, kan fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af en undersøgelse af barnets eller den unges person eller opholdsrum samt effekter taget i bevaring i forbindelse hermed. Det følger endvidere af § 18, stk. 2, i voksenansvarslovens bekendtgørelsen, at hvis genstande, som tilhører et barn eller en ung, tilbageholdes, skal anbringelsesstedet udfærdige en liste over de genstande, der tilbageholdes. Barnet eller den unge skal orienteres om tilbageholdelsen og have udleveret en kopi af listen.

Magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter §§ 8-14, 16 og 19 i voksenansvarsloven og magtanvendelse i øvrigt skal registreres og indberettes af anbringelsesstedet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnets eller den unges ophold på anbringelsesstedet, jf. § 21, stk. 1, i voksenansvarsloven. Her begrundes nødvendigheden af indgrebet, samtidig med at barnet eller den unge skal have lejlighed til at udtale sig om episoden, jf. voksenansvarslovens § 21, stk. 2. Herudover følger det af § 22, stk. 6, i voksenansvarslovens bekendtgørelsen, at socialtilsynet skal gennemgå de indkomne indberetningsskemaer og vurdere, om det giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.

For unge i varetægtssurrogat på en sikret døgninstitution gælder herudover særlige regler om besøgs-, brev- og telefonkontrol m.v., jf. voksenansvarslovens § 18.

Ydermere gælder der særlige regler for indgreb i den anbragtes adgang til internet og telefon for unge over og under 18 år, der er anbragt i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse, jf. § 19, stk. 1-3, i voksenansvarsloven. Det bemærkes, at personalet, ifølge bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 46, ikke kan gennemtvinge indgrebet under anvendelse af fysisk magt. Bestemmelserne omfatter ikke den anbragtes kommunikation med offentlige myndigheder, advokater, værger eller bistandsværger, jf. voksenansvarslovens § 19, stk. 4.

Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, skal i forbindelse med en anbringelse oplyse barnet eller den unge samt forældremyndighedsindehaverne eller den uledsagede mindreårige udlændings repræsentant, jf. udlændingelovens § 56 a, stk. 1, om deres rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, herunder adgangen til at klage til henholdsvis

Ankestyrelsen og kommunalbestyrelsen, jf. § 24, stk. 1, i voksenansvarsbekendtgørelsen.

2.11.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet er blevet opmærksom på, at en manglende adgang til midlertidigt at inddrage mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr på anbringelsesstederne udfordrer personalets mulighed for at varetage den daglige omsorg for de anbragte børn og unge, herunder at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Det kan eksempelvis være, når personalet er bekendt med, at barnet eller den unge gentagne gange har brugt sin mobiltelefon eller andet kommunikations- og spilleudstyr til køb og salg af euforiserende stoffer, sugardating eller til at spille på i løbet af natten, således at barnet eller den unge ikke får sin søvn.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer derfor, at der bør indføres mulighed for, at mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr kan inddrages midlertidigt og i en nærmere afgrænset periode, hvis der er en konkret grund til at antage, at barnet eller den unge gør brug af dette på en sådan måde, at en inddragelse er nødvendig af hensyn til at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Det er ministeriets opfattelse, at der med indførelse af en mulighed for at inddrage mobiltelefoner m.v. også vil være brug for, at en adgang til inddragelsen kan effektueres med fysisk magtanvendelse, idet det vurderes usandsynligt, at personalet altid vil kunne lykkes med, via pædagogisk arbejde, at få barnet eller den unge til frivilligt at udlevere sin mobiltelefon og eller andet kommunikations- og spilleudstyr.

På samme vis er det ministeriets opfattelse, at der bør indføres en klar hjemmel til, at et barns eller en ungs person eller opholdsrum kan undersøges, som led i inddragelsen af mobiltelefonen eller andet kommunikations- og spilleudstyr, da dette ikke entydigt vurderes at ville have hjemmel i § 16, stk. 1, i voksenansvarsloven, der forudsætter et ordens- eller sikkerhedsmæssigt hensyn. Som konsekvens af fratagelsen bør der herudover indføres en ændring af § 16, stk. 6, hvor der gives hjemmel til, at mobiltelefonen eller andet kommunikations- og spilleudstyr kan tages i bevaring af lederen eller dennes stedfortræder.

Ministeriet er opmærksom på, at inddragelsen af en mobiltelefon altid må betragtes som meget indgribende og af væsentlig intensitet, da et barn eller en ung kan have store dele af deres sociale liv på mobiltelefonen, og da det ofte vil være barnets eller den unges primære adgang til kommunikation med familie, netværk, venner, skole m.v.

Derfor finder ministeriet også, at inddragelse af et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr kun må ske undtagelsesvis, og at det aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats.

2.11.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i voksenansvarsloven indsættes en ny § 15 b, hvorefter lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder kan beslutte at inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, i en midlertidig og nærmere afgrænset periode, hvis dette er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Ydermere foreslås det, at der i voksenansvarslovens § 9 indsættes et nyt stk. 4, hvorefter personalet, ud over de i stk. 2 og 3 nævnte tilfælde kan anvende fysisk magt efter stk. 1, når det er nødvendigt for midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter § 15 b.

Det foreslås desuden, at der i voksenansvarslovens § 16 indsættes et nyt stk. 2, hvorefter lederen af anbringelsesstedet, eller dennes stedfortræder, uden en retskendelse, vil kunne beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, når det er nødvendigt for midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter § 15 b.

Ministeriet finder i forbindelse med tilføjelsen til § 16 i voksenansvarsloven anledning til sprogligt at ensarte denne bestemmelse til resten af voksenansvarsloven, således at der i stk. 1, 2 og 6 står ”lederen, eller dennes stedfortræder” i stedet for ”lederen, eller den der bemyndiges dertil”.

Forslagene vil samlet medføre, at det fremover vil være muligt for lederen af et anbringelsessted, eller dennes stedfortræder at beslutte, at mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr inddrages midlertidigt og i en nærmere afgrænset periode, hvis der er en konkret grund til at antage, at barnet eller den unge gør brug af dette på en sådan måde, at en inddragelse er nødvendig af hensyn til at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Herudover medfører det, at inddragelsen kan effektueres med fysisk magtanvendelse, samt at et barns eller en ungs person eller opholdsrum kan undersøges, som led i inddragelsen.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 4, om en ny bestemmelse i § 9, stk. 3, i voksenansvarsloven, som vil indføre hjemmel til, at personalet på et opholdssted eller en døgninstitution vil kunne anvende fysisk magt efter § 9, stk. 1, hvis det er nødvendigt for at fratage alkohol og euforiserende stoffer, hvis barnet eller den unge har disse genstande i sin besiddelse og ikke frivilligt vil aflevere det.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 2, nr. 4, og bemærkningerne dertil.

2.12. Mulighed for fratagelse af alkohol og euforiserende stoffer

2.12.1. Gældende ret

Det fremgår af § 4, stk. 1, i voksenansvarsloven, at lederen af et anbringelsessted, efter § 43, stk. 1, nr. 6 i barnets lov, kan fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen, jf. dog stk. 2.

Af bemærkningerne til voksenansvarsloven, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 32, fremgår det, at bestemmelsen indebærer, at der i en husorden kan fastsættes nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen, herunder at der kan fastsættes generelle ordensregler, som er nødvendige for at få institutionen til at fungere.

Det følger endvidere af bemærkningerne, at institutionen ved brud på husorden skal gå pædagogisk til værks og tale med barnet eller den unge om, hvorfor barnet eller den unge har brudt reglen, og hvordan det kan rettes op. Husordener på anbringelsessteder (opholdssteder og døgninstitutioner), hvor der ikke er krav om en husorden, kan kun håndhæves ved brug af magt, i det omfang de særskilte kriterier herfor er opfyldt, jf. voksenansvarslovens § 9, stk. 2, hvorefter det er en betingelse for fysisk magtanvendelse efter § 9, stk. 1, at barnet eller den unge udviser en adfærd, herunder vedvarende chikane, der er til fare for barnet eller den unge selv, de øvrige anbragte børn og unge, personalet eller andre, der opholder sig på anbringelsesstedet.

Af bemærkningerne til voksenansvarslovens § 7, stk. 1, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 32, fremgår det, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten kun må anvendes undtagelsesvist og aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Børn og unge under 18 år har ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse. Det er derfor helt centralt, at barnets eller den unges synspunkter altid inddrages i tilrettelæggelsen af indsatsen i overensstemmelse med barnets eller den unges alder, funktionsniveau og modenhed, og at såvel den konkrete tilrettelæggelse som gennemførelse af foranstaltninger så vidt muligt sker i dialog med barnet eller den unge. Dog kan der i den daglige omsorg for barnet eller den unge opstå situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem barnets eller den unges ønsker og plejefamiliens vurdering eller personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for den pågældende. I sådanne situationer skal der ske en afvejning af barnets og den unges ret til med- og selvbestemmelse over for barnets eller den unges ret til omsorg.

Magtanvendelse efter § 9 i voksenansvarsloven skal som al anden magtanvendelse ske under iagttagelse af de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter § 7, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 37. Forud for enhver form for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal personalet afsøge alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning. Derudover skal magtanvendelse og andre

indgreb i selvbestemmelsesretten stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes, jf. § 7, stk. 2 og 3, i voksenansvarsloven.

Af bemærkningerne til § 9, stk. 3, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 85 som fremsat, side 87, fremgår det, at al magtanvendelse skal være afpasset barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsniveau. En bestemt adfærd vil således ikke automatisk medføre en bestemt reaktion. Der vil altid skulle foretages en konkret og individuel vurdering. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Der skal endvidere ved magtanvendelsen tages hensyn til andre tilstedeværende, så der ikke sker unødige krænkelse eller ulempe. Fiksering og ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt. Magtanvendelsen skal desuden være nødvendig og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået.

Efter § 16, stk. 1, i voksenansvarsloven, kan lederen af et anbringelsessted, efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, eller den der bemyndiges dertil, uden retskendelse beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barn eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages. Det fremgår af bemærkningerne til § 16, stk. 1, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 42, at bestemte grunde bl.a. kan være tilfælde, hvor den unge er i besiddelse af f.eks. euforiserende stoffer.

Sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger har udvidede beføjelser til at foretage undersøgelser af personer og deres opholdsrum ved anbringelse, besøg og fravær. Sådanne undersøgelser kræver ikke konkret mistanke, men skal være nødvendige for at sikre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn iagttages, jf. voksenansvarslovens § 16, stk. 2 og 3.

Ved undersøgelse af barnets eller den unges person efter § 16, stk. 1 eller 2, i voksenansvarsloven må der foretages klap uden på tøjet og undersøgelse af lommer og sko. Personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager sit overtøj, sin hovedbeklædning og sine sko af, jf. voksenansvarslovens § 16, stk. 4. På sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger kan der foretages kropsvisitation i form af undersøgelse af kroppens overflader samt gennemsøgning af tøjet. Personalet kan til brug for undersøgelsen af tøjet kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af, jf. voksenansvarslovens § 16, stk. 5.

Lederen på anbringelsesstedet, eller den der bemyndiges dertil, kan uden retskendelse beslutte at tage effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, i bevaring, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, jf. voksenansvarslovens § 16, stk. 6.

Herudover følger det af § 16, stk. 7, i voksenansvarsloven, at social- og boligministeren, kan fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af en undersøgelse af barnets eller den unges person eller opholdsrum samt at tage effekter i bevaring i forbindelse hermed. Det følger af § 18, stk. 2, i voksenansvarsbekendtgørelsen, at hvis genstande, som tilhører et barn eller en ung, tilbageholdes, skal anbringelsesstedet udfærdige en liste over de genstande, der tilbageholdes. Barnet eller den unge skal orienteres om tilbageholdelsen og have udleveret en kopi af listen.

Af bemærkningerne til voksenansvarslovens § 16, stk. 4 og 5, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 85 som fremsat, side 8, fremgår det, at undersøgelse af et barns eller en ungs person altid skal gennemføres under iagttagelse af de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, jf. § 7 i voksenansvarsloven. Undersøgelsen skal således stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Undersøgelsen skal udøves så skånsomt og kortvarigt som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Der skal endvidere tages hensyn til andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødige krænkelser eller ulempe. Fiksering og ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt. Det vil altid bero på en konkret og individuel vurdering, om det er nødvendigt at foretage en undersøgelse af et bragt barns eller ungs person, og i givet fald hvilken form for undersøgelse, der vil være proportional at gennemføre i det enkelte tilfælde.

Magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter voksenansvarslovens §§ 8-14, 16 og 19 og magtanvendelse i øvrigt skal registreres og indberettes af anbringelsesstedet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnets eller den unges ophold på anbringelsesstedet og til det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med anbringelsesstedet, jf. § 21, stk. 1, i voksenansvarsloven. Her begrundes nødvendigheden af indgrebet, samtidig med at barnet eller den unge skal have lejlighed til at udtale sig om episoden, jf. voksenansvarslovens § 21, stk. 2. Socialtilsynet skal gennemgå de indkomne indberetningsskemaer og vurdere, om det giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser, jf. § 22, stk. 6, i voksenansvarsbekendtgørelsen.

Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov skal i forbindelse med en anbringelse oplyse barnet eller den unge samt forældremyndighedsindehaverne eller den uledsagede mindreårige udlændings repræsentant, jf. udlændingelovens § 56 a, stk. 1, om deres rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, herunder adgangen til at klage til henholdsvis Ankestyrelsen og kommunalbestyrelsen, jf. § 23, stk. 2 og 3, i voksenansvarsloven.

2.12.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Social-, Bolig- og Ældreministeriet er blevet opmærksom

på, at det er en udfordring for opholdssteder og døgninstitutioner, at de ikke har adgang til at håndhæve deres regler om alkohol med fysisk magt, og at der ikke er en klar hjemmel i voksenansvarsloven til at fratage alkohol og euforiserende stoffer med fysisk magt. En sådan manglende adgang udfordrer personalets mulighed for at varetage den daglige omsorg for de anbragte børn og unge, herunder at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Det kan eksempelvis være, når barnet eller den unge er i besiddelse af en flaske spiritus, og personalet ikke kan overtale barnet eller den unge til frivilligt at aflevere den.

Det er inden for gældende ret muligt for opholdssteder og døgninstitutioner at have en husorden, der fastsætter regler om og forbud mod alkohol, jf. § 4, stk. 1, i voksenansvarsloven.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer dog, at det bør fremgå mere klart af loven, at alle anbringelsessteder efter barnets lov § 43, stk. 1, nr. 6 har mulighed for at fastsætte regler om og forbud mod alkohol. Det vurderes desuden, at der bør indføres mulighed for at håndhæve dette i praksis således, at opholdssteder og døgninstitutioner med fysisk magt, i form af fastholdelse eller føren til et andet opholdsrum, kan tage alkohol og euforiserende stoffer fra barnet eller den unge, hvis barnet eller den unge ikke frivilligt vil aflevere det.

Dette vil give opholdssteder og døgninstitutioner samme muligheder for at håndhæve forbud mod alkohol og euforiserende stoffer som de delvist lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger. Dette vil kunne medvirke til, at personalet på opholdssteder og døgninstitutioner bedre kan varetage den daglige omsorg for de anbragte børn og unge.

Bliver personalet opmærksom på, at der er behov for behandling, fordi barnet eller den unge har et alkohol- eller stofmisbrug, skal det overvejes, om der er brug for støtte efter sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 17. juni 2023, eller barnets lov.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer ligeledes, at der bør indføres en klar hjemmel til, at et barns eller en ungs person eller opholdsrum kan undersøges som led i inddragelsen af alkohol, da dette ikke entydigt vurderes at ville have hjemmel i § 16 stk. 1, i voksenansvarsloven, der forudsætter et ordens- eller sikkerhedsmæssigt hensyn. Som konsekvens af en mulighed for fratagelse af alkohol bør der herudover indføres hjemmel til, at alkohol kan tages i bevaring af lederen eller dennes stedfortræder.

2.12.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i voksenansvarsloven i § 4, stk. 1, efter »institutionen« indsættes: », herunder regler og retningslinjer om og forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol«.

Ydermere foreslås det, at der i voksenansvarslovens § 9 som

et nyt stk. 3 indsættes, at personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan anvende fysisk magt efter stk. 1 med henblik på at fratage et barn eller en ung følgende:

- 1) Euforiserende stoffer.
- 2) Alkohol, som barnet eller den unge er i besiddelse af, hvis barnet eller den unge herved overtræder regler i en husorden fastsat efter § 4.
- 3) Alkohol, når opholdsstedet eller døgninstitutionen vurderer, at fratagelsen er nødvendig for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling.

Det foreslås desuden, at der i voksenansvarslovens § 16 indsættes et nyt stk. 2, hvorefter lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder uden en retskendelse kan beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis barnet eller den unge overtræder regler om alkohol i en husorden fastsat efter § 4 eller når anbringelsesstedet vurderer, at det er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling.

Yderligere foreslås det, at det i § 16, stk. 6, i voksenansvarsloven tilføjes, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, eller dennes stedfortræder uden retskendelse også kan beslutte at tage effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, i bevaring, hvis betingelserne i § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, er opfyldt.

Forslagene vil samlet medføre, at det tydeliggøres, at regler og retningslinjer om og forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol kan fastsættes i husordenen, som kan fastsættes for opholdssteder og døgninstitutioner efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov. Herudover vil forslagene medføre, at det fremover vil være muligt for personalet på et opholdssted eller en døgninstitution at fratage et barn eller en ung alkohol, hvis barnet eller den unge herved overtræder regler i husordenen, eller hvis opholdsstedet eller døgninstitutionen vurderer, at det er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Herudover vil forslagene medføre, at fratagelsen af alkohol og euforiserende stoffer kan effektueres med fysisk magtanvendelse efter voksenansvarslovens § 9, stk.1, samt at et barns eller en ungs person eller opholdsrum kan undersøges, som led i fratagelsen. Endelig vil forslagene medføre, at lederen eller dennes stedfortræder kan tage alkohol i bevaring, som er blevet frataget barnet eller den unge.

Formålet med forslagene er for det første at give opholdssteder og døgninstitutioner adgang til at håndhæve deres husordens regler om alkohol med fysisk magt, dette i form af fastholdelse eller føren til et andet opholdsrum. I de tilfælde, hvor reglerne ikke er fastsat i en husorden, vil de kunne fratage barnet eller den unge det, i situationer hvor det er vurderet nødvendigt for at sikre barnets eller den unges sundhed, udvikling eller trivsel. For det andet er formålet at sikre en klar hjemmel til at fratage euforiserende stoffer med fysisk magt, dette i form af fastholdelse eller føren til et andet opholdsrum.

Forslagene om ændringerne af § 9 og § 16 i voksenansvarsloven skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 4 og nr. 7, som vil indføre hjemmel til, at personalet på et opholdssted eller en døgninstitution kan anvende fysisk magt efter § 9, stk. 1, når det er nødvendigt for midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter den foreslåede § 15 b, samt vil give hjemmel til, at et barns eller en ungs person eller opholdsrum kan undersøges, som led i inddragelsen.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 2, nr. 3, 4, 7 og 10, og bemærkningerne dertil.

2.13. Undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner

2.13.1. Gældende ret

Voksenansvarsloven indeholder regler om adgangen til at undersøge et anbragt barns eller en anbragt ungs person og opholdsrum, herunder før og efter besøg. Det fremgår således af lovens § 16, stk. 2 og 3, at lederen af en sikret døgninstitution eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse kan beslutte, at der skal foretages undersøgelse af, hvilke effekter et barn eller en ung, der er anbragt, har i sin besiddelse på sin person eller i sit opholdsrum, hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn iagttages. Dette omfatter bl.a. euforiserende stoffer, våben og andre ting, der er til fare for barnet eller den unge selv, de øvrige anbragte børn og unge samt personalet.

Der er imidlertid ikke fastsat regler om, at besøgende ikke må tage sådanne effekter med ind på sikrede døgninstitutioner, ligesom der ikke er fastsat regler om som betingelse for et besøg at anmode besøgende om at tømme deres lommer og tasker eller til at undersøge de besøgende ved brug af scannere.

Hjemlen til at undersøge en besøgende på en sikret døgninstitution for børn og unge under 18 år, herunder ved brug af scannere, følger af anstaltsforholdet. Der henvises til betænkning nr. 1551/2015 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, side 55 f, hvoraf det fremgår, at institutionen kan fastsætte regler for de besøgendes ophold og færden på stedet, men institutionen kan ikke afskærme barnet eller den unge fra kontakt med netværket.

Herudover fremgår det af betænkningens side 118, at for at afholde anbragte børn og unge fra at komme ud i eller fortsætte en kriminel løbebane, samt for at opretholde trygheden og sikkerheden på anbringelsessteder for de øvrige anbragte børn og unge samt de ansatte kan det være nødvendigt – som led i anstaltsforholdet i form af en husorden – at fastsætte ordensbestemmelser om, hvilke effekter, som de anbragte børn og unge ikke må være i besiddelse af. Det kan f.eks. dreje sig om euforiserende stoffer, tyvekoster og våben eller lignende effekter, der kan være til fare for andre. På sikrede institutioner kan det tillige være indsmuglede

mobiltelefoner, som de unge, der er anbragt i varetægtsurrogat, benytter til at kontakte personer uden for institutionen.

Ved lov nr. 221 af 20. marts 2018 om ændring af lov om social service (Mulighed for forbud mod enheder, der muliggør internetadgang, undersøgelse af effekter samt brug af afskærmingslokale m.v. i boformer med sikrede afdelinger), blev der som § 137 h, stk. 2 og 7, i serviceloven indsat bestemmelser om undersøgelse af besøgende til anbragte voksne i en boform med sikrede afdelinger. Det fremgår bl.a. af bestemmelserne, at der kan anvendes scannere for at forhindre, at besøgende til de anbragte besidder effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden i boformen eller bruges til at begå ny kriminalitet. Der blev også i § 137, stk. 8, indsat regler om opbevaring m.v. af effekterne. Bestemmelserne drejer sig om boformer, der er egnet til længerevarende ophold til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling.

2.13.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

En anbringelse af et barn eller en ung under 18 år på en sikret døgninstitution er en indgribende foranstaltning, som kun kan ske, hvis særlige forhold gør sig gældende, jf. § 62 i barnets lov. Børn og unge, der er anbragt på en sikret døgninstitution, har typisk meget komplekse problemer og behov, som f.eks. kan være relateret til kriminalitet, misbrug, psykiatriske diagnoser samt selvskadende og udadreagerende adfærd.

Efter ministeriets vurdering bør sikrede døgninstitutioner, med henblik på at kunne varetage omsorgen og sikre trykthed, trivsel og udvikling for de anbragte børn og unge, have adgang til at sikre, at de anbragte børn og unge ikke kommer i besiddelse af effekter fra besøgende, der kan bruges til at gøre skade på dem selv eller andre.

Der er i dag mulighed for at undersøge besøgende på en sikret døgninstitution for børn og unge under 18 år, herunder ved brug af scannere, med hjemmel i anstaltsforholdet. Der er imidlertid ikke fastsat regler om, at besøgende ikke må tage effekter med, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen, ligesom der ikke er fastsat regler, som betingelse for et besøg, at anmode besøgende om at tømme deres lommer og tasker og lade sig scanne.

Der bør derfor etableres hjemmel til at undersøge alle besøgende på de omhandlede institutioner og til at afvise besøgende, der ikke vil lade sig undersøge.

2.13.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i voksenansvarsloven som § 16 c, stk. 1, indsættes en bestemmelse, hvorefter besøgende til børn og unge, der er anbragt på sikrede døgninstitutioner efter § 43, stk. 3, i barnets lov, ikke må medbringe effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen. Med bestem-

melsens stk. 2 foreslås det, at personalet som betingelse for et besøg kan kræve, at en besøgende tømmer sine lommer og tasker og undersøges med en scanner med henblik på at sikre at effekter omfattet af stk. 1 ikke bringes ind på institutionen. Efter bestemmelsens stk. 3 anbringes effekter omfattet af stk. 1 under besøget med den besøgendes accept i et aflåst rum eller skab. Endelig foreslås det med stk. 4, at lederen af institutionen eller dennes stedfortræder kan afvise en besøgende, der ikke vil tømme sine lommer og tasker og undersøges med en scanner efter stk. 2 eller lade sine effekter opbevare under besøget efter stk. 3.

Forslaget vil betyde, at personalet på sikrede døgninstitutioner kan anmode besøgende til de anbragte om at tømme deres lommer og tasker og lade sig scanne for at forhindre, at besøgende besidder effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen. Derudover vil det blive muligt for de sikrede døgninstitutioner at opbevare effekter fra de besøgende under besøget og udlevere dem igen, når den besøgende forlader institutionen. Endelig vil det være muligt for lederen af en sikret døgninstitution, eller dennes stedfortræder, at afvise en besøgende, hvis den pågældende afviser at tømme sine lommer og tasker, ikke vil lade sig scanne eller lade sine effekter opbevare under besøget.

Formålet med forslaget er at skærme de anbragte børn og unge fra at kunne komme i besiddelse af genstande, der kan bruges til at forvolde skade på dem selv og andre. Undersøgelsen af effekterne og scanningen vil herudover minimere risikoen for, at der medbringes genstande, som de anbragte børn eller unge ikke må være i besiddelse af, som for eksempel knive og våbenlignende genstande. Undersøgelsen og scanningen vil dermed være med til at sikre, at den pædagogiske indsats og hverdagen generelt kan foregå i trygge rammer af hensyn til de anbragte børn og unge samt personalet på institutionen.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 2, nr. 11, og bemærkningerne dertil.

2.14. Forældelse af krav på underholdsbidrag

2.14.1. Gældende ret

Lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 918 af 26. juni 2023 (herefter bidragsopkrævningsloven), regulerer opkrævning af krav på underholdsbidrag (børne- og ægtefællebidrag).

Efter lovens § 2, stk. 1, nr. 1, opkræves danske krav på underholdsbidrag af Udbetaling Danmark.

Denne opkrævning omfatter for det første opgørelse af bidragskravet, udsendelse af opkrævning til bidragsbetaleren med opfordring til at betale bidragsgælden, stillingtagen til anmodning om henstand og afdragsvis betaling og kontrol af, om betaling sker. Opkrævning omfatter for det andet afgørelse af indsigelser mod eksistensen og størrelsen af det bidragskrav, der opkræves, herunder om kravet er bortfaldet helt eller delvist ved betaling, forældelse m.v.

Betaler skyldneren (bidragsbetaleren) ikke det skyldige bidrag (det forfaldne bidragskrav) under opkrævningen, eller indgås der ikke en afdragsordning, overdrager Udbetaling Danmark bidraget til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden efter lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, jf. lovbekendtgørelse nr. 6 af 7. januar 2022 (herefter gældsinddrivelsesloven). Loven omfatter også private bidragskrav, der opkræves af Udbetaling Danmark, jf. § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1207 af 27. september 2023 om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Efter bidragsopkrævningslovens § 1, stk. 1, finder reglerne i loven anvendelse på opkrævning af underholdsbidrag til barn, ægtefælle eller en uden for ægteskab besvangret kvinde, såfremt bidraget er fastsat efter lovgivningen for Danmark, Færøerne eller Grønland. Bestemmelsen omfatter følgende bidrag:

- Børnebidrag efter lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 773 af 7. august 2019 (herefter børnebidragsloven).
- Ægtefællebidrag efter separation eller skilsmisse efter lov om ægteskabets indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1080 af 14. august 2023.
- Ægtefællebidrag før separation eller skilsmisse efter lov om ægtefællers økonomiske forhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 774 af 7. august 2019.

De nævnte bidrag drejer sig alle om privatretlige krav mellem enten et barns forældre eller mellem ægtefæller, herunder tidligere ægtefæller.

Både afgørelser og aftaler, herunder domme og retsforlig, om børne- og ægtefællebidrag kan efter bidragsopkrævningslovens § 1, stk. 1, danne grundlag for opkrævning.

Bidrag fastsættes som udgangspunkt som løbende bidrag, der skal betales månedligt forud. Børnebidrag skal betales indtil barnets fyldte 18. år, uddannelsesbidrag indtil barnets fyldte 24. år og ægtefællebidrag typisk indtil udløbet af den aftalte eller fastsatte bidragsperiode, der normalt ikke overstiger 10 år. I nogle situationer fastsættes børnebidrag som engangsbeløb, f.eks. konfirmationsbidrag.

På baggrund af den første anmodning om opkrævning af et forfaldent bidrag fortsætter Udbetaling Danmark med at opkræve de løbende bidrag, der i henhold til bidragsafgørelsen eller –aftalen forfalder efter anmodningen, uden at bidragsmodtageren skal anmode Udbetaling Danmark om at opkræve de enkelte nye forfaldne bidrag.

Det følger af bidragsopkrævningslovens § 23 a, stk. 1, at Udbetaling Danmarks afgørelser efter loven kan påklages til Ankestyrelsen. Denne klageadgang omfatter Udbetaling Danmarks afgørelser om opkrævningen af danske bidragskrav. Klageadgangen omfatter bl.a. afgørelser om indsigelser mod eksistensen og størrelsen af kravet, herunder om kravet er bortfaldet helt eller delvist ved betaling, forældelse m.v.

Efter § 11, stk. 1 og 2, i lov om børnetilskud og forskudsvis

udbetaling af børnebidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 63 af 21. januar 2019 (herefter børnetilskudsloven), kan et bidrag til et barns underhold, som Familieretshuset eller familieretten har fastsat efter børnebidragsloven, efter ansøgning udbetales af Udbetaling Danmark til bidragsmodtageren, når det ikke betales på forfaldsdagen.

Efter § 14 i børnetilskudsloven kan børnebidrag kræves udbetalt forskudsvist med det fastsatte beløb, dog højst med normalbidraget der i 2024 udgør 1.548 kr. om måneden. Overstiger bidraget normalbidraget, kan det overskydende beløb søges opkrævet efter bidragsopkrævningsloven og derefter inddrevet efter gældsinddrivelsesloven. Bidrag, der udbetales forskudsvist, udbetales løbende på de forfaldstidspunkter, der fremgår af bidragsafgørelsen.

Efter § 15 i børnetilskudsloven kan særlige bidrag (fødselsbidrag, dåbsbidrag, konfirmationsbidrag, begravelsesbidrag m.v.) efter børnebidragsloven tilsvarende udbetales forskudsvist af Udbetaling Danmark.

Det følger af § 18, stk. 1, i børnebidragsloven, at når et børnebidrag udbetales forskudsvist, indtræder Udbetaling Danmark i retten til at indkræve, dvs. opkræve, bidraget. Bestemmelsen giver Udbetaling Danmark ret til at indtræde i bidragsmodtagerens krav mod bidragsbetaleren, i det omfang Udbetaling Danmark efter børnetilskudsloven har udbetalt bidrag forskudsvist, herunder i retten til at søge bidraget opkrævet og derefter inddrevet. Dette indebærer, at når Udbetaling Danmark har udbetalt et børnebidrag forskudsvist og dermed er indtrådt i retten til bidraget, opkræver Udbetaling Danmark bidraget hos bidragsbetaleren. Betaler bidragsbetaleren ikke bidraget, og indgås der ikke en afdragsordning, fremsendes bidraget til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

Videre følger det af § 18, stk. 1, at Udbetaling Danmarks krav mod bidragsbetaleren for hvert enkelt forskudsvist udbetalt bidrag forældes efter 10 år.

Da grundlaget for forskudsvis udbetaling af børnebidrag er en afgørelse om et privatretligt bidrag truffet af Familieretshuset eller familieretten, bortfalder bidragsmodtagerens ret til at få bidraget udbetalt forskudsvist, hvis grundlaget for bidraget – bidragsafgørelsen – bortfalder, herunder ved forældelse.

En anmodning om at få et børnebidrag udbetalt forskudsvist betragtes som en anmodning om opkrævning af bidraget i de situationer, hvor Udbetaling Danmark udbetaler bidraget forskudsvist og herefter indtræder i retten til at indkræve bidraget efter § 18, stk. 1. Tilsvarende betragtes anmodningen som en anmodning om opkrævning af bidraget i de situationer, hvor betingelserne for forskudsvis udbetaling ikke er opfyldt eller kun er opfyldt delvist. I sådanne situationer skal bidragsmodtageren således ikke indgive en selvstændig anmodning om opkrævning af ikke-forskudsvist udbetalt børnebidrag.

Det fremgår af § 1 i lov om forældelse af fordringer (foræl-

delsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1238 af 9. november 2015, at fordringer på penge eller andre ydelser forældes efter reglerne i forældelsesloven, medmindre andet følger af særlige bestemmelser om forældelse i anden lov.

Efter forældelseslovens § 2, stk. 1, regnes lovens forældelsesfrister fra det tidligste tidspunkt, hvor fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser. Det følger af lovens § 3, stk. 1, at forældelsesfristen er 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser.

Lovens § 5, stk. 1, nr. 3, indeholder en forældelsesfrist på 10 år, når fordringens eksistens og størrelse er anerkendt skriftligt eller fastslået ved forlig, dom, betalingspåkrav påtegnet af fogedretten eller anden bindende afgørelse.

En fordring på pension, livrente, aftægtsydelse, underholdsbidrag eller anden lignende ydelse, der forfalder med bestemte mellemrum og ikke er afdrag på en skyldig hovedstol, og som støttes på aftale eller afgørelse, forældes efter lovens § 8, 1. pkt., i sin helhed efter 10 år regnet fra den dag, da den sidste ydelse blev betalt, eller, hvis ingen betaling har fundet sted, fra den dag, da den første ydelse kunne kræves betalt. Fordringerne på de enkelte ydelser forældes efter bestemmelsens 2. pkt. desuden efter §§ 2 og 3.

I relation til underholdsbidrag indebærer denne bestemmelse, at en afgørelse eller aftale om børne- eller ægtefællebidrag (en såkaldt grundfordring) bortfalder som forældet, hvis der ikke er betalt ydelser efter afgørelsen eller aftalen i 10 år regnet fra den dag, da den sidste ydelse blev betalt, eller, hvis ingen betaling har fundet sted, fra den dag, da den første ydelse kunne kræves betalt. I så fald er det bidragsafgørelsen eller -aftalen (grundfordringen) i sin helhed, der bortfalder, hvilket betyder, at både ikke-betalte forfaldne bidrag og fremtidige (dvs. uforfaldne) bidrag bortfalder.

Det fremgår af lovens § 14, at hvis fordringshaveren har været afskåret fra at afbryde forældelse på grund af ukendskab til skyldnerens opholdssted eller på grund af en hindring, som ikke beror på fordringshaverens forhold, indtræder forældelse tidligst 1 år efter, at fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til skyldnerens opholdssted, henholdsvis 1 år efter hindringens ophør.

Når der i anden lov end forældelsesloven er fastsat særlige forældelsesfrister eller andre særlige bestemmelser om forældelse, følger det af § 28 i forældelsesloven, at forældelseslovens bestemmelser finder anvendelse, i den udstrækning andet ikke følger af den anden lov eller af forholdets særlige beskaffenhed.

For fordringer, herunder krav på underholdsbidrag, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, gælder en række særlige regler om forældelse, jf. § 18 a i gældsinddrivelsesloven.

Af lovens § 18 a, stk. 1, følger, at for fordringer, der er under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden den

19. november 2015 eller senere og er registreret i inddrivelsessystemet PSRM, regnes forældelsesfristen tidligst fra den 20. november 2021. For fordringer, der den 1. januar 2024 er registreret til inddrivelse i et andet system end PSRM eller efter denne dato er modtaget hos restanceinddrivelsesmyndigheden og registreret i et andet system end PSRM, regnes forældelsesfristen dog tidligst fra den 20. november 2027, uanset om fordringerne efter den nævnte registrering overføres til PSRM. Dette har betydning for bl.a. fordringer på underholdsbidrag, der er registreret i det gamle inddrivelsessystem DMI.

Forældelsesudskydelsen efter gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 1, forudsætter for krav, der var modtaget til inddrivelse før den 19. november 2015, at kravet var retskraftigt den 19. november 2015, og for krav, der modtages til inddrivelse den 19. november 2015 eller senere, at kravet var retskraftigt ved modtagelsen hos restanceinddrivelsesmyndigheden.

Bestemmelsens stk. 2 omhandler et såkaldt fordringskompleks, hvorefter et hovedkrav og tilhørende renter har samme forældelsesdato, nemlig hovedkravets. Bestemmelsen gælder både for fordringer i PSRM og DMI.

Af bestemmelsens stk. 4 fremgår, at for fordringer under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden er forældelsesfristen 3 år, selv om hovedkravet, inden det kom under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, havde en længere forældelsesfrist eller der, før eller efter at fordringen kom under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, er opnået et retsgrundlag som nævnt i forældelseslovens § 5, stk. 1. For private underholdsbidrag og regioners og kommuners privatretlige fordringer gælder dog den forældelsesfrist, der var gældende for den enkelte fordring ved fordringens modtagelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, eller som under inddrivelsen hos restanceinddrivelsesmyndigheden måtte blive opnået efter forældelseslovens § 5, stk. 1.

Det offentlige krav på de enkelte forskudsvist udbetalte børnebidrag, der efter § 18, stk. 1, i børnetilskudsloven er undergivet en 10-årig forældelsesfrist, vil derfor ved modtagelsen til inddrivelse få en 3-årig forældelsesfrist. Derimod vil et privat krav på underholdsbidrag under inddrivelsen beholde den forældelsesfrist, der var gældende for det enkelte krav ved modtagelsen, dvs. som udgangspunkt 3 år, jf. forældelseslovens § 3 og § 8, 2. pkt.

Gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 5, indeholder en regel, der bl.a. bestemmer, at hvis et hovedkrav og dets tilhørende rente eller renter tilbagesendes til fordringshaveren eller den, der på dennes vegne opkræver fordringen, vil den forældelsesdato, der var gældende ved tilbagesendelsen, fortsat være gældende, medmindre fordringshaveren eller den, der på dennes vegne opkræver fordringen, i medfør af forældelsesloven eller andre forældelsesregler får udskudt forældelsesdatoen.

Gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 4-6, har siden den

17. december 2019 alene fundet anvendelse for fordringer i PSRM, jf. § 2 i bekendtgørelse nr. 1332 af 9. december 2019 om ikrafttræden af § 1, nr. 1, 11 og 17-20, og §§ 3-8 i lov om ændring af lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, lov om retsafgifter og forskellige andre love (Forenkling af regler om forældelsehåndtering, modregning ved transporter, flere skyldnere på samme fordring, eftergivelse og afskrivning, retsafgift m.v.), men fik fra den 1. januar 2024 også anvendelse for fordringer i DMI, jf. § 6, stk. 6, i lov nr. 1565 af 12. december 2023 om ændring af lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, kildeskatteloven, opkrævningsloven og skatteforvaltningsloven (Gennemførelse af aftale om initiativer til effektiv opkrævning og gældsinddrivelse i skattevæsenet m.v.).

Gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 7, indeholder en regel om foreløbig afbrydelse af forældelsen af fordringer, der modtages hos restanceinddrivelsesmyndigheden til inddrivelse. Bestemmelsen, der omfatter fordringer i alle restanceinddrivelsesmyndighedens inddrivelsessystemer, indebærer, at for de af reglen i stk. 2 om fordringskomplekset omfattede fordringer, der er styrende for forældelsen af fordringskomplekset, indtræder forældelse tidligst 3 år efter fordringens modtagelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden. For fordringer, der ikke omfattes af stk. 2, dvs. for fordringer i andre systemer end DMI og PSRM, gælder tilsvarende, at fordringerne tidligst forældes 3 år efter fordringens modtagelse. Fristen på 3 år regnes fortsat fra modtagelsestidspunktet, selv om fordringen tilbagesendes til fordringshaveren eller den, der på dennes vegne opkræver fordringen. Stk. 7 omfatter ikke fordringer, for hvilke der i EU-retten er fastsat særlige regler, der vil være til hinder for en foreløbig afbrydelse.

2.14.2. Social-, og Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Den 10-årige forældelsesfrist i § 8, 1. pkt., i forældelsesloven om forældelse af grundfordringen til et underholdsbidrag er særdeles vanskelig at administrere under både opkrævningen og inddrivelsen. For at være sikker på, at underholdsbidrag ikke er forældede, skal Udbetaling Danmark under opkrævningen og restanceinddrivelsesmyndigheden under inddrivelsen løbende oplyse hinanden om modtagne betalinger på bidraget, og der skal være præcise oplysninger om, hvilken aftale eller afgørelse om underholdsbidrag en betaling vedrører. Dette er i praksis vanskeligt at konstatere, fordi oplysninger om, hvilken aftale eller afgørelse en betaling vedrører, ikke findes i struktureret form hos hverken Udbetaling Danmark eller restanceinddrivelsesmyndigheden.

I forhold til krav under inddrivelse medfører de særlige forældelsesregler i gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 1, at underholdsbidrag, som den 19. november 2015 var under inddrivelse eller senere kommer under inddrivelse, ikke kan forældes som følge af grundfordringens forældelse efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven, hvis underholdsbidragene enten var retskraftige den 19. november 2015, eller da de senere er kommet under inddrivelse. For underholdsbidrag, der er

modtaget til inddrivelse før den 19. november 2015, er det en forudsætning for, at forældelse ikke kan indtræde som følge af grundfordringens forældelse efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven, at bidragene var retskraftige, dvs. ikke forældede, den 19. november 2015.

Gældsinddrivelseslovens § 18 a, stk. 1, gælder alene under inddrivelsen, og bestemmelsen har derfor ingen betydning for underholdsbidrag, der er under opkrævning hos Udbetaling Danmark. Det betyder, at Udbetaling Danmark og restanceinddrivelsesmyndigheden som følge af § 8, 1. pkt., i forældelsesloven om den 10-årige forældelsesfrist for grundfordringen i praksis ikke vil være i stand til at administrere forældelsen af krav på underholdsbidrag, der modtages til inddrivelse, korrekt. Baggrunden for det er, at Udbetaling Danmark efter overdragelsen af underholdsbidrag til inddrivelse vil skulle være i stand til at give restanceinddrivelsesmyndigheden oplysning om, hvornår grundfordringen som følge af det aktuelle starttidspunkt for den 10-årige forældelse vil bortfalde ved forældelse. Hvis der sker betaling af bidraget, vil dette starttidspunkt imidlertid løbende ændre sig i takt med betalingerne. Dette er som ovenfor nævnt i praksis ikke administrerbart.

Usikkerhed om, hvorvidt grundfordringen (bidragsafgørelsen eller -aftalen) kan være bortfaldet ved forældelse inden modtagelsen af de enkelte krav på underholdsbidrag til opkrævning eller inddrivelse og dermed har bevirket forældelse af samtlige krav på underholdsbidrag, der bygger på den pågældende afgørelse eller aftale, medfører således, at Udbetaling Danmark og restanceinddrivelsesmyndigheden ikke med sikkerhed kan lægge til grund, at kravene er retskraftige og dermed vil kunne opkræves eller inddrives.

I relation til § 8 i forældelsesloven fremgår det af betænkning nr. 1460/2005 om revision af forældelseslovgivningen, der ligger til grund for den gældende forældelseslov, at såfremt der ikke gives en udtrykkelig regel herom (dvs. en regel som i § 8), vil grundfordringer være uforældelige, idet de ydelser, der først forfalder ud i fremtiden, ikke vil kunne rammes af en forældelse, der løber fra forfaldstid. Forældelsesudvalget foreslog derfor, at der indføres en regel om forældelse af selve retten til fordring på pension, livrente, aftægtsydelse, underholdsbidrag eller anden lignende ydelse. Udvalget anførte, at uden en sådan regel ville fordringshaveren på et hvilket som helst tidspunkt kunne kræve for fremtiden at modtage de enkelte løbende ydelser, der udspringer af grundfordringen, hvilket efter udvalgets opfattelse ville kunne medføre urimelige resultater i forhold til skyldneren. Der henvises til side 226-228.

På baggrund af ovennævnte betragtninger vurderes det nødvendigt at gennemføre en lovændring, der vil betyde, at § 8, 1. pkt., i forældelsesloven om forældelse af grundfordringen ikke længere vil finde anvendelse, når Udbetaling Danmark modtager en anmodning om opkrævning af et bidrag.

Samtidig er det vurderingen, at en sådan ordning ikke vil medføre urimelige resultater for bidragsbetaleren. Der hen-

vises navnlig til, at bidragsperioden som udgangspunkt altid er tidsbegrænset.

2.14.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der som § 3, 1. pkt., i bidragsopkrævningsloven indsættes en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at uanset § 8, 1. pkt., i forældelsesloven forældes en fordring på underholdsbidrag, som støttes på en aftale eller afgørelse, ikke længere i sin helhed, når Udbetaling Danmark modtager en anmodning om opkrævning af underholdsbidraget. Som bestemmelsens 2. pkt. foreslås det at indsætte en bestemmelse, hvorefter 1. pkt. ikke finder anvendelse, når fordringen før modtagelsen var forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven.

Forslaget vil betyde, at når en anmodning om opkrævning af krav på underholdsbidrag er indgivet til Udbetaling Danmark, vil afgørelsen eller aftalen om underholdsbidraget (grundfordringen) ikke kunne forældes efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven. Dette vil dog ikke gælde for fordringer på bidrag, der før modtagelsen var forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven.

Forslaget vil ikke have betydning for forældelsen af de enkelte bidragskrav, der løbende forfalder til betaling. Disse bidrag vil fortsat være undergivet forældelsesreglerne i forældelsesloven, i § 18, stk. 1, i børnetilskudsloven og i § 18 a i gældsinddrivelsesloven.

3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

3.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

3.1.1. Mulighed for kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud

Efter artikel 5, stk. 1, i EMRK har enhver ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i en række af bestemmelsens oplyste tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde. En af disse undtagelser fremgår af EMRK artikel 5, stk. 1, litra e, hvorefter der bl.a. kan ske lovlig frihedsberøvelse af personer, der er ”mentalt abnorme”.

Det fremgår af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter Domstolen), at der ved vurderingen af, om en foranstaltning er en frihedsberøvelse i artikel 5's forstand, tages udgangspunkt i den konkrete situation, og denne vurderes ud fra en flerhed af kriterier, herunder foranstaltningens karakter, varighed og udførelsesmåde, jf. Domstolens dom af 14. oktober 1999 i Riera Blume m.fl. mod Spanien, pr. 28.

Det følger desuden af Domstolens praksis, at medmindre der foreligger uopsættelighed, kan frihedsberøvelse af mennesker, som er omfattet af persongruppen i EMRK artikel 5, stk. 1, litra e, alene ske, hvis der foreligger lægelig dokumentation for personens psykiske funktionsnedsættelse, personens psykiske funktionsnedsættelse nødvendiggør fri-

hedsberøvelsen, og personens psykiske funktionsnedsættelse samt nødvendighedskriteriet er til stede under hele perioden for frihedsberøvelsen, jf. Domstolens dom af 24. oktober 1979 i sagen Winterwerp mod Holland, pr. 39.

Domstolen har i sin dom af 28. november 2013 i sagen Glien mod Tyskland, pr. 73, udtalt, at en psykisk lidelse kan anses for at være af en sådan grad, at den berettiger frihedsberøvelse, hvis dette er nødvendigt for, at personen kan få terapi, medicinsk behandling eller anden behandling for at helbrede eller lindre tilstanden. Ligeledes kan frihedsberøvelsen også være berettiget i de tilfælde, hvor personen har brug for kontrol og opsyn for at forhindre, at vedkommende f.eks. forårsager skade på sig selv eller andre personer.

Den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, i serviceloven vil medføre, at kommunalbestyrelsen kun i helt særlige situationer vil kunne indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade, at en beboer på et botilbud kortvarigt låses inde i egen bolig. I den periode, hvor personalet gør brug af tilladelsen til at låse beboeren inde i sin bolig efter den foreslåede § 128 h, stk. 4, vil beboeren ikke have mulighed for selv at forlade boligen.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at den foreslåede ordning om mulighed for kortvarig indelåsning af beboere i egen bolig efter den foreslåede § 128 h, stk. 4, vil kunne udgøre et indgreb i retten til frihed efter EMRK artikel 5. Det bemærkes dog, at der altid vil være tale om en konkret vurdering af indgrebet ud fra en flerhed af kriterier, jf. ovennævnte dom, Riera Blume m.fl. mod Spanien. Der kan således efter omstændighederne, herunder af hensyn til udførelsesmåden og varigheden af foranstaltningen, være tilfælde, som konkret vurderes ikke at udgøre frihedsberøvelse.

Formålet med den foreslåede ordning er at varetage sikkerheden for beboeren, de øvrige beboere og personalet på botilbuddet såvel som trygheden for beboerens pårørende ved at sikre, at beboere, som vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre, eller som vil kunne udvise særligt truende adfærd over for andre, kortvarigt ikke vil kunne forlade deres bolig.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 5.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at betingelserne for den foreslåede ordning og anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at indgrebet er absolut påkrævet for at sikre beboerens egen eller andres sikkerhed, at der til brug for vurderingen heraf vil skulle foreligge lægelig dokumentation for den pågældende beboers psykiske funktionsnedsættelse, og at betingelserne for, at personalet kan foretage indelåsning af beboeren i egen bolig, skal være opfyldt under hele perioden for den konkrete indelåsning.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at det forudsættes,

at bestemmelsen alene anvendes, når mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og at magtanvendelse altid skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt.

Ministeriet har desuden lagt vægt på, at ordningen foreslås indrettet på en sådan måde, at indelåsning af beboere ikke udgør en sikkerheds- eller sundhedsrisiko over for beboeren selv, idet indelåsning er betinget af, at beboeren ikke er selvmordstruet, og at beboeren har adgang til nødvendige faciliteter såsom toilet, vand og medicin, ligesom personalet jævnligt skal overvåge beboeren under indelåsningen, og beboeren skal have mulighed for at tilkalde personalet. Frihedsberøvelse vil således efter ministeriets vurdering alene ske i det omfang, det er absolut påkrævet for at varetage sikkerheden for beboeren, de øvrige beboere og personalet på botilbuddet såvel som trygheden for beboerens pårørende.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne hertil.

3.1.2. Mulighed for at personale kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum

Efter EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv. Artikel 8 omfatter bl.a. en persons fysiske og psykiske integritet og individets ret til selvbestemmelse.

Efter artikel 8, stk. 2, må ingen offentlig myndighed gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund (krav om proportionalitet) af hensyn til bl.a. at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

Den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, i serviceloven vil medføre en udvidelse af anvendelsesområdet for den gældende § 124 d, som ikke længere vil være afgrænset til alene at omfatte tilfælde, hvor den pågældende person udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre. Efter det foreslåede vil personalet også kunne foretage indgreb efter bestemmelsen, hvor den pågældende person udviser en meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd.

I forbindelse med indførelsen af § 124 d i serviceloven blev det vurderet, om bestemmelsen kunne gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2018-2019, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 26 f, at formålet med de foreslåede muligheder for magtanvendelse i form af bl.a. fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse er at give kommunerne de bedst mulige rammer for at varetage omsorgen for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, og at de foreslåede regler i § 124 d dermed varetager hensynet til bl.a. at forebygge uro og til at beskytte andres rettigheder og friheder. Det var vurderingen, at ordningen er egnet til at varetage de omtalte hensyn og ikke går videre end nødvendigt.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at også den foreslåede ordning om, at personale kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum, i den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, i serviceloven, vil kunne udgøre et indgreb i retten til respekt for privatliv efter EMRK artikel 8.

Formålet med den foreslåede udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde er at sikre, at personalet kan gribe hurtigt ind, når en person udviser en meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd over for de øvrige personer på bo- eller dagtilbuddet. Den foreslåede mulighed for, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum varetager således dels hensynet til andres rettigheder og frihed, herunder andres personlige integritet, dels hensynet til at forebygge uro og forbrydelse.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at den foreslåede ordning er egnet til at varetage ovennævnte saglige formål til at varetage hensynet til andres rettigheder og frihed, at forebygge uro og forbrydelse og at beskytte sundheden og ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå dette formål. Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at det forudsættes, at bestemmelsen alene anvendes, når mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelig, og at magtanvendelse altid skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt.

For nærmere om den foreslåede ordning henvises til punkt 2.10.2.3.

Ministeriet bemærker, at den foreslåede udvidelse af, hvornår personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum i den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, i serviceloven, ikke vurderes at udgøre frihedsberøvelse i EMRK artikel 5's forstand eller at udgøre et indgreb i bevægelsesfriheden efter artikel 2, stk. 1, i 4. tillægsprotokol til EMRK. Der henvises til forarbejderne til § 124, jf. Folketingstidende 2018-2019, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 26 f, hvoraf det fremgår, at den nugældende § 124 d, stk. 1, om fastholdelse m.v. ikke vurderedes at udgøre frihedsberøvelse eller indgreb i bevægelsesfriheden.

Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede udvidelse af personalets mulighed for at fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum ikke giver anledning til en ændret vurdering af bestemmelsen i relation til EMRK artikel 5 og artikel 2, stk. 1, i 4. tillægsprotokol til EMRK, idet bestemmelsen fortsat varetager samme hensyn, og at disse også findes at kunne begrunde den foreslåede udvidelse af, hvornår personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller andet opholdsrum. Ministeriet har ligesom

ved den tidligere vurdering lagt vægt på, at adgangen til tilbageholdelse m.v. finder anvendelse over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, og at der er tale om en sårbar målgruppe, der ofte ikke er i stand til selv at tage vare på sig selv.

3.1.3. Mulighed for kamerakig

Den foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 1, i serviceloven, vil indebære, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap kan træffe afgørelse om i en afgrænset periode at tillade at anvende situationsbestemt kamerakig for en person, når der er risiko for personskade. Det forudsættes, at forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen af kamerakig påkrævet for at afværge risikoen for personskade.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at den foreslåede bestemmelse om muligheden for at anvende kamerakig, når der er risiko for personskade, i den foreslåede § 128 b i serviceloven, vil udgøre et indgreb i retten til privatliv i henhold til EMRK artikel 8. For nærmere beskrivelse af artikel 8 henvises til punkt 3.1.2.

Formålet med den foreslåede ordning er at beskytte en person mod at lide personskade. Anvendelsen af kamerakig forudsætter således, at der foreligger en risiko for personskade, og at forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen af kamerakig påkrævet for at afværge den pågældende risiko. Den foreslåede mulighed for at anvende kamerakig varetager således hensynet til at beskytte sundheden.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at den foreslåede ordning er egnet til at varetage ovennævnte saglige formål at til at beskytte sundheden og ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå dette formål. Ministeriet har ved vurderingen desuden lagt vægt på, at en afgørelse om anvendelse af kamerakig vil skulle træffes på baggrund af en konkret vurdering af, om der foreligger en risiko for personskade, jf. punkt 2.3.3 og bemærkningerne til § 1, nr. 16. Ministeriet har ved vurderingen endvidere lagt vægt på, at den foreslåede bestemmelse alene vil omfatte situationsbestemt kamerakig, der ikke må anvendes i længere tidsstræk, medmindre tungtvejende, faglige hensyn taler for det. Der må således i udgangspunktet ikke være tale om kontinuerlig overvågning.

3.1.4. Mulighed for låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.

Den foreslåede bestemmelse i § 128 g, stk. 1, i serviceloven, vil medføre, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap kan træffe afgørelse om i helt særlige tilfælde at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud i en afgrænset periode, når en

beboer gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at den foreslåede ordning om mulighed for i helt særlige tilfælde at låse eller på anden måde sikre skabe og skuffer m.v., i den foreslåede § 128 g i serviceloven, vil udgøre et indgreb i retten til privatliv efter EMRK artikel 8. For nærmere beskrivelse af artikel 8 henvises til punkt 3.1.2.

Formålet med den foreslåede ordning er at sikre, at beboeren af hensyn til sin egen eller andre beboeres sikkerhed og sundhed ikke har adgang til genstande, som beboeren kan anvende til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller tingskade. Den foreslåede mulighed for aflåsning af skabe m.v. i egen bolig varetager således dels hensynet til andres rettigheder og friheder, herunder andre beboeres personlige integritet, dels hensynet til at forebygge uro og forbrydelse og for at beskytte sundheden.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at den foreslåede ordning er egnet til at varetage ovennævnte saglige formål vedrørende hensynet til andres rettigheder og friheder, at forebygge uro og forbrydelse samt at beskytte sundheden, og at muligheden for at låse skabe og skuffer m.v. ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå dette formål.

Der er ved vurderingen endvidere lagt vægt på, at aflåsningen begrænses til skabe m.v. med personfarlige genstande såsom knive, sakse m.v., samt køleskabe eller skuffer med madvarer, hvis det er absolut nødvendigt af hensyn til pågældendes sundhed, f.eks. ved risiko for kvælning, ligesom der er lagt vægt på, at aflåsningen skal begrænses til bestemte tidspunkter af døgnet, hvis dette er tilstrækkeligt for at varetage hensynet til aflåsningen. Af hensyn til beboerens selvbestemmelse har ministeriet ydermere fundet det nødvendigt at sikre, at de omfattede skabe, skuffer m.v. kun indeholder sådanne genstande. Hvis der i de omfattede skabe, skuffer m.v. er genstande, som ikke vurderes at kunne anvendes til at påføre beboeren eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade, bør disse genstande flyttes til skabe, skuffer m.v., som ikke aflåses, jf. nærmere punkt 2.7.5.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne hertil.

3.1.5. Mulighed for adgang til en beboers bolig i et botilbud

Efter EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv og sit hjem. Artikel 8, stk. 1, beskytter således mod indgreb i borgerens hjem, herunder bl.a. mod myndigheders indtrængen i private hjem. Om muligheden for efter bestemmelsens stk. 2 at foretage de omhandlede

indgreb henvises til punkt 3.1.2. For nærmere beskrivelse af artikel 8 henvises til punkt 3.1.2.

Den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, i serviceloven, vil medføre, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magt anvendelse overfor Borgere med Handicap kan træffe afgørelse om at tillade for en periode, der ikke må overstige 12 måneder, at en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig på et botilbud uden beboerens samtykke må åbnes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at den foreslåede ordning om åbning af en aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en bolig i et botilbud, i den foreslåede § 128 h, stk. 2, i serviceloven, vil udgøre et indgreb i retten til privatliv og i beskyttelsen af hjemmet i henhold til EMRK artikel 8.

Formålet med den foreslåede ordning er at sikre, at personalet ved at åbne døren har mulighed for at forhindre, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre. Det vil f.eks. kunne være i situationer, hvor personalet vurderer, at der er nærliggende risiko for, at beboeren begår vold eller overgreb mod andre eller forsøger at begå selvmord i egen bolig. Det vil ligeledes kunne være situationer, hvor forholdene i boligen skaber en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren selv eller andre i botilbuddet. Den foreslåede ordning om at give personalet på botilbud mulighed for tvangsmæssig åbning af en aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en beboers bolig i et botilbud varetager således hensynet til at beskytte sundheden, hensynet til at forebygge uro og forbrydelse og hensynet til andres rettigheder og frihedsrettigheder, herunder andre beboeres personlige integritet.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at den foreslåede ordning er egnet til at varetage ovennævnte saglige formål til at beskytte sundheden, hensynet til at forebygge uro og forbrydelse og hensynet til andres rettigheder og frihedsrettigheder, herunder andre beboeres personlige integritet. Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at det forudsættes, at muligheden for at få adgang til beboerens bolig ved at åbne en aflåst dør ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå et eller flere af disse formål.

Der er ved vurderingen endvidere lagt vægt på, at muligheden for tvangsmæssig åbning af en aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en beboers bolig alene vil kunne anvendes på baggrund af en konkret vurdering af, at det er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller at der er en væsent-

lig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre. Muligheden for tvangsmæssigt at åbne en aflåst dør forudsættes derudover udelukkende anvendt, når almindelig socialpædagogiske indsatser ikke har kunnet afværge den pågældende situation. Samtidig vil indgrebet skulle foretages med størst mulig hensyntagen til den pågældende beboer og andre tilstedeværende i boligen, og uden at der forvoldes unødige krænkelse eller ulempe mod hverken den pågældende beboer eller andre tilstedeværende, jf. lovforslagets § 1, nr. 19, og bemærkningerne hertil. Desuden er der lagt vægt på, at tilladelsen til tvangsmæssigt at åbne en aflåst dør ikke må overstige en periode på 12 måneder.

3.1.6. Mulighed for optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke

Den foreslåede ændring af § 129 a i serviceloven vil medføre en udvidelse af anvendelsesområdet for den gældende § 129 a, så målgruppen ikke længere vil være afgrænset til alene at omfatte personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse. Efter det foreslåede vil anvendelsesområdet for § 129 a i serviceloven udvides til at omfatte alle beboere på botilbud, der har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, uanset hvad der er årsagen til den nedsatte funktionsevne. Det bemærkes, at der ikke i øvrigt ændres på betingelserne for, hvornår optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke kan ske efter den nugældende § 129 a.

I forbindelse med indførelsen af § 129 a i serviceloven blev det vurderet, om bestemmelsen kunne gennemføres i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Det fremgår af høringsnotatet til det lovforslag, der ligger til grund for servicelovens § 129 a, jf. bilag 1 til L 206 (2016-17) Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke m.v.), at det daværende Børne- og Socialministerium vurderede, at servicelovens § 129 a er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, idet der blandt andet er lagt vægt på at afgrænse målgruppen væsentligt og sikre, at indgrebsmuligheden står proportionalt i forhold til både årsagen til indgrebet og formålet med indgrebet i forhold til den konkrete borger.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at den foreslåede ordning om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke, i den foreslåede ændring af § 129 a, som det klare udgangspunkt vil udgøre et indgreb i beskyttelsen af privatlivet og hjemmet i henhold til EMRK artikel 8. For nærmere beskrivelse af artikel 8 henvises til punkt 3.1.2.

Formålet med den foreslåede udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde er at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for øvrige beboere og personalet på botilbud. Ligeledes er formålet at sikre, at både den pågældende beboer og de øvrige beboere på botilbuddet kan modtage den hjælp og støtte, der er formålet med opholdet, herunder at personalet har gode og sikre rammer for at levere

den sociale indsats. Herudover er formålet at sikre, at en afgørelse om optagelse af en beboer på et botilbud uden beboerens samtykke kan træffes over for alle beboere, der har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, og som er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller særligt chikanerede adfærd over for de øvrige beboere eller personalet, uanset årsagen til funktionsnedsættelsen.

Den foreslåede mulighed om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke varetager således hensynet til andres rettigheder og frihed, herunder andres personlige integritet, hensynet til at forebygge uro og forbrydelse og hensynet til at beskytte sundheden.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at den foreslåede ordning er egnet til at varetage ovennævnte saglige formål vedrørende hensynet til andres rettigheder og frihed, at forebygge uro og forbrydelse og at beskytte sundheden. Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at muligheden for optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå disse formål.

Der er ved vurderingen endvidere lagt vægt på, at årsagen til personens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke i sig selv har afgørende betydning for proportionaliteten af indgrebet i henhold til EMRK artikel 8, jf. nærmere punkt 2.6.2.3. Det afgørende for at sikre proportionaliteten af indgrebet i det konkrete tilfælde vil være personens farlige, særligt truende eller særligt chikanerende adfærd, og at indgrebet er absolut påkrævet under hensyn til dels at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for beboere og personalet på botilbuddet. Dette vil være med henblik på at sikre gode rammer for, at der kan ydes den nødvendige hjælp og støtte efter bestemmelserne i serviceloven, dels at sikre et botilbud, der er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.

3.1.7. Adgang til midlertidigt at inddrage mobiltelefoner og andet kommunikations- og spilleudstyr

Den foreslåede bestemmelse i § 15 b i voksenansvarsloven vil gøre det muligt for personalet på et anbringelsessted at inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr i en midlertidig og nærmere afgrænset periode, hvis dette efter en konkret og individuel vurdering er nødvendigt for at sikre barnet eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at den foreslåede ordning om, at personalet midlertidigt kan inddrage mobiltelefoner og andet kommunikations- og spilleudstyr, vil kunne udgøre et indgreb i retten til respekt for privatliv efter EMRK artikel 8. For nærmere beskrivelse af artikel 8 henvises til punkt 3.1.2.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at sikre bar-

nets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling, jf. punkt 2.11.3. Den foreslåede ordning varetager således hensynet til at beskytte sundheden.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede bestemmelse kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at den foreslåede ordning er egnet til at varetage ovennævnte saglige formål til at beskytte sundheden. Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at midlertidigt inddragelse alene må ske, når det på baggrund af en konkret og individuel vurdering findes nødvendigt for at varetage dette formål, og at midlertidigt inddragelse af mobiltelefoner m.v. således ikke kan ske, hvis mindre indgribende tiltag er tilstrækkelige. Det bemærkes i den forbindelse, at midlertidigt inddragelse af et barns eller en ungs mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr kun vil kunne ske undtagelsesvist og i en midlertidig periode og aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats.

3.1.8. Undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum

Den foreslåede ændring af § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven, vil medføre en udvidelse af adgangen til at undersøge et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, som ikke længere vil være begrænset til undersøgelser, der er nødvendige for at sikre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn iagttages.

Efter det foreslåede vil der gives adgang til, at der kan foretages undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum med henblik på midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, hvis betingelserne efter den foreslåede § 15 b er opfyldt, eller for at fratage alkohol, hvis barnet eller den unge overtræder regler om alkohol i en husorden, eller når anbringelsesstedet vurderer, at det er nødvendigt for at kunne sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurderer, at den foreslåede udvidelse af muligheden for at undersøge et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, i den foreslåede ændring af § 16, stk. 2, vil kunne udgøre et indgreb i retten til respekt for privatliv og hjemmet efter EMRK artikel 8. For nærmere beskrivelse af artikel 8 henvises til punkt 3.1.2.

Formålet med den foreslåede udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde er at sikre, at det anbragte barn eller den anbragte unge ikke er i besiddelse af en mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr eller alkohol, hvis dette udfordrer personalets mulighed for at varetage den daglige omsorg for det anbragte barn eller den anbragte unge. Den foreslåede mulighed for at foretage en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs

person eller opholdsrum varetager således dels hensynet til at beskytte sundheden dels hensynet til at forebygge uro.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at den foreslåede udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

Der er ved vurderingen lagt vægt på, at undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum med henblik på midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr alene kan ske, hvis det på baggrund af en konkret og individuel vurdering er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling og ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at opnå dette formål. Det er i den forbindelse en betingelse for den foreslåede mulighed for undersøgelse, at betingelserne i den foreslåede § 15 b i voksenalvarsloven er opfyldt.

Der er ved vurderingen endvidere lagt vægt på, at undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum for at fratage alkohol, som barnet eller den unge er i besiddelse af, kan ske, hvis barnet eller den unge overtræder regler om alkohol i en husorden, eller når anbringelsesstedet vurderer, at det er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling. Der er herved lagt vægt på, at de i den foreslåede bestemmelse anførte betingelser vil sikre, at indgrebet ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at varetage ovennævnte saglige formål.

3.2. FN's Handicapkonvention

FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap (herefter Handicapkonventionen) indeholder en række rettigheder. Af særlig relevans for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsen kan peges på artikel 3, litra a, om respekt for menneskets naturlige værdighed, personlige autonomi, herunder frihed til at træffe egne valg, og uafhængighed af andre personer, artikel 19 om retten til et selvstændigt liv og til at være inkluderet i samfundslivet og artikel 22 om respekt for privatlivet.

Det er ministeriets vurdering, at lovforslaget er i overensstemmelse med rettighederne i Handicapkonventionen. Det forudsættes, at lovgivningen i sin praktiske implementering administreres inden for rammerne af konventionen.

Særligt for så vidt den i lovforslagets § 1, nr. 23, foreslåede ændring af § 129 a i serviceloven om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved væsentlig fare eller særligt truende eller særligt chikanerende adfærd bemærkes, at § 129 a indeholder strenge krav for, at der kan ske flytning uden samtykke fra borgeren, herunder krav om krav om opfyldelse af principperne om nødvendighed, proportionalitet og skånsomhed. Disse krav foreslås ikke ændret med lovforslaget, og det vil således i overensstemmelse med konventionen gælde, at der vil skulle foreligge strengt nødvendige grunde for at kunne træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a i serviceloven.

Det bemærkes endvidere, at retssikkerheden for borgere med handicap styrkes ved, at der med lovforslagets § 1, nr. 26, etableres et nævn, som bl.a. vil skulle træffe afgørelse efter § 129 a.

Særligt for så vidt angår den i lovforslagets § 1, nr. 24, foreslåede § 129 b i serviceloven, hvorefter kommunalbestyrelsen under nærmere betingelser kan træffe afgørelse om, at en person, der ikke modsætter sig flytning, kan optages i et særligt botilbud, når indstillingen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige bemærkes, at forslaget ikke vurderes at være i strid med artikel 19. Der lægges i vurderingen vægt på, at den pågældende ikke positivt modsætter sig flytningen, og at den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, hvis kompetence omfatter dette forhold, samtykker på borgerens vegne.

3.3. FN's konvention om barnets rettigheder

FN's konvention om barnets rettigheder (herefter Børnekonventionen) indeholder grundlæggende rettigheder for børn på alle samfundsområder. Af særlig relevans for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsen kan peges på artikel 3, som forpligter staterne til at sikre, at barnets tarv kommer i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn, artikel 13 om ytringsfrihed, herunder retten til at søge, modtage og videregive oplysninger, artikel 12 om barnets ret til at blive hørt og artikel 16 om retten til privat- og familieliv og til respekt for sit hjem eller brevveksling.

Ministeriet henviser særligt i forbindelse med artikel 12 i børnekonventionen til, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Der henvises herved til lovforslagets § 2, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

Det er ministeriets vurdering, at lovforslaget er i overensstemmelse med rettighederne i Børnekonventionen. Det forudsættes, at lovgivningen i sin praktiske implementering administreres inden for rammerne af konventionen.

4. Forholdet til databeskyttelseslovgivningen

Behandling af personoplysninger er i almindelighed reguleret af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven gælder bl.a. for behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og på ikke-automatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Enhver behandling af personoplysninger, der er omfattet af databeskyttelsesforordningens anvendelsesområde, vil skulle ske på baggrund af mindst et lovligt behandlingsgrundlag i databeskyttelsesforordningen.

Lovforslaget indeholder i § 1, nr. 43 og 46, forslag til ændring af regler om registrering og indberetning af indgreb

efter magtanvendelsesreglerne og i § 1, nr. 15 og 16, forslag til ændring af regler om brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi. De foreslåede regler vil indebære behandling af personoplysninger, som Social-, Bolig- og Ældreministeriet har vurderet i forhold til databeskyttelseslovgivningen.

Det bemærkes, at baggrunden for de gældende regler om registrering og indberetning af indgreb, som bl.a. også indebærer behandling af personoplysninger, bl.a. er hensynet til borgernes retssikkerhed. Indberetning til kommunalbestyrelsen har til formål at gøre det personrettede tilsyn opmærksomt på om og hvor mange magtanvendelser, der foretages over for den enkelte borger med henblik på løbende vurdering af, om der skal foretages en ændring af kommunalbestyrelsens indsatser over for borgeren, samt på ældreområdet til brug for kommunalbestyrelsens driftsorienterede tilsyn. Indberetning til tilsynet (socialtilsynet på socialområdet og kommunalbestyrelsen på ældreområdet) har til formål at skabe grundlag for tilsynets vurdering af det enkelte botilbud. Tilsynet skal påse, om indberetningerne af magtanvendelse giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser. Hertil indgår registrering og indberetning desuden som et vigtigt element i læring og refleksion i forhold til, hvordan indgreb vil kunne undgås fremover ved brug af socialpædagogiske metoder. De foreslåede ændringer vil ikke ændre herpå, og der vil derfor også fremover ved registrering og indberetning af indgreb over for borgerne blive behandlet personoplysninger. Frekvensen for behandling af personoplysninger vil dog blive ændret ved visse typer af indgreb, da der med lovforslaget vil blive ændret på frekvensen af registrering og indberetning af disse.

De foreslåede ændringer af reglerne om registrering og indberetning af nogle typer af forhåndsgodkendte magtanvendelser vil ligesom de gældende regler indebære behandling af personoplysninger, som både kan være almindelige og følsomme, samt fortrolige oplysninger såsom CPR-nummer. Med de foreslåede ændringer bemærkes det imidlertid, at det ikke er hensigten at indsamle og indberette andre eller flere typer af personoplysninger, end det der allerede indsamles i dag.

Efter den gældende praksis registreres og indberettes indgreb på baggrund af en kommunal afgørelse på handicapområdet ved udfyldelse af hhv. skema 1 a samt bilag 1, som findes på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside. Skema 1 a indeholder bl.a. almindelige personoplysninger om borgeren, herunder navn, adresse m.v., samt oplysninger om tilbuddet og det pågældende indgreb, herunder hændelsesforløb og socialpædagogiske overvejelser, hvilket kan være personoplysninger. Heri indgår også fortrolige personoplysninger, herunder CPR-nummer. Bilag 1 til skema 1 a og 1 b, som anvendes til efterfølgende daglige registreringer, indeholder angivelse af oplysninger som medarbejdernavn, tidsrum og antal af udførte indgreb over for den pågældende person. Disse skemaer vil også fremadrettet – evt. i ændret form – skulle anvendes til registrering og indberetning af indgreb og vil som i dag også fremover indeholde personoplysninger.

Frem for krav om registrering af hvert et indgreb efter §§ 125, 128, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, § 128 c og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16, 17 og 48, og de foreslåede nye bestemmelser i § 128 b, stk. 1, §§ 128 d, 128 e, 128 f, 128 g og 128 h, herunder med angivelse af oplysninger som medarbejdernavn, tidsrum og antal af udførte indgreb, er det hensigten, at magtanvendelsesbekendtgørelsen vil blive ændret sådan, at den i stedet vil indeholde krav om udarbejdelse af én samlet registrering. Denne vil bl.a. indeholde et kvalificeret skøn over, hvor mange gange det forhåndsgodkendte indgreb har været anvendt over for den pågældende borger inden for dette tidsrum. Det bemærkes, at der således i dag via registrering og indberetning af indgreb løbende indsamles og behandles personoplysninger, og at dette også fremadrettet vil være tilfældet ved den foreslåede samlede registrering og indberetning af visse indgreb. Som nævnt vil frekvensen af registrering og indberetning af visse typer af indgreb blive nedsat, hvorfor der tilsvarende vil være tale om færre behandlinger af personoplysninger.

Det er også hensigten at ændre magtanvendelsesbekendtgørelsen sådan, at kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) efter § 128 og § 128 b, stk. 1, der bliver stk. 2, jf. lovforslagets § 1 nr. 17, og § 136 a, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 49, herunder anvendelse af stofselser, tryghedsskabende velfærdsteknologi og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer ville kunne anvendes uden tidsbegrænsning, men under skærpede betingelser. Ved ansøgning om en tidsbegrænset forhåndsgodkendelse vil der forventeligt indgå følsomme personoplysninger, herunder f.eks. en lægefaglig vurdering (helbredsoplysninger), som understøtter, at personen ikke har udsigt til bedring.

Nærmere definerede oplysningskrav til den samlede registrering og tidsbegrænset forhåndsgodkendelse fastsættes ved ændring af magtanvendelsesbekendtgørelsen og ved dertilhørende justering af vejledningsmateriale. Social-, Bolig- og Ældreministeriet vil i den forbindelse udarbejde bekendtgørelsen således, at der ikke indhentes flere oplysninger, end hvad der er absolut nødvendigt. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke forventes, at der indhentes flere personoplysninger ved den foreslåede praksis om samlet registrering, end hvad der indhentes og indrapporteres i dag.

Hjemlen til at behandle personoplysninger både ved registrering og indberetning af indgreb og ved anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, herunder også den foreslåede mulighed om kamerakig, vil kunne være forordningens artikel 6, stk. 1, litra a, om samtykke. Det fremgår f.eks. af § 11 a, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at der ved indhentelse af visse typer af personoplysninger skal indhentes samtykke fra den, der søger om eller får hjælp.

Hjemlen til at behandle personoplysninger kan også være forordningens artikel 6, stk. 1, litra c, om en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, f.eks. forpligtelsen til at registrere og indberette magtanvendelsesindgreb.

Derudover kan hjemlen til at behandle personoplysninger være forordningens artikel 6, stk. 1, litra d, om at beskytte den registreredes vitale interesser, f.eks. kravet om, at magtanvendelsesindgreb skal registreres og indberettes bl.a. sådan, at borgeren også har mulighed for at klage over det/de foretagne indgreb.

Endvidere kan hjemlen til behandling af personoplysninger være forordningens artikel 6, stk. 1, litra e, om at behandling er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt, jf. artikel 6, stk. 3. Her kan igen nævnes forpligtelsen til at registrere og indberette magtanvendelsesindgreb, som bl.a. også skal gøre det muligt at føre tilsyn f.eks. med et bo- eller dagtilbuds anvendelse af indgreb.

Hjemlen til at behandle personoplysninger kan også være artikel 9, stk. 2, litra a, om samtykke. Det fremgår bl.a. at ovennævnte § 11 a, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at den også vedrører indhentelse af lægejournaler sygehusjournaler eller udskrifter heraf (helbredsoplysninger).

Hjemlen til behandling af personoplysninger kan også være forordningens artikel 9, stk. 2, litra b, om, at behandling er nødvendig for at overholde den dataansvarliges eller den registreredes arbejds-, sundheds- og socialretlige forpligtelser og specifikke rettigheder, for så vidt den har hjemmel i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret. Her kan igen som eksempel nævnes forpligtelsen til registrering og indberetning af indgreb.

Derudover kan hjemlen til behandling af personoplysninger være forordningens artikel 9, litra c, om at beskytte den registreredes vitale interesser. Her kan igen nævnes kravet om, at magtanvendelsesindgreb skal registreres og indberettes bl.a. sådan, at borgeren også har mulighed for at klage over det/de foretagne indgreb.

Hjemlen til behandling af personoplysninger kan også være forordningens artikel 9, stk. 2, litra f, om, at behandling er nødvendig, for at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares. Her kan igen nævnes forpligtelsen til at registrere og indberette magtanvendelsesindgreb, sådan at borgeren bl.a. kan klage herover og derved gøre et retskrav gældende.

Endvidere kan hjemlen til behandling af personoplysninger være forordningens artikel 9, stk. 2, litra g, om, at behandling er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder og interesser. Her kan igen nævnes muligheden for, at der kan føres tilsyn med de magtanvendelsesindgreb, som f.eks. et bo- eller dagtilbud foretager.

Personalet og personalelederen, som oftest vil være dem,

der registrerer eller indberetter oplysninger, skal være særligt opmærksomme på at overholde reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 5 om principper for behandling af personoplysninger, herunder navnlig principperne om dataminimering og opbevaringsbegrænsning, hvilket især vil være relevant ift. forslaget om at kunne anvende kamerakig, artikel 6 om lovlige behandling af personoplysninger, artikel 9 om behandling af særlige kategorier af personoplysninger og artikel 32 om behandlingssikkerhed.

I relation til behandlingssikkerhed efter artikel 32 bemærkes, at registrering og indberetning af foretagne magtanvendelser også skal ske under iagttagelse af de almindelige regler om offentligt ansattes tavshedspligt efter § 27 i forvaltningsloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014. Det fremgår heraf, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, når en oplysning ved lov er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private. Hvis en offentlig ansat bryder sin tavshedspligt, kan vedkommende straffes efter straffelovens § 152. Endvidere bemærkes, at nedennævnte krav om logføring ved anvendelse af den foreslåede mulighed for kamerakig også er et element i kravet om behandlingssikkerhed efter artikel 32.

Indsamling og behandling af oplysninger, der er indhentet ved brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi, vil blive foretaget af kommunen eller det private eller selvejende botilbud, der bruger velfærdsteknologien eller efter instruktion af en databehandler, som kommunen eller det private eller selvejende botilbud har valgt til at indsamle og behandle oplysningerne. Når kommunen eller det private eller selvejende botilbud indhenter oplysninger, skal kommunen eller det private eller selvejende botilbud sikre, at regler i databeskyttelseslovgivningen overholdes, herunder principperne for behandling af personoplysninger efter artikel 5 i databeskyttelsesforordningen. Når en kommune eller et privat eller selvejende botilbud som dataansvarlig gør brug af en databehandler, skal kommunen eller det private eller selvejende botilbud sikre, at der er indgået en databehandleraftale mellem kommunen eller det private eller selvejende botilbud og den databehandler, som kommunen eller det private eller selvejende botilbud anvender til at udføre opgaven. Af denne aftale bør det bl.a. fremgå, hvordan kommunen eller det private eller selvejende botilbud som dataansvarlig fører et passende tilsyn med databehandleren.

Ministeriet bemærker hertil, at ved anvendelse af kamerakig efter foreslåede § 128 b, stk. 1, vil billeder af borgeren skulle vises i direkte tid, og at videoen ikke må blive optaget, gemt eller lagret. For at sikre, at det udelukkende er relevant personale, som vil få muligheden for at udføre et videobaseret kamerakig, skal personalet logge sig ind på en telefon eller computer for at kunne kigge ind via kameraet, og systemet skal føre en log over, hvem der har logget ind, herunder i hvilken tidsperiode det videobaserede kamerakig har fundet sted. Det er således også forudsat, at der ikke vil kunne anvendes kunstig intelligens ved kamerakig, da

det vil være en person blandt personalet, der kigger via kameraet.

Endvidere bemærker ministeriet, at kamerakig i en række situationer vil kunne være omfattet af §§ 3 og 3 a i lov om TV-overvågning. Det fremgår af § 3, at private, der foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller af arbejdspladser, skal ved skiltning eller på anden tydelig måde give oplysning herom. Det fremgår af § 3 a, at offentlige myndigheder, der foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller af arbejdspladser, skal ved skiltning eller på anden tydelig måde give oplysning herom.

Derudover bemærker ministeriet, at databeskyttelsesforordningens artikel 14 om oplysningspligt, hvis personoplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede, kan finde anvendelse ved brug af kamerakig, i det omfang andre personer end den registrerede vil kunne blive vist via kameraet. Det kan f.eks. være personer, der er på besøg hos en beboer på et botilbud, eller ansatte det pågældende sted. Den dataansvarlige vil således i sådanne situationer skulle opfylde sin oplysningspligt.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

5.1. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser

Forslaget skønnes at medføre merudgifter på 3,1 mio. kr. i 2024, 17,1 mio. kr. i 2025, 16,9 mio. kr. i 2026 og 16,4 mio. kr. i 2027 og årligt herefter.

Heraf vedrører 2,9 mio. kr. i 2024 og 5,9 mio. kr. i 2025 og årligt herefter merudgifter i kommunerne, mens 0,1 mio. kr. i 2024 og 3,4 mio. kr. i 2025 årligt herefter vedrører merudgifter i Ankestyrelsen, og merudgifter på 0,1 mio. kr. i 2024, 7,8 mio. kr. i 2025, 7,6 mio. kr. i 2026 og 7,1 mio. kr. i 2027 og årligt herefter vedrører Familieretshuset.

Merudgifter i kommunerne omhandler muligheder vedr. midlertidig inddragelse af mobiltelefon mv. og fratagelse af alkohol og stoffer på anbringelsessteder samt sagsoplysning mv. i forbindelse med nye og udvidede bestemmelser vedr. magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Kommunerne kompenseres gennem det udvidede totalbalanceprincip (DUT).

Lovforslaget forventes også at medføre mindredgifter for kommunerne som følge af samlede regelforenklinger mv. Regeringen og KL aftalte i forbindelse med Aftale om kommunernes økonomi for 2024 at etablere et flerårigt samarbejdsprogram vedr. nedbringelse af udgifter til administration. På den baggrund modregnes kommunerne ikke herfor gennem DUT.

Forslagets økonomiske konsekvenser og dermed regulering

gen af det kommunale bloktilskud forhandles med kommunerne.

Forslaget giver ikke anledning til regulering af det regionale bloktilskud.

Merudgifterne i Ankestyrelsen omhandler udgifter til behandling af klager i forbindelse med indgreb og afgørelser efter magtanvendelsesreglerne i serviceloven, herunder fastholdelse, kamerakig, kortvarig indelåsning og aflåsning af skabe mv. samt udgifter i forbindelse med sager indbragt ved domstolene. Udgifterne afholdes på finanslovens § 15.11.21. Ankestyrelsen.

Merudgifterne i Familieretshuset omhandler udgifter til sekretariatsbetjening af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse over for Borgere med Handicap og honorering af nævnsmedlemmer, herunder afgivelse af principielle udtalelser om tryghedsskabende velfærdsteknologi, samt behandling af klager i forbindelse med optagelse i botilbud med værges samtykke. Udgifterne afholdes på finanslovens § 15.12.01. Familieretshuset.

De ovenstående udgifter finansieres af de på finansloven opførte midler til Udviklings- og Investeringsprogrammerne under § 15. Social-, Bolig-, og Ældreministeriet på § 15.75.06. Stærkere social mobilitet - et udviklings- og investeringsprogram på voksenområdet.

Lovforslagets elementer vedr. særlig domstolsprøvelse forventes at medføre begrænsede merudgifter for domstolene, som kan henføres til sagsbehandling. Udgifterne hertil afholdes inden for eksisterende økonomiske rammer.

Lovforslaget forventes at medføre begrænsede administrative lettelser hos Udbetaling Danmark som følge af, at en forældelsesfrist i forbindelse med opkrævningen af underholdsbidrag ikke længere vil finde anvendelse.

Lovforslaget forventes endvidere at have begrænsede implementeringskonsekvenser for det offentlige. Det bemærkes, at der i tillæg til ovenstående er afsat 2,8 mio. kr. i 2024-2026 til opfølgning og implementering af den kommende revision af magtanvendelsesreglerne, jf. Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2024-2027.

5.2. Digitaliseringsklar lovgivning

I relation til principperne for digitaliseringsklar lovgivning opfylder lovforslaget princippet om klare og enkle regler, men lovforslaget opfylder ikke princippet om automatisk sagsbehandling. Dette skyldes, at det er nødvendigt, at de involverede myndigheder behandler hver sag individuelt, hvilket indebærer faglige skøn, hvorfor der ikke kan sagsbehandles efter objektive kriterier. De øvrige principper for digitaliseringsklar lovgivning er ikke relevante for lovforslaget.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Med den foreslåede ændring af § 135 a, stk. 1, 1. pkt., og § 135 b, stk. 1, vil social- og boligministeren kunne fastsætte lempeligere regler om registrering og indberetning for nogle typer af indgreb, sådan at personalet ikke vil skulle registrere alle indgreb, som de foretager, men at personalet i stedet vil skulle udarbejde en samlet registrering, hvori der bl.a. vil skulle angives en skønmæssig vurdering af antal af foretagne indgreb.

Forslaget vil i praksis betyde, at skemaerne til indberetning af magtanvendelse på voksenområdet på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside justeres, således at der for nogle indgreb ikke længere være krav til, at personale på bo- og dagtilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne i deres daglige arbejde vil skulle bruge tid på at dokumentere hvert eneste indgreb. Hermed vil personalet ikke skulle foretage registreringer på daglig basis, herunder bl.a. med angivelse af oplysninger såsom medarbejdernavn, tidsrum og angivelse af antal af udførte indgreb.

Endvidere vil registrerings- og indberetningsfrekvensen for nogle typer af indgreb kunne fastsættes lempeligere, end det er tilfældet i dag, f.eks. således at den ovennævnte samlede registrering ville skulle udarbejdes og indberettes f.eks. på årsbasis eller hvert andet år. I praksis vil dette betyde, at personalelederen – som udgangspunkt - ikke længere vil skulle foretage indberetninger om foretagne indgreb på månedsbasis.

Det er også hensigten at ændre magtanvendelsesbekendtgørelsen sådan, at kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) om anvendelse af stofseler, tryghedsskabende velfærdsteknologi og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer ville kunne anvendes uden tidsbegrænsning, dog under skærpede betingelser. Det vil betyde, at der bruges mindre tid på udarbejdelse og genanmodninger om kommunale afgørelser for disse indgreb.

Forslaget har været forelagt Erhvervsstyrelsen, som har vurderet, at lovforslaget medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr. årligt, hvorfor dette ikke kvantificeres nærmere. Erhvervsstyrelsen har også vurderet, at udmøntningen af den foreslåede ændring af § 135 a, stk. 1, 1. pkt., og § 135 b, stk. 1, potentielt kan medføre væsentlige løbende administrative lettelser for dansk erhvervsliv, herunder for kommercielle private bo- og dagtilbud. Der udestår imidlertid en endelig vurdering heraf, da de nærmere rammer for den foreslåede registrerings- og indberetningspraksis endnu ikke er endeligt fastlagt og vil blive reguleret ved udstedelse af ny magtanvendelsesbekendtgørelse.

For nærmere beskrivelse heraf henvises lovforslagets § 1, nr. 43 og 46.

Der udarbejdes derfor en endelig vurdering af de administrative konsekvenser for dansk erhvervsliv fsva. den foreslåede

nye registrerings- og indberetningspraksis i forbindelse med udstedelse af ny magtanvendelsesbekendtgørelse.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

I lovforslagets ene del, som vedrører ændringer af reglerne i serviceloven om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, foreslås det, at der indføres nye muligheder for brug af magtanvendelse, herunder kamerakig, låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum, låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener, låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v., kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig på et botilbud og adgang til en beboers bolig i et botilbud.

Anvendelse af forslag til nye indgreb vil mindske selvbestemmelsesbestemmelsesretten for de omfattede personer og vil opfattes som indgribende i varierende grad. For hvert af disse nye indgreb har ministeriet derfor fastlagt en række betingelser, som skal være opfyldt, før der kan træffes afgørelse om brug af indgreb. Disse betingelser vil på den ene side sikre den rette balance mellem at værne om hensynet til beboerens selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for alle beboere på botilbud, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger.

Ministeriet finder, at der er et særligt behov for at værne om borgernes retssikkerhed i relation til afgørelser, som vurderes at være særligt indgribende i borgerens selvbestemmelsesret, herunder de foreslåede § 128 b, stk. 1, og §§ 128 g, 128 h og § 128 i, stk. 1, samt bestemmelser om flytning uden samtykke, herunder §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, pkt. 2. For disse bestemmelser foreslås det derfor, at der oprettes et nævn, som skal have afgørelseskompetencen. Herved vil afgørelseskompetencen for de omhandlede særligt indgribende former for magtanvendelse blive placeret hos én landsdækkende myndighed, hvilket også understøtter en ensartet praksis på tværs af kommunerne.

Nævnets afgørelse vil efter servicelovens § 134 kunne påklages til Ankestyrelsen, ligesom at forslaget ikke vil ændre på, at voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne har ret til at klage.

Det bemærkes, at konkrete indelåsninger efter den foreslåede § 128 h, stk. 4, kan udgøre frihedsberøvelse og skal derfor i overensstemmelse med grundlovens § 71, stk. 6, kunne domstolsprøves. Der henvises til de med lovforslagets § 1, nr. 38 og 43, foreslåede ændringer af § 133, stk. 1, og den foreslåede nyaffattelse af lovens § 135.

I lovforslagets anden del, som vedrører ændring af lov om voksenansvar, foreslås det at indføre hjemmel til midlertidig inddragelse af anbragte børn og unges mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, hvis det er

nødvendigt for at sikre barnet eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Derudover foreslås det, at der indføres hjemmel til, at personalet med fysisk magt kan tage stoffer og alkohol fra de anbragte børn og unge, og at der indføres hjemmel til at undersøge de besøgende på sikrede døgninstitutioner, herunder ved brug af scannere. Der ændres med de foreslåede bestemmelser ikke på de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter § 7 i voksenansvarsloven, ligesom reglerne for klageadgang efter voksenansvarslovens § 23 forbliver uændret.

Forslaget er forelagt Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) som har vurderet, at lovforslaget medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr. årligt, hvorfor disse ikke kvantificeres.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at forslaget samlet vurderes at balancere hensynet til borgerens og dennes retssikkerhed med hensynet til omsorgspersonalets vilkår samt at sikre en effektiv tids- og ressourcenyttelse.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 27. februar 2024 til den 27. marts 2024 (29 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatsamfundet, Alzheimerforeningen, Ankestyrelsen, Arbejdsgiverforeningen KA, ATP, Autismeforeningen, Beskæftigelsesrådet, BKF - Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børns Vilkår, BUPL – forbundet for pædagoger og klubfolk, CP Danmark, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Ældreråd, Dataetisk Råd, Datatilsynet, DAV – De Anbragtes Vilkår, Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet – DUKH, Det Centrale Handicapråd, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Epilepsiforeningen, Ergoterapeutforeningen, 3F - Fagligt Fælles Forbund, FH – Fagbevægelsens Hovedorganisation, Familieretshuset, FOA – Fag og Arbejde, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Handicapbranchen Danmark, Hjernesagen, Hjerneskadeforeningen, HK Kommunal, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunale Velfærdschefer, Kristelig Fagbevægelse, Landsorganisationen for Sociale Tilbud – LOS, LEV, Mødrehjælpen, Muskelsvindfonden, Red Barnet, Rigsrevisionen, Røde Kors, Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi, Sammenslutningen af Unge med Handicap, Selveje Danmark, SIND - Landsforeningen for psykisk sundhed, Sjældne Diagnoser, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialt Lederforum, Socialtilsyn Hovedstaden, Socialtilsyn Midt, Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Syd, Socialtilsyn Øst, Udbetaling Danmark, ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund og Ældre Sagen.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	<p>Lovforslaget forventes at medføre mindreudgifter for kommunerne, der indgår som del af et flerårigt samarbejdsprogram mellem regeringen og KL vedr. nedbringelse af udgifter til administration.</p> <p>Lovforslaget forventes at medføre begrænset administrative lettelse hos Udbetaling Danmark.</p>	<p>Løft af det kommunale bloktilskud på 2,9 mio. kr. i 2024 og 5,9 mio. kr. i 2025 og årligt herefter.</p> <p>Statslige udgifter i Ankestyrelsen og Familieretshuset på i alt 0,2 mio. kr. i 2024, 11,2 mio. kr. i 2025, 11,0 mio. kr. i 2026 og 10,5 mio. kr. i 2027 og årligt frem.</p> <p>Lovforslaget giver ikke anledning til regulering af det regionale bloktilskud.</p> <p>Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter til sagsbehandling ved domstolene.</p>
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vurderes at have implementeringskonsekvenser for det offentlige som følge af implementeringen af æn-

		dringer i magtanvendelsesregler samt i forbindelse med oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse over for Borgere med Handicap.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Forslaget vurderes at balancere hensynet til borgerens og dennes retssikkerhed med hensynet til omsorgspersonalets vilkår samt at sikre en effektiv tids- og ressourceudnyttelse.	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Der udarbejdes derfor en endelig vurdering af de administrative konsekvenser for dansk erhvervsliv fsva. den foreslåede nye registrerings- og indberetningspraksis i forbindelse med udstedelse af ny magtanvendelsesbekendtgørelse.	Erhvervsstyrelsen vurderer, at lovforslaget medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet. Disse konsekvenser vurderes at være under 4 mio. kr. årligt, hvorfor disse ikke kvantificeres nærmere.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	I lovforslagets ene del, som vedrører magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, foreslås det, der oprettes et nævn, som skal have afgørelseskompetencen for de omhandlede særligt indgribende former for magtanvendelse, hvilket understøtter en ensartet praksis på tværs af kommunerne. I forslagets anden del, som vedrører ændring af lov om voksenansvar, ændres ikke på de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter § 7 i voksenansvarsloven, ligesom reglerne for klageadgang efter voksenansvarslovens § 23 forbliver uændret.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikkeerhvervsrettet EUregulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af servicelovens § 123, stk. 1, at lederen af et bo- eller dagtilbud efter serviceloven kan fastsætte en vejledende husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på bo- eller dagtilbuddets fællesarealer.

Det foreslås, at der i § 123, stk. 1, i serviceloven efter »lov« indsættes: »med beboere eller brugere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne«.

Forslaget vil betyde, at der skabes klarhed over, at det kun

er bo- og dagtilbud efter serviceloven, hvor der opholder sig borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som f.eks. mennesker med udviklingshæmning eller demens, der vil være omfattet af bestemmelsen. Med botilbud efter serviceloven menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192.

Med dagtilbud efter serviceloven menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Bo- og dagtilbud for socialt udsatte personer, f.eks. kvindekrisecentre efter servicelovens § 109 og herberger og forsorgshjem efter servicelovens § 110, vil ikke være omfattet af servicelovens § 123. Det er fast antaget, at driftsherren af sådanne bo- og dagtilbud har ulovbestemt hjemmel i anstaltsforhold til at fastsætte generelle forskrifter, herunder ordensforskrifter, der skal være gældende i tilbuddet, og som har til formål at sikre tilbuddets overordnede funktion.

Begrundelsen for forslaget er, at målgruppen i det gældende stk. 1 alene er præciseret i bemærkningerne til bestemmelsen. Ændringen tilsigter ikke nogen ændring af retstilstanden.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.10.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af servicelovens § 123, stk. 2, at beboere i bo- eller dagtilbud og deres pårørende skal inddrages i udarbejdelsen af en husorden efter stk. 1.

Det foreslås, at § 123, stk. 2, i serviceloven nyaffattes på følgende måde: »Fastsættes der en husorden efter stk. 1, skal beboere og brugere i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende af hensyn til fællesskabet inddrages i arbejdet med udarbejdelse af husordenen.«

Forslaget vil betyde, at det dermed tydeliggøres det, at hensynet til fællesskabet er en vigtig grund til at udarbejde en husorden. Forslaget vil ikke i øvrigt ændre gældende ret vedrørende husordner.

En husorden kan medvirke til at forebygge konflikter mellem beboere og mellem beboere og personale og dermed også personalets brug af magt, da den giver en fælles forståelse af og ramme for, hvad der er god og hensynsfuld adfærd.

Med henblik på at sikre, at der er en fælles forståelse af de rammer, som både beboere, brugere, besøgende og personale skal holde sig inden for, kan det derfor være hensigtsmæssigt at udforme ordensregler, der udstikker retningslinjer for dagligdagen.

Det er en vigtig forudsætning, at beboere, brugere og pårørende inddrages i udarbejdelsen af en husorden. Dels for at sikre den dialog, der gør, at alle føler ejerskab til husordenen, og dels med henblik på at sikre, at alle får forståelse for nødvendigheden af overholdelse af reglerne.

Forslaget tilsigter således en fælles forståelse for, at udarbejdelse af en husorden kan medvirke til at skabe klare og trygge rammer for fællesskabet med plads til forskelligheder.

En husorden vil alene gælde på tilbuddets fællesarealer og dermed ikke i den del af et botilbud, der er beboernes egne boliger.

Fællesarealerne betegnes som de arealer, der anvendes til

fælles aktiviteter for beboerne. Fællesarealer omfatter også fælles gangarealer.

Begrundelsen for forslaget er, at der blandt beboere, pårørende og personale kan være tvivl om, hvad formålet med en husorden skal være. Det medfører, at husordener bruges meget forskelligt på de enkelte bo- og dagtilbud.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.10.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af § 124 a i serviceloven, at bestemmelserne i §§ 124 b-135 b gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 124 b-129 a. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at i § 124 a i serviceloven ændres »129 a« til: »129 b«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den ved lovforslagets § 1, nr. 24, foreslåede nye bestemmelse i § 129 b i serviceloven, der vil give kommunalbestyrelsen mulighed for at træffe afgørelse om, at en person, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til flytning, skal optages i et bestemt botilbud m.v., når optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, og de øvrige betingelser i bestemmelsen er opfyldt.

Til nr. 4

Det fremgår af overskriften før servicelovens § 124 b, at bestemmelsen regulerer fysisk guidning.

Som en konsekvens af forslaget om indsættelse af et nyt stykke i servicelovens § 124 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, som vedrører afværgehjælp uden brug af kropsstøtte, foreslås det, at der i *overskriften* før servicelovens § 124 b efter »guidning« indsættes »og konfliktafværgelse«.

Forslaget har derudover ingen indholdsmæssige konsekvenser.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.10.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af stk. 1, nr. 2, i § 124 b i serviceloven, at personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på

bo- og dagtilbud. Fysisk guidning kan anvendes af hensyn til andre i situationer, hvor personens adfærd er grænseoverskridende eller konfliktskabende.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Det foreslås, at der i § 124 b i serviceloven efter stk. 1 indsættes et nyt stykke. Efter det foreslåede nye stk. 2 kan personalet afværge en konflikt ved at stille sig mellem en person, der udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd, og en eller flere andre personer.

Forslaget vil betyde, at der skabes klarhed over, at i situationer, hvor personalet vurderer, at et mindre indgribende indgreb end fastholdelse er tilstrækkeligt, kan personalet stille sig mellem to personer med henblik på at afværge en truende og konfliktskabende adfærd fra den enes side.

Forslaget vil desuden betyde, at personalet vil få mulighed for at afværge en konflikt ved brug af et mindre indgreb en fysisk guidning, som medfører guidning ved hjælp af kropsstøtte.

Forslaget vil endvidere være med til at sikre, at personalet er opmærksom på, at der skal anvendes mindre indgribende indgreb, hvis det i den konkrete situation vurderes tilstrækkeligt.

Konfliktafværgelse som beskrevet i den foreslåede stk. 2 vil ikke være at betragte som magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten efter servicelovens magtanvendelsesregler. Det foreslåede nye stk. 2 i § 124 b vil således ikke medføre, at der skal ske registrering og indberetning efter servicelovens § 135 a. Personalets anvendelse af guidning uden hjælp af kropsstøtte vil derimod være omfattet af servicelovens i § 133, stk. 1 og 3, hvorefter indgrebet vil kunne påklages til kommunalbestyrelsen.

Afværgenhjælp kan anvendes akut, dvs. uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Afværgenhjælp kan først anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Principperne om proportionalitet og skånsomhed skal overholdes.

Til nr. 6 og 7

Efter § 124 b, stk. 1, i serviceloven kan personalet i nogle situationer anvende fysisk guidning over for personer som

led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud. Efter bestemmelsens stk. 2 må fysisk guidning efter stk. 1 ikke indebære fastholdelse. Det fremgår af bestemmelsens stk. 3, 1. pkt., at fysisk guidning er ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Efter bestemmelsens 2. pkt. skal der derfor ikke ske registrering og indberetning efter § 135 a.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Det foreslås, at i § 124 b, stk. 2, i serviceloven, der bliver stk. 3, ændres »efter stk. 1« til: »m.v. efter stk. 1 og 2«. Videre foreslås det, at i § 124 b, stk. 3, 1. pkt., i serviceloven, der bliver stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »guidning«: »efter stk. 1 og konfliktafværgelse efter stk. 2«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 5, om indsættelse af et nyt stk. 2 i servicelovens § 124 b om afværgenhjælp som supplement til fysisk guidning, hvorefter de gældende bestemmelser i § 124 b, stk. 2 og 3, vil blive § 124 b, stk. 3 og 4. Bestemmelserne i stk. 2 og 3, der vil blive stk. 3 og 4, vil også skulle anvendes i relation til den foreslåede bestemmelse i § 124 b, stk. 2, og afværgenhjælp, og de foreslås tilrettet i overensstemmelse hermed.

Til nr. 8

Det følger af stk. 1 i § 124 d i serviceloven, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan en person, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller for at føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Begæring efter stk. 2 kan efter stk. 3 indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.10.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 124 d i serviceloven affattes således:

»Personalet kan løse en persons greb i en anden person eller greb i dørhåndtaget eller lignende til en anden persons bolig, hvis den person, der foretager grebet, udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd.

Stk. 2. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum i et bo- eller dagtilbud, hvis det er nødvendigt for at sikre andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer i bo- eller dagtilbuddet, eller adfærden er til fare for den pågældende selv eller andre, eller i situationer, hvor en person er gået ind i en bolig i et botilbud, uden at beboeren ønsker det.«

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 1 vil betyde, at der vil blive givet adgang til, at personalet, hvis det vurderer, at mindre indgreb end fastholdelse efter den foreslåede bestemmelse i stk. 2 er tilstrækkelig, kan løse en persons greb i en anden person eller greb i dørhåndtaget eller lignende til en anden persons bolig, hvis personen udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd.

Bestemmelsen vil gælde både i forhold til fællesarealer og borgerens egen bolig i botilbuddet. Borgerens egen bolig forstås som selvstændige bolig, som anvendes til boligformål. Bestemmelserne kan også anvendes under udflugter med tilbuddet og lignende.

Indgrebet vil være at betragte som magtanvendelse i servicelovens forstand, men det er Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurdering, at det vil være mindre indgribende og mere skånsomt end egentlig fastholdelse. Indgrebet vil være omfattet af de gældende regler for registrering af akutte magtanvendelser i servicelovens § 135 a, hvorefter indgreb vil skulle registreres på særlige indberetningsskemaer.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.10.1 i de almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2 vil betyde, at den gældende bestemmelse i § 124 d, stk. 1, i serviceloven blive videreført som § 124 d, stk. 2, men med et udvidet anvendelsesområde.

Hvorvidt fastholdelse m.v. er nødvendigt for at sikre en eller

flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, vil afhænge af en konkret og individuel vurdering i den enkelte situation.

Ligeledes vil det afhænge af en konkret og individuel vurdering, om personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende. I vurderingen af om, at det er nødvendigt at gribe ind for at sikre en anden persons sikkerhed, tryghed eller værdighed vil der kunne lægges vægt på, om adfærden konkret kan forventes at skabe utryghed for andre personer. Eksempelvis hvis personalet har erfaret, at andre personer har givet udtryk for, at de er blevet bange, når personen tidligere har haft en truende eller voldsom adfærd. I sådanne situationer vil der efter omstændighederne kunne foreligge risiko for andres sikkerhed, tryghed eller værdighed, der vil kunne gøre det muligt at fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum.

I situationer, hvor en person er gået ind i en anden beboers bolig, uden at den anden beboer ønsker det, vil det alene være en betingelse for at føre vedkommende, der gået ind i boligen, ud af boligen igen, at personalet konkret vurderer, at den anden beboer ikke ønsker, at denne person er i boligen.

Betingelserne vil skulle være opfyldt på tidspunktet for personalets udøvelse af indgrebet og løbende under udøvelsen. Det forudsættes, at personalet ikke anvender fastholdelse, tilbageholdelse eller det at føre personen tilbage til bolig eller opholdsrum i længere tid, end hvad der er nødvendigt for at løse den konkrete situation. Bestemmelsen vil kunne anvendes over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 124 b-129 a i serviceloven.

Den foreslåede bestemmelse vil kunne anvendes på bo- og dagtilbud, som f.eks. et plejecenter eller et aktivitetstilbud, idet der både på bo- og dagtilbud er et hensyn at tage til fællesskabet. Bestemmelsen vil derimod ikke kunne anvendes i en borgers eget hjem i tilfælde, hvor borgeren ikke bor på et botilbud eller opholder sig i et dagtilbud.

Bestemmelsen vil gælde både i forhold til fællesarealer og borgerens egen bolig i botilbuddet. Borgerens egen bolig er borgerens selvstændige bolig, som anvendes til boligformål.

Med den foreslåede bestemmelse vil det være personalet, som i den konkrete situation vil skulle foretage en vurdering af, om det er nødvendigt at gribe ind for at sikre en eller flere andre personers tryghed, værdighed og sikkerhed, og personalet, som vil skulle foretage en vurdering af, om der er tale om en adfærd, som er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- eller dagtilbuddet, eller en situation, hvor en beboer

er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Det kan for eksempel være nødvendigt at anvende bestemmelsen, hvis det ikke er muligt med en socialpædagogisk indsats eller fysisk guidning at få en beboer med ud fra en anden beboers egen bolig, hvor beboeren er uønsket. Det vil ligeledes være personalet, som i den konkrete situation vil skulle sikre sig, at mindre indgribende foranstaltninger, ikke vil kunne afværge eller afhjælpe risikoen inden fastholdelse, tilbageholdelse eller det at føre personen tilbage anvendes.

En persons adfærd er til fare for den pågældende selv eller andre, når der er risiko for, at den pågældende selv eller andre kan komme til skade som følge af adfærden. Det afhænger af en konkret og individuel vurdering i den enkelte situation, om en sådan risiko foreligger. Der vil i den forbindelse kunne lægges vægt på personalets generelle kendskab til personen og dennes adfærd. Eksempelvis hvis det er erfaret, at personen tidligere har udvist en adfærd, som har ført til, at personen selv eller andre er kommet til skade.

En persons adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre, falder ind under begrebet meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd, og vil dermed også være omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Baggrunden for forslaget er, at der i højere grad skal kunne tages hensyn til de øvrige beboere og fællesskabet på bo- og dagtilbud. Det gælder både i forhold til hensynet til andre personer på fællesarealerne og hensynet til beboere, som uønsket får besøg i egen bolig.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.10.2 i de almindelige bemærkninger.

Den foreslåede affattelse af § 124 vil betyde, at bestemmelsens stk. 2 og 3 om henholdsvis domstolsprøvelse af indgreb efter den gældende bestemmelse i § 124 d, stk. 1, og kompetencen for andre til at anmode om domstolsprøvelse af sådanne indgreb vil udgå af § 124. Dette skal ses i sammenhæng med, at tilsvarende bestemmelser indsættes i den foreslåede bestemmelse i § 135 i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 41.

Til nr. 9 og 10

Efter § 125, stk. 1, i serviceloven kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at hvis foranstaltninger efter stk. 1 iværksættes, skal der af hensyn til personernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at personer,

der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Personer, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 1, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i §§ 124 d eller 136 d samtidig hermed finder anvendelse.

Ved anvendelse af særlige døråbnere er der ikke tale om aflåsning af døren, men alene om påsætning af en forsinkende faktor, der f.eks. har til formål at sikre, at personalet kan nå at blive opmærksom på, at en person er ved at forlade bo- eller dagtilbuddet.

Der kan ligeledes træffes mindre indgribende afgørelse om, at den særlige døråbner kun aktiveres i særlige tidsrum, f.eks. aften- og nattetimerne, hvis det er i dette tidsrum, at den pågældende person er dørsøgende.

Efter de gældende regler kan særlige døråbnere efter servicelovens § 125 sættes op til yderdøre for en eller flere personer. Når den særlige døråbner placeres ved en yderdør, kan indgrebet have en konsekvens for andre personer, da der er tale om en fælles yderdør, som skal kunne anvendes af alle personer på tilbuddet.

Det bemærkes, at det altid først skal undersøges, om øvrige mindre indgribende tiltag kan anvendes, inden særlige døråbnere anvendes. De generelle betingelser for anvendelse af magtanvendelse efter servicelovens § 124 skal således forsat være opfyldt førend, at særlige døråbnere kan anvendes. Anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten alene må ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- og dagtilbuddet eller hensynet til andre.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.4.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i § 125 i serviceloven før stk. 1 som nyt *stk. 1* indsættes en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at når betingelserne i stk. 2 er opfyldt, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade anvendelse af særlige døråbnere for en eller flere personer følgende steder:

- 1) Bo- eller dagtilbuddets yderdøre.
- 2) Bo- eller dagtilbuddets døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger eller boenheder.
- 3) Låger m.v., der fungerer som udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal.

Det foreslås endvidere, at i § 125, *stk. 1*, i serviceloven, der bliver *stk. 2*, ændres »Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode« til: »Afgørelse efter stk. 1 træffes«.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende til-

bud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Forslagene vil betyde, at muligheden for anvendelsen af særlige døråbner udvides til også at omfatte døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger og boenheder samt låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal.

Anvendelse af særlig døråbner på låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, kan f.eks. være relevant, hvor der er tale om et bo- eller dagtilbud, hvor der i tilbuddets nærområde er f.eks. en stærk trafikeret vej, et havneområde og ubevogtede jernbaneoverskæringer, og der derved er nærliggende risiko for væsentlig personska- de, hvis den pågældende person forlader tilbuddet.

Afgørelser efter forslaget vil ikke kunne omfatte en dør til en beboers egen bolig.

Klage over kommunalbestyrelsens afgørelser om anvendelse af særlige døråbner og om registrering og indberetning af de enkelte indgreb vil blive reguleret i henholdsvis § 133, stk. 2, og § 135 a i serviceloven, der foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 37 og 43-45.

Den foreslåede ændring, hvorefter særlige døråbner også vil kunne anvendes på yderdøre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger, boenheder samt låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, vil også som hidtil kunne have konsekvenser for andre personer på det pågældende tilbud.

Ministeriet bemærker, at anvendelse af de særlig døråbner – ligesom døråbner på yderdøre – vil kunne have konsekvenser for de øvrige personer på tilbuddet, da deres færden ligeledes vil kunne påvirkes af de særlige døråbner. Ministeriet skal hertil bemærke, at der skulle findes teknologiske løsninger på en særlig døråbner, som ikke hindrer andres bevægelighed, f.eks. kan den person, som afgørelsen om særlige døråbner omfatter, bærer et armbånd, som automatisk aktiverer døråbneren, når personen nærmer sig døren.

Såfremt en tilladelse til særlige døråbner også vil påvirke øvrige personer, skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelsen foretage en vurdering af, om de øvrige personer, som bliver påvirket af indgrebet, vil skulle anses som parter efter forvaltningsloven.

Ud over den person, som afgørelsen om særlige døråbner, vil være adresseret til, kan øvrige personer også anses som parter i sagen, hvis de eksempelvis har en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagen og dens udfald. Det vil bero på en konkret vurdering baseret på de faktiske omstændig-

heder samt indgrebets omfang, om de øvrige personer skal anses som parter i sagen.

Hvis en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse har direkte konsekvenser for øvrige personer, vil de kunne anses for part i sagen, jf. bl.a. FOB 1992.92 og FOB 1992.141. Hvis afgørelsen alene øger sandsynligheden for, at visse følger af betydning for de øvrige personer vil indtræde, vil interessen være så indirekte og usikker, at de ikke vil skulle tillægges partstatus, jf. FOB. 1997.168.

At øvrige personer får partstatus i sagen betyder, at de vil blive tillagt forvaltningsretlige rettigheder, såsom ret til parts høring, klageadgang og partsaktindsigt. Det bemærkes hertil, at manglende parts høring, som udgangspunkt, vil medføre, at afgørelser bliver ugyldige. For de personer, som anses som part i sagen, vil kommunalbestyrelsens afgørelse også vedrøre disse øvrige parter. Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at de øvrige personer ikke skal tillægges partstatus, skal kommunalbestyrelsen fortsat i sin vurdering lægge vægt på om mindre indgribende tiltag ville være tilstrækkelige, herunder om indgrebet er proportionalt i forhold til påvirkningen af de øvrige personer.

Hvorvidt opsætningen af den særlige døråbner på dørene vil have særlig betydning for en eller flere andre personer, vil bero på en konkret og individuel vurdering. Det kan eksempelvis være personer, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner eller ikke kan bede om hjælp, hvorfor deres udgang kan blive væsentligt forsinket.

Ønsker kommunalbestyrelsen at træffe afgørelse efter den foreslåede ændring af § 125 for en person, men afgørelsen har særlig betydning for eller direkte påvirker en anden eller flere andre personer på bo- eller dagtilbuddet, vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en afvejning af hensynet bag den foreslåede bestemmelse, over for hensynet til de øvrige parter i sagen, for at vurdere hvilke hensyn, som skønnes at vægte tungest. Kommunalebestyrelsens afgørelse vil kunne påklages af alle parter i sagen efter § 133, stk. 2 i serviceloven.

Der kan på et bo- eller dagtilbud være tilknyttet borgere fra forskellige handlekommuner, og derfor skal adressatens handlekommune være opmærksom på inddragelse af de respektive øvrige parter kommuner, når en afgørelse om anvendelse af særlige døråbner kan påvirke flere personer fra forskellige kommuner.

Lovforslaget vil medføre at det vil være muligt at anvende særlige døråbner på både bo- eller dagtilbud yderdøre, på et bo- eller dagtilbuds døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger eller boenheder, og på låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal. På den måde vil det blive sikret at der er en løsning, som passer på den konkrete person, og samtidig sikre tilstrækkelig beskyttelse af personen.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.4 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det fremgår af § 125, stk. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, navnlig når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Det følger af bestemmelsens stk. 2. 1. pkt., at hvis foranstaltninger efter stk. 1 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en dør-alarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil, og det følger af 2. pkt., at beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 1, således alene vil kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i §§ 124 d eller 136 d samtidig hermed finder anvendelse.

Efter §§ 124 d og 136 d kan personalet i visse situationer tilbageholde en person.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.4.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 125, stk. 2, 2. pkt., i serviceloven ophæves.

§ 125 omhandler ikke tilbageholdelse af personer, men om betingelserne for at anvende særlige døråbnere, både i relation til bestemte personer og i relation til de øvrige beboere.

Det bemærkes, at anvendelsesområdet for § 125 ved lovforslagets § 1, nr. 9 og 10, foreslås udvidet, men at bestemmelsen fortsat ikke vil dreje sig om tilbageholdelse af en person. Videre bemærkes, at ved lovforslagets § 1, nr. 49, foreslås det, at § 136 d ophæves.

Til nr. 12

Det følger af servicelovens § 128, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofseler til kørestol eller andet hjælpemiddel herunder seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Bestemmelsen gælder for personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, som ikke samtykker til anvendelse af stofselen. Bestemmelsen medfører, at personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, som ikke kan samtykke til anvendelse af stofseler, udelukkende kan fastspændes med stofseler for at forhindre væsentlig personskade som følge af fald.

Det fremgår af vejledning af 14. december 2019 om magt-anvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper, at væsentlig personskade bl.a. kan være brækkede lemmer, kraniebrud, hjernerystelse, tabte eller løse tænder m.v. Derimod kan f.eks. en mindre forstuvning i denne sammenhæng ikke opfattes som væsentlig personskade. Den væsentlige person-

skade skal dog individuelt vurderes ud fra den pågældendes helbredstilstand.

Der er ikke hjemmel til at anvende stofseler på en person for at forhindre personskade som følge af uhensigtsmæssig siddestilling eller pludselige og ukontrollerbare bevægelser. Ligeledes er der ikke hjemmel til at hjælpe en person med at udføre en handling, som uden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.5.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 128, stk. 1, i serviceloven ændres således, at »fastspænding med«, og efter »stofseler« indsættes: »eller lignende«, og »for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.« ændres til: », når forholdene gør det absolut påkrævet, og en af følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Der er nærliggende risiko for, at en person er i fare for at lide personskade i følgende tilfælde:
 - a) Ved fald.
 - b) Ved uhensigtsmæssig siddestilling.
 - c) Ved pludselige og ukontrollerbare bevægelser.
- 2) Det hjælper en person med at udføre en handling, som uden en stofsele ville være særdeles begrænset eller anstrengt.«

Med forslaget vil »fastspænding« udgå af § 128, stk. 1. Det vil betyde, at det ikke længere vil fremgå af bestemmelsen, at stofseler anvendes til fastspænding.

Med forslaget vil der desuden blive tilføjet »og lignende« efter »stofseler«. Det vil betyde, at det vil være muligt at anvende andre hjælpemidler end stofseler, såfremt hjælpemidlet i sin funktion og anvendelse m.v. vil kunne fungere på tilsvarende, hensigtsmæssig måde som en stofsele. Således vil det f.eks. være muligt at anvende en sternumstøtte, en sele til gangstativ eller en neopren sandal til ankel-bespænding eller lignende former for hjælpemidler. Det vil til gengæld ikke være muligt at anvende f.eks. metalkæder, reb eller lignende, der ikke på tilsvarende vis som en stofsele kan anvendes på en hensigtsmæssig måde til at undgå personskade som følge af fald, uhensigtsmæssig siddestilling eller pludselige og ukontrollerbare bevægelser eller til at hjælpe en person med at udføre en handling, som ellers vil være meget anstrengt eller besværet. Med forslaget vil anvendelsesmulighederne af stofseler og lignende efter nr. 1, litra a-c, samt nr. 2, desuden alene kunne anvendes, såfremt forholdene gør det absolut påkrævet. Det vil betyde, at stofselerne og lignende alene vil kunne anvendes i de tilfælde, hvor det er blevet vurderet, at mindre indgribende foranstaltninger ikke er anvendelige til formålet om at undgå personskader, jf. servicelovens § 124. Ligeledes vil det fortsat løbende skulle vurderes, jf. servicelovens § 128, stk. 2, der med lovforslagets § 1, nr. 13, vil blive stk. 3, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Med det foreslåede nr. 1 vil væsentlighedskravet for personskaden blive fjernet. Forslaget vil betyde, at den personska- de, som vedkommende skal være i nærliggende risiko for at lide, ikke længere vil skulle være væsentlig. Det vil end- videre betyde, at stofselser og lignende vil kunne anvendes, når der er nærliggende risiko for at lide personskader, som er mindre, end det er tilfældet i dag, eksempelvis en for- stuvning, større blodudtrædninger (blå mærker) eller lignen- de. Den foreslåede øvrige ændring af bestemmelsens ordlyd fra »at en person udsætter sig selv for at lide personskade« til »at en person er i fare for at lide personskade« er alene en sproglig modernisering og har ingen indholdsmæssig betydn- ing.

Der vil således fortsat skulle være nærliggende risiko for, at personen er i fare for at lide personskade. Såfremt forudsæt- ningerne er til stede for at vedkommende kan falde, have uhensigtsmæssig siddestilling eller pludselige og ukontrol- lerbare bevægelser uden af lide personskade, vil stofselen og lignende ikke kunne anvendes. Hertil bemærkes det, at eksempelvis mindre overfladiske skader i huden, mindre blodudtrædninger (blå mærker), en flækket negl eller lignen- de ikke vil være at forstå som en personskade. Personskaden vil dog fortsat skulle vurderes individuelt ud fra den pågæl- dendes helbredstilstand.

Med det foreslåede litra a vil kommunalbestyrelsen kunne træffe afgørelse om at anvende stofselser til personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, når der er nærliggende risiko for, at vedkommende udsætter sig selv for at lide personskade som følge af fald. Forslaget vil ik- ke medføre materielle ændringer i forhold til gældende ret, hvorefter der også i dag er mulighed for at anvende stofselser med henblik på at undgå fald, når forholdene gør det absolut påkrævet. Den materielle ændring består udelukkende i, at personskaden ved et potentielt fald som nævnt ovenfor ikke længere vil skulle være væsentlig.

Med det foreslåede litra b vil kommunalbestyrelsen kunne træffe afgørelse om at anvende stofselser og lignende til per- soner med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, når der er nærliggende risiko for, at vedkommende er i fare for at lide personskade som følge af uhensigtsmæssig siddestilling. Forslaget vil betyde, at stofselser og lignende vil kunne anvendes for at sikre korrekt siddestilling med henblik på at forhindre kort- og langvarige personskader, når forholdene gør det absolut påkrævet.

Personskade som følge af uhensigtsmæssig siddestilling kan f.eks. være progredierende fejlstillinger i et eller flere led som følge af reduceret eller manglende kontrol over kroppen eller tab af integritet og indlæringsmuligheder som følge af reduceret eller manglende mulighed for at deltage i hver- dagslivet.

Forslaget vil finde anvendelse for personer, som ikke er i stand til ved egen kraft at opretholde en hensigtsmæssig siddestilling i f.eks. en kørestol. Det kan være pga. nedsat muskelkraft, nedsat evne til at kontrollere musklerne (f.eks.

spasticitet eller neuromuskulære sygdomme) eller tilsvaren- de.

Med det foreslåede litra c vil kommunalbestyrelsen kunne træffe afgørelse om at anvende stofselser og lignende til personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktions- evne, når der er nærliggende risiko for, at vedkommende er i fare for at lide personskade som følge af pludselige og ukontrollerbare bevægelser. Forslaget vil betyde, at stof- selser og lignende vil kunne anvendes for at forhindre, at en person med pludselige og ukontrollerbare bevægelser, slår sine legemsdele på eksempelvis vægge, møbler eller andre genstande, og derved forårsager personskade på sig selv, når forholdene gør det absolut påkrævet.

Ved pludselige bevægelser skal forstås bevægelser, som forekommer uden forudgående indikation. Ved ukontroller- bare bevægelser skal forstås bevægelser, som er ufrivillige, og som vedkommende ikke selv kan styre. Forslaget vil således bl.a. kunne finde anvendelse for personer, som har fysiske tics.

Samlet vil forslagens nr. 1, litra a-c, for nogle borgere med- føre oftere og mere længerevarende anvendelse af stofselser og lignende. Derfor vil stofselserne alene kunne anvendes, når forholdene gør det absolut påkrævet. Vurderingen af nødvendigheden for anvendelse af en stofsele og lignende med henblik på at undgå skade som følge af fald, uhensigts- mæssig siddestilling samt pludselige og ukontrollerbare vil desuden skulle bero på en konkret udredning af risikoen for at blive udsat for personskade. Der vil skulle foreligge en konkret og detaljeret beskrivelse af formål og placering af hver sele eller det tilsvarende hjælpemiddel. For anvendel- se af stofselser og lignende, for at undgå personskade som følge af uhensigtsmæssig siddestilling, vil der f.eks. kunne foreligge en specialiseret terapeutfaglig vurdering af sidde- stillingens konsekvenser.

Samtidig vil forslagens nr. 1, litra a-c, forventeligt forhindre både kort- og langvarige, samt mere og mindre omfattende personskader, hvilket samlet set bør bidrage til at understøtte borgerens livskvalitet. Således vil formålet med bestemmel- sen være at beskytte borgeren mod at lide personskade som følge af henholdsvis fald, uhensigtsmæssig siddestilling og ukontrollerbare bevægelser.

Med det foreslåede nr. 2 vil kommunalbestyrelsen kunne godkende anvendelse stofselser og lignende til personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, såfremt det vil hjælpe vedkommende med at udføre en handling, som uden en stofsele og lignende vil være særdeles begrænset el- ler anstrengt. Forslaget vil betyde, at stofselser og lignende vil kunne anvendes i tilfælde, hvor det er særdeles begrænset eller anstrengt for en person at udføre en handling, og hvor stofselen og lignende kan hjælpe vedkommende til at udføre den pågældende handling, når forholdene gør det absolut nødvendigt.

Ved at en handling skal være særdeles begrænset eller an-

strengt vil skulle forstås, at den konkrete handling, som en person forsøger at foretage, kun kan gennemføres delvist eller alene kan gennemføres ved, at den pågældende anstrænger sig i væsentligt omfang. Det vil således skulle fremgå tydeligt, at personen ikke kan gennemføre handlingen eller gennemfører handlingen særdeles anstrengt eksempelvis ved, at pågældende bruger mange kræfter på at gennemføre handlingen. Det vil endvidere skulle være tydeligt, at personen har et ønske om at foretage handlingen ved selv først at have forsøgt at udføre den pågældende handling.

Vurderingen af nødvendigheden for anvendelse af en stofsele og lignende med henblik på at hjælpe borgeren til at udføre en handling, som uden en stofsele og lignende vil være særdeles begrænset eller anstrengt, vil således skulle bero på en redegørelse af personens forsøg på at gennemføre den konkrete handling, herunder borgerens anstrengelse, samt hvordan stofselen og lignende vil kunne hjælpe den pågældende med at gennemføre handlingen. Der skal således foreligge en konkret og detaljeret beskrivelse af formål og placering af hver sele eller det tilsvarende hjælpemiddel.

En handling, som vil være omfattet af bestemmelsen, vil f.eks. være borgerens mulighed for at kunne udtrykke sig verbalt eller foretage bestemte bevægelser for at kunne udtrykke sig fysisk eller for at udføre en bestemt aktivitet. Forslaget vil således bidrage til at understøtte borgerens funktionsniveau, selvstændighed og trivsel, hvilket samlet set bør bidrage til at understøtte borgerens livskvalitet.

Den foreslåede bestemmelse vil kunne finde anvendelse i en situation, hvor en borger benytter stofselen og lignende til at skabe et intraabdominalt tryk, som er nødvendigt for at generere tilstrækkeligt kraft for at kunne kommunikere verbalt, for at kunne hoste af egen kraft eller for at kunne foretage bestemte bevægelser.

Den foreslåede bestemmelse vil aldrig kunne bruges til at begrænse eller indskrænke borgerens adfærd. Eksempelvis vil det ikke være muligt at anvende stofsel og lignende, hvis borgerens fysiske adfærd gør det vanskeligt at gennemføre en bestemt aktivitet, såsom hvis borgeren laver store armbevægelser, som kan gøre det vanskeligt at spise. Bestemmelsen vil heller ikke finde anvendelse i en situation, hvor borgeren ved mindre anstrengelser selv er i stand til at tale, hoste eller gennemføre ønskede fysiske bevægelser.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.5 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det følger af servicelovens § 128, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofsel til kørestol eller andet hjælpemiddel herunder seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Bestemmelsen gælder for personer med

betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, og som ikke samtykker til anvendelse af stofselen.

Bestemmelsen medfører, at personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, som ikke kan samtykke til anvendelse af stofsel, udelukkende kan fastspændes med stofsel for at forhindre væsentlig personskade som følge af fald.

Der er i gældende lovgivning ingen regler, der begrænser muligheden for at anvendelse stofsel i situationer, hvor personen ikke selv modsætter sig anvendelsen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.5.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i § 128 i serviceloven efter stk. 1 indsættes et nyt *stk. 2* om, at indgreb efter en afgørelse, jf. stk. 1, nr. 1, litra b eller c, eller nr. 2, forudsætter, at personen ikke modsætter sig anvendelsen.

Forslaget vil betyde, at personalet alene vil kunne anvende stofsel for at undgå personskade som følge af uhensigtsmæssig siddestilling eller pludselige og ukontrollerbare bevægelser, såfremt borgeren ikke modsætter sig anvendelsen i det enkelte tilfælde. Det vil desuden betyde, at personalet alene vil kunne anvende stofsel for at hjælpe en person med at udføre en handling, som uden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt, såfremt borgeren ikke modsætter sig anvendelsen i det enkelte tilfælde.

Selvom de nye anvendelsesmuligheder vurderes vigtige i omsorgsvaretagelsen for borgeren, vurderes de samtidig at være af en anden karakter end den eksisterende mulighed for at anvende stofsel for at undgå personskade som følge af fald. Et fald kan både opleves som en voldsom og utryg oplevelse, der ligeledes i nogle tilfælde alene behøver at forekomme én gang for at forårsage væsentlig personskade, som f.eks. brækkede lemmer, hjernerystelse eller lignende. Personskeade som følge af uhensigtsmæssig siddestilling vil derimod være en progredierende tilstand uanset, om det er en personskeade, der udvikler sig på kort eller lang sigt. Personskeade som følge af pludselige og ukontrollerbare bevægelser vil forekomme fra gang til gang, ligesom det er tilfældet ved fald. Personskeader som følge af pludselig og ukontrollerbare bevægelser vil imidlertid ofte være af mindre omfattende karakter. Ydermere vurderes muligheden for at anvende stofsel for at hjælpe en person med at udføre en handling, som uden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt med et formål om at understøtte borgerens funktionsniveau at være et mindre tungtvejende hensyn end at beskytte borgeren mod at undgå personskeade som følge af fald. I sådanne situationer bør der således i højere grad kunne tages hensyn til, om borgeren modsætter sig anvendelsen og derved ikke ønsker at bruge stofsele.

Forslaget vil ikke ændre på, at anvendelse af stofsel med henblik på at undgå personskeader som følge af fald kan anvendes uden borgerens samtykke, og uanset om vedkommende konkret modsætter sig anvendelsen.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.5 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det fremgår af § 128, stk. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofseler til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Ifølge servicelovens § 128, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Det foreslås, at i § 128, stk. 2, der bliver stk. 3, udgår »træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal«.

Forslaget vil betyde, at kravet om en tidsmæssig begrænsning i kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) om anvendelse af stofseler vil kunne udgå.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af § 135 b i serviceloven, hvorved social- og boligministeren via bemyndigelsen i § 135 b, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 46, vil kunne fastsætte regler om, at kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) om anvendelse af stofseler, jf. § 128, vil kunne være længere, herunder f.eks. tidsbegrænsede.

Til nr. 15

Det fremgår af § 128 a i serviceloven, at social- og boligministeren nedsætter et råd, som skal fremsætte en indstilling til social- og boligministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der kan anvendes efter afsnit VII i denne lov. Det fremgår af bestemmelsens stk. 2, at social- og boligministeren fastsætter en forretningsorden for rådet. Efter bestemmelsens stk. 3 fastsætter social- og boligministeren på baggrund af rådets indstilling efter stk. 1 regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII i denne lov.

Det følger af 128 b, stk. 1, der bliver stk. 2, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. Den velfærdsteknologi, som kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen kan træffe afgørelse om at anvende, er fastlagt i bekendtgørelse om velfærdsteknologi, jf. § 128 a. Afgørelser om disse former for tryghedsskabende velfærdsteknologi skal således være inden for de rammer fastlagt efter § 128 a.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 128 a i serviceloven affattes således: »Social- og boligministeren fastsætter regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der kan anvendes efter afsnit VII.«

Forslaget vil for det første betyde, at der vil kunne fastsættes regler om anvendelse af flere velfærdsteknologiske løsninger end i dag, og at dette vil kunne ske uden forudgående indstilling fra Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi.

Dette vil blandt andet omfatte anvendelse af situationsbestemt lydmonitorering, bevægelsesmonitorering og lignende i videre omfang end i dag, herunder også i en borgers private bolig.

Bevægelsesmonitorering kan bl.a. bestå af et bevægelsesaktiveret kald fra en bevægelsessensor, hvor personalet bliver alarmeret, hvis borgeren bevæger sig. En bevægelsessensor kan også alarmere personalet om inaktivitet, hvis der over en bestemt tidsperiode ikke er registreret bevægelse fra borgeren. Lydmonitorering kan bl.a. bestå af et lydaktiveret kald, hvor personalet får en alarm, hvis der er registreret en lyd hos borgeren. Lydmonitorering kan også foregå som en løbende direkte transmittering af lyd, hvor personalet kan lytte uden at gå fysisk ind til borgeren. Det bemærkes, at situationsbestemt lydmonitorering indebærer, at der ikke må være tale om kontinuerlig audioovervågning af en borger, men at audioovervågningen skal være afgrænset til nærmere definerede situationer og foregå i afgrænsede tidsperioder, der fastsættes af kommunalbestyrelsen på baggrund af en konkret og individuel vurdering af nødvendigheden af overvågningen i den enkelte situation.

Forslaget vil ikke give mulighed for at foretage lydmonitorering i længere tidsstræk, medmindre tungtvejende, faglige grunde taler for dette. Tungtvejende faglige grunde for længerevarende audioovervågning kan f.eks. være hensynet til at forebygge, at en borger forårsager alvorlige skader på sig selv eller af andre årsager er i risiko for at lide omfattende personskade. Det vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, hvor lang tid ”længere stræk” er, men det er vurderingen, at alt over 15 minutter vil kunne karakteriseres som ”længere stræk”.

Ved anvendelse af lydmonitorering vil lydoptagelsen af borgeren skulle afspilles i direkte tid, og lyden må ikke blive optaget, gemt eller lagret. For at sikre, at det udelukkende er relevant personale, som vil få mulighed for at udføre lydmonitorering, vil personalet skulle logge sig ind på en telefon eller computer for at kunne lytte til monitoreringen, og systemet vil skulle føre en log over, hvem der har logget ind, herunder i hvilken tidsperiode lydmonitoreringen har fundet sted.

Det vil være en betingelse for anvendelse af de i bekendtgørelse om velfærdsteknologi fastsatte velfærdsteknologiske

løsninger efter § 128 a i serviceloven, at personalet ikke kan løse situationen med alternative og mindre indgribende foranstaltninger. Princippet om proportionalitet og skånsomhed vil således fortsat skulle overholdes, jf. servicelovens § 124. Endvidere vil det være en forudsætning for at anvende de omhandlede løsninger, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for borgerens nedsatte psykiske funktionsevne, jf. § 124 a.

Det er Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, som vil skulle træffe afgørelse om at anvende videoovervågning i form af kamerakig under de i servicelovens § 128 b, stk. 1, fastsatte betingelser, jf. lovforslagets § 1, nr. 16, og bemærkningerne dertil. Nævnets afgørelse vil efter servicelovens § 133 kunne påklages til Ankestyrelsen.

Mulighederne for at fastsætte regler om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi vil ikke være begrænset til den eksisterende teknologi. Den foreslåede bestemmelse i § 128 a i serviceloven vil således også kunne anvendes i forhold til fremtidige teknologiske løsninger.

Servicelovens § 135 a vil finde anvendelse således, at den konkrete anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi fortsat vil skulle registreres og indberettes.

For det andet vil forslaget betyde, at anvendelse af epilepsialarmer (anfaldsalarmer) og alarmer, som anvendes til andre med tilsvarende behov for anfaldsovervågning som epilepsi, med den forventede udmøntning af bemyndigelsen forventes undtaget af reglerne om magtanvendelse. Således vil en epilepsialarm kunne anvendes til personer, der ikke samtykker, uden forudgående afgørelse herom.

Ved epilepsialarm forstås et system, som kan give signal om indikationer på et epilepsianfald f.eks. ved at registrere borgerens puls, åndedræt, rystelser, bestemte bevægelser eller lyde m.v. Ved alarmer, som anvendes til andre med tilsvarende behov for anfaldsovervågning som ved epilepsi, forstås et tilsvarende system, der alarmerer om tilstande, der, ligesom epilepsi, kan forårsage personskade for borgeren.

Begrundelsen for forslaget er, at epilepsialarmer m.v. er redskaber, der alarmerer om en potentiel helbredsskadelig tilstand, hvorfor anvendelsen ikke bør vurderes som et indgreb i selvbestemmelsesretten. Anvendelse af sådanne alarmer bør derfor ikke være underlagt magtanvendelsesreglerne, herunder reglerne for forudgående afgørelse og registrering af anvendelse.

For det tredje vil forslaget vil betyde, at Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi nedlægges.

Nedlæggelse af Rådet vil indebære, at social- og boligministeren vil skulle have oplysninger om anvendelse af ny teknologi og ændret anvendelse af eksisterende teknologi andetsteds fra. Der henvises til, at det ved den foreslåede bestemmelse i § 130 a, stk. 6, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 26, foreslås, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende

Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle kunne offentliggøre principielle udtalelser herom.

Desuden vil Social- og Boligstyrelsen fortsat kunne bidrage til vidensopbygning om udvikling og brug af velfærdsteknologi.

Begrundelsen for forslaget er, at Rådet for Velfærdsteknologi har fuldført sit formål, og at de involverede myndigheder fortsat vil kunne få rådgivning om brug af og udviklingen inden for velfærdsteknologi.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.3 i de almindelige bemærkninger samt til den ved lovforslagets § 1, nr. 26, foreslåede bestemmelse i § 130 a i serviceloven og bemærkningerne dertil.

Til nr. 16

Det fremgår af § 128 a, stk. 3, i lov om social service, at social- og boligministeren på baggrund af rådets indstilling efter stk. 1 fastsætter regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der kan anvendes efter afsnit VII i denne lov. Det fremgår dog af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 17 og 40-41, at der aldrig vil kunne gives tilladelse til videoovervågning af borgerne.

Det fremgår endvidere af § 128 b i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i § 128 b i serviceloven som nyt *stk. 1* indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade anvendelse af situationsbestemt kamerakig over for en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.

Forslaget vil betyde, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter indstilling fra kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende situationsbestemt kamerakig af en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.

Personskade kan f.eks. være brækkede lemmer, hjernerytelse, forstuvninger, blodudtrædninger (blå mærker) eller lignende. Hertil bemærkes det, at eksempelvis mindre overfladiske skader i huden, mindre blodudtrædninger (blå mærker), en flækket negl eller lignende ikke vil være at for-

stå som en personskade. Den væsentlige personskade skal dog individuelt vurderes ud fra den pågældendes helbrestilstand.

Det vil ikke være en betingelse for at anvende den foreslåede bestemmelse, at der er tale om en væsentlig personskade, da det også vil kunne være nødvendigt for at varetage omsorgen over for borgerne i situationer, hvor de kan komme galt afsted, uden at en eventuel personskade er væsentlig. Forholdene i det enkelte tilfælde skal imidlertid gøre anvendelsen påkrævet for at afværge risiko for personskade. Hvorvidt der foreligger en risiko for personskade, vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Der vil i den forbindelse kunne lægges vægt på personalets generelle kendskab til personen og dennes adfærd, herunder eventuelle tidligere personskader. Eksempelvis hvis det er erfaret, at personen tidligere er kommet til skade, når personen har rejst sig fra sengen om natten og er faldet, eller det er erfaret, at personen på anden vis udsættes for risiko for personskade. I sådanne situationer vil der efter omstændighederne kunne foreligge en sådan risiko, der vil kunne gøre det muligt at træffe afgørelse om at tillade kamerakig.

Det vil være en forudsætning, at det vurderes, at anvendelsen af kamerakig konkret vil bidrage til at forebygge eller afværge risikoen, og at samme virkning ikke vil kunne opnås med mindre indgribende metoder. Det forudsættes desuden, at risikoen for personskade skal være forsøgt afværget på anden vis, inden der vil kunne træffes afgørelse om at tillade kamerakig.

Det vil således være en betingelse for at anvende kamerakig, at personalet ikke kan løse situationen med alternative og mindre indgribende foranstaltninger, således principperne om proportionalitet og skånsomhed fortsat overholdes, jf. servicelovens § 124.

Endvidere vil det være en forudsætning for at anvende de omhandlede løsninger, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for borgerens nedsatte psykiske funktionsevne jf. § 124 a.

Afgørelsen vil således alene kunne træffes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i det pågældende indgreb. Bestemmelsen vil kunne anvendes i bo- og dagtilbud.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Bestemmelsen vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem. Afgørelsen vil skulle træffes over for den enkelte borger og for en afgrænset periode.

Forslaget vil desuden betyde, at det vil være muligt at anvende situationsbestemt kamerakig, herunder også i en borgers private bolig. Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at forslaget alene vil omfatte situationsbestemt kamerakig, hvilket vil indebære, at der ikke må være tale om kontinuerlig overvågning af en borger, men at overvågningen vil skulle være afgrænset til nærmere definerede situationer og foregå i afgrænsede tidsperioder, der fastsættes af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap på baggrund af en konkret og individuel vurdering af nødvendigheden af overvågningen i den enkelte situation.

Som eksempel på anvendelse af situationsbestemt kamerakig kan nævnes, at et videokamera filmer en borger om natten fra maven og op, og at en medarbejder et afgrænset antal gange i løbet af natten ved hjælp af videoen foretager et digitalt "tilsynsbesøg" hos borgeren for at se, om borgeren har brug for hjælp. Dette videobaserede kamerakig vil kunne være med til at forebygge, at borgeren f.eks. vågner og er utryg om natten.

Ministeriet bemærker, at forslaget ikke vil omfatte foretagelse af kamerakig i længere tidsstræk, medmindre tungtvejende, faglige grunde taler for det. Tungtvejende faglige grunde for længerevarende overvågning vil f.eks. kunne være hensynet til at forebygge, at en borger forårsager alvorlige skader på sig selv eller af andre årsager er i risiko for at lide omfattende personskade. Det vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, hvor lang tid "længere stræk" er, men det er vurderingen, at alt over 15 minutter vil kunne karakteriseres som "længere stræk". Kamerakig kan også bestå af et visuelt aktiveret kald, hvor personalet får en alarm, hvis der f.eks. er registreret en bestemt bevægelse eller bevægelsesmønstre hos borgeren.

Ministeriet bemærker, at ved kamerakig vil billeder af borgeren skulle vises i direkte tid, og at videoen ikke må blive optaget, gemt eller lagret. Den teknologi, der anvendes til kamerakig, bør kunne indikere, hvornår kameraet er tændt eksempelvis med en lampe eller lyd under hensyntagen til, hvad der er mest hensigtsmæssigt for borgeren.

For at sikre, at det udelukkende er relevant personale, som vil få muligheden for at udføre et videobaseret kamerakig, skal personalet logge sig ind på en telefon eller computer for at kunne kigge ind via kameraet, og systemet skal føre en log over, hvem der har logget ind, herunder i hvilken tidsperiode, det videobaserede kamerakig har fundet sted.

Det bemærkes, at videoovervågning som den omhandlede i en række situationer vil kunne være omfattet af §§ 3 og 3 a i lov om TV-overvågning, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 24. februar 2023. Det fremgår af § 3, at private, der foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller af arbejdspladser, skal ved skiltning eller på anden tydelig måde give oplysning herom. Det fremgår af § 3 a, at offentlige myndigheder, der foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller af arbejdspladser, ved skiltning eller på anden tydelig måde skal give oplysning herom.

Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle træffe afgørelse om at anvende kamerakig under de i servicelovens § 128 b, stk. 1, fastsatte betingelser, jf. lovforslagets § 1, nr. 16, der også foreslås at skulle indeholde bestemmelser om fremlæggelse af dokumentation for, at betingelserne for at træffe afgørelse om anvendelse af kamerakig er opfyldt.

Reglerne for den maksimale varighed af nævnets afgørelser vil blive reguleret i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Det er hensigten, at nævnets afgørelse træffes for en periode, der ikke overstiger 12 måneder, hvorefter kommunalbestyrelsen kan anmode nævnets om at træffe en ny afgørelse.

Risikoen for personskade og betingelsen om, at forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen af kamerakig påkrævet, skal være til stede på tidspunktet for kommunalbestyrelsens indstilling, og når nævnet træffer afgørelse. Ved udøvelsen af den tilladelse, som gives i nævnets afgørelse, skal personalet løbende vurdere, at risikoen for personskade fortsat er til stede i forbindelse med anvendelsen. Det vil være personalet, der konkret anvender kamerakig inden for rammerne af nævnets afgørelse, og efter betingelserne i den foreslåede bestemmelse. Det vil ligeledes være personalet, som i den konkrete situation skal sikre sig, at mindre indgribende foranstaltninger ikke vil kunne afværge eller afhjælpe risikoen, inden kamerakig anvendes.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at ordningen er egnet til at bidrage positivt til at forebygge og beskytte mod personskade og i den forbindelse understøtte personalets mulighed for at drage omsorg over for beboeren, bl.a. idet, at det i nogle situationer efter de konkrete omstændigheder vil kunne være en mindre indgribende foranstaltning i den enkeltes selvbestemmelsesret at anvende kamerakig frem for personalets fysiske tilstedeværelse. Dermed vil kamerakig i visse tilfælde være bedre egnet til at understøtte den enkeltes værdighed, selvbestemmelse og frihed.

Nævnets afgørelser vil efter servicelovens § 134 kunne påklages til Ankestyrelsen.

Endelig bemærker ministeriet, at servicelovens § 135 a vil finde anvendelse således, at anvendelse af videoovervågning vil skulle registreres og indberettes.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Det fremgår af § 128 b i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko, jf. dog § 136 e.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at i § 128 b, stk. 1, i serviceloven, der bliver stk. 2, indsættes efter »anvende«: »anden«, og at »i en afgrænset periode« udgår.

Første del af forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 19, hvorved der som § 128 b, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse over for Borgere med Handicap at træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende kamerakig af en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko. Den foreslåede ændring af § 128 b, stk. 1, i serviceloven, der bliver stk. 2, vil medføre, at denne bestemmelse ikke vil omfatte kamerakig, jf. den foreslåede bestemmelse i stk. 1.

Anden del af forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 46 og 47, foreslåede ændringer af § 135 b i serviceloven, hvorved social- og boligministeren vil kunne fastsætte regler om, at forhåndsgodkendelser til brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter lovens § 128 b, stk. 2, jf. lovforslaget § 1 nr. 17, vil kunne gøres tidsubegrænsede.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Efter § 128 c, stk. 1, i serviceloven kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Efter bestemmelsens stk. 3 skal der altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.

Det foreslås, at i § 128 c, stk. 3, i serviceloven indsættes efter »bolig«: », jf. dog § 128 h«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 19 og 33, foreslåede bestemmelser i § 128 h, jf. § 131 b, i serviceloven, hvorefter Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse over for Borgere med Handicap kan give forhåndstilladelse til, at en beboer på et botilbud kortvarigt låses inde i sin egen bolig på et botilbud. Dette forslag vil give mulighed for at træffes afgørelse om alle

døre til en bolig på et botilbud aflåses, hvilket bør tilføjes til lovens § 128 c, stk. 3, via den foreslåede henvisning til § 128 h.

Til nr. 19

(Til § 128 d)

Efter de gældende regler har personalet på botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ikke mulighed for at forsinke en beboers adgang til et fælles opholdsrum ved at låse eller på anden vis sikre den nærmeste dør mellem beboerens egen bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum. Der henvises til 2.1 og 2.7.2 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 128 d, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade, at den nærmeste dør mellem en beboers bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum i et botilbud låses eller på anden vis sikres, når beboeren gentagne gange har udvist en grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere. Afgørelser efter 1. pkt. kan ikke omfatte døre til beboerens bolig.

Endvidere foreslås det, at der som bestemmelsens stk. 2 indsættes en bestemmelse, hvorefter der alene kan træffes afgørelse efter stk. 1, såfremt der er mindst én uaflåst adgang mellem beboerens egen bolig og de omhandlede fælles opholdsrum.

Endelig foreslås det, at den foreslåede bestemmelse i § 128 d i serviceloven får følgende overskrift: »Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum«.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om for i en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden vis sikre en beboers nærmeste dør til et fælles opholdsrum, når beboeren gentagne gange har udvist en grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere på botilbuddet. Anmodning om, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil typisk komme fra personalet på det pågældende botilbud.

Med en sådan tilladelse (forhåndsgodkendelse) vil personalet på et botilbud kunne låse eller på anden vis sikre en beboers nærmeste dør til et eller flere bestemte fælles opholdsrum og dermed forsinke den pågældende beboers adgang hertil.

Det vil være en forudsætning for personalets anvendelse af bestemmelsen, at der er en nærliggende risiko for, at beboeren vil udvise grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere på botilbuddet. Det vil navnlig dreje sig om situationer, hvor personalet, med det kendskab der er til den enkelte beboer, med overvejende sandsynlighed vurderer, at beboeren inden for et kortere tidsrum vil udvise en grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om beboeren forventes at udvise en adfærd, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke give kommunalbestyrelsen mulighed for helt at afskære en beboer fra at have adgang til et fælles opholdsrum. Det følger således af den foreslåede bestemmelse i stk. 2, at den pågældende beboer vil skulle have adgang til opholdsrummet. Endvidere følger det af den foreslåede bestemmelse i stk. 1, 2. pkt., at aflåsningen ikke vil kunne omfatte døre til beboerens egen bolig, herunder beboerens egen hoveddør, heller ikke selvom beboerens egen bolig har flere hoveddøre.

Hvis der i løbet af den periode, hvor en forhåndsgodkendelse gælder, sker ændringer i beboerens situation, herunder funktionsevne eller handlingsmønster, som gør, at betingelserne for forhåndsgodkendelsen ikke længere er opfyldt, vil personalet skulle høre med at anvende forhåndsgodkendelsen og indstille til kommunalbestyrelsen, at den kommunale afgørelse tilbagekaldes. Vurderingen heraf vil skulle være baseret på kendskabet og forventningen til beboerens adfærd.

Såfremt den kommunale afgørelse, herunder forhåndsgodkendelse, der er truffet for én beboer på et botilbud, også vil påvirke øvrige beboeres nærmeste adgang til det fælles opholdsrum, vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en vurdering af, om de øvrige beboere, som bliver påvirket af indgrebet, ville skulle anses som parter efter forvaltningsloven.

Udover den beboer, som afgørelsen om låsning eller sikring af døre til fælles opholdsrum, vil være adresseret til, kan øvrige beboere også anses som parter i sagen, hvis de eksempelvis har en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagen og dens udfald. Det vil bero på en konkret vurdering baseret på de faktiske omstændigheder samt indgrebets omfang, om de øvrige beboere skal anses som parter i sagen.

Hvis en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse har direkte konsekvenser for øvrige beboere, vil de kunne anses for part i sagen, jf. bl.a. FOB 1992.92 og FOB 1992.141. Hvis afgørelsen alene øger sandsynligheden for, at visse følger af betydning for de øvrige personer vil indtræde, vil interessen være så indirekte og usikker, at de ikke vil skulle tillægges partstatus, jf. FOB 1997.168.

At øvrige beboere får partstatus i sagen betyder, at de vil blive tillagt forvaltningsretlige rettigheder, såsom ret til partshøring, klageadgang og partsaktindsigt. Det bemærkes

hertil, at manglende partshøring, som udgangspunkt, vil medføre, at afgørelser bliver ugyldige. For de beboere, som anses som part i sagen, vil kommunalbestyrelsens afgørelse også vedrøre disse øvrige parter. Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at de øvrige beboere ikke skal tillægges partsstatus, skal kommunalbestyrelsen fortsat i sin vurdering lægge vægt på, om mindre indgribende tiltag ville være tilstrækkelige, herunder om indgrebet er proportionalt i forhold til påvirkningen af de øvrige beboere.

Hvorvidt aflåsning af dør til det fælles opholdsrum vil have særlig betydning for en eller flere andre beboere udover adressaten, vil bero på en konkret og individuel vurdering. Det kan eksempelvis være beboere, som er gangbesværede, eller som vil have meget vanskeligt ved at forstå, at de skal tilgå opholdsrummet via en anden rute.

Ønsker kommunalbestyrelsen at træffe afgørelse efter den foreslåede § 128 d for en beboer, men afgørelsen har særlig betydning for eller direkte påvirker en anden eller flere andre beboere på botilbuddet, vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en afvejning af hensynet bag den foreslåede bestemmelse, over for hensynet til de øvrige parter i sagen, for at vurdere hvilke hensyn, som skønnes at vægte tungest. Kommunalbestyrelsens afgørelse vil kunne påklages af alle parter i sagen efter § 133, stk. 2, i serviceloven.

Der kan på et botilbud være tilknyttet beboere fra forskellige handlekommuner, derfor skal adressatens handlekommune være opmærksom på inddragelse af de respektive øvrige parter kommuner, når en afgørelse om aflåsning eller sikring af den nærmeste dør mellem beboerens egen bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum kan påvirke flere beboere fra forskellige kommuner.

Personalet på botilbuddet vil altid skulle være opmærksom på de øvrige beboere på botilbuddet, for hvem der ikke er truffet afgørelse om aflåsning efter den foreslåede bestemmelse, som ønsker at benytte opholdsrummet. Derfor skal personalet være opmærksom på, at de øvrige beboere oplyses om, hvilke adgange der er til opholdsrummet eller hjælpes til at komme dertil.

Såfremt en afgørelse om aflåsning af døre i praksis reelt helt vil afskære den pågældende beboer eller andre beboere fra at tilgå opholdsrummet, vil kommunalbestyrelsen ikke kunne anvende den foreslåede bestemmelse.

Det bemærkes, at botilbuddet også vil kunne anvende særlige døråbnere til at forsinke beboerens frie færden. Regler herom fremgår af servicelovens § 125, jf. også lovforslagets § 1, nr. 9 og 10.

Fælles opholdsrum omfatter arealer, der anvendes til fælles aktiviteter af beboerne. Fælles opholdsrum omfatter botilbuddets fællesgangarealer eller trapper. Døre til fælles opholdsrum i tilbud for beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud, herunder efter §§ 103 og 104 i serviceloven, vil ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Personalets brug af den foreslåede § 128 d må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Forud for ansøgning om kommunal afgørelse og forud for anvendelse af den kommunale afgørelse vil personalet skulle foretage, hvad der er muligt for at opnå beboerens frivillige medvirken til at undgå, at beboeren udviser en grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere. Det samme gør sig gældende i forhold til botilbuddets overvejelse om at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 128 d.

Forhåndsgodkendelsen vil højst gælde i den periode, som fastsættes af social- og boligministeren efter § 135 b i serviceloven, der foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 46. Kommunalbestyrelsen vil dog ved en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i overensstemmelse med mindsteindgrebsprincippet skulle overveje at fastsætte en kortere periode.

Endelig bemærkes, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter servicelovens § 133, stk. 2, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 37.

Der henvises i øvrigt til 2.7.2. i de almindelige bemærkninger.

(Til § 128 e)

Efter de gældende regler har personale på botilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ikke mulighed for at låse eller på anden vis sikre en dør til et serviceareal eller et fælleskøkken på et bo- og dagtilbud i en afgrænset periode. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til 2.1 og 2.7.3 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 128 e i serviceloven. Det foreslåede *stk. 1* vil give hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller fælleskøkken i et bo- eller dagtilbud, når en person gentagne gange har udsat sig selv for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkken.

Med bestemmelsens *stk. 2* foreslås det, at afgørelser efter *stk. 1* ikke må afskære personens mulighed for at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i tilbuddets øvrige arealer.

Det foreslåede *stk. 2* vil medføre, at afgørelser efter *stk. 1* ikke må afskære personen mulighed for at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i tilbuddets øvrige arealer.

Derudover foreslås det, at den foreslåede § 128 e i serviceloven får følgende overskrift: »Låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener«.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelo-

vens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade personalet at låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller fælleskøkken på et bo- og dagtilbud, når en person gentagne gange har udsat sig selv for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkken. Ansøgning om kommunal afgørelse efter den foreslåede ordning vil typisk ske på anmodning fra det personale, der udfører de socialpædagogiske og plejemæssige opgaver.

Med en sådan tilladelse (forhåndsgodkendelse) vil personalet på bo- eller dagtilbuddet kunne sikre, at personer, som f.eks. ikke fuldt forstår konsekvenserne af deres handlinger og som kan agere impulsivt, afskærmes fra det pågældende serviceareal eller fælleskøkken. Således vil den pågældende person kunne hindres i at udsætte sig selv for fare eller forårsage væsentlig ødelæggelse af genstande i servicearealet eller i fælleskøkkenet.

Det vil være en forudsætning for personalets anvendelse af den kommunale afgørelse, herunder forhåndsgodkendelse, at der er en nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv for fare eller forårsager væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkkenet. Det vil dreje sig om situationer, hvor personalet, med det kendskab der er til den enkelte person, med overvejende sandsynlighed kan vurdere, at personen inden for et kortere tidsrum vil udsætte sig selv for fare eller forårsage væsentlig ødelæggelse i det pågældende serviceareal eller fælleskøkkenet. Dette vil afhænge af en vurdering fra personalets side om, hvorvidt personen kan forventes at udsætte sig selv for fare eller forårsage væsentlig ødelæggelse af genstande, hvis ikke der låses af til servicearealet eller fælleskøkkenet. Det bemærkes, at aflåsning af fælleskøkkener ikke betyder, at personen må afskæres fra mad og drikke i øvrigt.

”Væsentlig ødelæggelse” dækker over ødelæggelse af fysiske genstande, som har en betydelig økonomisk værdi eller ødelæggelse af en omfattende omfang. Foretages aflåsningen med henblik på at hindre væsentlig ødelæggelse af genstande, skal der i den forbindelse tages højde for den økonomiske værdi eller affektionsværdien af det materielle gode, ligesom indgrebet altid skal ske under iagttagelse af proportionalitetsprincippet. Det forventes imidlertid, at genstande med høj affektionsværdi sjældent placeres i et serviceareal eller et fælleskøkken.

Det bemærkes, at dyr er omfattet af tingsbegrebet.

Den foreslåede bestemmelse vil give kommunalbestyrelsen mulighed for helt at afskære en person fra at have adgang til servicearealet eller fælleskøkkenet. Det vil betyde, at arealet helt og aldeles vil kunne aflåses. Det følger imidlertid af den foreslåede bestemmelse i stk. 2, at aflåsningen ikke må kunne afskære personen mulighed for at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i tilbuddets øvrige arealer. Det betyder, at bestemmelsen ikke kan anvendes, hvis det pågældende serviceareal eller fælleskøkken leder videre ud til et andet areal på bo- eller dagtilbuddet, f.eks. et hobbyrum.

Indgreb efter den foreslåede bestemmelse vil ikke kunne anvendes, således at personen låses inde i det pågældende serviceareal eller fælles køkken. Bestemmelsen vil alene kunne anvendes til at afholde personen fra at tilgå disse arealer.

Hvis der i løbet af den periode, hvor en forhåndsgodkendelse gælder, sker ændringer i personens situation, herunder funktionsevne eller handlingsmønster, som gør, at betingelserne for forhåndsgodkendelsen ikke længere er opfyldt, vil personalet skulle ophøre med at anvende forhåndsgodkendelsen og indstille til kommunalbestyrelsen, at den kommunale afgørelse tilbagekaldes. Vurderingen heraf vil skulle være baseret på kendskabet og forventningen til personens adfærd.

Såfremt en tilladelse til aflåsning af døre til servicearealer og fælleskøkkenet også vil påvirke øvrige personer, skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelsen foretage en vurdering af, om de øvrige personer, som bliver påvirket af indgrebet, vil skulle anses som parter efter forvaltningsloven.

Udover den person, som afgørelsen om låsning eller på anden vis sikring af en dør til et serviceareal eller et fælleskøkken på et bo- og dagtilbud vil være adresseret til, kan øvrige personer også anses som parter i sagen, hvis de eksempelvis har en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagen og dens udfald. Det vil bero på en konkret vurdering baseret på de faktiske omstændigheder samt indgrebets omfang, om de øvrige personer skal anses som parter i sagen.

Hvis en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse har direkte konsekvenser for øvrige personer, vil de kunne anses for part i sagen, jf. bl.a. FOB 1992.92 og FOB 1992.141. Hvis afgørelsen alene øger sandsynligheden for, at visse følger af betydning for de øvrige personer vil indtræde, vil interessen være så indirekte og usikker, at de ikke vil skulle tillægges partstatus, jf. FOB 1997.168.

At øvrige personer får partstatus i sagen betyder, at de vil blive tillagt forvaltningsretlige rettigheder, såsom ret til partshøring, klageadgang og partsaktindsigt. Det bemærkes hertil, at manglende partshøring, som udgangspunkt, vil medføre, at afgørelser bliver ugyldige. For de personer, som anses som part i sagen, vil kommunalbestyrelsens afgørelse

også vedrøre disse øvrige parter. Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at de øvrige personer ikke skal tillægges partsstatus, skal kommunalbestyrelsen fortsat i sin vurdering lægge vægt på, om mindre indgribende tiltag ville være tilstrækkelige, herunder om indgrebet er proportionalt i forhold til påvirkningen af de øvrige personer.

Hvorvidt aflåsning af dør til et serviceareal vil have særlig betydning for en eller flere andre personer ud over adressaten, vil bero på en konkret og individuel vurdering. Det kan f.eks. være, at der med bestemmelsen låses af til et lokale for ergoterapi for at undgå væsentlig ødelæggelse af maskiner heri, men at der på bo- og dagtilbuddet også er tilknyttet en person, som ofte og med stor nytte anvender arealet som led i genoptræning. Det kan også være en situation, hvor der aflåses til et rengøringslokale for at undgå, at en person tilgår lokalet og drikker afløbsrens, men at dette, til stor frustration, vil afholde en anden person, som har vaskemani, fra at kunne tilgå lokalet og skaffe rengøringsmidler.

Det vurderes imidlertid, at servicearealer meget sjældent vil have væsentlig betydning for personer, som er tilknyttet et bo- og dagtilbud.

Det vurderes derimod, at aflåsning af et fælleskøkken oftere vil kunne have en væsentlig betydning for de øvrige personer på bo- eller dagtilbuddet. Dette skyldes, at madlavning for mange er en vigtig del af dagligdagen, og da et fælleskøkken – i modsætning til et serviceareal – ofte benyttes som et samlested, hvor man kan socialisere sig med hinanden. Kommunalbestyrelsen skal derfor være opmærksom på, at aflåsning af et fælleskøkken ofte vil være en betydeligt mere indgribende foranstaltning end ved aflåsning af et serviceareal, herunder f.eks. et rengøringsrum.

Hvorvidt aflåsning til et fælleskøkken vil have særlig betydning for en eller flere andre personer ud over adressaten, vil bero på en konkret og individuel vurdering. Her vil der skulle lægges vægt på, om fælleskøkkenet anvendes som et socialt samlested, eller om der er andre personer, som anvender fælleskøkkenet til madlavning. Herudover vil der også skulle lægges vægt på, om der på bo- eller dagtilbuddet findes andre lignende køkkenfaciliteter, som vil kunne anvendes af de øvrige personer.

Ønsker kommunalbestyrelsen at træffe afgørelse efter den foreslåede § 128 e for en person, men afgørelsen har særlig betydning for eller direkte påvirker en anden eller flere andre personer på bo- eller dagtilbuddet, vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en afvejning af hensynet bag den foreslåede bestemmelse over for hensynet til de øvrige parter i sagen, for at vurdere, hvilke hensyn som skønnes at vægte tungest. Kommunalbestyrelsens afgørelse vil kunne påklages af alle parter i sagen efter § 133, stk. 2 i serviceloven.

Der kan på et bo- eller dagtilbud være tilknyttet personer fra forskellige handlekommuner, derfor skal adressatens handlekommune være opmærksom på inddragelse af de respektive

øvrige parters kommuner, når en afgørelse om aflåsning eller sikring af en dør til et serviceareal eller et fælleskøkken kan påvirke flere personer fra forskellige kommuner.

Personalet på bo- og dagtilbuddet vil dog altid skulle være opmærksomme på, at der kan være øvrige personer på bo- eller dagtilbuddet, som har behov for at kunne tilgå det pågældende serviceareal eller fælleskøkken. Derfor skal personalet være opmærksom på, at der låses op til lokalet for de øvrige personer, for hvem der ikke er truffet afgørelse om aflåsning efter den foreslåede bestemmelse, når dette er muligt.

Bo- eller dagtilbuddet vil også i videst mulig udstrækning skulle lade den pågældende person, for hvem der er truffet afgørelse om aflåsning, tilgå det pågældende serviceareal eller fælleskøkken under supervision, når dette er ansvarligt.

Det bemærkes, at bo- eller dagtilbuddet også vil kunne anvende særlige døråbnere til at forsinke personens frie færden. Regler herom fremgår af servicelovens § 125, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 og 10.

Servicearealer omfatter arealer, der anvendes til omsorgs- og servicefunktioner, der normalt ikke vil foregå i en selvstændig bolig. Det kan eksempelvis være rengøringsrum, servicedepoter, personalelokaler, cafeterier m.m. Ud fra en konkret vurdering vil kommunalbestyrelsen skulle tages stilling til, om de pågældende rum vil kunne henregnes til servicearealerne.

Fælleskøkkener omfatter køkkener, som personerne på bo- eller dagtilbuddet deles om. Køkkener, som befinder sig i en beboers eget hjem på botilbuddet, er ikke omfattet af bestemmelsen.

Personalets brug af en afgørelse efter den foreslåede § 128 e må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Forud for ansøgning om kommunal afgørelse og forud for anvendelse af den kommunale afgørelse vil personalet skulle foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til at undgå, at personen udsætter sig selv for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkken. Det samme gør sig gældende ift. tilbuddets overvejelse om ansøgning til kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsens afgørelse (forhåndsgodkendelsen) vil højst gælde i den periode, som vil blive fastsat af social- og boligministeren efter § 135 b i serviceloven, der foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 46. Kommunalbestyrelsen vil dog ved en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i overensstemmelse med mindsteindgrebsprincippet skulle overveje at fastsætte en kortere periode. Der henvises til den foreslåede ændring af § 135 b i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 46.

Endelig bemærkes, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til An-

kestyrelsen efter servicelovens § 133, stk. 2, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 37.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.7.3 i de almindelige bemærkninger samt til den ved lovforslagets § 1, nr. 18, foreslåede ændring af § 128 c, stk. 3, i serviceloven og bemærkningerne dertil.

(Til § 128 f)

Der er ikke hjemmel til at træffe afgørelse om at aflåse eller på anden vis sikre en eller flere låger, der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds udeareal.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.7.4.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 128 f, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger m.v., der fungerer som udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, når der er risiko for, at en person vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Det foreslås videre, at der som bestemmelsens stk. 2, indsættes en bestemmelse om, at der altid skal være mindst én uaflåst låge eller dør fra bo- eller dagtilbuddets omgivende udeareal.

Endelig foreslås det, at den foreslåede bestemmelse i § 128 f i serviceloven får følgende overskrift: »Låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal«.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, i en afgrænset periode, når der er risiko for, at en person vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Videre vil forslaget betyde, at personalet på bo- og dagtilbud med forhåndsgodkendelsen fra kommunalbestyrelsen i en afgrænset periode vil kunne låse eller på anden vis sikre en eller flere låger m.v., der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, når der er en konkret risiko for, at en person vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Den foreslåede bestemmelse vil kunne finde anvendelse på en eller flere låger m.v., som fører fra udearealet til et offentligt eller privat areal, som ligger uden for bo- eller dagtilbuddets matrikel.

Forslaget vil desuden betyde, at det er en betingelse for aflåsning af låger m.v., at borgeren skal kunne komme ud af bo- eller dagtilbuddet enten via en låge eller via en yderdør på bygningen. Aflåsning af en eller flere låger m.v. må ikke medføre, at alle udgange fra bo- eller dagtilbuddet er aflåst. Hvis udearealet f.eks. omringer hele bygningen, og eneste udgang fra bygningen og udearealet er via låger, må alle låger fra udearealet ikke aflåses.

Perioden for forhåndsgodkendelse fastsættes nærmere af social- og boligministeren, jf. den foreslåede ændring af § 135 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 46.

Ved vurderingen af, om der foreligger en risiko for, at personen vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare, vil kommunalbestyrelsen skulle lægge vægt på oplysninger om personens tidligere adfærd og tidligere episoder, hvor personen har forladt eller været ved at forlade bo- eller dagtilbuddets udeareal og udsat sig selv eller andre for fare, f.eks. er kommet til skade ved fald eller udgjort en risiko for fare i trafikken.

Det vil skulle være en konkret vurdering for personalet, når de foretager aflåsning, om aflåsning står i rimeligt forhold til det, der vurderes at skulle forebygges. Vurderes mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, vil disse skulle anvendes. Personalet vil skulle have forsøgt andre socialpædagogiske indsatser, før bestemmelsen vil kunne finde anvendelse.

Sker der i løbet af den periode, hvor en forhåndsgodkendelse gælder, ændringer i personens situation, herunder funktionsevne, adfærd eller handlingsmønster, som gør, at betingelserne for forhåndsgodkendelsen ikke længere er opfyldt, vil personalet skulle ophøre med at anvende aflåsning af låger m.v. og indstille til kommunalbestyrelsen, at forhåndsgodkendelsen tilbagekaldes.

Forslaget vil desuden betyde, at afgørelser efter den foreslåede stk. 1 ikke vil kunne omfatte aflåsning af alle udgange fra et bo- eller dagtilbud. Der vil således altid skulle være mindst én uaflåst udgang fra udearealet, herunder gennem hoveddøren til den bygning, som bo- eller dagtilbuddet ligger i.

Aflåsning vil skulle være så kortvarig som muligt.

Det bemærkes, at bo- eller dagtilbuddet også vil kunne anvende særlige døråbnere til at forsinke en persons frie færden. Regler herom fremgår af servicelovens § 125, jf. også lovforslagets § 1, nr. 9 og 10.

Såfremt en tilladelse til aflåsning af låger m.v. også vil påvirke øvrige personer, skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelsen foretage en vurdering af, om de øvrige

personer, som bliver påvirket af indgrebet, ville skulle anses som parter efter forvaltningsloven.

Ud over den person, som afgørelsen om aflåsning af låger m.v. vil være adresseret til, kan øvrige personer også anses som parter i sagen, hvis de eksempelvis har en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagen og dens udfald. Det vil bero på en konkret vurdering baseret på de faktiske omstændigheder samt indgrebets omfang, om de øvrige beboere må anses som parter i sagen.

Hvis en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse har direkte konsekvenser for øvrige personer, vil de kunne anses for part i sagen, jf. bl.a. FOB 1992.92 og FOB 1992.141. Hvis afgørelsen alene øger sandsynligheden for, at visse følger af betydning for de øvrige personer vil indtræde, vil interessen være så indirekte og usikker, at de ikke vil skulle tillægges partstatus, jf. FOB. 1997.168.

At øvrige personer får partstatus i sagen betyder, at de vil blive tillagt forvaltningsretlige rettigheder, såsom ret til partshøring, klageadgang og partsaktindsigt. Det bemærkes hertil, at manglende partshøring, som udgangspunkt, vil medføre, at afgørelser bliver ugyldige. For de personer, som anses som part i sagen, vil kommunalbestyrelsens afgørelse også vedrøre disse øvrige parter. Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at de øvrige personer ikke skal tillægges partsstatus, skal kommunalbestyrelsen fortsat i sin vurdering lægge vægt på, om mindre indgribende tiltag ville være tilstrækkelige, herunder om indgrebet er proportionalt i forhold til påvirkningen af de øvrige personer.

Hvorvidt aflåsning af låger m.v. vil have særlig betydning for en eller flere andre personer udover adressaten, vil bero på en konkret og individuel vurdering. Det kan eksempelvis være personer, som er gangbesværede, og hvor deres nærmeste udgang fra bo- eller dagtilbuddet bliver betydeligt besværliggjort af en aflåst låge. Ønsker kommunalbestyrelsen at træffe afgørelse efter den foreslåede § 128 f for en person, men afgørelsen har særlig betydning for eller direkte påvirker en anden eller flere andre personer på bo- eller dagtilbuddet, vil kommunalbestyrelsen skulle foretage en afvejning af hensynet bag den foreslåede bestemmelse, over for hensynet til de øvrige parter i sagen, for at vurdere, hvilke hensyn som skønnes at vægte tungest. Kommunalbestyrelsens afgørelse vil kunne påklages af alle parter i sagen efter § 133, stk. 2, i serviceloven.

Der kan på et bo- eller dagtilbud være tilknyttet borgere fra forskellige handlekommuner, derfor skal adressatens handlekommune være opmærksom på inddragelse af de respektive øvrige parters kommuner, når en afgørelse om aflåsning af låger m.v. kan påvirke flere borgere fra forskellige kommuner.

Personalets brug af den foreslåede bestemmelse vil ikke kunne erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand, som følger af den generelle omsorgspligt. For nærmere beskrivelse af omsorgsplikten henvises til afsnit 2.1.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.7.4. i de almindelige bemærkninger.

(Til § 128 g)

Efter de gældende regler er der ikke hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan indstille til anden myndighed, at der træffes afgørelse om at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.7.5.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 128 g i serviceloven, og at der som *stk. 1* indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en afgrænset periode i helt særlige tilfælde at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig i et botilbud i en afgrænset periode, når en beboer gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

Endvidere foreslås det, at der som bestemmelsens *stk. 2* indsættes en bestemmelse, hvorefter afgørelser efter *stk. 1* kan træffes til at gælde i et nærmere bestemt tidsrum af døgnet, samt at der som bestemmelsens *stk. 3* indsættes en bestemmelse om at iværksættelse af foranstaltninger efter *stk. 1*, skal sikre, at beboeren efter anmodning hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen, får adgang til de aflåste skabe og skuffer m.v.

Endelig foreslås det, at den foreslåede bestemmelse i § 128 g i serviceloven får følgende *overskrift*: »Låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.«

Det foreslåede *stk. 1* vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil kunne indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud for en afgrænset periode, når en beboer gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade, og hensynet til beboerens varigt nedsatte psykiske funktionsevne helt ekstraordinært taler for en aflåsning.

Med en sådan afgørelse vil personalet på et botilbud kunne låse eller sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig, og dermed afholde beboeren fra at anvende genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

Personalets anvendelse af afgørelsen (forhåndsgodkendelsen) vil bero på en konkret vurdering af, hvorvidt der i det enkelte tilfælde foreligger en risiko for væsentlig person-

skade eller væsentlig tingsskade, hvis der ikke foretages aflåsning efter den foreslåede ordning.

Den foreslåede bestemmelse vil alene finde anvendelse på beboere, der bor i botilbud. Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem m.v. efter servicelovens § 192, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Det er uden betydning for anvendelsesområdet, om det pågældende botilbud drives af kommunen, regionen eller af en privat eller selvejende leverandør. Bestemmelsen vil således ikke kunne anvendes i dagtilbud som f.eks. aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84 eller i beboerens eget hjem.

Det vil være en forudsætning for at meddele tilladelse til aflåsning eller anden sikring efter den foreslåede bestemmelse, at den pågældende beboer gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade, og hensynet til beboerens varigt nedsatte psykiske funktionsevne helt ekstraordinært taler for en aflåsning.

Det vil dreje sig om beboere, hvor personalet, med det kendskab de har til den pågældende beboer, og baseret på tidligere og gentagne adfærd, vurderer, at beboeren ikke kan have fri adgang til visse genstande, uden at beboeren påfører sig selv eller andre væsentlig personskade eller vil foretage væsentlig tingsskade. Det vil f.eks. kunne dreje sig om beboere, som tidligere og gentagne gange har ydet personskade mod sig eller andre med skarpe genstande, overspist, indtaget rengøringsmidler eller foretaget væsentlig tingsskade, og hvor de almindelig socialpædagogiske indgreb ikke har afhjulpet risikoen. Vurderingen vil kunne underbygges med lægeerklæring eller lignende, hvis dette er relevant.

I den konkrete vurdering af, hvorvidt betingelserne for at træffe afgørelse efter den foreslåede bestemmelse er opfyldt, vil der skulle lægges vægt på, hvor mange gange den pågældende beboer har påført sig selv eller andre væsentlig personskade eller forårsaget væsentlig tingsskade, samt hvor alvorlige de enkelte hændelsesforløb har været. Af hensyn til indgrebets indgribende karakter vil der ikke kunne træffes afgørelse efter den foreslåede ordning for beboere, som tidligere alene har udsat sig selv eller andre for uvæsentlig personskade eller uvæsentlig tingsskade, herunder f.eks. hvis beboeren tidligere har revet et par bøger i stykker eller skåret sig let i fingeren med et hobbyset.

Ligeledes vil der ikke kunne træffes afgørelse efter den foreslåede bestemmelse, når den pågældende beboer ved at tilgå et skab, skuffe m.v. tidligere har udsat sig selv eller andre for væsentlig personskade eller væsentlig tingsskade, hvis der alene er tale om en enkeltstående hændelse.

Når der træffes afgørelse efter, samt ved den konkrete anvendelse af den foreslåede bestemmelse, vil der kunne lægges vægt på personalets generelle kendskab til beboeren og dennes adfærdsmønster og funktionsevne, samt hvordan genstande i skabe, skuffer m.v. tidligere er blevet anvendt til at forårsage væsentlig personskade eller tingsskade. Det vil f.eks. kunne være i situationer, hvor beboeren tidligere har spist fordærvede madvarer eller kommet til skade med skarpe genstande, som befinder sig i skabene eller skufferne m.v., med væsentlig personskade til følge. I sådanne situationer vil der efter omstændighederne kunne foreligge en risiko for væsentlig personskade eller tingsskade, som berettiger, at der kan træffes afgørelse om at tillade låsning og sikring af skabe m.v.

Ved "væsentlig tingsskade" vil der skulle være tale om ødelæggelse af fysiske genstande af betydelig økonomisk værdi eller affektionsværdi, der tilhører beboeren selv. Den foreslåede bestemmelse vil kunne anvendes, såfremt en beboer anvender genstande fra sine skabe, skuffer m.v. til f.eks. at stoppe toilettet, som forårsager oversvømmelse og ødelægger toilettet, hvilket kan have en betydelig økonomisk værdi.

Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil efter det foreslåede stk. 2, kunne træffe afgørelse om at aflåsning eller sikring af skabe m.v. gælder i et nærmere bestemt tidsrum af døgnnet. Det ville betyde, at hvis behovet for f.eks. aflåsning af køleskab alene er i nattetimerne, fordi det er i dette tidsrum, hvor beboeren har mad-søgende adfærd, vil Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap kunne træffe afgørelse om, at aflåsningen kan ske i nattetimerne.

Det vil følge af det foreslåede stk. 3, at hvis personalet iværksætter aflåsning eller sikring af et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud, vil det skulle sikres, at beboeren efter anmodning hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen, kan få adgang til de aflåste skabe og skuffer m.v. Det vil betyde, at hvis en beboer f.eks. har fået aflåst sit garderobeskab grundet at have foretaget gentagen væsentlig tingsskade ved at putte tøj i afløbet, vil det skulle være muligt for den pågældende beboer at anmode personalet om at få adgang til klædeskabet, hvis beboeren ønsker at skifte tøj eller tage mere tøj på. I disse situationer vil personalet skulle sikre, at åbningen sker hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen. En åbning af det aflåste skab under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen vil f.eks. kunne være, at personalet forbliver i boligen og iagttager anvendelsen af de pågældende genstande.

En afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil kunne finde anvendelse på et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud. Det afhænger af en konkret vurdering, om det er nødvendigt for den pågældende beboer at få aflåst et eller flere skabe m.v. Såfremt der træffes afgørelse om aflåsning af alle skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig, vil Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanven-

delse overfor Borgere med Handicap skulle sikre, at hensynet til beboerens varigt nedsatte psykiske funktionsevne helt ekstraordinært taler for en aflåsning af alle skab m.v. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om hensynet til beboerens varigt nedsatte psykiske funktionsevne helt ekstraordinært vil tale for en aflåsning.

Forhåndsgodkendelsen vil højst gælde i den periode, som fastsættes af social- og boligministeren efter § 135 b i serviceloven, der foreslås ændret ved lovforslaget § 1, nr. 46.

Hvis der i løbet af den periode, hvor en forhåndsgodkendelse gælder, sker ændringer i beboerens situation, herunder funktionsevne, som gør, at betingelserne for forhåndsgodkendelsen ikke længere er opfyldt, vil personalet skulle ophøre med at anvende godkendelsen. Vurderingen heraf vil skulle være baseret på kendskabet og forventningen til beboerens adfærd.

Såfremt en afgørelse om aflåsning af skabene, m.v. vil medføre, at andre beboeres genstande bliver låst inde, vil Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap ikke kunne anvende den foreslåede bestemmelse, uden at der træffes afgørelse efter den foreslåede bestemmelse over for alle de beboere, hvis genstande låses inde. Dette vil kunne være relevant, hvis en beboer deler bolig med en anden beboer, og der derved er fælles skabe, skuffer m.v. Betingelserne for anvendelse af den foreslåede bestemmelse vil ligeledes skulle finde anvendelse på de øvrige beboere.

Personalets brug af den foreslåede bestemmelse må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. For nærmere beskrivelse af omsorgspligten henvises til punkt 2.1.

Endelig bemærkes, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicaps afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter servicelovens § 134, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 39 og 40. Regler for registrering og indberetning efter det foreslåede § 128 g vil blive fastsat i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.7.5 i de almindelige bemærkninger.

(Til § 128 h)

Der er ikke i serviceloven hjemmel til kortvarigt at indelåse en beboer i sin egen bolig i et botilbud, når beboeren ikke er anbragt i botilbuddet på baggrund af en strafferetlig afgørelse. Der henvises til 2.1 og 2.7.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 128 h i serviceloven, der i stk. 1 indeholder en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen i helt særlige situationer kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en periode, der ikke må overstige 6 måneder, jf. dog § 131 b, stk. 3, at

tillade, at en beboer kortvarigt må låses inde i sin egen bolig i et botilbud, når indgrebet er absolut påkrævet, og følgende betingelser er opfyldt:

- 4) Beboeren vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.
- 5) Beboeren er ikke og vil ikke blive selvmordstruet.
- 6) Særlige døråbnere, jf. § 125, samt mindst ét andet indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, har inden indstillingen i en kortere periode været anvendt over for beboeren uden tilstrækkelig virkning.
- 7) Indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, som ikke er forsøgt anvendt over for beboeren, vurderes ikke at ville have tilstrækkelig virkning.
- 8) Boligen bebos ikke af andre, medmindre der også træffes afgørelse om kortvarig indelåsning i forhold til dem, eller de giver informeret samtykke til den kortvarige indelåsning.
- 9) Bebos boligen af andre, må beboerne ikke være til fare for sig selv eller hinanden.

Samtidig foreslås det med bestemmelsens *stk. 2*, at kommunalbestyrelsen løbende skal føre tilsyn med, om betingelserne efter *stk. 1* er opfyldt, og skal tilbagekalde afgørelsen, hvis betingelserne efter *stk. 1* ikke længere er opfyldt.

Videre foreslås det med bestemmelsens *stk. 3*, at kortvarig indelåsning skal ske så skånsomt som muligt og kun må iværksættes og opretholdes, når følgende betingelser er opfyldt:

- 2) Betingelserne i *stk. 1* er i den konkrete situation opfyldt.
- 3) De tidsmæssige rammer i *stk. 4* overholdes.
- 4) Der iværksættes jævnlig overvågning af beboeren under indelåsningen.
- 5) Beboeren har adgang til toilet, vand og nødvendig medicin i sin bolig.
- 6) Beboeren har tilkaldemulighed fra boligen, som den pågældende er i stand til at betjene på en måde, så personalet kan tilkaldes.

Endelig foreslås det med bestemmelsens *stk. 4*, at indelåsning skal være så kortvarig som mulig og højst må vare 10 timer på et døgn og ikke vare i længere perioder end følgende:

- 1) 8 timer i tidsrummet mellem kl. 21.00 og kl. 8.00.
- 2) 2 timer i tidsrummet mellem kl. 8.00 og kl. 21.00 og aldrig længere end 1 time ad gangen.

Endelig foreslås det, at den foreslåede bestemmelse i § 128 h i serviceloven får følgende overskrift: »Kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig i et botilbud«.

Forslaget vil betyde, at personalet på et botilbud med tilladelse (forhåndsgodkendelse) fra Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap i helt særlige situationer kortvarigt vil kunne låse en beboer inde i egen bolig på botilbuddet.

Betegnelsen ”indelåsning” vil dække over, at alle døre, vinduer m.v. i en bolig på et botilbud aflåses eller på anden måde sikres, samtidig med at beboeren af boligen befinder sig i boligen. Indelåsningen vil betyde, at beboeren ikke vil have mulighed for selv at bestemme at forlade boligen.

Med en sådan tilladelse (forhåndsgodkendelse) vil personalet have bedre forudsætning for at sikre, at nogle ganske få beboere ikke vil udsætte sig selv eller andre for fare. Den foreslåede mulighed for indelukning vil alene kunne anvendes over for beboere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er ude af stand til at overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, som kan agere voldeligt uden forudgående varsel og har vanskeligt ved at forudse, at de eller andre kan komme til skade som følge af voldelig adfærd. Den vil også kunne anvendes over for beboere, som er udendørssøgende, og som samtidig ikke er opmærksomme på deres omgivelser og derfor ikke er trafiksikre.

Med forslaget vil det være muligt kortvarigt at afholde de omhandlede beboere fra at forlade boligen samt at forebygge, at den pågældende situation vil eskalere til at blive personfarlig, og dermed også begrænse risikoen for, at der opstår situationer, hvor personalet vil kunne være nødsaget til at anvende nødværge eller nødret.

At kommunalbestyrelsen kun ”i helt særlige situationer” vil kunne indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig på et botilbud, vil indebære, at bestemmelsen kun vil kunne anvendes som en sidste løsning. Derfor vil kommunalbestyrelsen skulle have forsøgt sig med pædagogiske redskaber, personlig hjælp, omsorg og pleje samt taget stilling til, om udfordringerne med den pågældende beboer vil kunne løses via de mindre indgribende former for magtanvendelse i servicelovens afsnit VII, inden der indstilles til nævnet om at træffe afgørelse om kortvarig indelåsning.

Generelt vil det være en betingelse for at anvende forslaget, at indgrebet er absolut påkrævet. Om indelåsning vil være absolut påkrævet, vil afhænge af, om beboeren med overvejende sandsynlighed vil udsætte sig selv eller andre for væsentlig fare, samt at dette ikke vil kunne imødekommes med mindre indgribende foranstaltninger.

Hvorvidt disse betingelserne i 128 h, stk. 1, er opfyldt, vil bero på en konkret og individuel vurdering, hvor der vil kunne lægges vægt på personalets generelle kendskab til beboeren, herunder dennes historik, funktionsniveau og adfærdsmønstre.

I den forbindelse vil der skulle foretages en væsentligheds-vurdering, hvor omfanget af og tyngden af beboerens truende eller farefyldte adfærd i den konkrete sag vil skulle tages i betragtning. Det bemærkes, at der alene vil kunne træffes afgørelse efter den foreslåede ordning, når faren vurderes at være ”væsentlig”, eller når adfærden vurderes at være ”særligt” truende, samt når der også forligger en ”nærliggende”

risiko for væsentlig personskade, hvis den pågældende beboer forlader sin bolig. Det vil f.eks. være i helt særlige situationer, herunder f.eks. hvor en beboer, som har en historik med vold og/eller overgreb, planlægger eller taler åbent om at udøve vold på andre. Det vil også kunne være i situationer, hvor en beboer er udendørssøgende, samtidig ikke er trafiksikker og hvor botilbuddet er placeret ved en stærkt trafikeret vej.

Indelåsning efter den foreslåede ordning vil alene kunne iværksættes, når personalet i den konkrete situation forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og når andre mindre skånsomme indgreb i selvbestemmelsesretten vurderes ikke at kunne anvendes til at afværge den pågældende situation.

Nævnets afgørelse om forhåndsgodkendelse til kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud vil skulle træffes efter den foreslåede bestemmelse i § 131 b, stk. 1, i serviceloven, og ved bestemmelsens stk. 2 vil det blive fastlagt, hvilken dokumentation m.v. for opfyldelse af ovennævnte betingelser for forhåndsgodkendelsen kommunalbestyrelsens indstilling vil skulle indeholde. Heri vil indgå redegørelse for, at betingelserne i § 128 h, stk. 1, er opfyldt, faglig dokumentation for beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne, en vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen, oplysninger om den seneste tilladelse og om indelåsninger foretaget efter den afgørelse, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem, redegørelse om beboerens reaktion på indelåsninger efter den seneste tilladelse og bemærkninger fra beboeren og dennes pårørende, eventuel værge eller fremtidsfuldmægtige.

Det bemærkes, at med § 131 b, stk. 3, foreslås det, at nævnets afgørelse efter stk. 1 alene gælder i en forsøgsperiode på 8 uger, når det er den første afgørelse om indelåsning, når det mere end 2 år siden, at der senest er truffet afgørelse om indelåsning, eller når afgørelsen om indelåsning er truffet efter en forsøgsperiode, hvor indelåsning ikke har været anvendt. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 33, og bemærkningerne dertil.

Indelåsning af beboer i egen bolig vil indebære, at beboeren ikke egenhændigt vil kunne komme ud af sin bolig. Derfor er det afgørende, at det enkelte botilbud har iværksat procedurer, der sikrer, at beboeren kommer ud i tilfælde af brand. Flugtveje må som udgangspunkt ikke aflåses. I helt særlige tilfælde, hvor utilsigtet udgang vil skulle undgås, vil døre til og i flugtveje dog kunne udformes på en sådan måde, at de ikke kan åbnes uden brug af nøgle eller særligt værktøj. Det faste personale vil dog altid skulle have mulighed for at åbne døre til og i flugtvejene. De særlige driftsmæssige tiltag, der skal iagttages, er nærmere beskrevet i bygningsreglementets vejledning til kapitel 5 – Brand, Kapitel 7: Drift-, kontrol- og vedligehold af brandforhold i og ved bygninger, som kan findes på bygningsreglementets hjemmeside.

Når Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap træffer afgørelse om tilladelse til kortvarig indelåsning, vil botilbuddet skulle ansøge kommunen (bygningsmyndigheden) om en byggetilladelse til at ændre flugtvejsforholdene, hvis dette er nødvendigt. Kravet om byggetilladelse er begrundet i, at der sker en væsentlig ændring af forudsætningerne for de brandmæssige forhold.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 1, være en betingelse for en tilladelse, at beboeren vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.

At beboeren kan være til "væsentlig fare" for sig selv vil eksempelvis kunne skyldes, at beboeren er udendørsøgende og hertil samtidig ikke er trafikssikker eller opmærksom på sine omgivelser. I den forbindelse vil det også kunne være relevant at vurdere, om der er tale om et botilbud, hvor der i tilbuddets nærområde er f.eks. en stærk trafikeret vej, et havneområde og ubevogtede jernbaneoverskæringer, og der derved vil være nærliggende risiko for væsentlig personskade, hvis den pågældende beboer forlader tilbuddet. Det bemærkes dog, at der foreslås begrænsninger af perioden for indelåsning, hvorfor der typisk vil være behov for andre indgreb med henblik på at løse spørgsmål om trafikssikkerhed. Indelåsning vil alene kunne anvendes undtagelsesvis, når alle andre mere skånsomme indgreb er forsøgt uden virkning.

I relation til beboere, der udviser en "særligt truende adfærd" vil tilladelsen bl.a. være betinget af, at den truende adfærd ikke vil kunne afhjælpes ved fysisk guidning, afværgehjælp og fastholdelse efter servicelovens §§ 124 b-124 d, jf. lovforslagets § 1, nr. 5-8. Derudover vil det være relevant for vurderingen, om den truende adfærd fremkommer spontant, således at personalet ikke har mulighed for at tilrettelægge passende afværgeforanstaltninger. Der vil i det enkelte tilfælde skulle foretages en væsentlighedsvurdering, hvor omfanget af og tyngden af beboerens truende adfærd vil skulle tages i betragtning. Derudover vil truslerne skulle være aktuelle og nærliggende og den truende adfærd vil skulle være af særlig grov karakter. I vurderingen af, om betingelsen i nr. 1 er opfyldt, vil der desuden skulle indgå en vurdering af beboerens tidligere adfærd. Eventuelle tidligere episoder med vold eller overgreb vil dermed skulle medtages i overvejelserne. Risikoen for, at beboeren vil gøre alvor af truslerne, vil derudover skulle være nærliggende. Enkeltstående verbale trusler vil således ikke i sig selv være nok til at udgøre en sådan risiko. Det bemærkes, at tilladelsen også vil forudsætte, at personalet på botilbuddet har forsøgt sig med almindelige pædagogiske redskaber, personlig hjælp, omsorg m.v. uden virkning.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 2, være en betingelse for en tilladelse, at beboeren ikke er og ikke vil blive selvmordstruet. Opfyldelse af denne betingelse vil typisk kunne dokumenteres med en lægeerklæring. Såfremt

beboeren på afgørelsestidspunktet ikke er selvmordstruet, men at der er risiko for, at den konkrete indelåsning i sig selv vil kunne gøre beboeren selvmordstruet, vil betingelserne for tilladelsen ikke være opfyldt.

Såfremt der er truffet afgørelse om indelåsning, og personalet i den konkrete situation vurderer eller mistænker, at beboeren herefter er blevet selvmordstruet, må indelåsning ikke kunne finde sted. Såfremt det herefter bekræftes, evt. ved lægeerklæring, at beboeren er blevet selvmordstruet, vil kommunalbestyrelsen skulle tilbagekalde tilladelsen.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 3, være en betingelse for en tilladelse, at kommunalbestyrelsen i en kortere periode inden indstillingen til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle have anvendt særlige døråbnere, jf. § 125, samt mindst ét andet indgreb efter §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g uden tilstrækkelig virkning. Efter disse bestemmelser vil personalet på et botilbud bl.a. kunne anvende afværgehjælp, fastholdelse, tryghedsskabende velfærdsteknologi og låsning og sikring af yderdøre og vinduer.

Formålet hermed er, at det vil skulle sikre, at indelåsning anvendes som en sidste mulighed, når andre mere skånsomme indgreb er forsøgt. I den forbindelse vil personalet også skulle vurdere, om det vil være muligt og forsvarligt at afbøde fremtidige situationer med brug af akutte magtanvendelser, herunder f.eks. ved fastholdelse af den pågældende beboer. Af hensyn til personalets sikkerhed vil der imidlertid i den foreslåede bestemmelse ikke være et krav om, at fremtidige situationer vil kunne afværges ved brug af nødværge.

Ovennævnte indgreb vil skulle være anvendt i en kortere periode inden indstillingen uden tilstrækkeligt at kunne afbøde, at beboeren forlader sin bolig. "I en kortere periode inden indstillingen" vil skulle dække over, at indgrebene er blevet foretaget tidsmæssigt tæt på kommunalbestyrelsens indstilling til nævnet. I den forbindelse vil det være afgørende at vurdere, om beboerens samlede situation, herunder bl.a. adfærdsmønster, nu i den givne situation er anderledes, end da de omhandlede indgreb blev anvendt. Indgreb, som f.eks. blev anvendt, da beboerens livssituation og funktionsevne var en anden, vil ikke anses som værende foretaget i en kortere periode inden indstillingen. I en sådan situation vil kommunalbestyrelsen og botilbuddet igen skulle forsøge at afværge den konkrete situation ved brug af forhåndsgodkendte eller akutte indgreb, før kommunalbestyrelsen vil kunne indstille til nævnet at tillade indelåsning.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 4, være en betingelse for en tilladelse, at andre mere skånsomme indgreb i selvbestemmelsesretten, jf. §§ 124 c, 124 d, og 128 b-128 g, som ikke er forsøgt anvendt, vurderes ikke at ville have tilstrækkelig virkning.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 5, være en betingelse for en tilladelse, at boligen ikke bebos af andre, medmindre der også træffes afgørelse efter den foreslåede

bestemmelse i § 128 h i forhold til dem, eller at de giver informeret samtykke til indelåsning. I situationer, hvor boligen bebos af andre, vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 6, være en betingelse for en tilladelse, at beboerne ikke må være til fare for sig selv eller hinanden. Kommunalbestyrelsen vil her skulle vurdere, om indelåsning af to beboere på samme tid er forsvarligt, herunder f.eks. om den ene eller begge beboere vil kunne udsættes for fare af den anden under perioden for indelåsningen. Såfremt dette er tilfældet, vil der ikke kunne meddeles tilladelse. Såfremt en beboer, der har givet samtykke til indelåsning, trækker samtykket tilbage under indelåsningen, vil personalet straks skulle stoppe indgrebet og åbne døren til boligen, medmindre fortsat indelåsning er straffri efter reglerne om nødvægre. Indelåsningen vil endvidere straks skulle ophøre, hvis én af to beboere eller begge beboere konkret er i fare. Det bemærkes, at botilbuddets pligt om at iværksætte jævnlig overvågning under indelåsning, jf. den foreslåede bestemmelse i stk. 3, nr. 3, vil være særligt skærpet i situationer, hvor to beboere indelåses i samme bolig på samme tid.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 2, fremgå, at kommunalbestyrelsen løbende vil skulle føre tilsyn med, om betingelserne efter stk. 1 er opfyldt, og vil skulle tilbagekalde en tilladelse, hvis betingelserne efter stk. 1 ikke længere er opfyldt. Der henvises til, at det følger af mindsteindgrebsprincippet, at frihedsberøvelse i form af indelåsning ikke bør anvendes, hvis det ikke er absolut påkrævet for at forhindre personen i at forlade botilbuddet og i den forbindelse udsætte sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade eller særlig truende adfærd. Da den enkelte beboers behov, adfærdsmønster og helbredstilstand kan ændre sig, vil det derfor påkræves, at kommunalbestyrelsen løbende vurderer om betingelserne for indelåsning fortsat anses for opfyldt.

Hermed vil stk. 2 skulle understøtte formålet med magtanvendelsesreglerne, jf. § 124, hvori det fremgår, at formålet med bestemmelserne i §§ 124 b-137 d er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige, og at disse indgreb aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

I overensstemmelse med skånsomhedsprincippet vil der være et krav efter det foreslåede § 128 h, stk. 3, at anvendelse af indelåsning vil skulle ske så skånsomt som muligt. Dette vil betyde, at indelåsning, herunder den fysiske aktivitet, hvorved beboeren af personalet indelåses i sin egen bolig, vil skulle ske så skånsomt, som den konkrete situation tillader.

Herudover fremgår det af § 128 h, stk. 3, nr. 1, betingelserne efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, i den konkrete situation vil skulle være opfyldt.

Herudover fremgår det af § 128 h, stk. 3, nr. 2, at de tidsmæssige rammer i stk. 4 skal være overholdt.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 3, nr. 3, fremgå, at der vil være krav om, at der iværksættes jævnlig over-

vågning af beboeren i det tidsrum, hvor beboeren er indelåst, herunder af hensyn til beboerens mentale og fysiske sundhed og sikkerhed. Overvågning vil kunne karakteriseres som jævnlig, hvis overvågningen forekommer flere gange i løbet af perioden for en indelåsning. Der vil også være krav om jævnlig overvågning i nattetimerne. Det vil skulle afhænge af den konkrete situation og personalets kendskab til beboeren, hvor tit beboeren vil skulle overvåges. Hvis beboeren f.eks. er affektpræget, vil personale skulle opholde sig i nærheden af boligen under hele indelåsningsperioden, så personalet vil kunne føre hyppige tilsyn. Der vil kunne føres tilsyn ved f.eks. at åbne døren på klem og tilse beboeren, kommunikere med beboeren eller vurdere de lyde, der eventuelt kommer fra boligen. Såfremt boligen er udstyret med et vindue, vil tilsynet kunne gennemføres gennem det.

Det vil være et krav efter af denne lovs foreslåede § 128 h, stk. 3, nr. 4, at beboeren har adgang til toilet, vand og nødvendig medicin i sin bolig. Såfremt beboerens bolig ikke er forsynet med toilet, vand og nødvendig medicin, vil der ikke kunne foretages indelåsning efter dette forslag. Nødvendig medicin vil dække over medicin, som beboeren tager fast eller regelmæssigt. Der vil også skulle tages højde for, at beboeren under den konkrete indelåsning har andre behov, f.eks. at få skiftet forbindelse, mad m.v.

Det vil være et krav efter af denne lovs foreslåede § 128 h, stk. 3, nr. 5, at beboeren har tilkaldemulighed fra boligen, som den pågældende er i stand til at betjene på en måde, så personalet kan tilkaldes. Målgruppen er personer med nedsat psykisk funktionsevne og i nogle tilfælde også nedsat fysisk funktionsevne. Derfor skal der, før indgrebet gennemføres, være sikkerhed for, at beboeren er i stand til at betjene tilkaldemuligheden, og at hverken en nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne udgør en barriere for tilkaldemuligheden.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 4, fremgå, at den enkelte indelåsning skal være så kortvarig som mulig og højst må vare 10 timer på et døgn. Fastsættelse af et tidsrum for en maksimal periode for indelåsning har til formål at sikre, at indgrebet ikke får karakter af isolation, og at indgrebet ikke medfører, at beboeren lider psykisk skade. Derfor vil personalet løbende skulle vurdere, om perioden for den enkelte indelåsning vil kunne holdes inden for et kortere tidsrum, end det som er angivet for den maksimale periode i bestemmelsen eller tilladelsen. Dette vil bero på en vurdering af den konkrete situation og personalets kendskab til beboeren.

Det vil efter det foreslåede § 128 h, stk. 4, nr. 1, fremgå, at indelåsning ikke må vare i længere perioder end 8 timer mellem kl. 21.00 og 08.00, mens det af bestemmelsens nr. 2 vil fremgå, at indelåsning ikke må forekomme i et længere tidsrum end 2 timer og aldrig længere end 1 time per indelåsning i perioden 08.00 og 21.00.

Hvis indelåsning i tidsrummet 08.00 til 21.00 overskrider 1 time, vil personalet skulle sørge for, at boligen låses op således, at beboeren har mulighed for at forlade sin bo-

lig. Hvis beboeren har været indelåst i dette tidsrum, men betingelserne for indelåsning, jf. stk. 1, fortsat er opfyldt, vil personalet skulle forsøge at undgå yderligere indelåsning ved brug af socialpædagogiske indsatser eller andre mere skånsomme indgreb. Hvis socialpædagogiske indsatser og andre indgreb ikke vil kunne afværge den pågældende situation, kan beboeren, såfremt det samlede antal timer indelåst i døgnet ikke overstiger 10 timer, igen indelåses i egen bolig i maksimalt 1 yderligere time.

Indelåsning må aldrig kontinuerligt overskride 8 timer. Det betyder, at indelåsning i de to tidsrum vil ikke kunne sammensættes, således at beboeren f.eks. indelåses i tidsrummet kl. 21.00 til 05.00 og derefter i tidsrummet kl. 05.00 til 06.00.

Indelåsning ud over de angivne tidsgrænser vil udelukkende kunne foretages straffrit, hvis indelåsningen kan begrundes med nødværge.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.7.1 i de almindelige bemærkninger.

(Til § 128 i)

Efter de gældende regler er der ikke hjemmel til at åbne en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig i et botilbud uden beboerens samtykke. En sådan dør vil derfor kun kunne åbnes, hvis der er tale om nødværge eller nødret.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret, nødværge og nødret henvises til punkt 2.8.1 og 2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 128 i, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade for en periode, der ikke må overstige 12 måneder, at en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig i et botilbud må åbnes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre.

Endvidere foreslås det, at der som bestemmelsens stk. 2 indsættes en bestemmelse, hvorefter åbningen af en yderdør efter stk. 1 må kun ske, når betingelserne i stk. 1 er opfyldt, og åbningen skal foretages så skånsomt som muligt.

Endelig foreslås det, at den foreslåede bestemmelse i § 128 i i serviceloven får følgende overskrift: »Adgang til en beboers bolig i et botilbud«.

Det foreslåede stk. 1 vil betyde, at kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade for en periode, der ikke må overstige 12 måneder, at en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en

bolig på et botilbud uden beboerens samtykke må åbnes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre.

Hvorvidt der foreligger en risiko for væsentlig og alvorlig personskade eller væsentlig sundhedsmæssig risiko, vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Der vil i den forbindelse kunne lægges vægt på personalets generelle kendskab til personen og dennes adfærd.

Ved vurderingen af, om der foreligger en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, vil der eksempelvis skulle lægges vægt på eventuelle tidligere episoder med selvskade, herunder navnlig om beboeren har ydet væsentlig selvskade i egen bolig, såsom forsøg på selvmord eller personskader, som bringer beboeren i alvorlig fare. Der vil endvidere skulle lægges vægt på den pågældende beboers eventuelle tidligere og gentagne episoder med f.eks. vold og overgreb mod andre i egen bolig med aflåst eller på anden vis sikret yderdør.

Ved vurderingen af, om der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre, vil der skulle lægges vægt på, at beboeren lever under stærkt uhygiejniske forhold, der medfører risiko for beboerens helbred, og at beboeren på grund af sin nedsatte psykisk funktionsevne nægter at modtage den hjælp til oprydning og rengøring, som beboeren har fået tildelt efter servicelovens § 83 og/eller § 85. Der vil ligeledes skulle lægges vægt på, om personalet har forsøgt at stille den nødvendige hjælp til rådighed for beboeren. For nærmere beskrivelse af socialpædagogiske indgreb henvises til punkt 2.1 i de almindelige bemærkninger.

Der vil f.eks. kunne være tale om en væsentligt sundhedsmæssig risiko ved skimmelsvamp eller store mængder af affald, navnlig store mængder af rådne madvare, eller hvis der i boligen er skadedyr, som kan sprede sig til resten af botilbuddet. Det vil som udgangspunkt ikke være en tilstrækkelig sundhedsmæssig risiko, at en beboer ryger cigaretter i sin bolig uden at lufte ud.

Det vil være en forudsætning, at det vurderes, at det at åbne en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til boligen konkret vil bidrage til at forebygge eller afværge risikoen, og at samme virkning ikke vil kunne opnås med mindre indgribende metoder. Det forudsættes desuden, at risikoen for væsentlig personskade eller sundhedsmæssig risiko skal være forsøgt afværget på anden vis, inden der vil kunne træffes afgørelse om at tillade adgang til beboerens bolig. Med en sådan afgørelse vil personalet på et botilbud uden beboerens samtykke kunne åbne en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig på et botilbud, når de anførte betingelser herfor er opfyldt. Det bemærkes, at nævnets afgørelser efter den foreslåede bestemmelse alene vil udgøre en ramme for adgangen til at åbne den pågældendes beboers yderdør. Det vil være botilbuddets personale, der konkret anvender disse

muligheder inden for rammerne af nævnets afgørelse og stk. 2 i den foreslåede bestemmelse. Det vil ligeledes være personalet, som i den konkrete situation vil skulle sikre sig, at mindre indgribende foranstaltninger ikke vil kunne afværge eller afhjælpe situationen, inden den tvangsmæssige åbning foretages.

Risikoen for personskade og betingelsen om, at det skal være absolut nødvendigt, skal være til stede både på tidspunktet for kommunalbestyrelsens indstilling, og når nævnet træffer afgørelse.

Ved den konkrete udøvelse af den tilladelse, som gives i nævnets afgørelse, vil personalet skulle vurdere, at den nærliggende risiko for væsentlig personskade eller sundhedsmæssig risiko er til stede, hver gang indgrebet foretages.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse for beboere i botilbud, hvormed der menes f.eks. botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem m.v. efter servicelovens § 192, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Det er uden betydning for anvendelsen, om det pågældende botilbud drives af kommunen, regionen eller en privat eller selvejende leverandør. Bestemmelsen vil ikke finde anvendelse i dagtilbud og aflastningstilbud efter servicelovens § 84 og heller ikke i beboerens eget hjem uden for førnævnte botilbud m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil navnlig være rettet mod beboere, hvor personalet, med det kendskab de har til den pågældende beboer og baseret på tidligere og gentagen adfærd, vurderer, at personalet hurtigt ville kunne afværge situationen ved en tvangsmæssig åbning af yderdøren. Der ville være f.eks. kunne være tale om beboere som tidligere i egen bolig har forårsaget væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, og hvor de almindelig socialpædagogiske indsatser ikke har afhjulpet risikoen, og hvor det vurderes at åbning af yderdøren vil kunne afværge situationen.

Ved "væsentlig og alvorlig personskade" vil der være f.eks. være tale om beboer, som har udøvet vold eller overgreb mod andre i egen bolig, eller gentagne gange har forsøgt selvmord i egen bolig.

Nævnet vil, inden der træffes afgørelse efter den foreslåede bestemmelse, skulle foretage en vurdering af, hvor længe tilsagnet skal gælde, dog længst 12 måneder. Ved afgørelsen vil der skulle lægges vægt på den pågældende beboeres behov og hidtidige adfærd.

Personalet vil efter det foreslåede *stk. 2* skulle foretage åbningen af yderdøren så skånsomt som muligt. Dette vil betyde, at personalet ville skulle sikre, at åbningen sker med størst mulig hensyntagen til den pågældende beboer og andre tilstedeværende i boligen, og at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe mod hverken den pågældende beboer eller andre tilstedeværende. Personalet bør ligeledes

sikre sig, at den tvangsmæssige åbning af yderdøren sker uden væsentlig tingsskade.

Hvis der i løbet af den periode, hvor en forhåndsgodkendelse gælder, sker ændringer i beboerens situation, herunder forbedring af beboerens funktionsevne, som betyder, at betingelserne for forhåndstilladelsen ikke længere er opfyldt, vil personalet skulle ophøre med at anvende den.

Personalets anvendelse af den foreslåede bestemmelse må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Endelig bemærkes, at afgørelser truffet af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap afgørelser efter den foreslåede bestemmelse vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter servicelovens § 134, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 39 og 40. Åbningen af døren ville ligeledes skulle indberettes og registreres efter servicelovens § 135 a, som foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 43-45.

Begrundelsen for forslaget er, at der kan være situationer, hvor det skal forebygges, at en beboer på et botilbud forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre, og hvor nødværge- og nødretsreglerne ikke vil finde anvendelse. Der bør derfor være mulighed for i sådanne helt særlige situationer uden samtykke at åbne en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig på et botilbud.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.8 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Efter § 129, stk. 1, i serviceloven kan kommunalbestyrelsen indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, skal optages i et bestemt botilbud, og efter bestemmelsens stk. 2 kan kommunalbestyrelsen i ganske særlige tilfælde indstille til Familieretshuset, at der træffes afgørelse om, at en person, der er optaget i et botilbud, og som mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, hvor omsorgen for personen kan varetages.

Efter lovens § 129 a kan kommunalbestyrelsen kan indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modsætter sig flytning, eller som mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud.

Videre fremgår det af lovens § 131, stk. 1, 1. pkt., at Familieretshuset træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., efter indstilling fra kommunalbestyrelsen, og efter § 131 a, stk. 1, 1. pkt., træffer Familieretshuset efter indstilling fra

kommunalbestyrelsen afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud efter § 129 a.

Endelig fremgår det af lovens § 136 f, stk. 1, at for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige. Kan kommunalbestyrelsens indstilling ikke tiltrædes af værgen eller fremtidsfuldmægtigen efter stk. 1, indstiller kommunalbestyrelsen efter bestemmelsens stk. 3, 2. pkt., til Familieretshuset at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud.

Det foreslås, at i § 129, stk. 1 og 2, § 129 a, § 131, stk. 1, 1. pkt., § 131 a, stk. 1, 1. pkt., og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., ændres »Familieretshuset« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 26, foreslåede bestemmelser i § 130 a, stk. 1 og 5, i serviceloven, hvorved det foreslås, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap oprettes, og at nævnet overtager Familieretshusets kompetence til at træffe afgørelse om optagelse i botilbud efter de omhandlede bestemmelser i serviceloven.

Til nr. 21

Det fremgår af servicelovens § 129, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan, jf. § 131, indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, jf. dog § 136 f, skal optages i et bestemt botilbud efter denne lov, botilbud i boliger opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller botilbud efter lov om almene boliger m.v., når 1) det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og 2) hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig og 3) den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger og 4) den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade og 5) det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

Det foreslås for det første, at i servicelovens § 129, stk. 1, ændres »§ 136 f« til: »§§ 129 b og 136 f«.

Forslaget vil betyde, at servicelovens § 129 ikke vil finde anvendelse i situationer, hvor betingelserne efter den ved lovforslagets § 1, nr. 24, foreslåede bestemmelse i lovens § 129 b om optagelse i et særligt botilbud med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig er opfyldt.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 24, hvorved det foreslås, at der vil blive indført en hjemmel til, at kommunalbestyrelsen under nærmere betingelser kan træffe afgørelse om optagelse i et særligt botilbud for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler

evnen til at give informeret samtykke, hvis optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige.

Det foreslås for det andet, at i servicelovens § 129, stk. 1, indsættes efter »almene boliger m.v.«: »og om nødvendigt udskrives fra et botilbud«.

Forslaget vil betyde, at en afgørelse efter servicelovens § 129, stk. 1, vil udgøre hjemmelgrundlaget for såvel udskrivelse fra den pågældendes eventuelle aktuelle botilbud som optagelse i et særligt botilbud.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.6.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 22

Det fremgår af § 129, stk. 2, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen i ganske særlige tilfælde kan indstille til Familieretshuset, at der træffes afgørelse om, at en person, der er optaget i et botilbud som nævnt i stk. 1, og som mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, hvor omsorgen for personen kan varetages, selv om betingelserne i stk. 1, nr. 1-5, ikke er opfyldt, hvis det skønnes at være i den pågældendes egen interesse, herunder af hensyn til mulighederne for, at den pågældende kan bevare tilknytning til sine pårørende.

Det foreslås, at i servicelovens § 129, stk. 2, indsættes efter »samtykke, kan«: »udskrives fra sit botilbud og«.

Forslaget vil betyde, at en afgørelse efter servicelovens § 129, stk. 2, vil udgøre hjemmelgrundlaget for såvel udskrivelse fra den pågældendes aktuelle botilbud som optagelse i en anden tilsvarende bolig som nævnt i stk. 1.

Til nr. 23

Det fremgår af § 129 a i serviceloven, at kommunalbestyrelsen kan indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modsætter sig flytning, eller som mangler evnen til at give informeret samtykke heri, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud efter denne lovs § 108, når 1) den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, 2) det er uforsvarligt over for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning, 3) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet, og 4) det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.6.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås for det første, at i § 129 a i serviceloven udgår »som følge af en sindslidelse«.

Forslaget vil indebære, at anvendelsesområdet for § 129 a i serviceloven vil blive udvidet til at omfatte alle beboere på

botilbud, der har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, uanset hvad der er årsagen til den nedsatte funktionsevne. Bestemmelsen vil således eksempelvis også finde anvendelse for beboere, hvis betydelige og varigt nedsat psykisk funktionsevne skyldes demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Det overordnede kriterium for at være omfattet af servicelovens regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, jf. servicelovens § 124 a, vil i overensstemmelse med de gældende regler være, at der vil skulle foreligge en betydelig og varig nedsættelse af den psykiske funktionsevne, og at den pågældende derfor vil være ude af stand til at handle fornuftsmæssigt eller overskue konsekvenserne af sine handlinger. Det er graden af den enkeltes funktionsnedsættelse, der vil være det afgørende element i vurderingen af den pågældende i den konkrete situation. Der vil derfor skulle foretages et individuelt og fagligt forsvarligt skøn over graden af funktionsnedsættelse og dens følger, når det overvejes at gøre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Kravet om, at den psykiske funktionsnedsættelse vil skulle være både betydelig og varig, vil i overensstemmelse med de gældende regler indebære, at anvendelsesområdet ikke vil omfatte tilfælde, hvor den pågældende alene lider af en forbigående forvirringstilstand og ej heller personer, som har demens i lettere grad.

Forslaget vil ikke ændre de øvrige betingelser for at anvende bestemmelsen.

Det foreslås for det andet, at i servicelovens § 129 a indsættes »udskrives fra sit botilbud og« efter »i særlige tilfælde skal«.

Forslaget vil betyde, at en afgørelse efter servicelovens § 129 a vil udgøre hjemmelsgrundlaget for såvel udskrivelse fra den pågældendes aktuelle botilbud efter lovens §§ 107 eller 108 som optagelse i et bestemt botilbud efter lovens § 108.

Begrundelsen for forslaget om at udvide anvendelsesområdet for servicelovens § 129 a er at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for beboere og personalet på botilbud med henblik på at sikre gode rammer for, at der kan ydes den nødvendige hjælp og støtte efter bestemmelserne i serviceloven.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.6.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Det fremgår af § 136 f, stk. 1, i serviceloven, at for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, når 1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet, for

at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Efter lovens § 136 f, stk. 2, skal det indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

Efter lovens § 136 f, stk. 3, 1. pkt., kan kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 påklages til Familieretshuset.

Der gælder ikke en tilsvarende mulighed for optagelse i særlige botilbud for den del af målgruppen for § 129 i serviceloven, som ikke er omfattet af anvendelsesområdet for § 136 f, stk. 1, dvs. personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, jf. § 136 b.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.6.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i serviceloven under overskriften »Optagelse i særlige botilbud med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig« indsættes en ny bestemmelse som § 129 b.

Det foreslås, at der som § 129 b, *stk. 1*, i serviceloven indsættes en bestemmelse om, at for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til flytning, kan kommunalbestyrelsen, jf. dog § 136 f, træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud m.v. som nævnt i § 129, stk. 1, og om nødvendigt om udskrivelse fra et botilbud, når optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, hvis dennes kompetence omfatter disse forhold, og når 1) ophold i botilbudet er påkrævet, for at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil få hjemmel til at træffe afgørelse om, at personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, vil kunne optages i et særligt botilbud m.v. og om nødvendigt vil kunne udskrives fra et botilbud, når optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, hvis dennes kompetence omfatter disse forhold, og når det er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og det vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt.

Med forslaget vil kommunalbestyrelsens hjemmel svare til hjemlen efter § 136 f, stk. 1, idet dog anvendelsesområdet for forslaget er den del af målgruppen for servicelovens § 129, som ikke er omfattet af anvendelsesområdet for § 136 f, stk. 1, dvs. personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

På samme vis som efter de gældende regler i servicelovens § 136 f, stk. 1, vil en afgørelse efter den foreslåede § 129 b, stk. 1, forudsætte, at personen mangler evnen til at give informeret samtykke. Gyldigheden af et samtykke vil forudsætte, at det foreligger, inden den handling eller undladelse, der er givet samtykke til, udføres, og at vedkommende forstår, hvad samtykket vil indebære. Der vil kun kunne opstilles meget overordnede retningslinjer for, hvornår den, der samtykker, kan siges at have forståelse for samtykket, dvs. være habil i forhold til det, vedkommende giver samtykke til. Vurderingen af den enkeltes habilitet vil bero på en konkret vurdering af personens fysiske og psykiske tilstand og vil også være afhængig af foranstaltningens karakter og intensitet.

På samme vis som efter den gældende retstilstand, vil det være et krav for at anvende den foreslåede § 129 b, stk. 1, at den pågældende ikke positivt modsætter sig flytning. Mod-sætter den pågældende sig flytning, eller tiltræder den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige ikke optagelsen, vil en afgørelse om optagelse i et særligt botilbud skulle træffes efter servicelovens § 129, stk. 1.

Endelig bemærkes, at den foreslåede henvisning til § 136 f i serviceloven vil betyde, at spørgsmål om optagelse i botilbud med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig i relation til personer, der er omfattet af målgruppen for kapitel 24 b i serviceloven, fortsat vil skulle behandles efter § 136 f.

Det foreslås videre, at der som § 129 b, *stk. 2*, i serviceloven indsættes en bestemmelse om, at det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter *stk. 1*, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter *stk. 1*.

Forslaget vil betyde, at det vil skulle indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter den foreslåede § 129 b, *stk. 1*, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter *stk. 1*.

På samme vis som efter servicelovens § 136 f, *stk. 2*, vil kommunalbestyrelsen i de tilfælde, hvor en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende hidtil har bidraget med varetagelse af den nødvendige hjælp til samt opsyn med den pågældende, og hvor en ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere føler sig i stand til at kunne løfte denne byrde, skulle lade et hensyn hertil indgå i afgørelsen om optagelse i et særligt botilbud. Der vil således skulle indgå et hensyn til en eventuel ægtefælles, samlevers eller anden pårørendes mulighed for at føre en normal tilværelse uden at blive påført store belastninger.

Det foreslås endvidere, at der som § 129 b, *stk. 3*, i serviceloven indsættes en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsens afgørelse efter *stk. 1* kan påklages til Familieretshuset.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsens afgørelse efter den foreslåede § 129 b, *stk. 1*, vil kunne påklages til Familieretshuset.

Med de foreslåede bestemmelser i § 129 b, *stk. 1-3*, i serviceloven vil hjemlen, med visse redaktionelle ændringer, svare til hjemlen efter lovens § 136 f, *stk. 1*, *stk. 2* og *stk. 3*, *1. pkt.* Dog er målgruppen for forslaget ikke den samme, da målgruppen for § 136 f er personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. For persongruppen for servicelovens kapitel 24 b vil der ikke ske indholdsmæssige ændringer til reglerne efter servicelovens § 136 f, herunder bestemmelserne efter § 136 f, *stk. 3*, *2. pkt.*, og *stk. 4*, idet der dog henvises til lovforslagets § 1, nr. 20, hvorefter det foreslås, at Familieretshuset afgørelseskompetence i sager efter § 136 f, *stk. 3*, *2. pkt.*, overføres til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.6.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 25

Det fremgår af § 130 i serviceloven, at der, som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelser efter §§ 125, 128, 128 b og 128 c og § 136 a, *stk. 3*, skal foreligge:

- 1) oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før den påtænkte afgørelse om iværksættelse af foranstaltningerne,
- 2) oplysninger om den forventede periode, i hvilken foranstaltningerne vil være nødvendige, og
- 3) pårørendes og en eventuel værges bemærkninger til de påtænkte foranstaltninger.

Det foreslås, at i § 130 ændres »§§ 125, 128, 128 b og 128 c og § 136 a, *stk. 3*« til: »§§ 125 og 128, § 128 b, *stk. 2*, §§ 128 c-128 f og § 136 a, *stk. 3*«.

Forslaget om ændring af § 130 skal ses i sammenhæng med, at det foreslås, at kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om brug af de foreslåede nye magtanvendelsesindgreb efter §§ 128 d, 128 e og 128 f, jf. lovforslagets § 1, nr. 19.

Med den foreslåede ændring af § 130 vil det hermed fremgå, at også de nye foreslåede indgreb efter §§ 128 d, 128 e og 128 f er omfattet af betingelserne i § 130, nr. 1-3, og at kommunalbestyrelsen dermed skal sikre, at der som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelser om indgreb efter §§ 128 d, 128 e og 128 f i vil skulle foreligge oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før den påtænkte afgørelse om iværksættelse af foranstaltningerne, oplysninger om den forventede periode, i hvilken foranstaltningerne vil være nødvendige, og pårørendes og en eventuel værges bemærkninger til de påtænkte foranstaltninger.

Til nr. 26

Det er i udgangspunktet kommunalbestyrelsen, der efter lovens § 130 træffer afgørelse om magtanvendelse. Efter lovens §§ 131 og 131 a er det dog Familieretshuset, der træffer afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.1 og 2.9.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 130 a i serviceloven indsættes en bestemmelse om oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Med § 130 a, stk. 1, foreslås det, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap består af 1 formand og 2 andre medlemmer, og med bestemmelsens stk. 2 foreslås det, at formanden beskikkes af social- og boligministeren efter udpegning af vedkommende retspræsident. Formanden skal være byretsdommer, fuldmægtig ved domstolene eller pensioneret dommer eller fuldmægtig, der er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e. De andre medlemmer beskikkes af social- og boligministeren efter indstilling af 1 medlem fra Danske Handicaporganisationer og 1 medlem af KL.

Forslaget skal ses i sammenhæng med flerårsaftalen af 22. november 2023 for domstolenes økonomi for 2024-27. m.v., hvorefter hvervet som mødeleder og juridisk garant i børne- og ungeudvalgene også kan varetages af erfarne domstolsjurister og pensionerede dommere. Tilsvarende bør gælde for det foreslåede nævn.

Forslaget vil indebære, at vedkommende retspræsident vil kunne udpege byretsdommere, fuldmægtige ved domstolene eller pensionerede byretsdommere eller fuldmægtige ved domstolene, som i medfør af retsplejelovens § 51 e eller § 54, stk. 3, jf. § 51 e, er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig ved domstolene.

Det vil blive overladt til retspræsidentens skøn, om der skal udpeges en byretsdommer, en fuldmægtig ved domstolene, en tilkaldt byretsdommer eller en tilkaldt fuldmægtig ved domstolene til nævnet. Dette vil gælde for både formanden og suppleanten for formanden, jf. det foreslåede stk. 3. Det vil imidlertid være en forudsætning, at de pågældende efter retspræsidentens skøn har de fornødne kvalifikationer for at kunne varetage hvervet.

Forslaget vil betyde, at nævnet vil bestå af en erfaren jurist, der er vant til at tage stilling til de sager om indgribende foranstaltninger, som nævnet efter den foreslåede bestemmelse i stk. 6 vil skulle behandle, og at nævnet derudover vil bestå af 2 medlemmer, der vil afspejle interesserne for henholdsvis de borgere, der vil være omfattet af indgrebene, og kommunerne, der har ansvaret for de omhandlede borgere.

Forslaget vil være i overensstemmelse med § 47 a, stk. 1, i retsplejeloven, hvorefter en dommer kun må have fast indtægtsgivende bibeskæftigelse, hvis det ved lov er bestemt, at det pågældende hverv skal varetages af en dommer, eller

hvis dommerens varetagelse af hvervet tillades af Bibeskæftigelsesnævnet.

Med § 130 a, stk. 3, foreslås det, at der på samme måde som efter stk. 2 beskikkes en eller flere stedfortrædere for formanden og de 2 medlemmer.

Forslaget vil sikre, at der altid vil kunne nedsættes et nævn, hvor alle 3 nævnsmedlemmer er til stede. Dette skal ses i lyset af, at nævnet bl.a. vil skulle træffe afgørelse i sager omfattet af § 131 b i serviceloven inden for 2 uger. Det er derfor forventningen, at nævnet vil skulle mødes en gang om ugen. Da der vil være tale om en bibeskæftigelse for medlemmerne, vil det være nødvendigt at beskikke flere stedfortrædere for hvert nævnsmedlem. Antallet af stedfortrædere vil skulle aftales mellem Dommerforeningen, Danske Handicaporganisationer, KL og Social-, Bolig- og Ældreministeriet og fastlægges i forretningsordenen for nævnet, jf. den foreslåede bestemmelse i stk. 9, der beskrives nedenfor.

Om nævnets afgørelseskompetence henvises til den foreslåede bestemmelse i stk. 6.

Med § 130 a, stk. 4, foreslås det, at formanden og de 2 medlemmer samt stedfortræderne for dem beskikkes for 4 år ad gangen. En beskikkelse efter 1. pkt., der foretages i løbet af en beskikkelsesperiode, gælder kun til periodens udløb. De 2 medlemmer og stedfortræderne kan genbeskikkes en gang. Med bestemmelsens stk. 5 foreslås det, at beskikkelsen som formand eller stedfortræder for formanden bortfalder, når den pågældende ophører med at være dommer eller fuldmægtig ved domstolene eller med at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e.

Forslaget vil navnlig betyde, at formanden og medlemmerne vil blive beskikket for 4 år, og at der i løbet af en beskikkelsesperiode vil kunne beskikkes erstatninger for medlemmer og stedfortrædere, der udtræder af nævnet. Der vil også kunne beskikkes yderligere stedfortrædere, hvis der i beskikkelsesperioden opstår behov herfor.

Med bestemmelsens stk. 5 foreslås det, at beskikkelsen som formand eller stedfortræder for formanden bortfalder, når den pågældende ophører med at være dommer eller fuldmægtig ved domstolene eller med at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e.

Med § 130 a, stk. 6, foreslås det, at nævnet træffer afgørelse efter §§ 131-131 c. Nævnets afgørelse træffes ved flertal.

Forslaget vil betyde, at nævnet vil skulle træffe afgørelse om anvendelse af kamerakig efter den foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 16, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. efter den foreslåede bestemmelse i § 128 g, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslaget § 1, nr. 19, kortvarig indelåsning efter den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, i serviceloven, jf.

lovforslagets § 1, nr. 19, adgang til en beboers bolig i et botilbud efter den foreslåede bestemmelse i § 128 i, stk. 1, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 19, og optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2, pkt., i serviceloven, der foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 20.

Klager over nævnets afgørelser vil kunne indbringes for Ankestyrelsen, jf. de ved lovforslagets § 1, nr. 39 og 40, foreslåede ændringer af § 134 i serviceloven. Ankestyrelsen vil træffe afgørelse i klagesagen på et møde, jf. retssikkerhedslovens § 52 b, og klagen vil være undergivet fuld prøvelse, jf. den ved lovforslagets § 3, nr. 5, foreslåede ændring af retssikkerhedslovens § 69, stk. 2, nr. 2.

Endvidere vil klage over nævnets afgørelser om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2, pkt., jf. §§ 131 og 131 a i serviceloven, være omfattet af udvidet votering, jf. den ved lovforslagets § 3, nr. 4, foreslåede ændring af retssikkerhedslovens § 55, stk. 2, nr. 5. Det vil i bekendtgørelsen om forretningsorden for Ankestyrelsen blive fastsat, i hvilke sager omfattet af udvidet votering, der på møderne skal deltage en sagkyndig uden stemmeret.

Med § 130 a, *stk. 7*, foreslås det, at social- og boligministeren kan henlægge andre opgaver til nævnet.

Forslaget vil betyde, at social- og boligministeren vil kunne bestemme, at nævnet vil skulle varetage andre opgaver end at træffe afgørelse i sager, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 6. Dette vil ikke omfatte udvidelse af nævnets afgørelseskompetence.

Med hjemmel i den foreslåede bestemmelse i stk. 7 vil ministeren f.eks. kunne bestemme, at nævnet også vil skulle tage stilling til anvendelsen af bestemte former for velfærdsteknologi, herunder de konkrete velfærdsteknologiske løsnings-egnethed til at sikre omsorg og tryghed for borgerne i forskellige situationer, og vil skulle offentliggøre principielle udtalelser herom. Sådanne principielle udtalelser vil være af vejledende karakter. Udtalelserne vil skulle medvirke til at udbrede kendskabet til forskellige velfærdsteknologiske løsninger, herunder anvendelse af dem i bestemte situationer. Nævnet vil skulle tage stilling til sådanne principielle udtalelser, når der er behov herfor, f.eks. på baggrund af konkrete henvendelser. Ministeren vil desuden kun henlægge andre, tilsvarende opgaver til nævnet.

Med § 130 a, *stk. 8*, foreslås det, at Familieretshuset stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet.

Forslaget vil navnlig betyde, at Familieretshuset vil skulle forberede de sager, som nævnet vil skulle behandle. Familieretshuset vil endvidere skulle udarbejde udkast til afgørelser og formidle nævnets afgørelse til de involverede parter.

Med § 130 a, *stk. 9*, foreslås det, at social- og boligministeren fastsætter en forretningsorden for nævnet.

Forslaget vil betyde, at social- og boligministeren vil skulle fastsætte en forretningsorden for nævnet. Denne forretningsorden vil bl.a. kunne indeholde bestemmelser om mødeafholdelse, mulighed for at behandle sager på skriftligt grundlag, formandens adgang til egen hånd at træffe afgørelse om at afvise bl.a. sager, der falder uden for nævnets kompetence, og anmodninger om genoptagelse, der ikke indeholder nye væsentlige oplysninger, tavshedspligt og betaling af vederlag og godtgørelse for udgifter til befording.

Som følge af indgrebenes karakter vil nævnets afgørelse skulle træffes senest 2 uger efter modtagelsen af kommunalbestyrelsens indstilling. Der henvises til servicelovens § 131, stk. 1, og § 131 a, stk. 1, samt de ved lovforslagets § 1, nr. 33, foreslåede bestemmelser i § 131 b og 131 c i serviceloven.

Endelig foreslås det, at den nye § 130 a i serviceloven skal have overskriften »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap«.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.9 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 27 og 28

Efter § 131, stk. 1, 1. pkt., i serviceloven træffer Familieretshuset afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 eller § 136 f, stk. 3, 2, pkt., efter indstilling fra kommunalbestyrelsen, og efter lovens § 131, stk. 1, 2. pkt., skal Familieretshusets afgørelse træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

§ 131 har følgende overskrift: »Familieretshusets afgørelser om optagelse i særlige botilbud uden samtykke«.

Det foreslås, at i *overskriften* før § 131 ændres »Familieretshusets afgørelser« til »Afgørelser«, og at »Familieretshusets afgørelse« i § 131, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres til: »Afgørelse efter 1. pkt.«

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 22, foreslåede bestemmelser i § 130 a, stk. 1 og 5, i serviceloven, hvorved det foreslås, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap oprettes. Forslagets skal desuden ses i sammenhæng med lovforslagets nr. 33, hvor det foreslås, at indføre en bestemmelse som § 131 b om nævnets afgørelseskompetence, og at nævnet overtager Familieretshusets kompetence til at træffe afgørelse om optagelse i botilbud efter de omhandlede bestemmelser i serviceloven.

Der henvises endvidere til de ved lovforslagets § 1, nr. 20, foreslåede ændring af »Familieretshuset« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap« i § 129, stk. 1 og 2, § 129 a, § 131, stk. 1, 1. pkt., § 131 a, stk. 1, 1. pkt., og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Til nr. 29

I sager om optagelse af personer med en betydelig og va-

rigt nedsat psykisk funktionsevne i et særligt botilbud uden samtykke træffer Familieretshuset efter servicelovens § 129, jf. § 131, afgørelse efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Servicelovens § 129 fastlægger betingelserne for at træffe afgørelse om optagelse i et særligt botilbud uden samtykke, mens § 131 indeholder procedureregler for behandling af sager efter § 129, herunder at Familieretshusets afgørelse efter bestemmelsens stk. 1 skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Kravene til indholdet af kommunalbestyrelsens indstilling er fastsat i lovens § 131, stk. 2, herunder at indstillingen bl.a. skal indeholde en redegørelse for den eventuelle værges bemærkninger til sagen.

Det fremgår af § 131, stk. 4, at har den pågældende ikke allerede en værge, skal kommunalbestyrelsen, når der indstilles til flytning, anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 131, stk. 4, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 4620, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der fremsættes anmodning om værgemål samtidig med fremsendelse af indstilling om optagelse i særlige botilbud. Da der må påregnes en vis sagsbehandlingstid i forbindelse med behandling af ansøgning om værgemål, er det vigtigt, at kommunen forinden fremsendelsen af ansøgningen indhenter de fornødne oplysninger til brug for behandlingen af sagen. I tilfælde, hvor et familiemedlem [ikke] er beskikket som værge for den pågældende, eller der alene er tale om et økonomisk værgemål, efter § 5, stk. 3, i værgemålsloven, kan der være behov for beskikkelse af en ad hoc-værge til at varetage den pågældendes interesser i forbindelse med behandling af sagen om optagelse i særlige botilbud.

Det foreslås, at § 131, stk. 4, i serviceloven affattes således: »Har den pågældende ikke en værge eller fremtidsfuldmægtig, hvis kompetence omfatter beslutninger efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om værgebeskikkelse, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 129.«

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen som en del af forberedelsen af en sag om optagelse i et særligt botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129 vil skulle anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven, hvis den pågældende ikke har en værge eller en fremtidsfuldmægtig, hvis kompetence omfatter beslutninger om optagelse i et særligt botilbud uden samtykke.

Forslaget vil endvidere betyde, at kommunalbestyrelsen først vil kunne indstille efter servicelovens § 129, når Familieretshuset har truffet afgørelse om værgebeskikkelse, uanset om Familieretshuset beskikker en værge eller afslår at beskikke en værge.

Der vil ikke være grundlag for at anmode Familieretshuset om at beskikke en værge, hvis den pågældende allerede har

en værge eller en fremtidsfuldmægtig, hvis kompetence omfatter beslutninger om optagelse i et særligt botilbud uden samtykke.

Med forslaget undgås det, at der behandles spørgsmål om værgebeskikkelse under behandlingen af en sag om optagelse i et særligt botilbud uden samtykke, spørgsmål om værgebeskikkelse vil skulle være afklaret, inden indstillingen afgives. På den måde vil personer, der har behov for en værge, have fået beskikket en værge, der vil kunne varetage den pågældendes interesser i relation til spørgsmål om optagelse i et særligt botilbud, og kommunalbestyrelsens indstilling vil kunne indeholde en redegørelse for værgens bemærkninger til sagen.

Forslaget skal også ses i sammenhæng med, at der for sager om optagelse i et særligt botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129 gælder en sagsbehandlingsfrist på to uger.

Til nr. 30

Efter § 131 a, stk. 1, 1. pkt., i serviceloven træffer Familieretshuset efter indstilling fra kommunalbestyrelsen afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud efter § 129 a, og efter bestemmelsens 2. pkt., skal Familieretshuset træffe afgørelse senest 2 uger efter modtagelsen af kommunalbestyrelsens indstilling.

Det foreslås, at i § 131 a, stk. 1, 2. pkt., i serviceloven ændres »Familieretshuset« til: »Nævnet«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 26, foreslåede bestemmelser i § 130 a, stk. 1 og 5, i serviceloven, hvorved det foreslås, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap oprettes, og at nævnet overtager Familieretshusets kompetence til at træffe afgørelse om optagelse i botilbud efter de omhandlede bestemmelser i serviceloven.

Der henvises endvidere til de ved lovforslagets § 1, nr. 20, foreslåede ændring af »Familieretshuset« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap« i § 129, stk. 1 og 2, § 129 a, § 131, stk. 1, 1. pkt., § 131 a, stk. 1, 1. pkt., og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Til nr. 31

Det fremgår af servicelovens § 131 a, stk. 1, at Familieretshuset efter indstilling fra kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud efter § 129 a. Det fremgår videre af lovens § 131 a, stk. 2, nr. 2, at indstillingen bl.a. skal indeholde en redegørelse for den nødvendige faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.

Det foreslås, at i servicelovens § 131 a, stk. 2, nr. 2, ændres »sindslidelsen og den deraf følgende« til: »den«.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsens indstilling om optagelse i et bestemt botilbud efter § 129 a i serviceloven vil skulle indeholde en redegørelse for den nødvendige

faglige dokumentation for den betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne uanset årsagen til denne.

På samme vis som efter bemærkningerne til de gældende regler, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 206 som fremsat, side 16, vil den nødvendige faglige dokumentation kunne bestå i lægefaglig, pædagogisk eller psykologisk dokumentation for, at indgrebet ikke bare vil være forsvarligt, mens også nødvendig for at undgå personskaade, ligesom f.eks. arbejdsmiljøvurderinger vil kunne indgå. Der vil ikke kunne opstilles en udtømmende opregning af, hvilken form for faglig dokumentation der anses for nødvendig, men det vil være en forudsætning, at der på indstillingstidspunktet ikke vil være tvivl om beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 23, hvorved det foreslås, at anvendelsesområdet for § 129 a i serviceloven skal udvides til at omfatte alle beboere på botilbud, der har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, uanset hvad der er årsagen til den nedsatte funktionsevne.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 31, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 32

I sager om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke, hvor der bl.a. er væsentlig fare for andre eller særligt truende eller særligt chikanerende adfærd, træffer Familieretshuset efter servicelovens § 129 a, jf. § 131 a, afgørelse efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Servicelovens § 129 a fastlægger betingelserne for at træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke, mens § 131 a indeholder procedureregler for behandling af sager efter § 129 a, herunder at Familieretshusets afgørelse efter bestemmelsens stk. 1 skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Kravene til indholdet af kommunalbestyrelsens indstilling er fastsat i lovens § 131 a, stk. 2, herunder at indstillingen bl.a. skal indeholde en redegørelse for den eventuelle værges bemærkninger til sagen.

Det fremgår af servicelovens § 131 a, stk. 3, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med indstillingen skal vurdere, om der er behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 131 a, stk. 3, at kommunalbestyrelsen skal overveje behovet for at indstille til værgesbeskikkelse samtidig med, at det indstilles, at der kan ske optagelse uden samtykke i et bestemt botilbud efter lovens § 108. Det fremgår videre af bemærkningerne, at det var Børne- og Socialministeriets vurdering, at en ikke uvæsentlig del af målgruppen for § 129 a vil modsætte sig flytning, men samtidig vil være i stand til at give et informeret samtykke. Der henvises til Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 206 som fremsat, side 8 og 17.

Det foreslås, at § 131 a, stk. 3, i serviceloven affattes således: »Kommunalbestyrelsen anmoder Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven, hvis der er behov herfor. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om denne anmodning, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 129 a.«

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen, som en del af forberedelsen af en sag om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved bl.a. væsentlig fare for andre eller særligt truende eller særligt chikanerende adfærd efter servicelovens § 129 a, vil skulle vurdere behovet for at beskikke en værge efter værgemålsloven. Forslaget vil endvidere betyde, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der i den pågældende sag er behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en værge, vil Familieretshuset skulle have truffet afgørelse om værgesbeskikkelse, inden kommunalbestyrelsen indstiller til den kompetente myndighed at træffe afgørelse efter servicelovens § 129 a.

Der vil for eksempel ikke være behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en værge, hvis den pågældende allerede har en værge eller en fremtidsfuldmægtig, hvis kompetence omfatter beslutninger om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke. På samme vis som efter den gældende retstilstand vil der heller ikke være behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en værge, hvis det er kommunalbestyrelsens vurdering, at betingelserne for at iværksætte værgemål efter værgemålsloven ikke er opfyldt.

Forslaget vil betyde, at spørgsmålet om værgesbeskikkelse vil være afklaret, inden indstillingen afgives. På den måde vil personer, der har behov for en værge, have fået beskikket en værge, der vil kunne varetage den pågældendes interesser i relation til spørgsmål om optagelse i botilbuddet, og kommunalbestyrelsens indstilling vil kunne indeholde en redegørelse for værgens bemærkninger til sagen.

Forslaget skal også ses i sammenhæng med, at der for sager om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129 a gælder en sagsbehandlingsfrist på to uger.

Til nr. 33

(Til § 131 b)

Det fremgår af § 129, stk. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen, jf. § 131, kan indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, jf. dog § 136 f, skal optages i et bestemt botilbud efter denne lov, botilbud i boliger opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller botilbud efter lov om almene boliger m.v.

Det følger af lovens § 131, stk. 1, at Familieretshuset træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Fami-

lieretshusets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Endvidere fremgår det af § 131, stk. 2, at indstillingen skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for, at betingelserne i § 129 anses for opfyldt,
- 2) den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne,
- 3) den hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat eller har været tilbudt den pågældende eller familien, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet,
- 4) indretningen af den nye bolig og den personlige hjælp, pleje og støtte m.v., som herefter vil kunne stilles til rådighed, og
- 5) personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værges bemærkninger til flytningen, herunder hvorvidt de klageberettigede efter § 134, stk. 3, kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling.

Det fremgår endvidere af § 131, stk. 4, at såfremt den pågældende ikke allerede har en værge, skal kommunalbestyrelsen, når der indstilles til flytning, anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Tilsvarende regulerer lovens § 131 a Familieretshusets afgørelseskompetence, sagsbehandlingsfrist, krav til indstilling og værgebeskikkelse i forbindelse med kommunalbestyrelsens indstilling om optagelse i et bestemt botilbud efter § 129 a.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.7.1. og punkt 2.9.1. i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 131 b, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter indstilling fra kommunalbestyrelsen efter § 128 h, stk. 1, træffer afgørelse om tilladelse til kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud. Nævnets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Forslaget vil betyde, at det vil være Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, der vil skulle træffe afgørelse efter den ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, i serviceloven om tilladelse til indelåsning af en beboer i egen bolig på et botilbud, når beboeren vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.

Afgørelsen vil skulle træffes efter indstilling fra kommunalbestyrelsen senest 2 uger efter modtagelsen af indstillingen.

Forslaget er overordnet set bygget op ligesom den gældende bestemmelse i lovens § 131, stk. 1, hvor dog afgørelseskompetencen ved lovforslagets § 1, nr. 26, foreslås ændret til

Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Begrundelsen, for forslaget om at placere afgørelseskompetence efter den foreslåede § 128 h, stk. 1, hos Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, er, at der er tale om afgørelser af meget indgribende karakter, hvilket gør det nødvendigt, at afgørelserne bliver behandlet med stor juridisk ekspertise. Dette sikres ved at placere afgørelseskompetencen hos Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, hvor formanden er dommer, og hvor Familieretshuset stiller sekretariatsbistand til rådighed.

Med § 131 b, stk. 2, foreslås det, at indstillingen skal indeholde følgende:

- 1) Redegørelse for, at betingelserne i § 128 h, stk. 1, er opfyldt.
- 2) Faglig dokumentation for beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.
- 3) Vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen.
- 4) Oplysninger om den seneste tilladelse efter stk. 1, og om indelåsninger foretaget efter denne afgørelse, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem.
- 5) Redegørelse om beboerens reaktion på indelåsninger efter den seneste tilladelse efter stk. 1.
- 6) Eventuelle bemærkninger til den påtænkte foranstaltning fra beboeren og dennes pårørende, eventuelle værge, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant.

Den foreslåede bestemmelse i § 131 b, stk. 2, nr. 1, vil betyde, at indstillingen vil skulle indeholde en redegørelse for, at betingelserne i den foreslåede § 128 h, stk. 1, er opfyldt. Om disse betingelser henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 19.

I relation til det foreslåede § 128 h, stk. 1, vil redegørelsen efter § 131 b, stk. 2, nr. 1, skulle indeholde en vurdering af, at forholdene gør indgrebet absolut påkrævet. Det vil således skulle godtgøres, at indelåsningen er absolut nødvendigt. Betingelsen om, at det skal være absolut påkrævet, indebærer blandt andet, at det skal sikres, at mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige i forhold til at forebygge den pågældende beboers uhensigtsmæssige adfærd. I vurderingen skal indgå en beskrivelse af, hvilke socialpædagogiske indsatser og øvrige, mindre indgribende indsatser der hidtil har været iværksat for at forebygge den farlige adfærd hos vedkommende, samt en vurdering af at indelåsningen står i rimeligt forhold til det, der søges opnået med indgrebet, jf. servicelovens § 124, stk. 4. Heri skal der bl.a. indgå en vurdering af afbalanceringen mellem beboerens selvbestemmelsesret over for hensynet til at beskytte beboeren selv eller andre mod væsentlig farlig adfærd. Betingelsen i stk. 1 foreslås indsat for at understrege, at der er tale om et væsentligt indgreb i beboerens selvbestemmelsesret, hvorfor det er et krav, at det i det konkrete og individuelle tilfælde er absolut påkrævet i forhold til at kunne beskytte

beboeren selv eller andre for at blive udsat for væsentlig fare.

I relation til det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 1, vil redegørelsen efter § 131 b, stk. 2, nr. 1, skulle indeholde en vurdering af, at den pågældende er til væsentlig fare for sig selv eller andre, eller at vedkommende udviser en særligt truende adfærd over for andre. Redegørelsen vil således skulle beskrive omfanget af og indholdet i den væsentligt farlige eller særligt truende adfærd. Redegørelsen vil derfor skulle indeholde oplysninger om beboerens hidtidige adfærd samt en vurdering af risikoen for, at beboeren igen vil udsætte sig selv eller andre for væsentlig fare eller en særligt truende adfærd. Dokumentation herfor kan eksempelvis foreligge i personalets eller pårørendes beskrivelser af situationer, hvor beboeren har udsat sig selv for fare ved at forlade sin bolig, f.eks. ved at gå ud på en trafikeret vej, eller ved øvrige beboeres beskrivelser af situationer, hvor den pågældende beboer har udsat andre for fare, anmeldelser om vold og overgreb begået af beboeren og lignende.

I relation til det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 2, vil redegørelsen efter § 131 b, stk. 2, nr. 1, skulle indeholde en vurdering af, at beboeren ikke er og ikke vil blive selvmords-truet. Der vil f.eks. kunne fremlægges en lægeerklæring herom. Det bemærkes, at hvis forholdene gør det påkrævet, kan det være nødvendigt at indhente en mere uddybende erklæring fra en psykiater.

I relation til det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 3 og nr. 4, vil redegørelsen efter § 131 b, stk. 2, nr. 1, skulle indeholde dokumentation for, at særlige døråbnere efter § 125 serviceloven samt mindst ét andet indgreb efter lovens §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g for nyligt skal have været anvendt inden indstillingen uden tilstrækkelig virkning i forhold til nr. 1. Yderligere vil redegørelsen skulle indeholde en vurdering af, at indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, som ikke er forsøgt anvendt, vurderes ikke at ville have tilstrækkelig virkning i forhold til nr. 1. Det vil således skulle indgå en beskrivelse af den konkrete anvendelse af særlige døråbnere over for den pågældende beboer, herunder en beskrivelse af, hvordan dette indgreb ikke har haft den tilstrækkelig virkning i forhold til at standse vedkommende i at være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre. Tilsvarende skal der indgå en beskrivelse af konkret anvendelse af hhv. afværgehjælp jf. § 124 c, fastholdelse, jf. § 124 d, tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. 128 b, låsning og sikring af yderdøre og vinder, jf. § 128 c, låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum, jf. § 128 d, låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener, jf. § 128 e, låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- og dagtilbuds udeareal, jf. § 128 f, eller låsning og sikring af skabe og skuffer m.v., jf. § 128 g, i det omfang indgrebene er blevet anvendt samt en beskrivelse af, hvordan disse indgreb ikke har haft den tilstrækkelig virkning i forhold til at standse vedkommende i at være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre. For de mulige indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128

g, der ikke er forsøgt anvendt, skal der indgå en beskrivelse af årsagen til, at disse muligheder ikke vurderes at ville have tilstrækkelig virkning i forhold til nr. 1.

I relation til det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 5, vil redegørelsen efter § 131 b, stk. 2, nr. 1, skulle indeholde dokumentation for, at boligen ikke bebos af andre, medmindre der også træffes afgørelse efter den foreslåede bestemmelse i § 128 h i forhold til dem, eller de giver informeret samtykke til indelåsningen. I redegørelsen vil der således skulle indgå en opstilling af alle beboere i den pågældende bolig. Såfremt der i boligen bor andre end den, som indstillingen vedrører, vil redegørelsen skulle indeholde oplysninger om disse beboeres indstilling til indelåsningen. I tilfælde, hvor disse beboere ikke samtykker til indelåsningen, skal der træffes individuel afgørelse for dem.

I relation til det foreslåede § 128 h, stk. 1, nr. 6, vil redegørelsen efter § 131 b, stk. 2, nr. 1, endelig skulle indeholde en vurdering af, at eventuelle øvrige beboere ikke er til fare for sig selv, og at beboerne ikke er til fare for hinanden i det tilfælde, at boligen bebos af andre.

Efter det foreslåede § 131 b, stk. 2, nr. 2, vil indstillingen skulle indeholde faglig dokumentation for beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne, f.eks. i form af lægefaglige, pædagogiske eller psykologiske erklæringer. Der vil kunne tages udgangspunkt i de eksisterende afgørelser om tildeling af personlig og praktisk hjælp, jf. servicelovens § 83, eller de eksisterende skriftlige handleplaner, jf. § 141 i serviceloven. Det vil bero på en konkret vurdering, hvilken form for faglig dokumentation der vil skulle vedlægges, men dokumentationen vil skulle indeholde oplysninger om beboerens aktuelle situation.

Efter det foreslåede § 131 b, stk. 2, nr. 3, vil indstillingen skulle indeholde en vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen. Således skal der indgå oplysninger om, hvor længe en eventuel tilladelse vurderes at skulle gælde, dog ikke ud over en periode på 6 måneder, jf. § 128 h, stk. 1.

Efter det foreslåede § 131 b, stk. 2, nr. 4, vil indstillingen skulle indeholde oplysninger om den seneste tilladelse, der er givet efter den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, og om indelåsninger foretaget efter denne afgørelse, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem. Det vil afhænge af nævnets praksis, i hvilket omfang indstillingen også vil skulle indeholde den dokumentation, som lå til grund for den seneste afgørelse. Yderligere vil indstillingen skulle indeholde oplysninger om de konkrete indelåsninger, der foretaget på baggrund af den seneste afgørelse i form af de indberetninger, der er foretaget af indelåsningen efter lovens § 135 a, som foreslået ændret ved lovforslagets § 1 nr. 43. I tilfælde hvor nævnets seneste afgørelse eller konkrete indelåsninger på baggrund af den er blevet påklaget, vil klagerne, herunder yderligere materiale, der er relevant for behandlingen af klagen, samt udfaldet af klagen, skulle vedlægges.

Efter det foreslåede § 131 b, stk. 2, nr. 5, vil indstillingen skulle indeholde en redegørelse for beboerens reaktion på indelåsninger efter den seneste afgørelse. Det vil afhænge af nævnets praksis, i hvilket omfang indstillingen vil skulle indeholde oplysninger om beboerens reaktion, men det vil f.eks. kunne være tilfælde, hvor beboeren bliver særligt følelsesmæssigt påvirket af indelåsningen, herunder ved at blive meget udadreagerende og f.eks. forårsager ødelæggelse af indbo eller skader sig selv, eller hvor indelåsninger påvirker beboeren i lang tid efter indelukningen. Er der i perioden foretaget flere indelåsninger, vil der ikke være behov for at beskrive reaktionen for hver enkelt indelåsning, hvis reaktionerne er ens hver gang.

Efter det foreslåede § 131 b, stk. 2, nr. 6, vil indstillingen skulle indeholde en redegørelse for eventuelle bemærkninger til indelåsningen fra beboeren og dennes pårørende, eventuelle væрге, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant. Bemærkningerne vil hovedsagelig vedrøre de nævnte personers indstilling til indelåsningen, men vil også kunne indeholde andre oplysninger af relevans for sagen.

Indstillingen vil skulle indeholde opdaterede oplysninger om beboeren hver gang, kommunalbestyrelsen indstiller til nævnet af træffe afgørelse efter den foreslåede § 131 b, stk. 1, medmindre indstillingen vedrører tilladelse til indelåsning efter en forsøgsperiode, jf. bestemmelsens stk. 3. I sådanne tilfælde vil indstillingen alene skulle indeholde opdaterede oplysninger, såfremt det vurderes relevant. Det kan f.eks. være, hvis beboerens adfærd har ændret sig således, at beskrivelsen af den særligt farlige eller truende adfærd ikke længere kan opfattes som gældende, eller hvis beboerens helbredstilstand har ændret sig således, at lægeerklæringen med vurdering af, om beboeren er selvmordstruet, ikke længere er retvisende.

Bestemmelsen i det foreslåede § 131 b, stk. 2, vil overordnet svare til den gældende bestemmelse i § 131, stk. 1.

Det bemærkes, at det med lovforslagets § 3, nr. 1, foreslås at ændre retssikkerhedslovens § 11 c således, at kommunalbestyrelsen sikres adgang til at kunne indhente de nødvendige oplysninger til brug for indstilling uden beboerens samtykke.

Med § 131 b, stk. 3, foreslås det, at nævnets afgørelse efter stk. 1 alene gælder i en forsøgsperiode på 8 uger, når det er den første afgørelse efter stk. 1, når det mere end 2 år siden, at der senest er truffet afgørelse efter stk. 1, eller når afgørelsen efter stk. 1 er truffet efter en forsøgsperiode, hvor indelåsning ikke har været anvendt. Forslaget vil betyde, at nævnet i de førnævnte situationer ikke vil kunne fastsætte længden for, i hvilken periode der gives tilladelse til indelåsning, men at afgørelsen alene vil gælde i en forudbestemt forsøgsperiode på 8 uger.

Begrundelsen for forslaget er, at det i de nævnte situationer af hensyn til afgørelsens meget indgribende karakter alene

bør være muligt at anvende tilladelsen i en mere begrænset periode end det i øvrigt er muligt efter § 128 h, stk. 1.

Med § 131 b, stk. 4, foreslås det, at kommunalbestyrelsen anmoder Familieretshuset om at beskikke en væрге efter værgemålsloven, hvis der er behov herfor. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om denne anmodning, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 128 h.

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen som en del af forberedelsen af en sag om indelåsning af en beboer i egen bolig på botilbud vil skulle vurdere behovet for at beskikke en væрге efter værgemålsloven. Forslaget vil endvidere betyde, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der i den pågældende sag er behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en væрге, vil Familieretshuset skulle have truffet afgørelse om værgebesikkelse, inden kommunalbestyrelsen indstiller til den kompetente myndighed at træffe afgørelse efter den foreslåede § 128 h.

Der vil for eksempel ikke være behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en væрге, hvis den pågældende allerede har en væрге eller en fremtidsfuldmægtig, hvis kompetence omfatter beslutninger om indelåsning i egen bolig. På samme vis som efter den gældende retstilstand vil der heller ikke være behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en væрге, hvis det er kommunalbestyrelsens vurdering, at betingelserne for at iværksætte værgemål efter værgemålsloven ikke er opfyldt.

Begrundelsen for forslaget er, at der ikke bør behandles spørgsmål om værgebesikkelse under behandlingen af en sag om indelåsning af en beboer i egen bolig på botilbud efter den foreslåede § 128 h. Spørgsmålet om værgebesikkelse bør være afklaret, inden indstillingen afgives. På den måde vil personer, der har behov for en væрге, have fået beskikket en væрге, der vil kunne varetage den pågældendes interesser i relation til spørgsmål om optagelse i botilbuddet, og kommunalbestyrelsens indstilling vil kunne indeholde en redegørelse for værgens bemærkninger til sagen. Forslaget skal også ses i sammenhæng med, at det følger af den foreslåede bestemmelse i § 131 b, stk. 1, at der vil gælde en sagsbehandlingsfrist på to uger i de omhandlede sager.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.7.1 i de almindelige bemærkninger.

(Til § 131 c)

For gældende ret henvises til gennemgangen af §§ 129 og 131 i bemærkningerne ovenfor til den foreslåede bestemmelse i § 131 b samt til punkt 2.3.1, 2.7.5.1, 2.8.1 og 2.9.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 131 c, stk. 1, i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter indstilling fra kommunalbestyrelsen efter § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, træffer afgørelse om tilladelse til anvendelse af kamerakig, låsning og sikring af

skabe og skuffer m.v. og adgang til en beboers bolig i et botilbud. Nævnets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Forslaget vil betyde, at det vil være Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, der vil skulle træffe afgørelse efter de ved lovforslagets § 1, nr. 16 og 19, foreslåede bestemmelser i § 128 b, stk. 1, om tilladelse til anvendelse af kamerakig, § 128 g, stk. 1, om tilladelse til låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og i § 128 i, stk. 1, om tilladelse til adgang til borgers bolig i et botilbud.

En afgørelse efter stk. 1 vil skulle træffes efter indstilling fra kommunalbestyrelsen og senest 2 uger efter modtagelsen af indstillingen.

Forslaget er overordnet set bygget op ligesom den gældende bestemmelse i lovens § 131, stk. 1, hvor dog afgørelseskompetencen ved lovforslagets § 1, nr. 26, foreslås ændret til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Begrundelsen, for forslaget om at placere afgørelseskompetence efter de foreslåede § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, hos Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, er, at der er tale om afgørelser af indgribende karakter, hvilket gør det nødvendigt, at afgørelserne bliver behandlet med stor juridisk og socialfaglig ekspertise. Dette sikres ved at placere afgørelseskompetencen hos nævnet, hvor formanden er dommer, og hvor Familieretshuset stiller sekretariatsbistand til rådighed.

Med § 131 c, *stk. 2*, foreslås det, at indstillingen skal indeholde følgende:

- 1) Redegørelse for, at betingelserne i henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1, i er opfyldt.
- 2) Faglig dokumentation for personens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.
- 3) Oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før indstillingen efter henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1.
- 4) Vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen.
- 5) Oplysninger om den seneste afgørelse efter henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem.
- 6) Eventuelle bemærkninger til den påtænkte foranstaltning fra personen og dennes pårørende, eventuel værge, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant.

Den foreslåede bestemmelse i § 131 c, stk. 2, nr. 1, vil betyde, at indstillingen vil skulle indeholde en redegørelse for, at betingelserne i de foreslåede § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1, er opfyldt. Om disse betingelser henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 16 (§

128 b, stk. 1) og nr. 19 (§ 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1) samt punkt 2.3, 2.7.5 og 2.8 i de almindelige bemærkninger.

Efter det foreslåede § 131 c, stk. 2, nr. 2, vil indstillingen skulle indeholde faglig dokumentation for beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne, f.eks. i form af lægefaglige, pædagogiske eller psykologiske erklæringer. Der vil kunne tages udgangspunkt i de eksisterende afgørelser om tildeling af personlig og praktisk hjælp, jf. servicelovens § 83, eller de eksisterende skriftlige handleplaner, jf. § 141 i serviceloven. Det vil bero på en konkret vurdering, hvilken form for faglig dokumentation der vil skulle vedlægges, men dokumentationen vil skulle indeholde oplysninger om beboerens aktuelle situation.

Efter det foreslåede § 131 c, stk. 2, nr. 3, vil indstillingen skulle indeholde oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før den påtænkte afgørelse om iværksættelse af foranstaltninger efter en bestemmelse i § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1. Foranstaltninger efter disse bestemmelser kan ikke erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand, som følger af den generelle omsorgspligt. Indstillingen vil skulle indeholde angivelse af, hvilken hjælp og støtte personen modtager efter bestemmelserne i servicelovens kapitel 16, samt hvilke socialpædagogiske indsatser der har været forsøgt.

Efter det foreslåede § 131 c, stk. 2, nr. 4, vil en indstilling skulle indeholde vurdering af, hvor længe der vil være behov for afgørelsen. Således vil der skulle indgå oplysninger om, hvor længe en eventuel tilladelse vurderes at skulle gælde. For afgørelser efter den foreslåede § 128 i gælder det, at perioden ikke må overstige 12 måneder, jf. § 128 i, stk. 1. Regler for varigheden af nævnets afgørelser efter det foreslåede § 128 b, stk. 1, og § 128 g, stk. 1, vil blive reguleret i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Efter det foreslåede § 131 c, stk. 2, nr. 5, vil indstillingen skulle indeholde oplysninger om den seneste tilladelse, der måtte være truffet afgørelse om efter de foreslåede bestemmelser i § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1, og om tilladelsen har været anvendt, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem. Det vil afhænge af nævnets praksis, i hvilket omfang indstillingen også vil skulle indeholde den dokumentation, som lå til grund for den seneste afgørelse. Yderligere vil indstillingen skulle indeholde oplysninger i form af de indberetninger, der er foretaget efter lovens § 135 a, som foreslået ændret ved lovforslagets § 1, nr. 43. I tilfælde, hvor nævnets seneste afgørelse eller konkrete anvendelser af foranstaltninger på baggrund af den, er blevet påklaget, vil klagerne, herunder yderligere materiale, der er relevant for behandlingen af klagen, samt udfaldet af klagen, skulle vedlægges.

Efter det foreslåede § 131 c, stk. 2, nr. 6, vil indstillingen skulle indeholde oplysninger om eventuelle bemærkninger til den påtænkte foranstaltning fra personen selv og dennes pårørende, eventuel værge, fremtidsfuldmægtige eller

anden repræsentant. Bemærkningerne vil hovedsageligt vedrøre personens eller de nævnte repræsentanternes holdning til foranstaltningen, men vil også kunne indeholde andre oplysninger af relevans for sagen.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.3, 2.7.5 og 2.8 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 34

Det fremgår af § 132, stk. 1, nr. 1, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personen under sagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser i sager om fastholdelse m.v. efter §§ 124 d og 136 d mod den pågældendes vilje.

Det foreslås, at i § 132, stk. 1, nr. 1, i serviceloven ændres »§§ 124 d og 136 d« til: »§ 124 d eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4,«.

For det første vil forslaget betyde, at kommunalbestyrelsen vil skulle sørge for, at personer i sager om indelåsning efter den ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede § 128 h, stk. 4, i serviceloven får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser under sagen. Dette vil både omfatte kommunalbestyrelsens behandling af en klage over en indelåsning, jf. den ved lovforslagets § 1, nr. 38, foreslåede ændring af § 133 i serviceloven, og ved en eventuel efterfølgende domstolsprøvelse af kommunalbestyrelsens afgørelse om indelåsningen efter den ved lovforslagets § 1, nr. 41, foreslåede nyaffattelse af lovens § 135.

Begrundelsen for forslaget er, at indelåsning efter den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 4, vil indebære administrativ frihedsberøvelse, der efter § 71, stk. 6, i grundloven er undergivet domstolsprøvelse, hvis den pågældende anmoder herom. Af hensyn til retssikkerheden bør den pågældende have advokatbistand under sagen.

For det andet vil forslaget betyde, at kommunalbestyrelsen ikke længere vil skulle sørge for, at en person under en sag om fastholdelse m.v. efter § 136 d i serviceloven får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser i sager. Dette skal ses i sammenhæng med, at det ved lovforslagets § 1, nr. 49, foreslås, at § 136 d i serviceloven ophæves.

Til nr. 35

Det fremgår af § 132, stk. 1, nr. 2, i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personen under sagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser i sager om optagelse i særlige botilbud efter lovens § 129, stk. 1, og § 129 a.

Lovens § 136 f indeholder mulighed for i relation til personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, at træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige. Kan kommunalbestyrelsens ind-

stilling ikke tiltrædes af værgen eller fremtidsfuldmægtigen efter stk. 1, indstiller kommunalbestyrelsen efter bestemmelsens stk. 3, 2. pkt., til Familieretshuset at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud.

For en nærmere beskrivelse af § 129, stk. 1, § 129 a og § 136 f henvises til punkt 2.6 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at i § 132, stk. 1, nr. 2, i serviceloven ændres »og § 129 a« til: », § 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.«

Forslaget vil betyde, at kommunalbestyrelsen vil skulle sørge for, at personer i sager om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt., får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser under sagen.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den særlige adgang til domstolsprøvelse, der efter lovens § 135 tilkommer personer, der er omfattet af en afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Baggrunden for ændringen er, at disse personer bør have samme mulighed for advokatbistand, som personer, der er blevet optaget i særlige botilbud uden samtykke, efter § 129, stk. 1, og § 129 a.

Til nr. 36

Det fremgår af § 133, stk. 1, i serviceloven, at klager over personalets anvendelse af reglerne i §§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Det følger endvidere af § 133, stk. 3, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan indbringe en klage efter stk. 1, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Det foreslås, at i § 133, stk. 1, i serviceloven ændres »§§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e« til: »§§ 124 c, 124 d, § 128 h, stk. 4, § 136 a, stk. 1, eller § 136 c«.

Med forslaget vil den gældende retstilstand i forhold til klageadgang til kommunalbestyrelsen over personalets anvendelse af reglerne i §§ 124 c og 124 d, § 136 a, stk. 1, eller § 136 c blive opretholdt.

For det første vil forslaget betyde, at klager over personalets kortvarige indelåsning af beboer i egen bolig efter § 128 h, stk. 4, vil kunne indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Forslaget vil samtidig betyde, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, vil kunne indbringe en sådan klage, når personen ikke selv er i stand til at klage.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 4, i serviceloven om personalets mulighed for kortvarige indelås-

ning af beboer i egen bolig. Baggrunden for ændringen er, at personalets anvendelse af kortvarig indelåsning ligesom personalets anvendelse af andre indgreb, der er omfattet af § 133, stk. 1, i serviceloven, bør kunne påklages til kommunalbestyrelsen.

For det andet vil forslaget betyde, at det ikke længere vil være muligt at indbringe en klage over fysisk guidning efter § 124 b, i serviceloven, over fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd efter § 136 d, eller over personalets anvendelse af tryghedsskabende efter § 136 e, i serviceloven, for kommunalbestyrelsen. Denne del af forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslaget § 1, nr. 49, hvor § 136 d foreslås ophævet, og at fysisk guidning efter § 124 b ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, ligesom at anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter § 136 e heller ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, medmindre den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig anvendelsen.

Til nr. 37

Det fremgår af § 133, stk. 2, i serviceloven, at klager over afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 c, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i retssikkerhedsloven af den person, som afgørelsen vedrører.

Det følger endvidere af § 133, stk. 3, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan indbringe en klage efter stk. 2, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Det foreslås, at i § 133, stk. 2, i serviceloven ændres »§ 125, §§ 128-128 c« til: »§§ 125 eller 128, § 128 b, stk. 2, og §§ 128 c-128 f«.

For det første vil ændringen betyde, at klager over kommunalbestyrelsens afgørelser truffet efter de foreslåede §§ 128 d, 128 e og 128 f i serviceloven vil kunne indbringes for Ankestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Dette vil samtidig betyde, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, vil kunne indbringe en sådan klage, når personen ikke selv er i stand til at klage.

Dette skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede bestemmelser i § 128 d i serviceloven, hvorefter kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum, § 128 e i serviceloven om låsning og sikring af døre til servicearealer eller fælleskøkkener, § 128 f i serviceloven, om aflåsning af låger fra et bo- eller dagtilbud udeareal, og i § 128 g om låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.

Baggrunden for ændringen er, at afgørelser truffet efter §§

128 d-128 f ligesom de afgørelser, der er omfattet af § 133, stk. 2, i serviceloven, bør kunne påklages til Ankestyrelsen.

For det andet vil forslaget betyde, at det ikke vil være muligt at klage over afgørelser truffet efter § 128 a.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at den ved lovforslagets § 1, nr. 15, foreslåede bestemmelse i § 128 a i serviceloven vil give social- og boligministeren bemyndigelsen til at fastsætte regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII. Bestemmelsen vil således ikke længere indeholde hjemmel til at træffe afgørelser.

Til nr. 38

Det fremgår af § 124 d, stk. 1, i serviceloven, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre.

Det fremgår af § 133, stk. 1, i serviceloven, at klager over personalets anvendelse af bl.a. § 124 d kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Der følger endvidere af § 133, stk. 2, at klager over afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 c, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område af den person, som afgørelsen vedrører.

Det foreslås, at i § 133, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»1. pkt. finder tilsvarende anvendelse for klage over kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1, når afgørelsen vedrører fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4.«

Med forslaget vil en klage over kommunalbestyrelsen afgørelse om fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, eller om kortvarig indelåsning efter det ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede § 128 h, stk. 4, kunne indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område af den person, som afgørelsen vedrører.

Det bemærkes, at med lovforslagets § 1, nr. 36, foreslås § 133, stk. 1, ændret sådan, at den også vil finde anvendelse for klager over personalets anvendelse af den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 4.

Forslaget vil også betyde, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, ligeledes vil kunne indbringe en sådan klage, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Der henvises til § 133, stk. 3, i serviceloven.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den ved lovforslagets § 1, nr. 41, foreslåede nyaffattelse af lovens § 135, hvorved det bl.a. foreslås, at ved henvendelse til Ankestyrelsen, inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse, kan klageren kræve Ankestyrelsens afgørelse om fastholdelse m.v. efter den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, eller om kortvarig indelåsning efter den foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 4, forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når fastholdelsen m.v. eller indelåsningen udgør frihedsberøvelse. På grund af denne mulighed for domstolsprøvelse af de omhandlede indgreb, vil kommunalbestyrelsens afgørelse vedrørende indgrebet kunne påklages til Ankestyrelsen, inden parterne får mulighed for at forlange domstolsprøvelse.

Til nr. 39 og 40

Det fremgår af § 134, stk. 1, i serviceloven, at Familieretshusets afgørelser efter §§ 131 og 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., kan indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Efter § 134, stk. 3, i serviceloven kan en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, klage over Familieretshusets afgørelse, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

For en nærmere beskrivelse af §§ 129, 129 a, 131 og 131 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., henvises til punkt 2.6 i de almindelige bemærkninger og til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 35.

Det foreslås for det første, at i § 134, stk. 1, i serviceloven ændres

I § 134, stk. 1, ændres »Familieretshusets afgørelser efter §§ 131 og 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.,« til: »Afgørelser truffet af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter §§ 131-131 c«.

Videre foreslås det, at i § 134, stk. 3, i serviceloven ændres »Familieretshusets« til: »nævnets«.

Forslaget vil betyde, at Ankestyrelsen også vil blive klageinstans for afgørelser, som af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap har truffet efter de ved lovforslagets § 1, nr. 33, foreslåede bestemmelser i §§ 131 b og 131 c, der vedrører de ved lovforslagets § 1, nr. 16 og 19, foreslåede bestemmelser i § 128 b, stk. 1, § 128 h, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, der drejer sig om tilladelse til at anvende velfærdsteknologi i form af kamerakig, kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud og adgang til en beboers bolig i et botilbud.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede bestemmelser i § 130 a, stk. 1 og 5, i serviceloven, hvorved det foreslås, at Det Socialfagli-

ge Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap oprettes, og at nævnet overtager Familieretshusets kompetence til at træffe afgørelse om optagelse i botilbud efter de omhandlede bestemmelser i serviceloven, og at det også foreslås, at nævnet skal træffe afgørelse efter §§ 131 b og 131 c.

Til nr. 41

Det fremgår af § 135 i serviceloven, at ved henvendelse til Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse, kan klageren kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når afgørelsen omhandler optagelse i særlige botilbud efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

For en nærmere beskrivelse af §§ 129, 129 a og 136 f henvises til punkt 2.6 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at § 135 i serviceloven affattes således:

»§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse, kan klageren kræve følgende afgørelser forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a:

1) Afgørelse efter §§ 131 eller 131 a om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

2) Afgørelse efter § 133, stk. 2, 2. pkt., om fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, eller om kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4, når fastholdelsen m.v. eller indelåsningen udgør frihedsberøvelse.

Stk. 2. Anmodning efter stk. 1 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som afgørelsen vedrører, når denne ikke selv er i stand til at indgive anmodningen.«

Med forslaget til § 135, stk. 1, nr. 1, vil den gældende retstilstand i forhold til domstolsprøvelse af afgørelser om optagelse i botilbud efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., blive opretholdt. For at gøre bestemmelsen mere præcis foreslås dog, at der i bestemmelsen henvises til §§ 131 og 131 a, hvorefter Familieretshuset træffer afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Forslaget til § 135, stk. 1, nr. 2, vil betyde, at senest 4 uger efter, at klager har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse om en klage over kommunalbestyrelsens afgørelse om en klage over fastholdelse m.v. efter den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, eller over kortvarig indelåsning efter det med lovforslagets § 1, nr. 22, foreslåede § 128 h, stk. 4, vil klageren kunne rette henvendelse til Ankestyrelsen med henblik på at kræve Ankestyrelsens afgørelse forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt

bestemt frihedsberøvelse, når fastholdelsen m.v. eller indelåsningen udgør frihedsberøvelse.

Det bemærkes, at der efter omstændighederne kan være fastholdelser m.v. og indelåsninger, som konkret, herunder af hensyn til udførelsesmåden og varigheden af foranstaltningen, vurderes ikke at udgøre frihedsberøvelse. I så fald vil den foreslåede mulighed for at anmode om, at en afgørelse om fastholdelse m.v. eller kortvarig indelåsning indbringes for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a ikke finde anvendelse, og en anmodning om domstolsprøvelse vil ikke skulle imødekommes. Det skyldes, at retsplejelovens kapitel 43 a alene vedrører situationer, hvor der foreligger administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Ved afgørelserne af klager over kommunalbestyrelsens afgørelser om fastholdelse m.v. eller kortvarig indelåsning vil Ankestyrelsen således skulle tage stilling til, om der efter Ankestyrelsens vurdering er tale om frihedsberøvelse, og i så fald vil Ankestyrelsen skulle vejlede klageren om den foreslåede mulighed for at anmode om domstolsprøvelse af Ankestyrelsens afgørelse.

Vurderer Ankestyrelsen, at indgrebet i den konkrete situation ikke udgør frihedsberøvelse, vil Ankestyrelsen ikke skulle vejlede klageren om mulighed for domstolsprøvelse efter den foreslåede bestemmelse i § 135, stk. 1, nr. 2. Er klageren ikke enig i denne vurdering, vil klageren have mulighed for at anlægge retssag herom efter § 63 i grundloven om prøvelse af administrative afgørelser. Hvis klageren under behandlingen af klagesagen eller efter afgørelsen tilkendegiver at ønske indgrebet domstolsprøvet, vil Ankestyrelsen skulle vejlede klageren om muligheden for domstolsprøvelse efter § 63 i grundloven, også selvom Ankestyrelsen vurderer, at der ikke er tale om frihedsberøvelse.

Baggrunden for forslaget er, at ved Ankestyrelsens afgørelser om klager over fastholdelse m.v. og kortvarig indelåsning, der udgør frihedsberøvelse, skal klageren efter § 71, stk. 6, 1. pkt., i grundloven have mulighed for at anmode om domstolsprøvelse uden at være henvist til selv at skulle anlægge retssag herom efter § 63 i grundloven.

Det foreslåede stk. 2 vil betyde, at i situationer, hvor person, over for hvem der er truffet en afgørelse omfattet af det foreslåede stk. 1, ikke selv er i stand til at anmode om domstolsprøvelse af afgørelsen, vil anmodning om domstolsprøvelse kunne indgives af den pågældendes pårørende m.v.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at det følger af § 71, stk. 6, i grundloven, at uden for strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse.

Forslaget vil i relation til fastholdelse m.v. efter den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, videreføre den gældende

bestemmelsen i § 128 d, stk. 2, der foreslås ophævet. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8. Der henvises til punkt 2.7 og 2.10 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 42

Det fremgår af serviceloven, at § 135 har overskriften domstolsprøvelse, og at bestemmelsen regulerer muligheden for i visse sager at få Ankestyrelsens afgørelse forelagt for retten.

§ 135 a i serviceloven har ikke en overskrift og regulerer registrering og indberetning af indgreb og orientering af pårørende m.v. Bestemmelsen vedrører således ikke domstolsprøvelse.

Det foreslås, at der før § 135 a i serviceloven indsættes følgende overskrift til § 135 a: »Registrering og indberetning af indgreb og orientering af pårørende m.v.«

Forslaget begrundes med, at § 135 a i serviceloven er placeret efter lovens § 135, der vedrører domstolsprøvelse, og som nævnt har overskriften »Domstolsprøvelse«. Da § 135 a ikke vedrører domstolsprøvelse, men regulerer registrering og indberetning af indgreb og orientering af pårørende m.v., bør § 135 a have en overskrift, der afspejler bestemmelsens indhold.

Til nr. 43

Det fremgår af servicelovens § 135 a, stk. 1, at indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i denne lov eller § 2 i lov om socialtilsyn.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.1 og 2.2.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at i § 135 a, stk. 1, 1. pkt., i serviceloven ændres »Indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f« til: » Alle indgreb efter §§ 124 c og 124 d, § 128 h, stk. 4, §§ 129-129 b, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c og 136 f«, og i 2. pkt. indsættes efter »indberetninger«: »efter 1. pkt. og efter regler fastsat i medfør af § 135 b, stk. 1.«.

Med den foreslåede ændring vil det blive tydeliggjort, at alle akutte indgreb efter §§ 124 c og 124 d, § 136 a, stk. 1, og § 136 c og bestemmelser, som vedrører flytning, dvs. §§ 129-129 b og 136 f, fortsat vil skulle registreres hver gang af det personale, som har foretaget indgrebet, og at alle indgreb efter de foreslåede nye § 128 h, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 19, også vil skulle registreres hver gang af det personale, som har foretaget indgrebet.

Flytning uden samtykke eller med værges samtykke er me-

get indgribende og foreslås derfor uændret registreret hver gang. Akutte magtanvendelser vil fortsat skulle registreres hver gang, da det bl.a. er en forudsætning for, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan indbringe en klage, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage, jf. § 133, stk. 3. Derfor er det nødvendigt, at hvert akut indgreb fortsat registreres og indberettes.

Herudover er det for så vidt angår § 128 h, stk. 4, vurderet, at denne bestemmelse vil kunne udgøre frihedsberøvelse. Danmark er forpligtet til at registrere relevante og nødvendige oplysninger om frihedsberøvelse, hver gang frihedsberøvelsen forekommer, jf. EMRK artikel 5. Ud fra et konventionsretligt hensyn og af hensyn til borgernes retssikkerhed bør regler om registrering af frihedsberøvelse derfor fremgå direkte af loven.

Forslaget vil samtidig tydeliggøre, at intervallet for registrering af indgreb, som udgår frihedsberøvelse, er akutte indgreb eller vedrører flytning, ikke vil kunne ændres ved udstedelse af regler herom i magtanvendelsesbekendtgørelsen efter bemyndigelsen i servicelovens § 135 b, som foreslås ændret med lovforslaget, jf. § 1, nr. 46.

Forhåndsgodkendte indgreb efter §§ 125, 128, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, § 128 c og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, vil med forslaget ikke længere være omfattet af krav om registrering af alle indgreb, da disse indgreb ikke er akutte, ikke vedrører flytning og ikke i sig selv udgør frihedsberøvelse. Hertil er også vurderet, at de foreslåede nye indgreb, som kræver forhåndsgodkendelse i § 128 b, stk. 1, §§ 128 d, 128 e, 128 f, 128 g og 128 i, som ikke er akutte, vedrører flytning, og ikke vil udgøre frihedsberøvelse, hvorfor disse typer af indgreb ligeledes ikke vil være omfattet af krav om registrering af alle indgreb.

Forslaget skal også ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af § 135 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 46 og 47.

Den foreslåede ændring af servicelovens § 135 a vil sammen med den foreslåede ændring af servicelovens § 135 b f.eks. gøre det muligt at lempe på de nuværende regler om registrering og indberetning af indgreb i magtanvendelsesbekendtgørelsen, sådan at personalet for ovennævnte indgreb ikke vil skulle registrere alle indgreb, som de foretager, men at personalet i stedet vil skulle udarbejde en samlet registrering, hvor der skal angives en skønsmæssig vurdering af antal af foretagne indgreb. Endvidere vil registrerings- og indberetningsfrekvensen for indgreb efter §§ 125, 128, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, § 128 c og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, og de foreslåede nye bestemmelser i § 128 b, stk. 1, §§ 128 d, 128 e, 128 f, 128 g og 128 i, kunne fastsættes lempeligere, end det er tilfældet i dag, f.eks. således, at den samlede registrering ville skulle udarbejdes og indberettes på årsbasis eller hvert andet år.

Begrundelsen for denne del af den foreslåede ændring er, at personale på bo- og dagtilbud for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne fremadrettet bør bruge mindre tid på dokumentation og mere tid på socialpædagogiske indsatser.

Klager over kommunalbestyrelsens afgørelser (forhåndsgodkendelser) truffet efter §§ 125, 128, § 128 b, stk. 2, § 128 c og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, samt § 137 b og § 137 c, stk. 2, vil fortsat kunne indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10 af den person, som afgørelsen vedrører, jf. § 133, stk. 2, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 37.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 44

Det fremgår af § 135 a, stk. 1, 1. pkt., i serviceloven, at indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 i i serviceloven skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet. Det følger af § 135 a, stk. 3, at personalelederen jævnligt skal orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget over for personen.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 135 a, stk. 3, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 47, at det, der skal orienteres om, er de indgreb, der skal registreres og indberettes efter § 135 a, stk. 1, dvs. afværgenhjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og førende til et andet opholdsrum, anvendelse af stofselser, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer (såvel uden som med forudgående afgørelse), låsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af en afgørelse samt flytning uden samtykke. Orienteringen kræver ikke samtykke fra den borger, som der er foretaget indgreb over for.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.2.2.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i 135 a, stk. 3, efter »indgreb« indsættes: »efter §§ 124 c-128, 128 b-129 b, 136 a, 136 c og 136 f«, og at der som 2. pkt. indsættes: »Pårørende skal dog ikke orienteres, hvis personen frabeder sig dette og selv er i stand til at klage.«

Forslaget vil betyde, at alle typer af magtanvendelse efter de foreslåede nye bestemmelser i serviceloven (§§ 128 d-128 i og 129 b, jf. lovforslagets § 1, nr. § 19 og 24), vil blive omfattet af orienteringspligten. Det vil betyde, at personalelederen jævnligt vil skulle orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget over for personen.

Forslaget vil desuden betyde, at en person vil kunne frabede

sig, at personalet orienterer personens pårørende om, hvilke indgreb der måtte være foretaget over for personen.

Forslaget om, at personen kan frabede sig, at de pårørende orienteres af personalet, vil alene få betydning for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som selv er i stand til at frabede sig orientering af pårørende og selv er i stand til at klage på egne vegne.

Ministeriet bemærker, at personalelederen i situationer, hvor en person frabeder sig, at vedkommendes pårørende orienteres, skal sikre sig, at der er tale om en person, som er i stand til at klage, hvis personen ønsker dette, og forstår konsekvensen af, at personens pårørende ikke orienteres. Ønsker et tilbud dokumentation for, at en person har frabedt sig orientering af de pårørende, kan det noteres i en journal eller sag om borgeren, at borgeren har frabedt sig orientering af pårørende, og at personalet vurderer, at borgeren selv vil være i stand til at klage.

Når en person frabeder sig orientering af pårørende efter den foreslåede ændring, vil det indebære, at kommunalbestyrelsen skal respektere det også i relation til bestemmelsen i servicelovens § 82, stk. 2, 1. pkt., om at kommunalbestyrelsen skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne.

Personalelederen vil fortsat efter servicelovens § 135 a, stk. 3, jævnligt skulle orientere en persons fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der måtte være foretaget over for personen. Forslaget ændrer således ikke herpå. I tilfælde, hvor en pårørende er udpeget som værge eller en fremtidsfuldmægtig, kan orienteringen ikke frabedes.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.2.2.2 og 2.2.2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 45

Det fremgår af § 135 a, stk. 1, i serviceloven, at indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i denne lov eller § 2 i lov om socialtilsyn.

Ifølge servicelovens § 135 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 for personer, over for hvem der foretages indgreb som nævnt i stk. 1.

Det foreslås, at i § 135 a, stk. 4, ændres »som nævnt i stk. 1« til: »efter §§ 124 c-128, 128 b-129 b, 136 a, 136 c eller 136 f«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af § 135 a, stk. 1, 1. pkt. i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 43, som vil medføre, at visse indgreb fremover ikke vil skulle registreres hver gang, hvorfor henvisningen til §§ 125, 128, 128 b, 128 c og 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, foreslås at udgå af § 135 a, stk. 1. Hertil foreslås indgreb efter §§ 128 d, 128 e, 128 f 128 g og 128 i ikke at indgå i bestemmelsen.

Den foreslåede ændring af § 135 a, stk. 4, vil ikke ændre på kommunalbestyrelsens forpligtigelse til at udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 for personer, over for hvem der foretages indgreb.

Til nr. 46

Det fremgår af § 135 b, stk. 1, i serviceloven, at social- og boligministeren fastsætter nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter bestemmelserne i kapitel 24, 24 a og 24 b. De nærmere regler herom fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 135 a, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 47, at baggrunden for bestemmelsen er et ønske om, af hensyn til borgernes retssikkerhed, at videreføre den gældende retstilstand, ifølge hvilken al magtanvendelse registreres og indberettes til myndighederne.

Det fremgår ydermere af bemærkningerne til servicelovens § 135 b, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 156 som fremsat, side 48, at den nye bekendtgørelse, ligesom den gældende, vil indeholde regler om den tidsmæssige rækkevidde af kommunalbestyrelsens tidsbegrænsede afgørelser om særlige dørbnere, anvendelse af stofselser, dørlåsning, tryghedsskabende velfærdsteknologi og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til 2.1 og 2.2.1.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at i § 135 b, stk. 1, i serviceloven ændres »registrering, indberetning og« til: »registrering og indberetning af magtanvendelse, herunder om indgreb omfattet af § 135 a stk. 1, 1. pkt., og om den periode, hvor kommunale afgørelser om magtanvendelse kan finde anvendelse m.v., og om«.

Med ændring af 135 b, stk. 1, er det bl.a. formålet, at social- og boligministeren skal kunne fastsætte nærmere regler om, at indgreb efter §§ 125, 128, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, § 128 c og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48 og de foreslåede nye bestemmelser i § 128 b, stk. 1, §§ 128 d, 128 e, 128 g og 128 i ikke skal registreres hver gang af det personale, som har foretaget indgrebet. Det kunne f.eks. være i tilfælde, hvor personalet har behov for at spænde en stofsele, hvor personalet kortvarigt fastholder en person ved klipping,

tandbørstning eller barbering, eller hver gang personalet udstyrer en person med et lokaliserings- og sporingssystem, hvor den pågældende person ikke giver samtykke til indgrebet eller ikke er i stand til at give samtykke.

Den gældende registreringspraksis vil blive erstattet med en "samlet registrering", hvor personalet blandt andet vil skulle angive et skøn for, hvor mange indgreb de har foretaget. Den samlede registrering ville som udgangspunkt skulle udarbejdes og indberettes på samme tidspunkt, herunder f.eks. på årsbasis eller hvert andet år. Hertil vil der kunne fastsættes regler om mulighed for fastsættelse af tidsbegrænsede kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) for f.eks. § 128, § 128 b, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 17, eller § 136 a, stk. 3.

Ved fastsættelse af nærmere regler herom i magtanvendelsesbekendtgørelsen vil der bl.a. lægges vægt på, at der fastsættes en lempeligere registrerings- og indberetningspraksis for de forhåndsgodkendte indgreb, som relativt til de andre forhåndsgodkendte indgreb er mindre indgribende, samt at der så vidt muligt også sikres systematik og ensartethed i reglerne.

Hertil vil det af magtanvendelsesbekendtgørelsen fortsat fremgå, at registrering af magtanvendelse uden hjemmel og af indgreb, som er foretaget som led i nødværge eller nødret, skal foretages straks og senest tre dage efter, at indgrebet har fundet sted.

Frem for krav om registrering af hvert et indgreb efter §§ 125, 128, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, § 128 c og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, og de foreslåede nye bestemmelser i § 128 b, stk. 1, §§ 128 d, 128 e, 128 f, 128 g og 128 i, herunder med angivelse af oplysninger som medarbejdernavn, tidsrum og antal af udførte indgreb, er det hensigten, at magtanvendelsesbekendtgørelsen vil blive ændret sådan, at den i stedet vil indeholde krav om, at relevant personale og personaleleder sammen vil skulle udarbejde én samlet registrering. Den samlede registrering vil skulle udarbejdes efter en nærmere afgrænset tidsperiode og vil skulle indeholde et kvalificeret skøn over, hvor mange gange det forhåndsgodkendte indgreb har været anvendt over for den pågældende borger inden for dette tidsrum. Heri vil der også skulle indgå en beskrivelse af, hvilke pædagogiske indsatser der har været forsøgt for at forhindre eller minimere antallet af indgreb for at opnå borgerens frivillige medvirken. Krav om udarbejdelse af en samlet registrering vil skulle bruges i dialogen mellem personaleleder og medarbejder som et vigtigt element i læring og refleksion, bl.a. i forhold til, hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås ved brug af socialpædagogiske metoder. Disse dokumentationskrav vil derfor skulle understøtte faglig læring og refleksion hos personale og personaleleder. Her vil også skulle indgå en vurdering af, om betingelserne for den kommunale afgørelse (forhåndsgodkendelse) fortsat er tilstede.

Den samlede registrering vil skulle foretages i skemaform,

som vil være tilgængelig på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside sammen med de øvrige skemaer til indberetning af magtanvendelse på voksenområdet.

Den samlede registrering vil som udgangspunkt skulle udarbejdes én gang af relevant personale og personaleleder ved udgangen af en nærmere afgrænset tidsperiode, som vil blive fastsat i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Relevant personale vil i den forbindelse omfatte personale, som tidligere har foretaget et indgreb over for borgeren.

Med indførelse af en samlet registrering for indgreb efter servicelovens §§ 125, 128, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, § 128 c og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, og for indgreb efter de foreslåede nye bestemmelser i § 128 b, stk. 1, §§ 128 d, 128 e, 128 f, 128 g og 128 i, vil personalet ved indgreb efter disse bestemmelser kunne undgå løbende at skulle foretage registreringer samtidig med, at der bibeholdes krav om refleksion over anvendte magtanvendelser. Ved udskiftning blandt det personale, som har foretaget indgreb efter de nævnte bestemmelser, vil personalelederen skulle sikre sig, at den pågældende medarbejder videreformidler relevante oplysninger om magtanvendelsesindgreb, og at disse oplysninger noteres og medtages i den næstkommende samlede registrering.

For forhåndsgodkendte indgreb forventes fastsat krav om udarbejdelse af én samlet registrering over en nærmere afgrænset periode, f.eks. årligt eller hvert andet år.

Såfremt længden af forhåndsgodkendelse af kommunalbestyrelsen for et indgreb er fastsat i et kortere tidsinterval, end det angivne tidsrum for udarbejdelse af den samlede registrering, vil den samlede registrering skulle udarbejdes samtidig med, at den kommunale afgørelse (forhåndsgodkendelse) ophører.

Det bemærkes, at personalelederen fortsat jævnlige vil skulle orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget over for personen, jf. § 135 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 44. Orienteringen kan ske skriftligt såvel som mundtligt. Personalet skal i den forbindelse sørge for at overholde databeskyttelseslovgivningen.

Forslaget vil ikke ændre på, at socialtilsynet som led i sit driftsorienterede tilsyn med tilbuddets samlede kvalitet vil skulle forholde sig til forebyggelse af magtanvendelse, herunder at den pædagogiske indsats understøtter, at magtanvendelse så vidt muligt undgås, selvom visse typer af magtanvendelser fremover ikke vil skulle registreres, hver gang de anvendes.

Indberetning af samlede registreringer til kommunalbestyrelsen vil fortsat have til formål at gøre det personrettede tilsyn opmærksomt på, via en overordnet beskrivelse heraf, hvor mange magtanvendelser der foretages over for den enkelte borger, samt blandt andet også hvilke socialpædagogiske tiltag, der er foretaget i perioden, med henblik på, at

kommunalbestyrelsen kan foretage en løbende vurdering af, om der vil skulle foretages en ændring af hjælpen til og indsatserne for borgeren.

For forhåndsgodkendte indgreb efter servicelovens §§ 125, 128, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, § 128 c, og § 136 a, stk. 3, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 9-14, 16-18 og 48, samt for de foreslåede nye bestemmelser i § 128 b, stk. 1, §§ 128 d, 128 e, 128 f, 128 g og 128 i vil det indgreb efter disse bestemmelser ikke vil skulle indberettes på månedsbasis, som det er tilfældet i dag, men indberetning af disse indgreb vil kunne forekomme mindre hyppigt, herunder f.eks. årligt eller hvert andet år.

Den konkrete indberetningsfrekvens vil blive fastlagt i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Hvis der i løbet af den periode, hvor en forhåndsgodkendelse er gyldig, forekommer en ændring i borgerens situation, herunder f.eks. funktionsevne som gør, at betingelserne for indgrebet ikke længere er tilstede, vil personalet på bo- eller dagtilbuddet skulle udarbejde en samlet registrering og indberette denne straks. Såfremt betingelserne for forhåndsgodkendelsen ikke længere er opfyldt, vil kommunen skulle tilbagekalde afgørelsen. Det vil også af magtanvendelsesbekendtgørelsen fremgå, at krav om udarbejdelse af samlet registrering og indberetning vil være påkrævet, såfremt borgeren kraftigt og negativt modsiger sig personalets brug af indgreb.

Det er også hensigten at ændre magtanvendelsesbekendtgørelsen sådan, at kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) efter § 128, § 128 b, stk. 2, jf. lovforslagets § 1 nr. 17, og § 136 a, stk. 3, herunder anvendelse af stofsel, tryghedsskabende velfærdsteknologi og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer ville kunne anvendes uden tidsbegrænsning, men under skærpede betingelser.

Baggrunden for, at en forhåndsgodkendelse af sådanne indgreb vil kunne fastsættes tidsbegrænset, er, at disse indgreb typisk vurderes at være af mindre indgribende karakter end de øvrige forhåndsgodkendte magtanvendelsesindgreb.

Det bemærkes, at forhåndsgodkendelse til brug af videoovervågning i form af kamerakig, jf. § 128 b, stk. 1, jf. forslaget 1, nr. 16, ikke vil kunne fastsættes tidsbegrænset.

De kommende regler om muligheden for at fastsætte en tidsbegrænset periode for anvendelse af en forhåndsgodkendelse fra kommunalbestyrelsen vil kunne indeholde en betingelse om, at den pågældende borger ikke har udsigt til bedring, og at fortsat brug af indgrebet ikke forventes at påføre borgeren stor gene. F.eks. vil det blandt andet kunne fastsættes således, at det ikke er muligt at træffe en tidsbegrænset afgørelse om kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer, hvis dette indgreb af den pågældende borger omfattes som meget indgribende. Ved ansøgning om en tidsbegrænset forhåndsgodkendelse vil der også kunne indgå relevant dokumentation, herunder f.eks. en lægefaglig vurdering, som understøtter, at personen ikke har udsigt til

bedring. De nærmere rammer herom vil således blive reguleret i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Med en tidsbegrænset forhåndsgodkendelse vil det af magtanvendelsesbekendtgørelsen fremgå, at personalet i forbindelse med udarbejdelsen af den samlede registrering vil skulle tage stilling til, om betingelserne for opretholdelse af en tidsbegrænset forhåndsgodkendelse for den pågældende person fortsat er opfyldt.

Det bemærkes, at det også er hensigten at ændre magtanvendelsesbekendtgørelsen sådan, at det gældende krav om, at forhåndsgodkendelser efter bl.a. § 128 i serviceloven, herunder anvendelse af stofsel, skal revurderes af kommunalbestyrelsen senest 18 måneder efter dennes seneste afgørelse om foranstaltningen, vil blive ændret til 12 måneder. Herunder vil der, jf. ovenstående bemærkninger, være mulighed for fastsættelse af tidsbegrænset forhåndsgodkendelse. Baggrunden herfor er et ønske om at ensrette revurderingsperioden efter § 128 med revurderingsperioden for de øvrige forhåndsgodkendelser af indgreb.

Med undtagelse af § 128, § 128 b, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 17, og § 136 a, stk. 3, vil alle øvrige kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) om af indgreb i selvbestemmelsesretten i magtanvendelsesbekendtgørelsen fortsat være omfattet af nærmere regler om en tidsmæssig afgrænsning.

Såfremt kommunen i forbindelse med det personrettede tilsyn bliver opmærksom på, at betingelserne for opretholdelse af tidsbegrænset forhåndsgodkendelse ikke er til stede, vil kommunen skulle træffe afgørelse om, at forhåndsgodkendelsen bortfalder.

Til nr. 47

Det fremgår af § 135 b, stk. 2, i serviceloven, at social- og boligministeren fastsætter nærmere regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. § 132.

Det foreslås, at i § 135 b, stk. 2, i serviceloven ændres »sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d,« til: »en sag omfattet af § 132«, og at », jf. § 132« udgår.

For det første vil forslaget betyde, at social- og boligministeren også vil skulle fastsætte nærmere regler om udpegning af advokater i de sager, der handler om kortvarig indelåsning efter den ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede § 128 h, stk. 4, og optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de foreslåede ændringer af servicelovens § 132, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 34 og 35, hvormed det foreslås, at kommunalbestyrelsen vil skulle sørge for, at personer i sager om kortvarig indelåsning efter det foreslåede § 128 h, stk. 4, og i sager om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 136 f,

stk. 3, 2. pkt., får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser under sagen.

For det andet vil forslaget betyde, at social- og boligministeren ikke vil skulle fastsætte nærmere regler om udpegning af advokater i de sager, der handler om fastholdelse m.v. efter § 136 d. Dette skal ses i sammenhæng med, at det ved lovforslagets § 1, nr. 49, foreslås, at § 136 d i serviceloven ophæves.

Det bemærkes, at det for at præcisere bestemmelsen foreslås, at henvisningen til de enkelte bestemmelser i § 135 b, stk. 2, erstattes af en generel henvisning til § 132.

Til nr. 48

Det fremgår af § 136 a, stk. 1, i serviceloven, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlige hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Ifølge § 136 a, stk. 2, skal personalelederen på baggrund af indberetningen, jf. § 135 a, stk. 1, vurdere, om der er behov for at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer, jf. stk. 3. Er der anvendt kortvarig fastholdelse efter stk. 1 mere end én gang inden for 6 måneder over for den pågældende person, er personalelederen forpligtet til at anmode kommunalbestyrelsen om en sådan afgørelse.

Det fremgår af servicelovens § 136 a, stk. 3, pkt. 1, at kommunalbestyrelsen efter anmodning fra personalelederen, jf. stk. 2, kan træffe en tidsbegrænset afgørelse om, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlige hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Det foreslås, at i § 136 a, stk. 3, 1. pkt., udgår »en tidsbegrænset«.

Forslaget vil betyde, at kravet om en tidsmæssig begrænsning i kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) om personalets mulighed for kortvarig fastholdelse af en person i personlige hygiejne-situationer vil udgå.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den foreslåede ændring af § 135 b i serviceloven, hvorved social- og boligministeren via bemyndigelsen i § 135 b, som foreslås ændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 46, vil kunne fastsætte regler om, at kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) om kortvarig fastholdelse i hygiejne-situationer, jf. § 136 a, stk. 3, vil kunne være tidsbegrænsede.

Til nr. 49

Det følger af stk. 1 i servicelovens § 136 d, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for

de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers bolig, uden at vedkommende beboer ønsker det. § 136 d har overskriften »Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd«.

Målgruppen for bestemmelsen er personer med betydelig og varigt nedsat psykiske funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Forslaget om at ophæve servicelovens § 136 d, stk. 1, er en konsekvens af den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 124 d, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 8. Med forslaget vil servicelovens § 124 d, stk. 2, få samme indhold som § 136 d, stk. 1, i serviceloven.

Servicelovens § 136 d, stk. 2 og 3, foreslås ophævet som en konsekvens af ophævelsen af § 136 d, stk. 1.

Overskriften til § 136 d foreslås ophævet som følge af forslaget om at ophæve § 136 d.

Servicelovens § 124 d gælder for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Målgruppen for § 136 d vil således blive omfattet af servicelovens § 124 d, stk. 2.

Forslaget vil således ikke have konsekvenser i forhold til personalets mulighed for fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd i forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mentalt svækkelse.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.10.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 50

Det fremgår af § 136 e, stk. 1, i serviceloven, at personalet som led i omsorgen kan anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen.

Det følger af bestemmelsens stk. 3, at anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, medmindre den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig anvendelsen, jf. stk. 1 og 2.

For en nærmere beskrivelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter § 128 b henvises til punkt 2.3 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at i § 136 e, stk. 1, i serviceloven indsættes efter »velfærdsteknologi«: », jf. § 128 b,«.

Forslaget vil betyde, at personalet i en afgrænset periode kan anvende situationsbestemt kamerakig overfor en person med

betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at den ved lovforslagets § 1, nr. 16, foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 1, i serviceloven om kommunalbestyrelsens mulighed for at indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende kamerakig af en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.

Til nr. 51

Det fremgår af § 136 e, stk. 1, i serviceloven, at personalet som led i omsorgen kan anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg over for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen.

Det følger af bestemmelsens stk. 3, at anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, medmindre den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig anvendelsen, jf. stk. 1 og 2.

Endvidere fremgår det af bestemmelsens stk. 5, at såfremt den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. § 128 b. Afgørelsen kan gøres tidsbegrænset. I forbindelse med afgørelsen skal fremtidsfuldmægtigen og værgen høres om kommunalbestyrelsens vurdering.

For en nærmere beskrivelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter § 128 b henvises til punkt 2.3 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at i § 136 e, stk. 5, i serviceloven ændres »dennes værge« til: »værge«, og »kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. § 128 b« ændres til: »der træffes afgørelse efter § 128 b«.

Forslaget vil betyde, at i tilfælde, hvor den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller værge modsætter sig anvendelsen af kamerakig, vil kommunalbestyrelsen skulle indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at anvende kamerakig af vedkommende efter den foreslåede § 128 b, stk. 1.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at den ved lovforslagets § 1, nr. 16, foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 1,

i serviceloven, om kommunalbestyrelsens mulighed for at indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om i en afgrænset periode at anvende kamerakig af en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.

Den foreslåede ændring af »dennes værge« til: »værge« er alene en sproglig rettelse og har ingen indholdsmæssig betydning.

Til nr. 52

Det fremgår af § 136 f, stk. 1, i serviceloven, at for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, Familieretshuset har beskikket, jf. § 131, stk. 4, eller tiltrædes af fremtidsfuldmægtigen for personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter dette forhold, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, når 1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet, for at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Det foreslås for det første, at i § 136 f, stk. 1, indsættes efter »et bestemt botilbud«: »og om nødvendigt om udskrivelse fra et botilbud«.

Forslaget vil betyde, at en afgørelse efter servicelovens § 136 f, stk. 1, vil udgøre hjemmelsgrundlaget for såvel udskrivelse fra den pågældendes eventuelle aktuelle botilbud som optagelse i et særligt botilbud efter § 136 f, stk. 1.

Begrundelsen for forslaget er at præcisere, at en afgørelse efter servicelovens § 136 f, stk. 1, tillige udgør hjemmelsgrundlaget for en udskrivelse fra den pågældendes eventuelle aktuelle botilbud.

Det foreslås for det andet, at i § 136 f, stk. 1, udgår »jf. § 131, stk. 4,«.

Forslaget vil betyde, at henvisningen til servicelovens § 131, stk. 4, udgår fra bestemmelsen. Den foreslåede ændring vil ikke have indholdsmæssig betydning.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 29, hvorefter det foreslås, at servicelovens § 131, stk. 4, nyaffattes.

Til § 2

Til nr. 1 og 2

Det fremgår af § 2, stk. 1, i voksenansvarsloven, at loven

med de begrænsninger, der følger af de enkelte bestemmelser, finder anvendelse over for børn og unge, der er anbragt på et anbringelsessted, der drives af en kommune, en region eller en privat leverandør, jf. § 43, stk. 1, i barnets lov.

Det følger af § 2, stk. 3, i voksenansvarsloven, at §§ 4-5, 7-9, 12-14, 15 a, 16-16 b og 19-24 finder anvendelse for børn og unge over 18 år, hvis den pågældende er anbragt i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse. Herudover følger det af § 2, stk. 5, i voksenansvarsloven, at §§ 3-16 b og 21-24 finder anvendelse over for børn og unge, der er anbragt på et anbringelsessted efter § 14, jf. §§ 15-17, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Det foreslås, at i § 2, stk. 3, ændres »16-16 b« til: »16-16 c«.

Endvidere foreslås det, at i § 2, stk. 5, ændres »§§ 3-16 b« til: »§§ 3-16 c«.

Forslagene skal ses i sammenhæng med den foreslåede nye § 16 c i voksenansvarsloven, jf. lovforslagets § 2, nr. 11, som vil indføre hjemmel til, at det vil være muligt at undersøge besøgende på sikrede døgninstitutioner. Disse nye regler foreslås også at skulle kunne anvendes i forhold til besøgende til unge over 18 år, hvis den pågældende er anbragt på en sikret døgninstitution i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse, jf. § 2, stk. 3, i voksenansvarsloven, og i forhold til besøgende til børn og unge, der er anbragt på et anbringelsessted (i form af en sikret døgninstitution) efter § 14, jf. §§ 15-17, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, jf. § 2, stk. 5, i voksenansvarsloven.

Forslaget vil betyde, at den foreslåede hjemmel om undersøgelse af besøgende til børn og unge på sikrede døgninstitutioner også vil gælde for besøgende til anbragte unge over 18 år, der er anbragt i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse og for besøgende til børn og unge, der er anbragt på et anbringelsessted efter § 14, jf. §§ 15-17, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af § 4, stk. 1 i voksenansvarsloven, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan fastsætte en husorden, der nærmere angiver regler og retningslinjer for ophold på institutionen.

Det fremgår af bemærkningerne til voksenansvarsloven, jf. Folketingstidende, 2015-16, tillæg A, L 162 som fremsat, side 32, at bestemmelsen indebærer, at der i en husorden kan fastsættes nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen, herunder at der kan fastsættes generelle ordensregler, som er nødvendige for at få institutionen til at fungere.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.12.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i voksenansvarsloven i § 4, stk. 1, efter »institutionen« indsættes: », herunder regler og retningslinjer om og forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 4, hvor det foreslås, at der indsættes et nyt stk. 3 i § 9 i voksenansvarsloven, som vil gøre det muligt for personalet at anvende fysisk magt efter § 9, stk. 1 til at fratage euforiserende stoffer og til at fratage alkohol i de tilfælde, hvor barnet eller den unge overtræder reglerne i en husorden, eller hvor det er vurderet nødvendigt for at sikre barnets eller den unges sundhed, udvikling og eller trivsel.

Forslaget vil betyde, at det tydeliggøres, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan fastsætte regler og retningslinjer om og forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol.

Med forslaget vil det blive tydeliggjort, at opholdssteder og døgninstitutioner har mulighed for, via deres husorden, at fastsætte regler og retningslinjer om og forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.12.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det fremgår af § 9, stk. 1, i voksenansvarsloven, at personalet på anbringelsessteder efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan fastholde eller føre et barn eller en ung til et andet opholdsrum. Det følger af § 9, stk. 2, i voksenansvarsloven, at det er en betingelse for fysisk magtanvendelse efter § 9, stk. 1, at barnet eller den unge udviser en adfærd, herunder vedvarende chikane, der er til fare for barnet eller den unge selv, de øvrige anbragte børn og unge, personalet eller andre, der opholder sig på anbringelsesstedet. Af § 9, stk. 3, i voksenansvarsloven, fremgår det, at personalet på delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger, efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde kan anvende fysisk magt efter stk. 1, når barnet eller den unge overtræder regler i en husorden fastsat efter § 4, stk. 2, og magtanvendelsen er nødvendig for at bringe overtrædelsen til ophør.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.11.1 og 2.12.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i voksenansvarslovens § 9 efter stk. 2 indsættes et nyt stk. 3, hvorefter personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde kan anvende fysisk magt efter stk. 1 med henblik på at fratage et barn eller en unge følgende:

- 1) Euforiserende stoffer.
- 2) Alkohol, som barnet eller den unge er i besiddelse af, hvis barnet eller den unge herved overtræder regler i en husorden fastsat efter § 4.
- 3) Alkohol, når opholdsstedet eller døgninstitutionen vur-

derer, at fratagelsen er nødvendig for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling.

Det følger af det foreslåede nr. 1, at personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov vil kunne anvende fysisk magt efter voksenansvarslovens § 9, stk. 1, til at fratage et barn eller en ung euforiserende stoffer. Magtanvendelsen vil altid skulle være nødvendig, og indgrebet kan ikke anvendes, hvis mindre indgribende tiltag er tilstrækkelige, f.eks. hvis barnet eller den unge efter dialog med personalet selv udleverer de euforiserende stoffer til personalet.

Magtanvendelsen vil kun kunne anvendes, når der er konkrete grunde til at antage, at et barn eller en ung er i besiddelse af euforiserende stoffer. Det kan f.eks. være, hvis barnet eller den unge i en konkret situation udviser en adfærd, der giver mistanke om påvirkning af euforiserende stoffer. Det kan også være tilfælde, hvor f.eks. en rusmiddeltest efter § 5 i voksenansvarsloven har påvist, at barnet eller den unge har indtaget euforiserende stoffer.

Med euforiserende stoffer forstås stoffer, der er omfattet af bilag 1 til bekendtgørelse nr. 2446 af 12. december 2021 om euforiserende stoffer.

Det følger af det foreslåede nr. 2, at personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, vil kunne anvende fysisk magt efter § 9, stk. 1, i voksenansvarsloven, til at fratage et barn eller en ung alkohol, som barnet eller den unge er i besiddelse af, hvis barnet eller den unge herved overtræder regler i en husorden fastsat efter § 4.

Med alkohol forstås alkoholholdige drikkevarer med en alkoholvolumenprocent på 1, 2 eller derover, der ikke må sælges til personer under 16 år fra butikker, hvor der foregår detailhandel, jf. § 2, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, jf. lovbekendtgørelse 583 af 26. marts 2021.

Magtanvendelsen vil skulle være nødvendig for at bringe overtrædelser af reglerne i husordenen til ophør. Forud for anvendelsen af fysisk magtanvendelse ved overtrædelser af husordenen, vil personalet skulle afsøge alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken til en mindre indgribende reaktion. Anvendelse af fysisk magt ved overtrædelser af husordenen vil være den mest indgribende reaktion, og derfor vil personalet – ligesom i dag – være forpligtet til at afsøge alle andre muligheder, før der skrives til fysisk magtanvendelse. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal de i stedet anvendes. Al magtanvendelse skal endvidere være afpasset barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsniveau. En bestemt adfærd vil således ikke automatisk medføre en bestemt reaktion. Der vil altid skulle foretages en konkret og individuel vurdering.

Det følger af det foreslåede nr. 3, at fratagelse af alkohol med anvendelse af fysisk magt vil kunne ske efter en konkret og individuel vurdering af, at fratagelsen er nødvendig

for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Dette vil betyde, at personalet som en del af vurderingen vil skulle forholde sig til de konkrete omstændigheder, herunder til barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne. Fratagelsen vil altid skulle være nødvendig for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling, og indgrebet vil ikke kunne anvendes, hvis mindre indgribende tiltag er tilstrækkelige.

Der vil altid skulle søges en dialog med barnet eller den unge forud for fratagelsen, med henblik på at få barnet eller den unges perspektiv på årsagen til adfærden, og med henblik på at få barnet eller den unge til at forstå, hvorfor den pågældende adfærd er til skade for barnet eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling, således at en fratagelse vil kunne forsøges undgået. I forlængelse heraf vil der i dialog med barnet eller den unge kunne tages en samtale om, hvorvidt der er andre mindre indgribende tiltag, der vil kunne støtte barnet eller den unge og dermed stoppe adfærden. Via dialogen vil barnet eller den unge desuden blive bekendt med, at en fratagelse vil kunne blive en realitet, hvis der ikke ændres adfærd.

I vurderingen af nødvendigheden vil personalet kunne inddrage de gældende regler om aldersgrænse ved køb af alkohol samt sundhedsstyrelsens anbefalinger om alkohol.

Det kan f.eks. være nødvendigt at fratage alkohol, når der er tale om et anbragt barn, idet indtagelsen af alkohol kan være til skade for barnets sundhed, udvikling eller trivsel.

Det kan f.eks. også være nødvendigt at fratage en anbragt ung alkohol, hvis den unge drikker i hverdagene, og dette går ud over den unges evne til at passe sin skolegang. I den sammenhæng vil der være mulighed for at inddrage alkoholen i hverdagen, hvor der er skoledage.

Der kan også være tilfælde, hvor personalet vurderer, at alkohol generelt påvirker den unges trivsel, sundhed og udvikling negativt, og der derfor er brug for at inddrage alkoholen under anbringelsen.

Barnets eller den unges ejendel eller ejendele vil altid skulle udleveres igen, såfremt der ikke længere er konkret grund til at antage, at barnet eller den unge vil bruge dette til at fortsætte den adfærd, der har ført til beslutningen om fratagelse. For beskrivelse af regler om opbevaring af effekter i øvrigt henvises til afsnit 2.11.1 i de almindelige bemærkninger. Anvendelse af fysisk magt efter den foreslåede § 9, stk. 3, vil skulle registreres og indberettes efter § 21 i voksenansvarsloven.

Fysisk magtanvendelse efter § 9, stk. 1, i voksenansvarsloven, dækker over to fysiske indgrebsmuligheder, dette værende fastholdelse af barnet eller den unge, og at barnet eller den unge føres til et andet opholdsrum, jf. punkt 2.11.1 om gældende ret. Såfremt barnet eller den unge modsætter sig at udlevere euforiserende stoffer eller alkohol, men det ville

kunne fratages f.eks. barnet eller den unges hånd uden at barnet eller den unge bliver fastholdt, er der ikke tale om magtanvendelse. Såfremt der vil være brug for at fastholde et barn eller en ungs hånd eller krop kortvarigt, vil der være tale om en magtanvendelse.

Forslaget vil for det første medføre at opholdssteder og døgninstitutioner vil få adgang til at håndhæve deres husordens regler og retningslinjer om alkohol med fysisk magt. I de tilfælde, hvor der ikke er regler og retningslinjer om alkohol i en husorden, vil opholdssteder og døgninstitutioner kunne fratage barnet eller den unge alkohol i situationer, hvor det er vurderet nødvendigt for at sikre barnets eller den unges sundhed, udvikling eller trivsel.

For det andet vil forslaget give en klar hjemmel til at fratage euforiserende stoffer med fysisk magt.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.12.3 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås også, at der i voksenansvarslovens § 9 indsættes et nyt stk. 4, hvorefter personalet på opholdssteder og døgninstitutioner efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov ud over de i stk. 2 og 3 nævnte tilfælde kan anvende fysisk magt efter stk. 1, når det er nødvendigt for midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter den foreslåede § 15 b.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 5, om en ny § 15 b i voksenansvarsloven, som vil indføre hjemmel til, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder kan beslutte at inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, i en midlertidig og nærmere afgrænset periode, hvis det er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Forslaget vil betyde, at anbringelsesstederne vil få mulighed for at anvende fysisk magt efter voksenansvarslovens § 9, stk. 1, ved inddragelse af mobiltelefoner og kommunikations- og spilleudstyr efter den foreslåede nye § 15 b, hvis barnet eller den unge ikke frivilligt vil aflevere mobiltelefonen og andet kommunikations- og spilleudstyr.

Det fremgår af det foreslåede nye stk. 4 i § 9 i voksenansvarsloven, at der alene kan gøres brug af fysisk magtanvendelse, når det er nødvendigt for inddragelsen. Personalet vil således altid skulle forsøge at få barnet eller den unge til at udlevere ejendelen eller ejendelen frivilligt.

I overensstemmelse med bemærkningerne til § 9, stk. 3, i voksenansvarsloven, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 85 som fremsat, side 87, ændres der ikke på de generelle principper for magtanvendelse. Forud for anvendelsen af fysisk magtanvendelse vil personalet skulle afsøge alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken til en mindre indgribende reaktion. Anvendelse af fysisk magt vil være den mest indgribende re-

aktion, og derfor vil personalet – ligesom i dag – være forpligtet til at afsøge alle andre muligheder, før der skrives til fysisk magtanvendelse. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal de i stedet anvendes.

Al magtanvendelse skal endvidere være afpasset barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsniveau. En bestemt adfærd vil således ikke automatisk medføre en bestemt reaktion. Der vil altid skulle foretages en konkret og individuel vurdering.

Magtanvendelse efter voksenansvarslovens § 9, stk. 1, vil skulle udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Der vil endvidere ved magtanvendelsen skulle tages hensyn til andre tilstedeværende, så der ikke sker unødigt krænkelser eller ulempe. Fiksering og ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling vil ikke være tilladt. Anvendelse af fysisk magt efter den foreslåede § 9, stk. 4, vil skulle registreres og indberettes efter § 21 i voksenansvarsloven.

Fysisk magtanvendelse efter § 9, stk. 1, i voksenansvarsloven, dækker over to fysiske indgrebsmuligheder: fastholdelse af barnet eller den unge, og at barnet eller den unge føres til en andet opholdsrum, jf. punkt 2.11.1 i de almindelige bemærkninger om gældende ret. Såfremt barnet eller den unge modsætter sig at udlevere mobiltelefonen og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, men det ville kunne fratages f.eks. barnets eller den unges hånd uden, at barnet eller den unge bliver fastholdt, vil der ikke være tale om magtanvendelse. Såfremt der vil være brug for at fastholde et barns eller en ungs hånd eller krop kortvarigt, vil der være tale om en magtanvendelse.

Med forslaget gives adgang til at inddragelsen af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, jf. lovforslaget § 2, nr. 5, kan effektueres med fysisk magtanvendelse, idet det vurderes usandsynligt, at personalet altid vil kunne lykkes med, via pædagogisk arbejde, at få barnet eller den unge til frivilligt at udlevere sin mobiltelefon og andet kommunikations- og spilleudstyr.

Til nr. 5

Der er ikke i dag fastsat regler i voksenansvarsloven, der giver alle opholdssteder og døgninstitutioner for børn og unge adgang til midlertidigt at inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, hvis dette er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.11.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i voksenansvarsloven indsættes en ny § 15 b, hvorefter at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder vil kunne beslutte at inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr

i en midlertidigt og nærmere afgrænset periode, hvis dette er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Det foreslås også, at den nye § 15 b skal have *overskriften* »Midlertidig inddragelse af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr«.

Bestemmelsen i § 15 b vil omfatte alle børn og unge, der har ophold på anbringelsessteder efter § 43, stk. 1, nr. 6 i barnets lov. Bestemmelsen vil således også gælde for børn og unge, der er idømt en ungdomssanktion, jf. § 74 a i straffeloven, jf. lovbekendtgørelse n. 1360 af 28. september 2022, eller afsoner en ubetinget fængselsdom på en institution, jf. § 78, stk. 1, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 201 af 28. februar 2023 (herefter straffuldbyrdesloven), eller når opholdet træder i stedet for en varetægtsfængsling efter § 765 i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024. Hertil kommer de børn og unge, som opholder sig på institutionerne i medfør af §§ 36 og 62 l-62 o i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1079 af 10. august 2023, samt § 16 i lov om lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold, jf. lovbekendtgørelse nr. 1139 af 17. august 2023 (herefter hjemrejseloven).

Den foreslåede bestemmelse fastsætter, at det alene vil være lederen eller dennes stedfortræder, der vil kunne beslutte, at barnet eller den unges mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr inddrages midlertidigt og i en nærmere afgrænset periode.

Inddragelse af et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, må kun ske undtagelsesvis og må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Inddragelsen vil skulle bero på en konkret og individuel vurdering. Der vil altid skulle søges en dialog med barnet eller den unge forud for inddragelse, med henblik på at få barnet eller den unges perspektiv på årsagen til adfærden, og med henblik på at få barnet eller den unge til at forstå, hvorfor den pågældende adfærd er til skade for barnet eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling, således at en inddragelse vil kunne forsøges undgået. I forlængelse heraf vil der i dialog med barnet eller den unge kunne tages en samtale om, hvorvidt der er andre mindre indgribende tiltag, der vil kunne støtte barnet eller den unge og dermed stoppe adfærden. Via dialogen vil barnet eller den unge desuden blive bekendt med, at en inddragelse vil kunne blive en realitet, hvis der ikke ændres adfærd.

Forhold, der eksempelvis vil kunne nødvendiggøre brugen af bestemmelsen, vil være, når der efter en konkret og individuel vurdering er bestemte grunde til at antage, at der er risiko for at barnet eller den unge vil begå eller blive udsat for kriminalitet online, at barnet eller den unge er i risiko for alvorlig søvnforstyrrelse, såvel som at barnet eller den unge gør brug af sugardating eller har anden destruktiv adfærd online.

Bestemmelsen vil indebære, at inddragelsen kun vil kunne

ske midlertidigt. Inddragelsen vil skulle være så kortvarig som muligt, og må ikke strække sig ud over formålet med inddragelsen. En inddragelse, hvor barnet eller den unge har fået oplyst en nærmere afgrænset periode, vil ikke kunne forlænges. En ny senere inddragelse vil kræve en ny særskilt vurdering og må ikke komme i umiddelbar forlængelse af en tidligere inddragelse. Såfremt der vurderes at være behov for længerevarende inddragelse, bør det overvejes, om der på baggrund af en dialog med kommunen vil skulle træffes afgørelse om kontrol med barnet eller den unges brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer uden for institutionen efter voksenansvarslovens § 15.

Barnet eller den unges ejendel eller ejendele vil altid skulle udleveres igen, såfremt der ikke længere er en konkret grund til at antage, at barnet eller den unge vil bruge dette til at fortsætte den adfærd, der har ført til beslutningen om inddragelse. Dette kan for eksempel være på baggrund af en samtale, hvor det er lykkedes at forklare barnet eller den unge, hvorfor adfærden negativt påvirker barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling.

Perioden for inddragelsen vil skulle fastsættes under iagttagelse af de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter § 7 i voksenansvarsloven for anbragte børn og unge, herunder især proportionalitetsprincippet og mindsteindgrebsprincippet. Det vil således være væsentligt, at perioden, som inddragelsen varer, står i et rimeligt forhold til formålet, og at indgrebet ikke anvendes, hvis mindre indgribende tiltag er tilstrækkelige. Varigheden vil således skulle variere afhængig af intensitet og formål.

Et eksempel vil kunne være, at et barn eller en ung i en periode har spillet flere timer om natten på sin spillekonsol, hvorfor barnet eller den unge har svært ved at passe sin skole. Som en del af varetagelsen af den daglige omsorg og personlige støtte, vil barnet eller den unges spillekonsol her kunne inddrages om aftenen inden sengetid, således at barnet eller den unge har et bedre udgangspunkt for at passe sin skole. Da intensiteten af dette indgreb vurderes begrænset, vil varigheden kunne være alle nætter i en hel skoleuge, så barnet eller den unge vil kunne komme ind i en god døgnrytme.

Et andet eksempel vil kunne være en netop opstået situation, hvor barnet eller den unge via sin mobiltelefon er ved at begå noget strafbart eller foretage en handling, der kan skade barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling, og hvor situationen vil kunne afværges ved, at mobiltelefonen inddrages i nogle timer, således at der bliver tid til at forklare barnet eller den unge, hvorfor dette er til skade for barnet eller den unge selv.

På samme vis vil lederen altid skulle overveje, om det alene er tilstrækkeligt at inddrage for eksempel mobiltelefonen i de timer, hvor barnet eller den unge er alene med den, for eksempel inden sengetid på værelset, således at mobiltelefo-

nen alene inddrages i nogle timer om aftenen og natten frem for eksempelvis hele dagen.

Det bemærkes, at inddragelsen af en mobiltelefon altid vil skulle betragtes som meget indgribende og af væsentlig intensitet, da et barn eller en ung kan have store dele af sit sociale liv på mobiltelefonen, og da det ofte vil være barnet eller den unges primære adgang til kommunikation med familie, netværk, venner, skole m.v.

Som det fremgår af eksemplerne, vil årsagen til inddragelsen af et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr kunne variere og udspringe af forskellige hensyn. Dette vil f.eks. kunne være behovet for at sikre den daglige omsorg, herunder barnets søvn og skolegang. Ligeledes vil det kunne udspringe af behovet for at beskytte barnet eller den unge for at begå kriminalitet eller foretage andre handlinger, som f.eks. sugardating, der kan være til skade for barnets sundhed, udvikling og trivsel. Årsagerne vil således også kunne skabe forskellige behov i dialogen og det videre pædagogiske arbejde med barnet eller den unge.

Bestemmelsen slår fast, at inddragelsen alene vil kunne ske i nærmere afgrænset periode. Det forudsættes således, at det ved inddragelsen gøres klart for barnet eller den unge, hvor længe ejendelen eller ejendele vil være inddraget. Det vil altid skulle stå klart for barnet eller den unge, hvor længe inddragelsen er påtænkt at vare, såvel som at barnet eller den unge vil skulle have oplyst, at der vil ske udlevering, hvis inddragelsen ikke længere vurderes nødvendig. Hertil kommer, at det vil skulle gøres klart for barnet eller den unge, hvis der er forhold der gør, at barnet eller den unge selv aktivt vil kunne bidrage til, at der sker hurtigst mulig udlevering.

Ved andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr menes alle former for elektronik, der kan spilles på og/eller kommunikeres igennem.

Ved beslutning om inddragelse vil barnet eller den unge fortsat skulle have adgang til at foretage eksternt kommunikation. Det betyder, at institutionen eller afdelingen vil skulle stille kommunikationsudstyr til rådighed for det anbragte barn og den unge. Der vil ikke kunne fastsættes regler, der helt afskærer de anbragte børns og unges adgang til elektronisk kommunikation og medier, ligesom et anbringelsessted heller ikke vil kunne indføre regler om, at breve til eller fra et barn eller en ung skal kontrolleres, eller at en ansat skal lytte eller læse med, når barnet eller den unge har kontakt med omverdenen. Bestemmelsen vil alene give adgang til midlertidigt at inddrage og opbevare mobiltelefonen og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, og vil dermed ikke give adgang til at tilgå indholdet på det udstyr, der inddrages.

Inddragelsen må af hensyn til den anbragtes retssikkerhed ligeledes aldrig stå i vejen for kommunikation med offentlige myndigheder, advokater, værger eller bistandsværger. Det

vil desuden skulle sikres, at det anbragte barn eller den anbragte unge har mulighed for at henvende sig anonymt til det socialtilsyn, som fører driftsorienteret tilsyn med anbringelsesstedet. Hertil kommer, at barnet eller den unge vi skulle kunne kommunikere med forældremyndighedsindehaver og nærmeste pårørende. Barnet eller den unge vil skulle oplyses om denne ret til kommunikation og adgang til medier forud for inddragelsen.

Af hensyn til dialogen og samarbejdet med forældremyndighedsindehaver og personalet, vil det være hensigtsmæssigt hurtigst muligt at orientere forældremyndighedsindehaver om inddragelsen, således at de er opmærksomme på, at barnet eller den unge har fået inddraget deres mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, samt oplyses om, hvordan de vil kunne komme i kontakt med deres barn.

Kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation vil kun kunne ske på baggrund af en afgørelse fra børne- og ungeudvalget, jf. voksenansvarslovens § 15 eller efter §§ 18 og 19 for anbragte børn og unge, der er anbragt i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse.

Det følger endvidere af den foreslåede bestemmelse, at inddragelsen alene vil kunne ske, hvis inddragelsen er nødvendig for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Dette vil betyde, at lederen som en del af vurderingen vil skulle forholde sig til de konkrete omstændigheder, herunder til barnet eller den unges alder, modenhed og funktionsevne. Inddragelsen vil altid skulle være nødvendig, og indgrebet kan ikke anvendes, hvis mindre indgribende tiltag er tilstrækkelige. Inddragelse af et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, vil kun kunne ske undtagelsesvis og må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats.

Barnet eller den unges ejendel eller ejendele vil altid skulle udleveres igen, såfremt der ikke længere er en konkret grund til at antage, at barnet eller den unge vil bruge dette til at fortsætte den adfærd, der har ført til beslutningen om inddragelse. Dette vil for eksempel kunne være på baggrund af samtale med barnet eller den unge, hvor det er lykkedes at forklare barnet eller den unge, hvorfor adfærden negativt påvirker barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Dette betyder, at vurderingen vil skulle ske løbende med henblik på eventuel udlevering.

Information om muligheden for inddragelse af mobiltelefoner m.v. efter den foreslåede § 15 b vil med fordel kunne indgå som led i den generelle information om relevante regler for anbringelsen, herunder f.eks. anbringelsesstedets eventuelle husorden, som gives til barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren i forbindelse med anbringelsen.

Hertil kommer, at lederen af et anbringelsessted, jf. § 24, stk. 1, i voksenansvarsbekendtgørelsen, i forbindelse med en

anbringelse skal oplyse barnet eller den unge samt forældre-myndighedsindehaverne eller den uledsagede mindreårige udlændings repræsentant om deres rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, herunder adgangen til at klage til henholdsvis Ankestyrelsen og kommunalbestyrelsen, jf. § 23, stk. 2 og 3, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge.

Forslaget vil medføre adgang for lederen eller dennes stedfortræder til midlertidigt at kunne inddrage mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr på anbringelsesstederne hvis inddragelsen er nødvendig for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Det kan eksempelvis være, når personalet er bekendt med, at barnet eller den unge gentagende gange har brugt sin mobiltelefon og andet kommunikations- eller spilleudstyr til køb og salg af euforiserende stoffer, sugardating eller til at spille på i løbet af natten.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.11 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af § 16, stk. 1, i voksenansvarsloven, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse kan beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages, jf. dog stk. 2.

Det foreslås, at bestemmelsen sprogligt ensrettes med andre bestemmelser i voksenansvarsloven, således at i § 16, stk. 1, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«.

Forslaget vil betyde, at formuleringen af denne del af § 16, stk. 1, i voksenansvarsloven ensrettes med sprogbrugen i andre tilsvarende bestemmelser i voksenansvarsloven.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den sproglig formulering, der anvendes i det foreslåede nye § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven, jf. lovforslagets § 2, nr. 7, og i den foreslåede ændring af den tilsvarende formulering i § 16, stk. 6, der med lovforslagets § 2, nr. 7, vil blive stk. 7, jf. lovforslagets § 2, nr. 10.

Det foreslås også, at i § 16, stk. 1, ændres »stk. 2« til: »stk. 3«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 7, om indsættelse af et nyt § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven, hvilket vil medføre, at lovens § 16, stk. 2, vil blive stk. 3. Det vil derfor være nødvendigt i § 16, stk. 1, at ændre henvisningen til stk. 2 sådan, at der i stedet henvises til stk. 3.

Til nr. 7

Efter § 16 i voksenansvarsloven, kan lederen af et anbringelsessted, efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, eller den der bemyndiges dertil, uden retskendelse beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke iagttages, jf. dog stk. 2.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.11.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i voksenansvarslovens § 16 indsættes et nyt stk. 2, hvorefter lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder uden en retskendelse kan beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis betingelserne for midlertidigt at inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter § 15 b, eller for at fratage alkohol efter § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, er opfyldt.

Forslaget vil betyde, at lederen eller dennes stedfortræder i praksis vil kunne håndhæve bestemmelserne, der vil give adgang til at fratage mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter den foreslåede § 15 b, samt fratage alkohol efter de foreslåede § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, ved at beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 5, om en ny § 15 b i voksenansvarsloven, som vil indføre hjemmel til, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder kan beslutte at inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr i en midlertidig og nærmere afgrænset periode, hvis dette er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.

Forslaget vil endvidere skulle ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 4, som vil indføre hjemmel til, at personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov vil kunne anvende fysisk magt efter § 9, stk. 1 med henblik på at fratage et barn eller en ung alkohol eller euforiserende stoffer.

Forslaget vil betyde, at anbringelsesstederne vil få mulighed for at effektuere inddragelsen af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, efter den foreslåede § 15 b, og inddragelsen af alkohol efter de foreslåede § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, hvis barnet eller den unge har disse genstande i sin besiddelse og ikke frivilligt vil aflevere det.

Af den foreslåede bestemmelse fremgår det, at det alene er lederen eller dennes stedfortræder, der vil kunne beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af person og opholds-

rum. Hvis lederen ikke er til stede, vil det skulle være klart, hvilken tilstedeværende medarbejder der i stedet er udpeget som stedfortræder og dermed har beslutningskompetencen.

Bestemmelsen slår fast, at der alene vil kunne foretages en undersøgelse, når det er nødvendigt for midlertidig at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter den foreslåede § 15 b, eller for at fratage alkohol efter den foreslåede § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3. Dette vil indebære, personalet forud for undersøgelsen vil skulle afsøge alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken til en mindre indgribende reaktion. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige skal de i stedet anvendes, jf. § 7, stk. 2 og 3, i voksenansvarsloven.

Det vil altid skulle bero på en konkret og individuel vurdering, om det er nødvendigt at foretage en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, og i givet fald hvilken form for undersøgelse der vil være proportional at gennemføre i det enkelt tilfælde.

Undersøgelsen vil skulle stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, vil disse skulle anvendes. Undersøgelsen vil skulle udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnets eller den unges personlige integritet. Der vil endvidere skulle tages hensyn til andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe. Fiksering og ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling vil ikke være tilladt.

Undersøgelser af anbragte børn og unge og deres opholdssteder vil skulle registreres og indberettes efter § 21, stk. 1, i voksenansvarsloven.

Forslaget vil medføre, at der kommer en entydig hjemmel i § 16, stk. 1, i voksenansvarsloven til at foretage en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, når det er nødvendigt for midlertidig at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter den foreslåede § 15 b eller for at fratage alkohol efter den foreslåede § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3. Den eksisterende bestemmelse forudsætter et ordens- og sikkerhedshensyn. Hvor for eksempel køb og salg af stoffer via mobiltelefonen vil falde under et ordenshensyn, vil spil på mobiltelefonen om natten ikke medføre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages. Adgangen til at kunne undersøge en person eller et opholdsrum vil medføre, at de foreslåede § 15 b og § 9, stk. 3, nr. 2 og 3, vil kunne effektueres og dermed fungere i praksis, idet det vurderes usandsynligt, at personalet altid vil kunne lykkes med, via pædagogisk arbejde, at få barnet eller den unge til frivilligt at udlevere sin mobiltelefon eller andet kommunikations- og spilleudstyr eller alkohol.

Til nr. 8

Det følger af § 16, stk. 1, i voksenansvarsloven, at lederen af

et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse kan beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages, jf. dog stk. 2.

Det fremgår af § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven, at ud over tilfælde nævnt i stk. 1 kan lederen af en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse beslutte, at der skal foretages undersøgelse af, hvilke effekter et barn eller en ung, der er anbragt i afdelingen eller på døgninstitutionen, har i sin besiddelse på sin person eller i sit opholdsrum, hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn iagttages.

Det foreslås, at bestemmelsen sprogligt ensortes med andre bestemmelser i voksenansvarsloven, således at i § 16, stk. 2, der bliver stk. 3, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«.

Forslaget vil betyde, at formuleringen af denne del af § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven, der med lovforslagets § 2, nr. 7, vil blive stk. 3, ensrettes med sprogbrugen i andre tilsvarende bestemmelser i voksenansvarsloven.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den sproglig formulering, der anvendes i det foreslåede nye § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven, jf. lovforslagets § 2, nr. 7, og i den foreslåede ændring af den tilsvarende formulering i § 16, stk. 6, der med lovforslagets § 2, nr. 7, vil blive stk. 7, jf. lovforslagets § 2, nr. 10.

Til nr. 9

Det følger af § 16, stk. 4, at der ved undersøgelse af barnets eller den unges person efter stk. 1 eller 2 må foretages klap uden på tøjet og undersøgelse af lommer og sko. Personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager sit overtøj, sin hovedbeklædning og sine sko af.

Af § 16, stk. 5, fremgår det, at der ved undersøgelse af barnets eller den unges person efter stk. 1 eller 2 på sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan foretages kropsvisitation i form af undersøgelse af kroppens overflader samt gennemsøgning af tøjet. Personalet kan til brug for undersøgelsen af tøjet kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af.

Det foreslås, at i § 16, stk. 4, 1. pkt., og stk. 5, 1. pkt., som bliver stk. 5, 1. pkt., og stk. 6, 1. pkt., ændres »stk. 1 eller 2« til: »stk. 1, 2, eller 3«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 7, om indsættelse af et nyt stk. 2 i § 16 i voksenansvarsloven, og som vil medføre, at § 16, stk. 2, vil blive stk. 3. Det

vil derfor være nødvendigt at ændre den nuværende henvisning til stk. 2 i § 16, stk. 4, 1. pkt., og stk. 5, 1. pkt., som vil blive stk. 5, 1. pkt., og stk. 6, 1. pkt., til en henvisning til stk. 3.

Forslaget vil endvidere medføre, at der i § 16, stk. 4, 1. pkt., og stk. 5, 1. pkt., som vil blive § 16, stk. 5, 1. pkt., og stk. 6, 1. pkt., indsættes en henvisning til det foreslåede nye § 16, stk. 2, jf. lovforslagets § 2, nr. 7. Indsættelse af denne henvisning vil medføre, at der ved undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum efter det foreslåede nye § 16, stk. 2, vil kunne foretages klap uden på tøjet og undersøgelse af lommer og sko, og at personalet vil kunne kræve, at barnet eller den unge tager sit overtøj, sin hovedbeklædning og sine sko af, og at der på sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov vil kunne foretages kropsvisitation i form af undersøgelse af kroppens overflader samt gennemsøgning af tøjet, og at personalet til brug for undersøgelsen af tøjet vil kunne kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af.

Til nr. 10

Det følger af § 16, stk. 6, i voksenansvarsloven, at lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse kan beslutte at tage effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, i bevaring, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Det foreslås, at i § 16, stk. 6, der bliver stk. 7, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«, og efter »hensyn« indsættes: », eller hvis betingelserne i § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, eller § 15 b er opfyldt«.

Forslaget om at ændre »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder« vil betyde, at formuleringen af denne del af § 16, stk. 6, i voksenansvarsloven, der med lovforslagets § 2, nr. 10, vil blive stk. 7, ensrettes med sprogbru- gen i andre tilsvarende bestemmelser i voksenansvarsloven.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den sproglig formulering, der anvendes i det foreslåede nye § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven, jf. lovforslagets § 2, nr. 7.

Forslaget om efter »hensyn« at indsætte: », eller hvis betingelserne i § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, eller § 15 b er opfyldt« vil betyde, at lederen eller dennes stedfortræder i praksis vil kunne håndhæve bestemmelserne, der vil give adgang til at fratage mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter den foreslåede § 15 b samt fratage alkohol efter de foreslåede § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, idet lederen eller dennes stedfortræder med denne ændring af bestemmelsen vil få hjemmel til at tage effekterne i besiddelse.

Det bemærkes, at det alene vil være lederen eller dennes stedfortræder, der vil kunne beslutte, at de pågældende effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, tages i bevaring. Hvis lederen ikke er til stede, vil det skulle være klart, hvilken tilstedeværende medarbejder der i stedet er

udpeget som stedfortræder og dermed har beslutningskompetencen.

Med denne del af forslaget vil undersøgelsen af person og opholdsrum efter det foreslåede nye § 16, stk. 2, i voksenansvarsloven alene kunne effektueres, da der gives hjemmel til at tage de effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, i bevaring.

Til nr. 11

Det fremgår af voksenansvarslovens § 16, stk. 2 og 3, at lederen af en sikret døgninstitution eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse kan beslutte, at der skal foretages undersøgelse af, hvilke effekter et barn eller en ung, der er anbragt, har i sin besiddelse på sin person eller i sit opholdsrum, hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn iagttages. Dette omfatter bl.a. euforiserende stoffer, våben og andre ting, der er til fare for barnet selv, de øvrige anbragte børn og unge samt personalet.

Der er imidlertid ikke fastsat regler om, at besøgende ikke må tage sådanne effekter med ind på sikrede døgninstitutioner, ligesom der ikke er fastsat regler om som betingelse for et besøg at anmode besøgende om at tømme deres lommer og tasker eller til at undersøge de besøgende ved brug af scannere.

Hjemlen til at undersøge en besøgende på en sikret døgninstitution for børn og unge under 18 år, herunder ved brug af scannere, følger af anstaltsforholdet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.13.1 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i voksenansvarsloven som § 16 c ind- sættes en bestemmelse om undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner.

Med § 16 c, stk. 1, foreslås det, at besøgende til børn og unge, der er anbragt på sikrede døgninstitutioner efter § 43, stk. 3, i barnets lov, ikke må medbringe effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen.

Forslaget vil betyde, at det forhindres, at besøgende medbringer effekter ind på institutionen, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen. Det kan f.eks. være effekter, der kan bruges til at forvolde skade på de anbragte børn og unge, herunder knive, våben, skarpe eller spidse genstande, euforiserende stoffer m.v. Det kan desuden være genstande, der kan anvendes til at begå kriminalitet, som f.eks. mobiltelefoner, som unge, der f.eks. er anbragt i varetægtsurrogat, vil kunne benytte til at kontakte personer uden for institutionen.

Med § 16 c, stk. 2, foreslås det, at personalet som betingelse for et besøg kan kræve, at en besøgende tømmer sine lommer og tasker og undersøges med en scanner med henblik

på at sikre, at effekter omfattet af stk. 1 ikke bringes ind på institutionen.

Forslaget vil betyde, at den besøgende kan blive bedt om at tømme sine lommer og tasker for at kunne komme på besøg. Herudover vil den besøgende kunne blive bedt om at skulle undersøges med en scanner. Hvis scanneren giver udslag for metalgenstande, vil den besøgende kunne blive bedt om at tømme sine lommer eller tasker og lade sig scanne igen, indtil der ikke er udslag. Den foreslåede ordning vil ikke give adgang til at kropsvisitere den besøgende.

Personalet vil ikke være forpligtet til at undersøge besøgende ved hvert besøg, men kan vælge at gøre det f.eks. ved mistanke om, at en besøgende medbringer effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen eller ved stikprøvekontrol.

Formålet med disse tiltag vil være at forhindre, at besøgende tager effekter omfattet af stk. 1 med ind på institutionen. Den sikrede døgninstitution bør ved brugen af scannere tage hensyn til, at de besøgende kan have implantater, som f.eks. skruer og skinner, der kan give udslag i scanneren. Hvis den besøgende fortsat giver udslag ved scanningen efter at den besøgende har tømt lommer og tasker, bør den besøgende gives adgang til institutionen. Herudover bør institutionen udvise hensyn til den besøgende ved at sikre diskretion i forbindelse med undersøgelsen, hvis der er øvrige personer tilstede, herunder andre besøgende.

Den sikrede døgninstitution bør inden et besøg gøre besøgende bekendte med proceduren for besøg, herunder brugen af scannere.

En scanner kan f.eks. både være en håndholdt kropsscanner eller en karmscanner. Ved en karmscanner forstås en dørliggende scanner, som besøgende går igennem uden at blive kropsligt berørt. Kropsscannere og karmscannere kan alene opfange tilstedeværelsen af metalgenstande og dermed kun anvendes til at opfange effekter som våben og mobiltelefoner.

Med § 16 c, *stk. 3*, foreslås det, at effekter omfattet af stk. 1 anbringes under besøget med den besøgendes accept i et aflåst rum eller skab.

Forslaget vil betyde, at hvis personalet finder effekter hos en besøgende, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen og af den grund ikke bør medbringes på institutionen, vil de kunne tilbageholdes og opbevares i et aflåst rum eller skab under besøget og udleveres til den besøgende, når den pågældende forlader institutionen. Den besøgende vil skulle give samtykke hertil, og sker dette ikke, vil den foreslåede bestemmelse i § 16 c, *stk. 4*, finde anvendelse, jf. nedenfor.

Personalet vil skulle kontakte politiet ved fund af ulovlige effekter såsom våben og euforiserende stoffer.

Med § 16 c, *stk. 4*, foreslås det, at lederen af institutionen eller dennes stedfortræder kan afvise en besøgende, der ikke

vil tømme sine lommer og tasker og undersøges med en scanner efter stk. 2 eller lade sine effekter opbevare under besøget efter stk. 3.

Forslaget vil betyde, at lederen af en sikret døgninstitution, eller dennes stedfortræder, vil kunne afvise en besøgende, hvis den pågældende afviser at tømme sine lommer og tasker, lade sig scanne eller lade sine effekter opbevare i et aflåst rum eller skab under besøget.

Det vil alene være lederen af institutionen eller dennes stedfortræder, der vil kunne afvise en besøgende. Der vil derfor altid skulle være udpeget en stedfortræder for lederen blandt det tilstedeværende personale, der vil kunne træffe beslutning herom.

En afvisning vil have karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed og vil derfor ikke kunne påklages.

Såfremt lederen eller dennes stedfortræder afviser en besøgende, vil barnet eller den unge skulle have besked herom.

Det foreslås endvidere, at den foreslåede bestemmelse i § 16 c i voksenansvarsloven skal have overskriften »Undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner«.

Den foreslåede bestemmelse i § 16 c i voksenansvarsloven vil medføre en klar lovhjemmel til, at sikrede døgninstitutioner kan undersøge besøgende og deres effekter og anvende scanning for at skærme de anbragte børn og unge fra at kunne komme i besiddelse af genstande, der kan bruges til at forvolde skade på dem selv og andre, eller som de ikke må være i besiddelse af, som for eksempel euforiserende stoffer.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Det fremgår af § 11 a, *stk. 1*, i retssikkerhedsloven, at myndigheden efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, kan forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Det følger endvidere af § 11 a, *stk. 6*, i retssikkerhedsloven, at ved klage til Ankestyrelsen kan samtykke til at indhente oplysninger efter § 11 a, *stk. 1*, indhentes ved, at borgeren i

den skriftlige bekræftelse af, at en klage er modtaget, bliver gjort opmærksom på, hvilke typer af oplysninger det kan blive nødvendigt at indhente, og får en frist til eventuelt at gøre indsigelse imod dette.

Af § 11 c, stk. 1, nr. 5, i retssikkerhedsloven følger det, at hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 6, fraviges i sager om indstilling til Familieretshuset om at træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a i lov om social service.

Det foreslås, at § 11 c, stk. 1, nr. 5, i retssikkerhedsloven affattes således:

»5) indstilling til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap om at træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke, kortvarig indelåsning, anvendelse af kamerakig, adgang til en beboers bolig og låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. efter §§ 131-131 c i lov om social service og«.

Forslaget vil betyde, at myndighederne vil få adgang til at indhente de nødvendige oplysninger om en borger uden vedkommendes samtykke til brug for en indstilling til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap om at træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke, kortvarig indelåsning, anvendelse af kamerakig, adgang til en beboers bolig og aflåsning af skabe og skuffer m.v. efter §§ 131-131 c i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 33.

Med forslaget vil den gældende retstilstand i forhold til at indhente de nødvendige oplysninger om borgeren til brug for en indstilling om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a i serviceloven blive opretholdt. For at gøre bestemmelsen mere præcis foreslås det dog, at der i den foreslåede bestemmelse i § 11 c, stk. 1, nr. 5, i retssikkerhedsloven vil blive henvist til § 131 a i serviceloven, hvorefter Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke efter lovens § 129 a.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 33, foreslåede bestemmelser i § 131 b, stk. 2, og § 131 c, stk. 2, i serviceloven, hvor det bl.a. foreslås, at kommunalbestyrelsens indstilling til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap om at træffe afgørelse om at give tilladelse til anvendelse af kamerakig efter lovens § 128 b, stk. 1, kortvarig indelåsning efter lovens § 128 h, stk. 1, adgang til en beboers bolig efter lovens § 128 i, stk. 1, og låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. efter lovens § 128 g, stk. 1, skal indeholde faglig dokumentation for beboers betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.

Begrundelsen for forslaget er, at myndighederne bør have samme mulighed for at indhente de nødvendige oplysninger om borgeren til brug for indstilling til nævnet uden borge-

rens samtykke efter de foreslåede bestemmelser i § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, § 128 h, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, samt de gældende bestemmelser i § 129 og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i serviceloven som ved en indstilling om optagelse i botilbud uden samtykke efter lovens § 129 a.

For en nærmere beskrivelse af §§ 128 b, 128 g, 128 h, 128 i, 129, 129 a og 136 f i serviceloven henvises til punkt 2.3, 2.6, 2.7.1, 2.7.5. og 2.8 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3

Der følger af § 133, stk. 2, i serviceloven, at klager over afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 c, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område af den person, som afgørelsen vedrører. Det drejer sig om klager over kommunalbestyrelsens afgørelser efter de nævnte bestemmelser.

Det fremgår af § 52 a, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at Ankestyrelsen træffer afgørelse uden medvirken af beskikkede medlemmer i sager om klage over kommunalbestyrelsens afgørelser, når det er fastsat ved lov, at sagerne kan påklages til Ankestyrelsen, jf. dog § 52 c.

§ 52 a, stk. 2-4, i retssikkerhedsloven indeholder en opstilling af sager, hvor Ankestyrelsen træffer afgørelse uden medvirken af beskikkede medlemmer.

Det fremgår af retssikkerhedslovens § 52 b, at i sager, der ikke er omfattet af § 52 a, træffer Ankestyrelsen afgørelse på et møde, jf. dog § 53, stk. 2.

Af § 53, stk. 2, fremgår det, at såfremt Ankestyrelsen skønner, at en sag er egnet til at blive afgjort, uden at der afholdes et møde, sender styrelsen indstilling til medlemmerne om, hvad afgørelsen bør gå ud på. Hvis et medlem ikke ønsker at afgøre sagen på dette grundlag, skal sagen behandles på et møde.

Det følger endvidere af retssikkerhedslovens § 52 c, stk. 1, at når Ankestyrelsen skønner, at en sag, der er omfattet af § 52 a, stk. 1, 3 eller 4, har principiel eller generel betydning, træffes afgørelse i sagen på et møde efter reglerne om udvidet votering, jf. § 55, stk. 2, nr. 1.

Af § 55, stk. 2, nr. 1, fremgår det, at udvidet votering skal benyttes i sager, hvor Ankestyrelsen har besluttet, at sagen har principiel eller generel betydning, jf. § 52 c, stk. 1.

Det foreslås for det første, at efter § 52 c i retssikkerhedsloven indsættes før overskriften før § 53 følgende:

»§ 52 d. I sager efter § 133, stk. 2, 2. pkt., i lov om social service træffer Ankestyrelsen afgørelse på et møde. § 52 c finder tilsvarende anvendelse.«

Forslaget vil betyde, at når Ankestyrelsen behandler klager over kommunalbestyrelsens afgørelser efter servicelovens § 133, stk. 2, 2. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 38, om fasthol-

delse m.v. efter lovens § 124 d, stk. 2, eller om kortvarig indelåsning efter lovens § 128 h, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 og 19, vil klagen blive behandlet på et møde.

Den foreslåede henvisning til § 52 c, stk. 1, i retssikkerhedsloven vil betyde, at når Ankestyrelsen skønner, at en klagesag har principiel eller generel betydning, træffes afgørelse i sagen på et møde efter reglerne om udvidet votering i lovens § 55, stk. 2, nr. 1. Den foreslåede henvisning til § 52 c, stk. 2, i retssikkerhedsloven vil betyde, at Ankestyrelsen desuden kan beslutte, at en afgørelse skal træffes på et møde eller ved skriftlig indstilling til medlemmerne.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den ved lovforslagets § 1, nr. 38, foreslåede bestemmelse i § 133, stk. 2, 2. pkt., i serviceloven, hvor der foreslås, at muligheden for at indbringe en klage til Ankestyrelsen efter 1. pkt. tilsvarende skal finde tilsvarende anvendelse for klager over kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1, når afgørelsen vedrører fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4.

Begrundelsen for forslaget er, at klager til Ankestyrelsen over kommunalbestyrelsens afgørelse over klager om fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, i serviceloven, eller om kortvarig indelåsning efter lovens § 128 h, stk. 4, bør behandles på samme måde som en klage om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter lovens §§ 129 eller 129 a, der er omfattet af retssikkerhedslovens §§ 52 b og 52 c, og som derfor behandles på et møde, eventuelt med udvidet votering.

Det foreslås for det andet, at i § 52 a, stk. 1, i retssikkerhedsloven ændres »§ 52 c« til: »§§ 52 c og 52 d«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den ovennævnte foreslåede bestemmelse i § 52 d, i retssikkerhedsloven, hvorved det foreslås, at i sager efter § 133, stk. 2, 2. pkt., i serviceloven træffer Ankestyrelsen afgørelse på et møde, dvs. med medvirken af beskikkede medlemmer.

Til nr. 4

Det fremgår af § 55, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at i afgørelser med udvidet votering deltager i mødet 2 medlemmer og 2 ankechefer, hvoraf den ene er formand.

Det følger endvidere af lovens § 55, stk. 2, nr. 5, at udvidet votering skal benyttes i sager om tilbageholdelse i boligen efter § 127 og om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i lov om social service.

Det foreslås, at § 55, stk. 2, nr. 5, i retssikkerhedsloven affattes således:

»5) Sager om optagelse i botilbud uden samtykke og om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service.«

For det første vil forslaget betyde, at Ankestyrelsens afgørelser over klager om afgørelser om kortvarig indelåsning

efter det foreslåede § 128 h, stk. 1, jf. § 131 b, i serviceloven og klager over afgørelser om flytning uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt., jf. § 131, i serviceloven også vil være omfattet af udvidet votering.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 1, i serviceloven om kommunalbestyrelsens mulighed for at indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig på et botilbud, jf. den ved lovforslagets § 1, nr. 33, foreslåede § 131 b i serviceloven.

Med forslaget vil den gældende retstilstand i forhold til udvidet votering ved klager over afgørelser om optagelse i botilbud efter §§ 129 og 129 a i serviceloven blive opretholdt. For at gøre bestemmelsen mere præcis foreslås det dog, at der i § 55, stk. 2, nr. 5, i retssikkerhedsloven vil blive henvist til servicelovens §§ 131-131 b, hvorefter Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle træffe afgørelse om henholdsvis optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter serviceloven § 129 eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., og optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 1.

Begrundelsen for forslaget er, at en klage over en afgørelse om kortvarig indelåsning efter § 131 b i serviceloven og om flytning uden samtykke efter lovens § 136 f, stk. 3, 2. pkt., jf. § 131, bør behandles på samme måde som en klage om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a, grundet afgørelsernes meget indgribende karakter.

For det andet vil forslaget betyde, at § 55, stk. 2, nr. 5, i retssikkerhedsloven ikke længere vil indeholde en henvisning til tilbageholdelse i boligen efter § 127 i serviceloven. Henvisningen foreslås at udgå, da § 127 blev ophævet ved lov nr. 498 af d. 1. maj 2019 om ændring af lov om social service, lov om almene boliger m.v., lov om leje af almene boliger og forskellige andre love.

For en nærmere beskrivelse af §§ 128 h, 129, 129 a og 136 f i serviceloven henvises til punkt 2.6 og 2.7.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det fremgår af § 69, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at Ankestyrelsen kan efterprøve retlige spørgsmål.

Det fremgår endvidere af bestemmelsens stk. 2, nr. 2, at Ankestyrelsen uanset stk. 1 foretager en fuld prøvelse af sagen, når dette følger af anden lovgivning, og når Ankestyrelsen træffer afgørelse i en klage over en afgørelse truffet efter §§ 125, 128, 128 b, 128 c, 131 eller 131 a, § 136 a, stk. 3, § 137 b, § 137 c, stk. 2, § 137 g, stk. 1 eller 2, § 137 h, stk. 1, 3-5 eller 7, § 137 i, stk. 1, eller § 137 j, stk. 1 eller 2, i lov om social service.

Det foreslås, at i § 69, stk. 2, nr. 2, i retssikkerhedsloven ændres »§§ 125, 128, 128 b, 128 c, 131 eller 131 a« til: »§§ 125, 128, § 128 b, stk. 2, §§ 128 c-128 f, §§ 131-131 c«.

Med forslaget vil Ankestyrelsens behandling af klager over afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen eller af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap om låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum, låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener, låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbud udeareal, kortvarig indelåsning, anvendelse af kamerakig, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og adgang til en beboers bolig i et botilbud truffet efter de foreslåede bestemmelser i §§ 128 d-128 f, 131 b eller 131 c, være undergivet fuld prøvelse.

Begrundelsen for forslaget er, at en klage til Ankestyrelsen over indgreb i selvbestemmelsesretten efter § 128, stk. 1, §§ 128 d-128 f, 131 b eller 131 c i serviceloven bør være undergivet den samme prøvelse, som en klage over tilsvarende indgreb i selvbestemmelsesretten efter de bestemmelser i serviceloven, der er opfattet af den gældende bestemmelse i § 69, stk. 2, nr. 2, i retssikkerhedsloven.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede bestemmelser i § 128 d om, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at tillade, at den nærmeste dør mellem en beboers bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum på et botilbud låses eller på anden vis sikres, i § 128 e om, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at tillade at låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller et fælleskøkken på et bo- eller dagtilbud, og i 128 f om, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger m.v., der fungerer som udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, samt med den ved lovforslagets § 1, nr. 33, foreslåede bestemmelse i § 131 b om at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap kan træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig på et botilbud, jf. 128 h, og § 131 c om, at nævnet kan træffe afgørelse efter § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, om henholdsvis anvendelse af kamerakig, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og adgang til en beboers bolig i et botilbud.

Til nr. 6 og 7

Det fremgår af § 72, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at klage over en afgørelse har ikke opsættende virkning, jf. dog stk. 2-6.

Endvidere følger det af § 72, stk. 5, 1. pkt., i retssikkerhedsloven, at klage til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i lov om social service har opsættende virkning. Det følger af bestemmelsens 2. pkt., at hvis særlige forhold gør det påkrævet, eller hvis hensynet til den pågældende taler herfor, og alle klageberettigede tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling,

træffer Familieretshuset samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen straks. Afgørelsen om at ophæve en opsættende virkning kan efter bestemmelsens 3. pkt. ikke indbringes for Ankestyrelsen.

Det foreslås for det første, at § 72, stk. 5, 1. pkt., i retssikkerhedsloven, affattes således:

»Klage til Ankestyrelsen over en afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke eller om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service har opsættende virkning, jf. dog 2. pkt.«

Forslaget vil betyde, at klager til Ankestyrelsen over afgørelser om kortvarig indelåsning efter de ved lovforslagets § 1, nr. 19 og 33, foreslåede bestemmelser i § 131 b, jf. § 128 h, stk. 1, i serviceloven, og om optagelse i botilbud uden samtykke efter den gældende § 131, jf. § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i serviceloven, vil få opsættende virkning.

Dette vil dog ikke gælde, hvis § 72, stk. 5, 2. pkt., der foreslås ændret, jf. nedenfor, finder anvendelse.

Begrundelsen for denne del af forslaget er, at en klage over en afgørelse om tilladelse til kortvarig indelåsning efter § 131 b, jf. § 128 h, stk. 1, og om optagelse i botilbud uden samtykke efter § 131, jf. § 136 f, stk. 3, 2. pkt., på samme måde som ved en klage over optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a, jf. §§ 131 og 131 a, bør have opsættende virkning grundet afgørelsernes meget indgribende karakter.

Med forslaget vil den gældende retstilstand i forhold til opsættende virkning ved klage over afgørelser om optagelse i botilbud efter §§ 129 og 129 a blive opretholdt. For at gøre bestemmelsen mere præcis foreslås det dog, at der i § 72, stk. 5, 1. pkt., i retssikkerhedsloven vil blive henvist til §§ 131-131 b, hvorefter Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle træffe afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a eller om kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 1.

Det foreslås for det andet, at i § 72, stk. 5, 2. pkt., i retssikkerhedsloven ændres »Familieretshuset samtidig med afgørelsen om optagelsen i et botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap samtidig med en afgørelse om optagelse i et botilbud uden samtykke eller om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service afgørelse om at iværksætte optagelsen eller tilladelsen til indelåsningen«. Forslaget vil betyde, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil få mulighed for samtidig med en afgørelse om tilladelse om kortvarig indelåsning efter den foreslåede § 131 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 33, eller om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 131 eller 131

a, også at træffe afgørelse om at iværksætte tilladelsen til indelåsningen eller optagelsen straks.

Begrundelsen for denne del af forslaget er, at den ovennævnte foreslåede opsættende virkning af en klage over en afgørelse om tilladelse til indelåsning efter det foreslåede § 131 b, og om optagelse i botilbud uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt., jf. § 131, bør være omfattet af samme undtagelser til den opsættende virkning som ved en klage over en afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a, jf. § 131 og 131 a.

Forslaget skal desuden ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 26, foreslåede bestemmelser i § 130 a, stk. 1 og 5, i serviceloven, hvorved det foreslås, at Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap oprettes, og at nævnet vil skulle overtage Familieretshusets kompetence til at træffe afgørelse om optagelse i botilbud efter de omhandlede bestemmelser i serviceloven, og at det også foreslås, at nævnet vil skulle træffe afgørelse efter § 131 b.

For en nærmere beskrivelse af §§ 128 h, 129, 129 a og 136 f i serviceloven henvises til punkt 2.6 og 2.7.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det fremgår af § 73, stk. 1, nr. 1, i retssikkerhedsloven, at der kan ske indbringelse for retten efter de særlige regler i kapitel 43 a i retsplejeloven af Ankestyrelsens afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i lov om social service.

Kapitel 43 a i retsplejeloven drejer sig om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Det foreslås, at i § 73, *stk. 1, nr. 1*, i retssikkerhedsloven, indsættes efter »afgørelse om«: »fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, jf. § 135, stk. 1, nr. 2, kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4, jf. § 135, stk. 1, nr. 2, og«, og at »§§ 129 og 129 a« ændres til: »§§ 131 eller 131 a, jf. § 135, stk. 1, nr. 1,«.

Forslaget vil betyde, at anvendelsesområdet for § 73, stk. 1, nr. 1, i retssikkerhedsloven vil blive udvidet til også at omfatte Ankestyrelsens afgørelser om fastholdelse m.v. efter servicelovens § 124 d, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, om personalets mulighed for kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig i botilbud efter den ved lovforslagets § 1, nr. 22, foreslåede bestemmelse i § 128 h, stk. 4, og om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter servicelovens § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at det med den foreslåede § 135 i serviceloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 41, foreslås, at ovennævnte afgørelser vil skulle kunne indbringes for retten efter kapitel 43 a i retsplejeloven i det omfang, der er tale om frihedsberøvelse.

Med forslaget vil den gældende retstilstand i forhold til særlig mulighed for domstolsprøvelse ved klage over optagelse i botilbud efter §§ 129 og 129 a blive opretholdt. For at gøre bestemmelsen mere præcis foreslås det dog, at der i § 73, stk. 1, nr. 1, i retssikkerhedsloven vil blive henvist til §§ 131 og 131 a i serviceloven, hvorefter Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap vil skulle træffe afgørelse om henholdsvis optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., og optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a.

For en nærmere beskrivelse af §§ 124 d, 128 h, 129, 129 a og 136 f i serviceloven henvises til punkt 2.6, 2.7.1 og 2.10 i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

Efter bidragsopkrævningsloven kan en bidragsmodtager anmode Udbetaling Danmark om at opkræve et underholdsbidrag, som bidragsbetaleren ikke har betalt på forfaldsdagen. Betaler bidragsbetaleren ikke bidraget under opkrævningen, overdrager Udbetaling Danmark bidraget til restanceinddrivelsesmyndigheden til inddrivelse efter gældsinddrivelsesloven.

Efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven forældes krav på løbende underholdsbidrag i sin helhed efter 10 år regnet fra den dag, da den sidste ydelse blev betalt, eller, hvis ingen betaling har fundet sted, fra den dag, da den første ydelse kunne kræves betalt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til punkt 2.14 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der som § 3, 1. pkt., i bidragsopkrævningsloven indsættes en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at uanset § 8, 1. pkt., i forældelsesloven forældes en fordring på underholdsbidrag, som støttes på en aftale eller afgørelse, ikke længere i sin helhed, når Udbetaling Danmark modtager en anmodning om opkrævning af underholdsbidraget.

Den foreslåede bestemmelse i § 3, 1. pkt., vil betyde, at når en anmodning om opkrævning af krav på underholdsbidrag er indgivet til Udbetaling Danmark, vil bidragsafgørelsen eller -aftalen (grundfordringen) ikke kunne forældes efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven. Dette vil gælde både under opkrævningen og under en eventuel senere inddrivelse, og det vil gælde for både krav på bidrag, som det offentlige er indtrådt i, og for private krav på bidrag.

Ved en anmodning om opkrævning af underholdsbidraget forstås både en anmodning om at få et børnebidrag udbetalt forskudsvist og en anmodning om opkrævning af et ægtefællebidrag og et børnebidrag, der ikke kan udbetales forskudsvist. Der henvises til, at en anmodning om at få et børnebidrag udbetalt forskudsvist betragtes som en anmodning om opkrævning af bidraget i de situationer, hvor Udbe-

taling Danmark udbetaler bidraget forskudsvist og herefter indtræder i retten til at indkræve bidraget efter § 18, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde uanset, hvem der indgiver opkrævningsanmodningen. Bestemmelsen vil således også gælde, hvis f.eks. en bidragsmodtager modtager hjælp til forsørgelse fra det offentlige, og det offentlige efter § 97, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 241 af 12. februar 2021, for et beløb, der svarer til hjælpen, er indtrådt i kravet mod bidragsbetaleren og på grund af manglende betaling anmoder Udbetaling Danmark om at opkræve bidraget.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke have betydning for forældelsen af de enkelte løbende bidragskrav. Disse krav vil fortsat være undergivet forældelsesreglerne i forældelsesloven, i § 18, stk. 1, i børnetilskudsloven og i § 18 a i gældsinddrivelsesloven.

Hvis bidragsmodtageren efter at have indgivet en opkrævningsanmodning til Udbetaling Danmark anmoder om, at opkrævningen standses, f.eks. fordi der er indgået en betalingsaftale med bidragsmodtageren, vil § 8, 1. pkt., i forældelsesloven ikke finde anvendelse igen.

Forslaget vil i relation til forældelsen af krav på underholdsbidrag reelt begrænse anvendelsesområdet for § 8, 1. pkt., i forældelsesloven til situationer, hvor en bidragsmodtager ikke har anmodet Udbetaling Danmark om opkrævning af bidraget, og bidragsbetaleren ikke har betalt bidrag i mere end 10 år regnet fra det tidspunkt, hvor det første bidrag skulle betales, eller hvor det seneste bidrag blev betalt.

Videre foreslås det, at der som § 3, 2. pkt., i bidragsopkrævningsloven indsættes en bestemmelse, hvorefter 1. pkt. ikke finder anvendelse, når fordringen før modtagelsen var forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven. Den foreslåede bestemmelse i § 3, 2. pkt., vil betyde, at den foreslåede bestemmelse i § 3, 1. pkt. ikke vil finde anvendelse, hvis grundfordringen, dvs. bidragsafgørelsen eller -aftalen, inden modtagelsen af anmodningen om opkrævning af bidraget var forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven.

Dette vil gælde, uanset om Udbetaling Danmark modtog opkrævningsanmodningen før eller efter det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt den 15. juni 2024. Der henvises til lovforslagets § 5, stk. 2, og bemærkningerne dertil.

Ved modtagelsen af en anmodning om opkrævning af underholdsbidrag vil Udbetaling Danmark således fortsat skulle påse, at bidragsafgørelsen eller -aftalen (grundfordringen) ikke inden modtagelsen er forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven. Endvidere vil Udbetaling Danmark også skulle påse, at de enkelte løbende bidrag, der er forfaldet inden modtagelsen, er retskraftige, dvs. at de ikke er forældede, og dette også vil gøre sig gældende både under opkrævningen og ved en eventuel overdragelse af bidragene til inddrivelse.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.14 i de almindelige be-

mærkninger og til bemærkningerne til den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse i § 5, stk. 2.

Til § 5

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2024, jf. dog *stk. 2*.

Forslaget vil betyde, at de foreslåede nye eller ændrede regler om husordener, konfliktafværgelse, anvendelse af stofsejer, aflåsning af døre til fælles opholdsrum, aflåsning af døre til servicearealer og fælleskøkkener, aflåsning af låger ved udearealer, særlige døråbnere på yderdøre m.v., optagelse i og udskrivning af botilbud, herunder optagelse i særlige botilbud med samtykke fra værge, registrering og indberetning af indgreb, orientering af pårørende, midlertidig inddragelse af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, mulighed for fratagelse af alkohol og euforiserende stoffer og undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner vil skulle anvendes fra det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt den 1. juli 2024.

For så vidt angår de foreslåede ændringer af regler om husordener, jf. lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, vil det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt ikke betyde, at bo- og dagtilbud, der før ikrafttrædelsestidspunktet har fastsat en husorden, pr. 1. juli 2024 vil have pligt til at ændre husordenen. Dette vil kunne ske ved førstkommande ændring af husordenen.

I relation til de foreslåede ændringer af betingelserne for at træffe afgørelser (forhåndsgodkendelser) om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, anvendelse af stofsejer og kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer vil det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt betyde, at der fra den 1. juli 2024 vil skulle træffes nye afgørelser om forhåndsgodkendelse efter de nye betingelser. Afgørelser om forhåndsgodkendelse, der er truffet før lovens ikrafttræden, vil fortsat være gældende, indtil de enten udløber efter den tidsbegrænsning, der fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsen eller afgørelsen, eller indtil kommunalbestyrelsen træffer en ny afgørelse om forhåndsgodkendelse.

For så vidt angår de foreslåede lempelser af reglerne om registrering og indberetning af indgreb vil det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt betyde, at de lempede regler vil skulle anvendes fra den 1. juli 2024. For de indgreb, der, jf. lovforslagets § 1, nr. 43 og 46, fremover vil skulle indberettes som en samlet registrering, hvor der bl.a. skal angives et skøn for antal anvendte indgreb, vil alle registreringer, der er foretaget før lovens ikrafttræden, men som ved lovens ikrafttræden endnu ikke er indberettet, skulle indgå i den første indberetning af de pågældende indgreb.

Det bemærkes, at selvom § 1, nr. 8, 11, 16, 18, 20, 26, 28, 30, 33, 34, 38-41 og 49, i lovforslaget, §§ 128 g-128 i i lov om social service, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 19, og § 3 nr. 1-3 og 7, i lovforslaget således vil træde i kraft den 1. juli 2024, foreslås det, at disse bestemmelser først skal have virkning fra den 1. januar 2025, jf. lovforslagets § 5, stk. 3.

Med *stk. 2* foreslås det, at § 4 træder i kraft den 15. juni 2024.

Forslaget vil betyde, at den ved lovforslagets § 4 foreslåede nye bestemmelse i § 3 i bidragsopkrævningsloven vil træde i kraft den 15. juni 2024. Videre vil forslaget betyde, at de ændringer af bidragsopkrævningsloven, der følger af lovforslagets § 4, også vil finde anvendelse for alle anmodninger om opkrævning af krav på underholdsbidrag, der er indgivet til Udbetaling Danmark før den 15. juni 2024. Med den foreslåede bestemmelse i § 3, 2. pkt. i bidragsopkrævningsloven vil dette dog ikke gælde hvis fordringen, dvs. bidragsafgørelsen eller -aftalen, inden modtagelsen var forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven. Dette vil også omfatte situationer, hvor Udbetaling Danmark modtog opkrævningsanmodningen før den 15. juni 2024.

Det foreslås med *stk. 3*, at § 1, nr. 8, 11, 16, 18, 20, 26, 28, 30, 33, 34, 38-41 og 49, i denne lov, §§ 128 g-128 i i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 19, og § 3, nr. 1-3 og 7, i denne lov har virkning fra den 1. januar 2025. Indtil den 1. januar 2025 finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Forslaget vil sammen med det foreslåede § 5, stk. 1, medføre, at § 1, nr. 8, 11, 16, 18, 20, 26, 28, 30, 33, 34, 38-41 og 49, i lovforslaget, §§ 128 g-128 i i lov om social service, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 19, og § 3, nr. 1-3 og 7, i lovforslaget vil træde i kraft den 1. juli 2024, men at bestemmelserne først vil have virkning fra den 1. januar 2025. Indtil den 1. januar 2025 vil de hidtil gældende regler skulle finde anvendelse.

Forslaget vil således medføre, at de nye og ændrede regler om at løsne en persons greb, kamerakig, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v., kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud, adgang til en beboers bolig i et botilbud og om oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap og om nævnets kompetencer og opgaver og om domstolsprøvelse først vil skulle anvendes fra den 1. januar 2025.

Det bemærkes, at flere af de øvrige bestemmelser i lovforslaget indeholder forslag til ændringer, der har sammenhæng både til de regler, der træder i kraft og har virkning fra den 1. juli 2024, og til de regler, der træder i kraft den 1. juli 2024, men først har virkning fra den 1. januar 2025. Dette gælder bl.a. for lovforslagets § 1, nr. 36, der som følge af lovforslagets § 5, stk. 1, i sin helhed vil træde i kraft og have virkning fra den 1. juli 2024. De dele af sådanne bestemmelser, der relaterer sig til de bestemmelser, der først vil have virkning fra den 1. januar 2025, jf. lovforslagets § 5, stk. 3, vil dog som følge af § 5, stk. 3, først kunne anvendes fra den 1. januar 2025.

Med *stk. 4* foreslås det, at regler fastsat i medfør af 128 a, stk. 3, i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller

afløses af regler udstedt i medfør af § 128 a i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at social- og boligministeren efter § 128 a, stk. 3, i serviceloven på baggrund af indstilling fra rådet, jf. lovens § 128 a, stk. 1, fastsætter regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII i serviceloven, og at der i medfør af denne bestemmelse er udstedt bekendtgørelse nr. 402 af 20. april 2023 om tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger i relation til afsnit VII i lov om social service. Med lovforslagets § 1, nr. 15, foreslås det, at § 128 a nyaffattes. Den foreslåede nyaffattelse vil blandt andet betyde, at der vil kunne fastsættes regler om anvendelse af flere velfærdsteknologiske løsninger end i dag, og at dette vil kunne ske uden forudgående indstilling fra Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi, der samtidig foreslås nedlagt.

Det foreslås derfor med *stk. 4*, at regler fastsat i medfør af § 128 a, stk. 3, i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 128 a i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 15.

Med *stk. 5* foreslås det, at regler fastsat i medfør af § 135 b i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 135 b i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 46 og 47.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at social- og boligministeren efter § 135 b, stk. 1, i serviceloven fastsætter nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter bestemmelserne i kapitel 24, 24 a og 24 b, og at det fremgår af lovens § 135 b, stk. 2, at social- og boligministeren fastsætter nærmere regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. § 132. Der er i medfør af blandt andre disse bestemmelser udstedt bekendtgørelse nr. 1239 af 22. november 2019 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter lov om social service.

Med lovforslagets § 1, nr. 46, foreslås ændringer af § 135 b i serviceloven, som vil betyde, at social- og boligministeren kan fastsætte regler om, at ikke alle konkrete indgreb skal registreres ved personalets anvendelse af stofselers, tryghedsskabende velfærdsteknologi, forhåndsgodkendt kortvarig fastholdelse i personlige hygiejne-situationer, låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum, låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener, aflåsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbud udeareal, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og åbning af aflåst yderdør til en bolig i et botilbud. Den foreslåede ændring af § 135 b vil også medføre, at social- og boligministeren

vil få bemyndigelse til at fastsætte regler om, at kommunale afgørelser (forhåndsgodkendelser) for henholdsvis § 128 om anvendelse af stofselser, § 128 b, stk. 1, som vil blive stk. 2, om brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi og § 136 a, stk. 3, om kortvarig fastholdelse i hygiejne-situationer vil kunne være tidsubegrænset, når visse særlige betingelser er opfyldt. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 46.

Med lovforslagets § 1, nr. 47, foreslås ændringer af § 135 b, stk. 2, i serviceloven, som for det første vil betyde, at social- og boligministeren også vil skulle fastsætte nærmere regler om udpegning af advokater i de sager, der handler om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i serviceloven, og for det andet vil betyde, at social- og boligministeren ikke vil skulle fastsætte nærmere regler om udpegning af advokater i de sager, der handler om fastholdelse m.v. efter § 136 d i serviceloven. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 47.

Med *stk. 6* foreslås det, at regler fastsat i medfør af § 16, stk. 7, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 16, stk. 8, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, jf. denne lovs § 2, nr. 7.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at social- og boligministeren efter § 16, stk. 7, i voksenansvarsloven kan fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af en undersøgelse af barnets eller den unges person eller opholdsrum samt effekter taget i bevaring i forbindelse hermed, og at der i medfør af denne bestemmelse er udstedt bekendtgørelse nr. 263 af 15. marts 2024 om voksenansvar for anbragte børn og unge. Ved lovforslagets § 2, nr. 7, foreslås det, at der i § 16 i voksenansvarsloven som stk. 2 indsættes en ny bestemmelse, hvilket vil betyde, at hjemmelsbestemmelsen i § 16, stk. 7, vil blive § 16, stk. 8. Det foreslås derfor, at regler fastsat i medfør af § 16, stk. 7, vil forblive i kraft efter ikrafttrædelsen af lovforslaget, indtil de ophæves eller afløses af nye regler.

Til § 6

Det foreslås med *stk. 1*, at § 1, nr. 21-23, 29, 31, 32 og 35, ikke finder anvendelse for indstillinger efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, som Familieretshuset har modtaget før den 1. juli 2024. For disse indstillinger finder de hidtil gældende regler fortsat anvendelse.

Forslaget vil betyde, at indstillinger om optagelse i botilbud efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i serviceloven, som Familieretshuset har modtaget inden den 1. juli 2024, vil skulle færdigbehandles efter de hidtil gældende regler. De foreslåede ændrede regler om sager med indstillinger efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., vil således ikke skulle anvendes ved behandlingen af de indstillinger efter disse bestemmelser, som Familieretshuset har modtaget før den 1. juli 2024.

Det foreslås med *stk. 2*, at § 1, nr. 20, 26, 28, 30 og 39, ikke finder anvendelse for indstillinger efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, som Familieretshuset har modtaget før den 1. januar 2025. Disse indstillinger færdigbehandles af Familieretshuset.

Forslaget vil betyde, at indstillinger om optagelse i botilbud efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i serviceloven, som Familieretshuset har modtaget inden den 1. januar 2025, vil skulle færdigbehandles af Familieretshuset. Det bemærkes, at det alene vil være de bestemmelser i lovforslaget, der vedrører flytning af den saglige kompetence i sager om flytning fra et botilbud uden samtykke fra Familieretshuset til Det Socialfaglige Nævn Vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, der ikke vil finde anvendelse for verserende sager med indstillinger, hvor der pr. 1. januar 2025 ikke er truffet afgørelse. Familieretshuset vil i øvrigt skulle behandle disse indstillinger efter gældende ret.

Det foreslås med *stk. 3*, at Familieretshusets afgørelser om indstillinger omfattet af stk. 2 kan indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over Familieretshusets afgørelse, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Når Ankestyrelsen behandler klagen, gælder reglerne i kapitel 9 og 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område bortset fra § 66 i lovens kapitel 10.

Forslaget vil betyde, at selvom der med lovforslaget vil blive foretaget forskellige ændringer af de klageregler, der var gældende indtil den 1. januar 2025, vil det uanset disse ændringer med denne særskilte bestemmelse om klageadgang blive sikret, at det vil være muligt til Ankestyrelsen at påklage Familieretshusets afgørelser om indstillinger omfattet af det foreslåede stk. 2. En klage vil skulle indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Forslaget vil også betyde, at en ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, vil kunne klage over Familieretshusets afgørelse, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Endvidere vil forslaget betyde, at når Ankestyrelsen vil skulle behandle disse klager, vil reglerne i kapitel 9 og 10 i retssikkerhedsloven bortset fra § 66 i lovens kapitel 10 gælde.

Det foreslås med *stk. 4*, at anmodning om genoptagelse af afgørelser, herunder afgørelser om aktindsigt og afgørelser om sagsbehandlingen, der er truffet af Familieretshuset efter §§ 129 eller 129 a eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, og hvor Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter den 1. januar 2025 træffer afgørelse i sådanne sager, indgives fra den 1. januar 2025 til og behandles af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Forslaget vil betyde, at alle anmodninger om genoptagelse af afgørelser, herunder afgørelser om aktindsigt og afgørelser om sagsbehandlingen, der er truffet af Familieretshuset efter §§ 129 eller 129 a eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i service-loven, og hvor Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter den 1. januar 2025 vil skulle træffe afgørelse i sådanne sager, fra den 1. januar 2025 vil skulle indgives til og behandles af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap. Hvis Familieretshuset således efter den 1. januar 2025 modtager en anmodning om genoptagelse i en sag efter de nævnte sagstyper, vil anmodningen skulle videresendes til behandling hos Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Det foreslås med *stk. 5*, at *stk. 4* finder tilsvarende anvendelse på alle andre former for henvendelser i de sager, der er nævnt i *stk. 4*.

Forslaget vil betyde, at alle andre former for henvendelse i sager omfattet af *stk. 4*, vil skulle indgives til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap. Andre former for henvendelser kan eksempelvis være et opfølgende spørgsmål eller lignende fra den borger, der var part i sagen i forbindelse med afgørelsen om flytning, eller f.eks. et spørgsmål fra den kommunalbestyrelse, der indgav indstillingen til Familieretshuset. Hvis Familieretshuset således efter den 1. januar 2025 modtager sådanne henvendelser, vil disse skulle videresendes til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, sådan at nævnet kan besvare henvendelserne.

Det foreslås med *stk. 6*, at anmodning om aktindsigt i sager, som Familieretshuset har truffet afgørelse i efter §§ 129 eller 129 a eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, og hvor Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter den 1. januar 2025 træffer afgørelse i sådanne sager, indgives fra den 1. januar 2025 til og behandles af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Forslaget vil betyde, at anmodninger om aktindsigt i sager med indstillinger, som Familieretshuset har truffet afgørelse i efter §§ 129 eller 129 eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, og hvor Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter den 1. januar 2025 vil skulle træffe afgørelse i sådanne sager, fra den 1. januar 2025 vil skulle indgives til og behandles af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap. Hvis Familieretshuset således efter den 1. januar 2025 modtager en anmodning om aktindsigt i en sådan sag, som Familieretshuset har truffet afgørelse i, vil anmodningen skulle videresendes til behandling hos Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap. Forslaget vil således medføre, at det vil være den på det tidspunkt sagligt kompetente myndighed (nævnet), der fra den 1. januar 2025 vil skulle træffe afgørelser om aktindsigt i sine verserende sager og

i sager af ovennævnte typer, der tidligere er afgjort af Familieretshuset. Det bemærkes, at anmodninger om aktindsigt i de sager, der er omfattet af det foreslåede § 6, stk. 2, (Familieretshusets verserende sager af ovennævnte typer) vil skulle behandles og afgøres af Familieretshuset, så længe der efter den 1. januar 2025 endnu ikke er truffet afgørelse om indstillingen i sagen. Sager omfattet af det foreslåede § 6, stk. 2, som Familieretshuset har truffet afgørelse om indstillingen i efter den 1. januar 2025, og hvor der efter denne afgørelse anmodes om aktindsigt i sagen, vil efter det foreslåede § 6, stk. 6, skulle behandles af nævnet.

Det foreslås med *stk. 7*, at hjemviser Ankestyrelsen ved behandlingen af en klage efter den 1. januar 2025 en sag, som Familieretshuset har truffet afgørelse i efter §§ 129 eller 129 a eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, til fornyet behandling, behandles den hjemviste sag af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Forslaget vil betyde, at hvis Ankestyrelsen ved behandlingen af en klage den 1. januar 2025 eller derefter hjemviser en sag, som Familieretshuset har truffet afgørelse i efter §§ 129 eller 129 eller § 136, stk. 3, 2. pkt., i lov om social service, til fornyet behandling, vil den hjemviste sag skulle behandles af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap. Dette vil også gælde for sager, som Familieretshuset har færdigbehandlet efter det foreslåede § 6, stk. 2. Hvis Ankestyrelsen således efter den 1. januar 2025 hjemviser sådanne sager til fornyet behandling, vil sagen skulle sendes til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap.

Til § 7

Med § 7 foreslås det, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Bidragsoptkrævningsloven, der oprindeligt blev vedtaget som lov nr. 150 af 24. april 1963 om inddrivelse af underholdsbidrag, gælder efter dens § 25 direkte for Færøerne, mens den hverken gælder for eller kan sættes i kraft for Grønland. De færøske myndigheder har efterfølgende overtaget sagsområdet person-, familie- og arveret, herunder lovgivningen om opkrævning og inddrivelse af bidragskrav, hvorfor de ved lovforslagets § 4 foreslåede ændringer af bidragsoptkrævningsloven ikke kan gælde for eller sættes i kraft for Færøerne.

Lovens øvrige bestemmelser vil hverken gælde for Færøerne eller Grønland, fordi de love, der foreslås ændret, ikke gælder for Færøerne eller Grønland og ikke indeholder en hjemmel til at sætte lovene i kraft for Færøerne eller Grønland.

Af ordensmæssige hensyn foreslås det, at der medtages en bestemmelse om, at loven ikke vil gælde for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

§ 123. Lederen af et bo- eller dagtilbud efter denne lov kan fastsætte en vejledende husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på bo- eller dagtilbuddets fællesarealer.

Stk. 2. Beboerne i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende skal inddrages i udarbejdelsen af en husorden efter stk. 1.

Stk. 3. ---

§ 124 a. Bestemmelserne i §§ 124 b-135 b gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 124 b-129 a. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Fysisk guidning

§ 124 b. ---

Stk. 2. Fysisk guidning efter stk. 1 må ikke indebære fastholdelse.

Stk. 3. Fysisk guidning er ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter § 135 a.

§ 124 d. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre.

Stk. 2. En person, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller for at føre den pågældende

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, som ændret ved § 1 i lov nr. 217 af 5. marts 2024 og § 4 i lov nr. 329 af 9. april 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 123, stk. 1, indsættes efter »lov«: »med beboere eller brugere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne«.

2. § 123, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Fastsættes der en husorden efter stk. 1, skal beboere og brugere i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende af hensyn til fællesskabet inddrages i arbejdet med udarbejdelse af husordenen.«

3. I § 124 a ændres »129 a« til: »129 b«.

4. I overskriften for § 124 b indsættes efter »guidning«: »og konfliktafværgelse«.

5. I § 124 b indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Personalet kan afværge en konflikt ved at stille sig mellem en person, der udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd, og en eller flere andre personer.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

6. I § 124 b, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes efter »stk. 1«: »og konfliktafværgelse efter stk. 2«.

7. I § 124 b, stk. 3, 1. pkt., der bliver stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »guidning«: »efter stk. 1 og konfliktafværgelse efter stk. 2«.

8. § 124 d affattes således:

»§ 124 d. Personalet kan løse en persons greb i en anden person eller greb i dørhåndtaget eller lignende til en anden persons bolig, hvis den person, der foretager grebet, udviser grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd.

Stk. 2. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum i et bo- eller dagtilbud, hvis det er nødvendigt for at sikre

tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Begæring efter stk. 2 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.

§ 125. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

1-3) ---

Stk. 2. Hvis foranstaltninger efter stk. 1 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 1, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i §§ 124 d eller 136 d samtidig hermed finder anvendelse.

§ 128. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofseleer til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer i bo- eller dagtilbuddet, eller adfærden er til fare for den pågældende selv eller andre, eller i situationer, hvor en person er gået ind i en bolig i et botilbud, uden at beboeren ønsker det.«

9. I § 125 indsættes før stk. 1 som nyt stykke:

»Når betingelserne i stk. 2 er opfyldt, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade anvendelse af særlige døråbnere for en eller flere personer følgende steder:

- 1) Bo- eller dagtilbuddets yderdøre.
- 2) Bo- eller dagtilbuddets døre, der tilhører og afgrænser konkrete afdelinger eller boenheder.
- 3) Låger m.v., der fungerer som udgang fra bo- eller dagtilbuddets omgivende udeareal.«

Stk. 1 og 2 bliver herefter stk. 2 og 3.

10. I § 125, *stk. 1*, der bliver *stk. 2*, ændres: »Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode« til: »Afgørelse efter *stk. 1* træffes«.

11. § 125, *stk. 2, 2. pkt.*, ophæves.

12. I § 128, *stk. 1*, udgår »fastspænding med«, og efter »stofseleer« indsættes: »eller lignende«, og »for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.« ændres til:

», når forholdene gør det absolut påkrævet, og en af følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Der er nærliggende risiko for, at en person er i fare for at lide personskade i følgende tilfælde:
 - a) Ved fald.
 - b) Ved uhensigtsmæssig siddestilling.
 - c) Ved pludselige og ukontrollerbare bevægelser.
- 2) Det hjælper en person med at udføre en handling, som uden en stofsele ville være særdeles begrænset eller anstrengt.«

13. I § 128 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Indgreb efter en afgørelse, jf. *stk. 1, nr. 1*, litra b eller c, eller *nr. 2*, forudsætter, at personen ikke modsætter sig anvendelsen.«

Stk. 2 bliver herefter *stk. 3*.

§ 128 a. Social- og boligministeren nedsætter et råd, som skal fremsætte en indstilling til social- og boligministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII i denne lov.

Stk. 2. Social- og boligministeren fastsætter en forretningsorden for rådet.

Stk. 3. Social- og boligministeren fastsætter på baggrund af rådets indstilling efter stk. 1 regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII i denne lov.

§ 128 b. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko, jf. dog § 136 e.

§ 128 c. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Der skal altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.

14. I § 128, stk. 2, der bliver stk. 3, udgår »træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal«.

15. § 128 a affattes således:

»**§ 128 a.** Social- og boligministeren fastsætter regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes efter afsnit VII.«

16. I § 128 b indsættes før stk. 1 som nyt stykke:

»Kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade anvendelse af situationsbestemt kamerakig over for en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.«

Stk. 1 bliver herefter stk. 2.

17. I § 128 b, stk. 1, der bliver stk. 2, indsættes efter »anvende«: »anden«, og »i en afgrænset periode« udgår.

18. I § 128 c, stk. 3, indsættes efter »bolig«: », jf. dog § 128 h«.

19. Efter § 128 c indsættes før overskriften før § 129:

»Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum

§ 128 d. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade, at den nærmeste dør mellem en beboers bolig og ét eller flere bestemte fælles opholdsrum i et botilbud låses eller på anden vis sikres, når beboeren gentagne gange har udvist grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd over for de øvrige beboere. Afgørelser efter 1. pkt. kan ikke omfatte døre til beboerens bolig.

Stk. 2. Der kan alene træffes afgørelse efter stk. 1, såfremt der er mindst én uaflåst adgang mellem beboerens bolig og de omhandlede fælles opholdsrum.

Låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener

§ 128 e. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller et fælleskøkken i et bo- eller dagtilbud, når en person gentagne gange har udsat

sig selv eller andre for fare eller forårsaget væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkken.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 må ikke afskære personens mulighed for at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i tilbuddets øvrige arealer.

Låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal

§ 128 f. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger m.v., der fungerer som udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, når der er risiko for, at en person vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Stk. 2. Der skal altid være mindst én uaflåst låge eller dør fra bo- eller dagtilbuddets omgivende udeareal.

Låsning og sikring af skabe og skuffer m.v.

§ 128 g. Kommunalbestyrelsen kan i helt særlige situationer indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtandvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig i et botilbud, når beboeren gentagne gange har anvendt genstande i skabene eller skufferne m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan afgrænses til at gælde i et nærmere bestemt tidsrum af døgnet.

Stk. 3. Iværksættes foranstaltninger efter stk. 1, skal det sikres, at beboeren efter anmodning hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen, får adgang til de aflåste skabe og skuffer m.v.

Kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud

§ 128 h. Kommunalbestyrelsen kan i helt særlige situationer indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtandvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om for en periode, der ikke må overstige 6 måneder, jf. dog § 131 b, stk. 3, at tillade, at en beboer kortvarigt må låses inde i sin egen bolig i et botilbud, når indgrebet er absolut påkrævet, og følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Beboeren vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig.
- 2) Beboeren er ikke og vil ikke blive selvmordstruet.
- 3) Særlige dørbnere, jf. § 125, samt mindst ét andet indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, har inden indstillingen i en kortere periode været anvendt over for beboeren uden tilstrækkelig virkning.
- 4) Indgreb, jf. §§ 124 c, 124 d og 128 b-128 g, som ikke er forsøgt anvendt over for beboeren, vurderes ikke at ville have tilstrækkelig virkning.

5) Boligen bebos ikke af andre, medmindre der også træffes afgørelse om kortvarig indelåsning i forhold til dem, eller de giver informeret samtykke til den kortvarige indelåsning.

6) Bebos boligen af andre, må beboerne ikke være til fare for sig selv eller hinanden.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal løbende føre tilsyn med, om betingelserne efter stk. 1 er opfyldt, og skal tilbagekalde afgørelsen, hvis betingelserne efter stk. 1 ikke længere er opfyldt.

Stk. 3. Kortvarig indelåsning skal ske så skånsomt som muligt og må kun iværksættes og opretholdes, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Betingelserne i stk. 1 er i den konkrete situation opfyldt.
- 2) De tidsmæssige rammer i stk. 4 overholdes.
- 3) Der iværksættes jævnlig overvågning af beboeren under indelåsningen.
- 4) Beboeren har adgang til toilet, vand og nødvendig medicin i sin bolig.
- 5) Beboeren har tilkaldemulighed fra boligen, som den pågældende er i stand til at betjene på en måde, så personalet kan tilkaldes.

Stk. 4. Indelåsning skal være så kortvarig som mulig og må højst vare 10 timer på et døgn og ikke vare i længere perioder end følgende:

- 1) 8 timer i tidsrummet mellem kl. 21.00 og kl. 8.00.
- 2) 2 timer i tidsrummet mellem kl. 8.00 og kl. 21.00 og aldrig længere end 1 time ad gangen.

Adgang til en beboers bolig i et botilbud

§ 128 i. Kommunalbestyrelsen kan indstille til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap at træffe afgørelse om at tillade for en periode, der ikke må overstige 12 måneder, at en aflåst eller på anden måde sikret yderdør til en bolig i et botilbud må åbnes, når dette er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre.

Stk. 2. Åbningen af en yderdør efter stk. 1 må kun ske, når betingelserne i stk. 1 er opfyldt, og åbningen skal foretages så skånsomt som muligt.«

§ 129. Kommunalbestyrelsen kan, jf. § 131, indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, jf. dog § 136 f, skal optages i et bestemt botilbud efter denne lov, botilbud i boliger opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller botilbud efter lov om almene boliger m.v., når
1-5) ---

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i ganske særlige tilfælde indstille til Familieretshuset, at der træffes afgørelse om, at en person, der er optaget i et botilbud som nævnt i stk. 1,

20. I § 129, stk. 1 og 2, § 129 a, § 131, stk. 1, 1. pkt., § 131 a, stk. 1, 1. pkt., og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., ændres »Familieretshuset« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap«.

21. I § 129, stk. 1, ændres »§ 136 f« til: »§§ 129 b og 136 f«, og efter »almene boliger m.v.« indsættes: »og om nødvendigt udskrives fra et botilbud«.

22. I § 129, stk. 2, indsættes efter »samtykke, kan«: »udskrives fra sit botilbud og«.

og som mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, hvor omsorgen for personen kan varetages, selv om betingelserne i stk. 1, nr. 1-5, ikke er opfyldt, hvis det skønnes at være i den pågældendes egen interesse, herunder af hensyn til mulighederne for, at den pågældende kan bevare tilknytning til sine pårørende.

Stk. 3. ---

§ 129 a. Kommunalbestyrelsen kan indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om, at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modsætter sig flytning, eller som mangler evnen til at give informeret samtykke heri, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud efter denne lovs § 108, når 1-4) ---

§ 130. Som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelser efter §§ 125, 128, 128 b og 128 c og § 136 a, stk. 3, skal der foreligge 1-3) ---

23. I § 129 a udgår »som følge af en sindslidelse«, og efter »i særlige tilfælde skal« indsættes: »udskrives fra sit botilbud og«.

24. Efter § 129 a indsættes før overskriften før § 130:

»Optagelse i særlige botilbud med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig

§ 129 b. For personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til flytning, kan kommunalbestyrelsen, jf. dog § 136 f, træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud m.v. som nævnt i § 129, stk. 1, og om nødvendigt om udskrivelse fra et botilbud, når optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, hvis dennes kompetence omfatter disse forhold, og når

- 1) ophold i botilbuddet er påkrævet, for at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Stk. 2. Det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 kan påklages til Familieretshuset.«

25. I § 130 ændres: »§§ 125, 128, 128 b og 128 c og § 136 a, stk. 3« til: »§§ 125 og 128, § 128 b, stk. 2, §§ 128 c-128 f og § 136 a, stk. 3«.

26. Efter § 130 indsættes før overskriften før § 131:

»Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap

§ 130 a. Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap består af 1 formand og 2 andre medlemmer.

Stk. 2. Formanden beskikkes af social- og boligministeren efter udpegning af vedkommende retspræsident. Formanden skal være byretsdommer, fuldmægtig ved domstolene eller pensioneret dommer eller fuldmægtig, der er tilkaldt for at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51

Familieretshusets afgørelser om optagelse i særlige botilbud uden samtykke

§ 131. Familieretshuset træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt., efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Familieretshusets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Har den pågældende ikke allerede en værge, skal kommunalbestyrelsen, når der indstilles til flytning, anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Stk. 5. ---

§ 131 a. Familieretshuset træffer efter indstilling fra kommunalbestyrelsen afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud efter § 129 a. Familieretshuset skal træffe afgørelse senest 2 uger efter modtagelsen af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2. Indstillingen skal indeholde en redegørelse for
1) ---

2) den nødvendige faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne,

3)-5) ---

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med indstillingen vurdere, om der er behov for at anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e. De andre medlemmer beskikkes af social- og boligministeren efter indstilling af 1 medlem fra Danske Handicaporganisationer og 1 medlem fra KL.

Stk. 3. Der beskikkes på samme måde som efter stk. 2 en eller flere stedfortrædere for formanden og de 2 medlemmer.

Stk. 4. Formanden og de 2 medlemmer samt stedfortræderne for dem beskikkes for 4 år ad gangen. En beskikkelse efter 1. pkt., der foretages i løbet af en beskikkelsesperiode, gælder kun til periodens udløb. De 2 medlemmer og stedfortræderne kan genbeskikkes en gang.

Stk. 5. Beskikkelsen som formand eller stedfortræder for formanden bortfalder, når den pågældende ophører med at være dommer eller fuldmægtig ved domstolene eller med at virke som dommer eller fuldmægtig, jf. retsplejelovens § 51 e og § 54, stk. 3, jf. § 51 e.

Stk. 6. Nævnet træffer afgørelse efter §§ 131-131 c. Nævnets afgørelse træffes ved flertal.

Stk. 7. Social- og boligministeren kan henlægge andre opgaver til nævnet.

Stk. 8. Familieretshuset stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet.

Stk. 9. Social- og boligministeren fastsætter en forretningsorden for nævnet.«

27. I overskriften for § 131 ændres »Familieretshusets afgørelser« til: »Afgørelser«.

28. I § 131, stk. 1, 2. pkt., ændres »Familieretshusets afgørelse« til: »Afgørelse efter 1. pkt.«

29. § 131, stk. 4, affattes således:

»*Stk. 4.* Har den pågældende ikke en værge eller fremtidsfuldmægtig, hvis kompetence omfatter beslutninger efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen anmode Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om værgebesikkelse, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 129.«

30. I § 131 a, stk. 1, 2. pkt., ændres »Familieretshuset« til: »Nævnet«.

31. I § 131 a, stk. 2, nr. 2, ændres »sindslidelsen og den deraf følgende« til: »den«.

32. § 131 a, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Kommunalbestyrelsen anmoder Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven, hvis der er behov herfor. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om denne anmodning, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 129 a.«

Stk. 4. ---

33. Efter § 131 a indsættes før overskriften før § 132:

»§ 131 b. Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap træffer efter indstilling fra kommunalbestyrelsen efter § 128 h, stk. 1, afgørelse om tilladelse til kortvarig indelåsning af en beboer i egen bolig i et botilbud. Nævnets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2. Indstillingen skal indeholde følgende:

- 1) Redegørelse for, at betingelserne i § 128 h, stk. 1, er opfyldt.
- 2) Faglig dokumentation for beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.
- 3) Vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen.
- 4) Oplysninger om den seneste afgørelse efter stk. 1, og om indelåsninger foretaget efter denne afgørelse, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem.
- 5) Redegørelse om beboerens reaktion på indelåsninger efter den seneste afgørelse efter stk. 1.
- 6) Eventuelle bemærkninger til den påtænkte foranstaltning fra beboeren og dennes pårørende, eventuelle værge, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant.

Stk. 3. I følgende situationer gælder en afgørelse efter stk.

1 alene i en forsøgsperiode på 8 uger:

- 1) Det er den første afgørelse efter stk. 1.
- 2) Det er mere end 2 år siden, at der senest er truffet afgørelse efter stk. 1.
- 3) Afgørelsen efter stk. 1 er truffet efter en forsøgsperiode, hvor indelåsning ikke har været anvendt.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen anmoder Familieretshuset om at beskikke en værge efter værgemålsloven, hvis der er behov herfor. Familieretshuset skal have truffet afgørelse om denne anmodning, inden kommunalbestyrelsen indstiller efter § 128 h.

§ 131 c. Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap træffer efter indstilling fra kommunalbestyrelsen efter § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, afgørelse om tilladelse til anvendelse af kamerakig, låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. og adgang til en beboers bolig i et botilbud. Nævnets afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2. Indstillingen skal indeholde følgende:

- 1) Redegørelse for, at betingelserne i henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1, er opfyldt.
- 2) Faglig dokumentation for personens eller beboerens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.
- 3) Oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før indstillingen efter henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, eller § 128 i, stk. 1.
- 4) Vurdering af, hvor længe der vil være behov for tilladelsen.

§ 132. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personen under sagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser i sager om

1) fastholdelse m.v. efter §§ 124 d og 136 d mod den pågældendes vilje eller

2) optagelse i særlige botilbud efter § 129, stk. 1, og § 129 a.

Stk. 2. ---

§ 133. Klager over personalets anvendelse af reglerne i §§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Stk. 2. Klager over afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 c, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område af den person, som afgørelsen vedrører.

Stk. 3. ---

§ 134. Familieretshusets afgørelser efter §§ 131 og 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt., kan indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Stk. 2. ---

Stk. 3. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over Familieretshusets afgørelse, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Stk. 4. ---

§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse, kan klageren kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når afgørelsen omhandler optagelse i særlige botilbud efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

5) Oplysninger om den seneste afgørelse efter henholdsvis § 128 b, stk. 1, § 128 g, stk. 1, og § 128 i, stk. 1, herunder om eventuelle klager og udfaldet af dem.

6) Eventuelle bemærkninger til den påtænkte foranstaltning fra personen og dennes pårørende, eventuelle værge, fremtidsfuldmægtige eller anden repræsentant.«

34. I § 132, stk. 1, nr. 1, ændres »§§ 124 d og 136 d« til: »§ 124 d eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4,«.

35. I § 132, stk. 1, nr. 2, ændres »og § 129 a« til: », § 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.«

36. I § 133, stk. 1, ændres »§§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e« til: »§§ 124 c, 124 d, § 128 h, stk. 4, § 136 a, stk. 1, eller § 136 c«.

37. I § 133, stk. 2, ændres »§ 125, §§ 128-128 c« til: »§§ 125 og 128, § 128 b, stk. 2, og §§ 128 c-128 f«.

38. I § 133, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»1. pkt. finder tilsvarende anvendelse for klage over kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1, når afgørelsen vedrører fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, eller kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4.«

39. I § 134, stk. 1, ændres »Familieretshusets afgørelser efter §§ 131 og 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter §§ 129 og 129 a og § 136 f, stk. 3, 2. pkt.,« til: »Afgørelser truffet af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap efter §§ 131-131 c«.

40. I § 134, stk. 3, ændres »Familieretshusets« til: »nævnets«.

41. § 135 affattes således:

»§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om Ankestyrelsens afgørelse, kan klageren kræve følgende afgørelser forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a:

1) Afgørelse efter §§ 131 eller 131 a om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a eller § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

2) Afgørelse efter § 133, stk. 2, 2. pkt., om fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, eller om kortvarig indelåsning efter

§ 128 h, stk. 4, når fastholdelsen m.v. eller indelåsningen udgør frihedsberøvelse.

Stk. 2. Anmodning efter stk. 1 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som afgørelsen vedrører, når denne ikke selv er i stand til at indgive anmodningen.«

42. Før § 135 a indsættes:

»Registrering og indberetning af indgreb og orientering af pårørende m.v.«

§ 135 a. Indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til kommunalbestyrelsen i borgerens handlekommune, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i denne lov eller § 2 i lov om socialtilsyn.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Personalelederen skal jævnligt orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget over for personen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 for personer, over for hvem der foretages indgreb som nævnt i stk. 1.

§ 135 b. Social- og boligministeren fastsætter nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter bestemmelserne i kapitel 24, 24 a og 24 b.

Stk. 2. Social- og boligministeren fastsætter nærmere regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. § 132.

§ 136 a. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan efter anmodning fra personalelederen, jf. stk. 2, træffe en tidsbegrænset afgørelse om, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlig hygiejne-situationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Det skal samtidig gennem handleplanen, jf. § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlig hygiejne-situationer i fremtiden kan undgås.

Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd

43. I § 135 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »Indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c, 136 d og 136 f« til: »Alle indgreb efter §§ 124 c og 124 d, § 128 h, stk. 4, §§ 129-129 b, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c og 136 f«, og i 2. pkt. indsættes efter »indberetninger«: »efter 1. pkt. og efter regler fastsat i medfør af § 135 b, stk. 1,«.

44. I § 135 a, stk. 3, indsættes efter »indgreb«: »efter §§ 124 c-128, 128 b-129 b, 136 a, 136 c og 136 f«, og som 2. pkt. indsættes: »Pårørende skal dog ikke orienteres, hvis personen frabeder sig dette og selv er i stand til at klage.«

45. I § 135 a, stk. 4, ændres »som nævnt i stk. 1« til: »efter §§ 124 c-128, 128 b-129 b, 136 a, 136 c eller 136 f«.

46. I § 135 b, stk. 1, ændres »registrering, indberetning og« til: »registrering og indberetning af magtanvendelse, herunder om indgreb omfattet af § 135 a, stk. 1, 1. pkt., og om den periode, hvor kommunale afgørelser om magtanvendelse kan finde anvendelse m.v., og om«.

47. I § 135 b, stk. 2, ændres »sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d,« til: »en sag omfattet af § 132«, og », jf. § 132« udgår.

48. I § 136 a, stk. 3, 1. pkt., udgår »en tidsbegrænset«.

49. Overskriften før § 136 d og § 136 d ophæves.

§ 136 d. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Stk. 2. En person, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller for at føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Begæring efter stk. 2 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.

§ 136 e. Personalet kan som led i omsorgen anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen.

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Modsatte den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge sig, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. § 128 b. Afgørelsen kan gøres tidsbegrænset. I forbindelse med afgørelsen skal fremtidsfuldmægtigen og værgen høres om kommunalbestyrelsens vurdering.

§ 136 f. For personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, Familieretshuset har beskikket, jf. § 131, stk. 4, eller tiltrædes af fremtidsfuldmægtigen for personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter dette forhold, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, når

1-2) ---

Stk. 2-4. ---

§ 2. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. §§ 4-5, 7-9, 12-14, 15 a, 16-16 b og 19-24 finder endvidere anvendelse over for unge over 18 år, hvis den pågældende er anbragt i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse.

50. I § 136 e, stk. 1, indsættes efter »velfærdsteknologi«: », jf. § 128 b,«.

51. I § 136 e, stk. 5, 1. pkt., ændres »dennes værge« til: »værge«, og »kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. § 128 b« ændres til: »der træffes afgørelse efter § 128 b«.

52. I § 136 f, stk. 1, indsættes efter »et bestemt botilbud«: »og om nødvendigt om udskrivelse fra et botilbud«, og »jf. § 131, stk. 4,« udgår.

§ 2

I lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, jf. lov-bekendtgørelse nr. 224 af 6. marts 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 3, ændres »16-16 b« til: »16-16 c«.

Stk. 4. ---

Stk. 5. §§ 3-16 b og 21-24 finder anvendelse over for børn og unge, der er anbragt på et anbringelsessted efter § 14, jf. §§ 15-17, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

§ 4. Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2-5. ---

§ 9. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

§ 16. Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, kan uden retskendelse beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Ud over tilfælde nævnt i stk. 1 kan lederen af en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse beslutte, at der skal foretages undersøgelse af, hvilke effekter et barn eller en ung, der er anbragt i

2. I § 2, *stk. 5*, ændres »§§ 3-16 b« til: »§§ 3-16 c«.

3. I § 4, *stk. 1*, indsættes efter »institutionen«: », herunder regler og retningslinjer om og forbud mod indtagelse og besiddelse af alkohol«.

4. I § 9 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»*Stk. 3.* Personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde anvende fysisk magt efter stk. 1 med henblik på at fratage et barn eller en ung følgende:

1) Euforiserende stoffer.

2) Alkohol, som barnet eller den unge er i besiddelse af, hvis barnet eller den unge herved overtræder regler i en husorden fastsat efter § 4.

3) Alkohol, når opholdsstedet eller døgninstitutionen vurderer, at fratagelsen er nødvendig for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling.

Stk. 4. Personalet på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan ud over de i stk. 2 og 3 nævnte tilfælde anvende fysisk magt efter stk. 1, når det er nødvendigt for midlertidigt at kunne inddrage en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter § 15 b.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 5.

5. Efter § 15 a indsættes før overskriften før § 16:

»Midlertidig inddragelse af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr

§ 15 b. Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder kan beslutte at inddrage et barns eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr i en midlertidig og nærmere afgrænset periode, hvis dette er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling.«

6. I § 16, *stk. 1*, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«, og »stk. 2« ændres til »stk. 3«.

7. I § 16 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller dennes stedfortræder kan uden en retskendelse beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis betingelserne for midlertidigt at inddrage

afdelingen eller på døgninstitutionen, har i sin besiddelse på sin person eller i sit opholdsrum, hvis en sådan undersøgelse er nødvendig for at sikre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn iagttages.

Stk. 3. ---

Stk. 4. Ved undersøgelse af barnets eller den unges person efter stk. 1 eller 2 må der foretages klap uden på tøjet og undersøgelse af lommer og sko. Personalet kan kræve, at barnet eller den unge tager sit overtøj, sin hovedbeklædning og sine sko af.

Stk. 5. Ved undersøgelse af barnets eller den unges person efter stk. 1 eller 2 på sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan der foretages kropsvisitation i form af undersøgelse af kroppens overflader samt gennemsøgning af tøjet. Personalet kan til brug for undersøgelsen af tøjet kræve, at barnet eller den unge tager sit tøj af.

Stk. 6. Lederen af et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov eller den, der bemyndiges dertil, kan uden retskendelse beslutte at tage effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, i bevaring, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 7. ---

en mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr efter § 15 b, eller for at fratage alkohol efter § 9 stk. 3, nr. 2 eller 3, er opfyldt.«

Stk. 2-7 bliver herefter stk. 3-8.

8. I § 16, stk. 2, der bliver stk. 3, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«.

9. I § 16, stk. 4, 1. pkt., og stk. 5, 1. pkt., som bliver stk. 5, 1. pkt., og stk. 6, 1. pkt., ændres »stk. 1 eller 2« til: »stk. 1, 2, eller 3«.

10. I § 16, stk. 6, der bliver stk. 7, ændres »den, der bemyndiges dertil,« til: »dennes stedfortræder«, og efter »hensyn« indsættes: », eller hvis betingelserne i § 9, stk. 3, nr. 2 eller 3, eller § 15 b er opfyldt«.

11. Efter § 16 b indsættes før overskriften før § 17:

»Undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner

§ 16 c. Besøgende til børn og unge, der er anbragt på sikrede døgninstitutioner efter § 43, stk. 3, i barnets lov, må ikke medbringe effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen.

Stk. 2. Personalet kan som betingelse for et besøg kræve, at en besøgende tømmer sine lommer og tasker og undersøges med en scanner med henblik på at sikre, at effekter omfattet af stk. 1 ikke bringes ind på institutionen.

Stk. 3. Effekter omfattet af stk. 1 anbringes under besøget med den besøgendes accept i et aflåst rum eller skab.

Stk. 4. Lederen af institutionen eller dennes stedfortræder kan afvise en besøgende, der ikke vil tømme sine lommer og tasker og undersøges med en scanner efter stk. 2 eller lade sine effekter opbevare under besøget efter stk. 3.«

§ 3

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 13. marts 2024, som ændret ved § 3 i nr. 329 af 9. april 2024, foretages følgende ændringer:

1. § 11 c, stk. 1, nr. 5, affattes således:

»5) indstilling til Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magt-anvendelse overfor Borgere med Handicap om at træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke, kortvarig indelåsning, anvendelse af kamerakig, adgang til en beboers

§ 11 c. ---

1-4) ---

5) indstilling til Familieretshuset om at træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a i lov om social service og

6) ---

Stk. 2-5. ---

§ 52 a. Ankestyrelsen træffer afgørelse uden medvirken af beskikkede medlemmer i sager om klage over kommunalbestyrelsens afgørelser, når det er fastsat ved lov, at sagerne kan påklages til Ankestyrelsen, jf. dog § 52 c.

Stk. 2-5. ---

§ 55. ---

Stk. 2. Udvidet votering skal benyttes i sager om følgende:

1)-4) ---

5) Sager om tilbageholdelse i boligen efter § 127 og om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i lov om social service.

6)-8) ---

Stk. 3-4. ---

§ 69. ---

Stk. 2. Ankestyrelsen foretager uanset stk. 1 en fuld prøvelse af sagen, når dette følger af anden lovgivning, og når Ankestyrelsen træffer afgørelse i en klage over følgende:

1) ---

2) En afgørelse truffet efter §§ 125, 128, 128 b, 128 c, 131 eller 131 a, § 136 a, stk. 3, § 137 b, § 137 c, stk. 2, § 137 g, stk. 1 eller 2, § 137 h, stk. 1, 3-5 eller 7, § 137 i, stk. 1, eller § 137 j, stk. 1 eller 2, i lov om social service.

3-5) ---

§ 72. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Klage til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i lov om social service har opsættende virkning. Hvis særlige forhold gør det påkrævet, eller hvis hensynet til den pågældende taler herfor og alle klageberettigede tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling, træffer Familieretshuset samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen straks. Afgørelsen om at ophæve en opsættende virkning kan ikke indbringes for Ankestyrelsen.

Stk. 6-9. ---

§ 73. Der kan ske indbringelse for retten efter de særlige regler i kapitel 43 a i retsplejeloven af følgende:

bolig og låsning og sikring af skabe og skuffer m.v. efter §§ 131-131 c i lov om social service og«.

2. I § 52 a, stk. 1, ændres »§ 52 c« til: »§§ 52 c og 52 d«.

3. Efter § 52 c indsættes før overskriften før § 53:

»§ 52 d. I sager efter § 133, stk. 2, 2. pkt., i lov om social service træffer Ankestyrelsen afgørelse på et møde. § 52 c finder tilsvarende anvendelse.«

4. § 55, stk. 2, nr. 5, affattes således:

»5) Sager om optagelse i botilbud uden samtykke og om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service.«

5. I § 69, stk. 2, nr. 2, ændres »§§ 125, 128, 128 b, 128 c, 131 eller 131 a« til: »§§ 125, 128, § 128 b, stk. 2, §§ 128 c-128 f, §§ 131-131 c«.

6. § 72, stk. 5, 1. pkt., affattes således:

»Klage til Ankestyrelsen over en afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke eller om kortvarig indelåsning efter §§ 131-131 b i lov om social service har opsættende virkning, jf. dog 2. pkt.«

7. I § 72, stk. 5, 2. pkt., ændres »Familieretshuset samtidig med afgørelsen om optagelsen i et botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen« til: »Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap samtidig med en afgørelse om optagelsen i et botilbud uden samtykke eller om kortvarig indelåsning efter §§ 131 og-131 b i lov om social service afgørelse om at iværksætte optagelsen eller tilladelsen til indelåsningen«.

1) Ankestyrelsens afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i lov om social service.

2-4) ---

Stk. 2-3. ---

8. I § 73, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »afgørelse om«: »fastholdelse m.v. efter § 124 d, stk. 2, jf. § 135, stk. 1, nr. 2, kortvarig indelåsning efter § 128 h, stk. 4, jf. § 135, stk. 1, nr. 2, og«, og »§§ 129 og 129 a« ændres til: »§§ 131 eller 131 a, jf. § 135, stk. 1, nr. 1,«.

§ 4

I lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1092 af 15. august 2023, foretages følgende ændring:

1. Efter § 2 indsættes:

»§ 3. Uanset § 8, 1. pkt., i forældelsesloven forældes en fordring på underholdsbidrag, som støttes på en aftale eller afgørelse, ikke længere i sin helhed, når Udbetaling Danmark modtager en anmodning om opkrævning af underholdsbidraget. 1. pkt. finder ikke anvendelse, når fordringen før modtagelsen var forældet efter § 8, 1. pkt., i forældelsesloven.«